

**NORISES PEC IEKLAUŠANAS EIROPAS SAVIENIBA
1. daļa. BUDZETA VEIDOŠANA UN FINANSU KONTROLE**

SIGMA DOKUMENTS: Nr. 19

**EKONOMISKAS SADARBĪBAS UN ATTĪSTĪBAS ORGANIZĀCIJA
Parīze**

Dokuments originalformātā ir pieejams OLIS-a

SIGMA PROGRAMA

SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management in Central and Eastern Europe) — Atbalsts valdišanas un vadības pilnveidošanai Centraleiropas un Austrumeiropas valstīs — ir Eiropas Savienības Phare Programmas un ESAO Centra Sadarbības ar pārejas ekonomikas valstīm kopīga iniciatīva. Šī iniciatīva atbalsta centienus reformēt valsts administrāciju trīsdesmit pārejas ekonomikas valstīs, un to finansē galvenokārt Phare.

ESAO (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija) ir attīstītai tirgus ekonomikai atbilstošu 29 valstu starpvaldību organizācija. Šīs organizācijas sniegtos ieteikumus un palīdzību, kas aptver plašu saimniecisko problēmu loku, Centrs novirza uz reformas procesa esošajām valstīm Centralajā un Austrumu Eiropā un bijušajā Padomju Savienībā. Phare piešķir neatmaksājamu finansējumu savam partnervalstīm Centralajā un Austrumu Eiropā līdz stadijai, kad tās būs gatavas uzņemties Eiropas Savienības dalībvalstu statusam atbilstošas saistības.

Phare un SIGMA rupju loka ir vienas un tās pašas valstis: Albānija, Bosnija-Hercegovina, Bulgārija, Čehu Republika, Igaunija, Makedonijas Republika no bijušās Dienvidslāvijas, Ungārija, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija, Slovākija, Slovēnija.

1992. gada sākta SIGMA darbojas ESAO Publiskā Sektora Vadības Nodales ietvaros, kura sniedz informāciju un analītiskus ekspertu pētījumus politikas noteicējiem, kā arī veicina kontaktus un pieredzes apmaiņu starp publiskā sektora vadītājiem. SIGMA piedāvā sanemējvalstīm piekļušanu pie pieredzējušu valsts administratoru, salīdzināmas informācijas un tehnisko zināšanu tīkla, kurš pieslēgts Publiskā Sektora Vadības Nodalai.

SIGMA merki ir:

- palīdzēt sanemējvalstīm viņu labākas pārvaldes meklējumos, lai uzlabotu administratīvo efektivitāti un stimulētu publiskā sektora darbiniekus stingri ievērot demokrātiskas vērtības, ētiku un respektu pret tiesiskumu;
- palīdzēt izvest iekšējās jaudas centrālās valdības līmeni, lai droši sastaptos ar internacionalizācijas problēmu un Eiropas Savienības integrācijas plāniem;
- atbalstīt Eiropas Savienības un citu donoru iniciatīvas palīdzēt sanemējvalstīm valsts administrācijas reformēšanu un veicināt donoru aktivitāšu koordināciju.

Visa šīs iniciatīvas īstenošanas gaitā tās galvenā prioritāte ir sadarbības veicināšana starp valdībām. Šāda prakse nozīmē atbalsta sniegšanu materiāli tehniskajā apgādē, lai izveidotu informatīvi komunikatīvos tīklus starp publiskās administrācijas praktiķiem Centralajā un Austrumu Eiropā, kā arī starp šiem praktiķiem un viņu koleģiem citās demokrātiskās valstīs.

SIGMA darbojas piecas tehniskās jomas: Administratīvā reforma un nacionālās stratēģijas; Politikas izstrādāšanas procesa vadība; Naudas izlietojuma vadība; Valsts dienesta vadība; Administratīvā uzraudzība. Bez tam, Informācijas pakalpojumu nodala izplata publicētos, kā arī operatīvos materiālus par publiskā sektora vadības jautājumiem.

© OECD, 1997

Iesniegumi ar lūgumu atļaut reproducēt vai tulkot visu šo materiālu vai tā daļu jāadresē:
Head of Publications Service, OECD, 2 rue André Pascal, 75775 Paris Cedex 16, France.

Šajā publikācijā paustie viedokļi ne vienmēr atspoguļo Komisijas, EASO dalībvalstu vai Programma iesaistīto Centraleiropas un Austrumeiropas valstu oficiālos uzskatus.

PRIEKŠVARDS

Eiropas Savienības budžetāro, finanšu kontroles un audita prasību izpildē ir viens no ES dalībvalstu pamatpienākumiem. SIGMA to aplūko divās publikācijās, kur secīgi reģistrēta septiņu ES dalībvalstu, tajā skaitā triju jaunāko, pieredze attiecībā uz ES budžetāro, finanšu kontroles un audita procedūru un prasību integrēšanu ar nacionālajām. Šajās publikācijās ir aprakstītas arī galvenās reglamentējošās normas un procedūras, ko izmanto Eiropas Komisija un Eiropas Audita Tiesa. Dotā publikācija kompleksi papildina publicēto SIGMA Dokumentu Nr. 20 “*Norises pēc iekļaušanas Eiropas Savienībā. — 2. daļa. Arejais audits*” attiecībā uz to, ka šī iekļaušanas ietekme arejo auditu.

Šo publikāciju mērķis ir palīdzēt skaidri apjaust nolūku riskantumu tam Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīm, kuras kandidē uz uzņemšanu Eiropas Savienībā, sniegt salīdzinošu informāciju par dažādajām metodiskajām pieejām un risinājumiem, ko izmantojušās dalībvalstis, ka arī apkopot gūto pieredzi un mācību.

Metodiska pieeja paredz sniegt tēmas apskatu un analizēt galvenās problēmas pārdomu un debašu veicināšanas aspektā. Galvenā uzmanība tiek centrēta uz to personu gūto pieredzi un izdarītajiem secinājumiem, kuru ikdienas darbs ir bijis valsts pārvaldes pielāgošana un pilnveidošana septiņās valstīs. Abas publikācijas turklāt sniedz ieskatu pieņemtajās istenošanas politikās, ka arī izmantoto normatīvo aktu un procedūru apskatu. Pielikumā satur saīsinājumu un noderīgo terminu sarakstu, ka arī to atlasīto ES normatīvo aktu nosaukumus ar precīziem referenču numuriem, kuri attiecas uz budžeta veidošanu, finanšu kontroli un arejo auditu.

Šie raksti nav jauzskata par “gala produktiem”. To mērķis ir būt par izejas punktu turpmākiem semināriem, pieredzes apmaiņas apspriedēm un diskusijām starp Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstu un ES dalībvalstu praktiķiem.

Rakstu (kuri galīgo formu ieguva 1997. gada pavasara beigās) sagatavošana tika īstenota ciešā sadarbībā ar referenču grupu, kuras locekļi bija autori, ka arī parstāvji no Čehijas Republikas, Ungārijas, Polijas finanšu ministrijām, šo valstu Eiropas integrācijas komitejām un augstākajām audita institūcijām. Autori strādā Austrijas, Dānijas, Somijas, Francijas, Portugāles, Zviedrijas, Apvienotās Karalistes valdībās un augstākā audita institūcijās.

SIGMA vēlas pateikties šajā publikācijā iekļauto rakstu autoriem un referenču grupas locekļiem par viņu iedvesmas pilno un pašizliedzīgo darbu, ka arī viņu parstāvētajām institūcijām par projekta atbalstu. Šajā publikācijā paustie viedokļi ir attiecīgo autoru viedokļi un ne vienmēr atspoguļo viņu parstāvēto institūciju, referenču grupas vai SIGMA uzskatus.

Šis pēc Lerijs O’Tūla iniciatīvas SIGMA-a uzsāktais un Kjella Larsons atbildīgā vadībā izstrādātais projekts tika pilnveidots ciešā sadarbībā ar Ricardu Allenu, ka arī ar Belindas Hopkinsons, Mihaela Kohu, Fransuāzas Locci un Aletes Vernbergas administratīvo un tehnisko atbalstu. Šī publikācija ir gaidāma franču valodā ar nosaukumu *Les incidences de l’adhésion à l’Union européenne — Partie 1, processus de budgétisation et contrôle financier (Document SIGMA : N° 19)*.

Lai saņemtu papildinformāciju, lūdzam kontaktēties ar Kjellu Larsonu pēc zemāk norādītas adreses.

□ is ziņojums tiek publicēts uz ESAO Ģenerālsekretāra atbildību.

SIGMA-OECD, 2, rue André Pascal, 75775 Paris Cedex 16, France
Tel. (33.1) 45.24.79.00; Fax (33.1) 45.24.13.00
e-mail: sigma.contact@oecd.org; <http://www.oecd.org/puma/sigmaweb>

SATURA RADITAJŠ

SIGMA PROGRAMA	2
PRIEKŠVARDS	3
(C.J. Carey). TEMAS VISPARIGS APSKATS	10
1. Budzets. Visparīgs raksturojums	10
2. Dalībvalsts ka iemaksātājs	11
3. Dalībvalsts ka sanemējs	12
(a) Lauksaimniecības (Garantēšanas) Fonds	12
(b) Strukturālie Fondi.....	13
4. Finanšu kontroles koordinācija ES un nacionālā līmenī.....	14
5. Vai kopīga kontroles struktūra?	14
6. Secinājumi.....	15
(Edith Peters). AUSTRIJA.....	16
1. Nodalas rezumējums	16
2. Nacionālā sistēma	16
2.1. Valdības politiska un organizācionālā struktūra.....	16
2.2. Federālais līmenis un federālais budžets	17
2.3. Galvenie budžetārie orgāni	18
2.4. ES dalībvalsts statusa ietekme uz Austrijas budžetu	19
3. Kopienas Fondu un no tās saņemto līdzekļu pārvaldīšana	20
3.1. Ienemumu/Fondu klasifikācija budžeta mērķiem	20
3.2. Strukturālo Fondu pārvaldīšana.....	20
3.3. Naudas līdzekļu pārskaitīšana no Komisijas caur Maksājumu aģentur Galīgajiem saņēmējiem.....	21
3.4. Finanšu kontroles sistēmas, standartprakses un procedūras	22
3.5. Pēc-finansēšana un tās ietekme uz nacionālo budžetu.....	24
3.6. Atbildības dalīšana starp dažādiem orgāniem fondu izlietojuma istenošanas pareizības un kontroles veicināšanas nolūka	24
4. ES Pašas resursu pārvaldīšana	25
4.1. Muitas nodevu un lauksaimniecības leviju aplese.....	25
4.2. Muitas nodevu un lauksaimniecības leviju iekasēšana.....	25
4.3. Krapniecības apkarošanas pasākumi	26
4.4. PVN Pašas resursu un Ceturta resursa (NKP Pašas resursu) apreķināšana.....	26
4.5. Eiropas Savienība iemaksājamas nacionālās kontribūcijas pārveiduma un uzskaites procedūras.....	27
4.6. Statistikas datu sagatavošana	27
5. Kopienas Budžeta veidošanas un izskatīšanas process.....	27

5.1. Finanšu ministrijas, nozaru ministriju, agenturu, regionālo un vietējo valsts varas organu, Pastāvīgas Pārstāvniecības Briselē, un citu organizāciju lomas.....	27
5.2. Nacionālo budžeta likumu, procedūru un sistēmu izmaiņa	28
5.3. Ienemumu/asigņojumu un kontribūciju prognozešana	28
6. Kooperācija, koordinācija un kontakti.....	29
6.1. Ar Komisiju un ar citām dalībvalstīm.....	29
6.2. Trans-sekcionāla koordinācija	29
6.3. Atšķirīgu auditešanas organu veiktas inspekcijas.....	30
7. Organizācionālie jautājumi	30
7.1. Cilvēku darbaspēka un tehniskie resursi.....	30
7.2. Apmācība	30
1. pielikums. Austrijas ieklausšanās Eiropas Savienībā.....	32
2. pielikums. Kontribūcijas ES Budžeta un ienemumi no tā	34
3. pielikums. Eiropas Savienības Strukturālie Fondi Austrija: savstarpēja saikne starp programmu konceptuālo un finansiālo koordināciju	35
4. pielikums. Eiropas Savienības Strukturālie Fondi Austrija: Finansiālas procedūras — Regionālas programmas (Obj. 1, 2.5b, Reg. C)	36
5. pielikums. Finanšu kontrole: Nacionālā sistēma Austrija	37
(Georg Ginsberg). DANĪJA.....	40
1. Nodālas rezumējums	40
2. Ievads	41
3. Termins “finansiāla kontrole”	41
4. ES tiesiskās normas, kas regulē finanšu kontroli Strukturālo Fondu jomā.....	42
5. Danijas priekšnoteikumi un ietvarosacījumi attiecībā uz Strukturālo Fondu piešķirumu finansiālo kontroli	43
6. Par Strukturālajiem Fondiem atbildīgo ministriju finansiāla kontrole	44
7. Strukturālo Fondu izlietojuma finansiāla kontrole, ko veic deleģēti iedzīvotāji	45
8. Partnerība ar Eiropas Komisiju attiecībā uz Strukturālo Fondu piešķirumu izlietojuma finansiālo kontroli	47
(Eija-Leena Linkola). SOMĪJA	49
1. Nodālas rezumējums	49
2. Jautājuma vēsture.....	50
3. Likumdošanas bāze un instrukcijas.....	51
4. Funkcijas un atbildība.....	52
4.1. Valsts budžeta finanšu operāciju gada cikls	52
4.2. ES Budžeta jautājumu sagatavošana.....	52
5. ES dalībvalsts statusa ietekme uz valsts budžeta likumprojekta sagatavošanu	53
5.1. Maksājumi ES Budžeta.....	54

5.2. Maksājumi no ES Budzeta Somijas valsts budzeta vai nacionala arpusbudzeta fonda.....	55
5.3. Administrativa un pareja sagatavošanas darba raditas izmaksas	57
6. Izvertešana un auditešana.....	57
7. Nosleguma piezimes	57
7.1. Nesaskanoti patvaligis programmu sastadišanas darbs.....	57
7.2. Kompleksas sistemas un daudz ricibsubjektu	58
7.3. Uzraudziba	58
7.4. Palielinata darba slodze	58
7.5. Padzilintas sadarbibas nepiecieamiba	58
7.6. Valsts civildienesta ierednu vispusiga apmaciba.....	59
(Benoit Chevauchez). FRANCIIJA.....	60
1. Ievads	60
2. Institucionala struktura.....	60
2.1. Valsts	60
2.2. Valsts budzeta organizacija	61
2.3. Vietejas pašvaldibas.....	61
3. Kopienas Budzets Francijas valsts finansem	62
4. Kopienas Budzeta administrešana Francija	63
5. "Pašas resursu" parvaldišana	64
6. Budzeta izlietojuma vadiba.....	65
1. pielikums. ES finansialo interešu aizsardziba.....	67
(Vitor Caldeira). PORTUGALE	69
1. Nodalas rezumejums	69
2. Nacionala sistema	70
2.1. Budzeta veidošanas un finansu kontroles tiesiska baze.....	70
2.2. Finansu kontroles organizacionala struktura	70
3. Svarigakas izmainas nacionalaja sistema.....	70
3.1. Pašas resursi.....	70
3.2. Eiropas Savienibas Fondi.....	73
4. Kopienas Budzeta veidošanas un izskatišanas process.....	77
4.1. Nacionala budzeta un Kopienas Budzeta integracija.....	77
4.2. Nacionala budzeta proceduru izmainas (SEM 2 000)	77
5. Kooperacija un koordinacija.....	78
5.1. Ar Eiropas Komisiju un citam dalibvalstim	78
5.2. Dazadu organu veiktas inspekcijas	78
6. Vadibas un organizatoriskas problemas.....	78

6.1. Administratīvie pasākumi	78
6.2. Profesionāla kvalifikācija	79
7. Pagājuši 10 gadi kopš Portugāles iekļaušanas Eiropas Savienībā. — Rezultāti un nākotnes perspektīvas	79
1. pielikums. Strukturālo Fondu finansiālās kontroles sistēma Portugālē. — Kopaina.....	81
(Ulrika Barklund Larsson). ZVIEDRIJA	82
1. Nodālas rezumējums	82
2. Ievads	83
2.1. Zviedrijas administratīvais modelis	83
2.2. Referendums	83
2.3. Līgums par Eiropas Ekonomisko Zonu un izsūta par likumprojektu sagatavošanu	83
3. Organizācija un horizontālie pasākumi budžeta veidošanas un finansiālās kontroles jomā.....	84
3.1. Finanšu ministrijas loma.....	84
3.2. Praktiskie sagatavošanas darbi un principiālie lēmumi pirmsuzņemšanas perioda.....	85
3.3. Problemas, kuru risināšanai jāveic pasākumi attiecībā uz ES budžetu un budžeta procesu, tāja skaita Zviedrijas kontribūciju.....	85
3.4. Problemas, kuru risināšanai jāveic pasākumi finansiālās kontroles auditešanas un kaitniecības apkarošanas jomā	88
4. Dāzas nozares gūtas macības	91
4.1. Mūltas nodevas un citas speciālas nodevas	91
4.2. Lauksaimniecība	91
4.3. Strukturālie Fondi	92
1. pielikums. Zviedrijas budžetāra un auditešanas sistēma.....	93
2. pielikums. Dāzi papildus dāti.....	98
(Nicholas Ilett). APVIENOTA KARALISTE	102
1. Nodālas rezumējums	102
2. Ievads	102
3. Apvienotās Karalistes nacionālā sistēma.....	102
4. Saikne starp Parlamentu (<i>dotāja aspekta Apakšnamu</i>) un Augstāko Izpildvaru (<i>“Kroni”</i>)	103
5. Attiecības Augstākās Izpildvaras ietvaros	103
6. ES dalībvalsts statusa izpaušmes	104
6.1. Finansiālās izpaušmes	104
6.2. Tehniskās izpaušmes	104
6.3. Ienemumu dāla.....	104
6.4. Izdevumu dāla	105
7. Kopienas finanšu integrēšana nacionālajā budžetā.....	106

7.1. Visparīgie principi	106
7.2. Nacionāla budžeta raksturojums	106
7.3. EK Budžeta ienemumu atspoguļojums departamentu budžetos	107
8. ES Finanšu ministriju stratēģiskas ieinteresētības sfēras.....	107
8.1. Centrālās finansiālās funkcijas	107
8.2. Finanšu pārvaldība un krapšānas	107
8.3. Budžeta disciplīna.....	108
8.4. Plašāki ES politiskie risinājumi ar finansiālam un ekonomiskam sekam.....	108
9. Administratīvie un metodiskie risinājumi.....	109
9.1. Finanšu ministriju sadarbība.....	109
9.2. EK Budžeta lietu organizēšana Finanšu ministriju ietvaros	109
9.3. Finanšu ministriju attiecības ar pārējiem ministrijiem	109
9.4. Pastāvīgā Pārstāvniecība Briselē	110
10. Kopienas finanšu vadības perspektīvas dažiem turpmākajiem gadiem	110
11. SEM 2 000	110
1. pielikums. Tehniskais komentārs par saikni starp Eiropas Kopienas Budžetu un Nacionālajam publiskā sektora finansēm Apvienotajā Karalistē	113
(Brian Gray). EIROPAS SAVIENĪBAS LAUKSAIMNIECĪBAS VIRZĪŠANAS UN GARANTEŠANAS FONDA GARANTEŠANAS OPERACIJU VADĪBA DALĪBVALSTIS	117
1. Lēmumu pieņemšanas process	117
2. Garantešanas operāciju administrācijas personāla komplekšēšana Briselē	117
3. Dienestu organizācija dalībvalstīs	117
3.1. Pieprasījumu apstrāde, pamatotības pārbaude un apmaksā	118
3.2. Audita departamenti.....	119
4. Noreķinu pareizības sankcionēšana	119
(Alan Pratley). FINANSIĀLA KONTROLE UN AUDITS EIROPAS SAVIENĪBĀ ...	121
1. Ievads	121
2. Finanšu kontrole un audits Komisijas līmenī un ārpus Komisijas ietvariem. — Vispārīgs apskats	121
3. Finansiālā kontrole un audits Eiropas Komisijas ietvaros	122
4. Finansiālā kontrole un audits dalībvalstīs.....	122
4.1. ELVGF — Garantešanas Fonds	122
4.2. Strukturālie un Kohezijas Fondi	123
4.3. Kopienas ienemumi	123
5. Finansiālās kontroles un audita koordinēšana starp Komisiju un dalībvalstīm.....	124
6. Citu sfēru ienemumu un izdevumu finansiālā kontrole un audits.....	125
6.1. Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs	126

6.2. Centroleiropas valstis (CEV)	126
7. Iekšēja kontrole, iekšējais audits, ārējais audits Centroleiropas valstis.....	127
1. pielikums. Budzeta proceduras	129
2. pielikums. Reķinu sankcionēšanas process.....	131
3. pielikums. Noderīgu termiņu saraksts	132
4. pielikums. Dazi Eiropas Savienības normatīvie akti par budzeta veidošanu, finansu kontroli un ārējo auditu	140
5. pielikums. Saisinājumu saraksts	144
6. pielikums. References grupas locekļi.....	148

TEMAS VISPARIGS APSKATS

C.J. Carey¹

1. EK budzetaro un finansialas kontroles prasibu ieverošana ir viens no ES dalibvalstu pamatpienakumiem. Ta pildišana var izraisit plašas izmainas jaunas dalibvalsts nacionala budzeta proceduras. Dotais raksts sniedz šis temas visparigu apskatu, balstoties uz attiecigajiem atsevišku valstu autoru rakstiem, kuros izveleto ES dalibvalstu pieredzes ir aprakstītas detalizetāk. Tas kompleksi papildina publiceto SIGMA Dokumentu Nr. 20 “*Norises pec ieklaušanas Eiropas Savieniba. — 2. dala. Arejais audits*” attieciba uz to, ka ši ieklaušanas ietekme auditu. Abas publikācijas pienemtas metodiskas pieejas merkis ir sniegt izveletu jautajumu analizi pardomu un debašu veicinašanas aspekta.

2. SIGMA ir parliecinata, ka šads apkopojums, analizejot dazadu dalibvalstu reakcijas uz dalibvalsts statusa izraisitajam budzetarajam un finansu kontroles prasibam, varetu but pamacošs tam Centraleiropas un Austrumeiropas valstim, kuras kandidate uz iestašanos ES, ka ari varetu noradit uz iespējamās turpmakas eksaminācijas jautajumiem ES istenotas finansu vadības reformas programmas konteksta.

3. Šis rezumejošais apcerejums piedava destilatu, kas ieguts, partvaicejot dazas no tam pieredzem, ko iegramatojušas dalibvalstis. Tam katra zina bija jabut vienkāršotam un selektivam. Pilnigai EK Budzetararo un finansu kontroles prasibu izpratnei nekas nevar but labaks par 4. pielikuma uzskaitito atbilstošo likumdošanas aktu izstudešanu.

4. Lidz pat pedejam laikam EK likums nemeginaja uzspiest specifiskus nacionala limena budzetas vadības mehānismus un lava dalibvalstim diezgan brivi pienemt lemumus par labako veidu, ka integret savas pašu nacionalas finanses ar lidzeklu plusmu uz EK Budzetu un no ta. Tagad situacija varetu mainities.

5. Debates, kas pedejo desmit gadu laika notikušas gan starp institucijam, gan dalibvalstu ietvaros, bija fokusetas uz EK finansu parvaldības mehānismiem. Svarigas reformas tika uzskatas, lai paaugstinatu ka atbildibu par parskatu sniegšanu, ta ari ekonomiskumu. ES paplašinašana un iepriekšējas sarunas droši vien dos papildu impulsu reformu procesam gan EK budzetararo normu joma, gan attieciba uz dazam principialam no EK Budzeta izrietošam lidzeklu izlietojuma politikam, it ipaši uz lauksaimniecības politiku un uz Strukturalajiem Fondiem. Šie raksti parada, ka pievienošanas varetu but, it sevišķi daziem jaunakajiem ES piekritējiem, viens atsevišķs elements nacionalo politisko strukturu un finansialo sistemu fundamentalas reformas procesa. Šada gadījuma reformu procesi gan ES, gan nacionala limeni var but savstarpeji stimulejoši.

1. Budzets. Visparigs raksturojums

6. Gan Komisija, gan Padome, gan Parlaments piedalas procesa, kura rezultata ik gadu tiek pienemts EK Budzets, pie kam Parlamentam ir pedejais vards gandrīz visas jomas. Šis process ir garš un sarezgits. Iepazišanas ar to ir butiska ikvienas jaunas dalibvalsts prioritāte.

7. Visi EK Budzeta ienemumi nak no dalibvalstim, un dalibvalstis realize vairak neka 80 procentu no to izlietojuma, kaut gan Komisija patur galigo atbildibu par Budzeta izpildi. Pec dalibvalsts ieskatiem, zinami EK Budzeta izdevumi aizstaj ekvivalentus nacionalos izdevumus. Ta tas parasti tiešam bija attieciba uz gandrīz visu ES lauksaimniecības atbalsta finansējumu, un ta tas vel joprojam ir attieciba uz ta dalu. Vel par citiem izdevumiem ir

1. *C.J. Carey* k-gs vada Eiropas Komisijas Saskanošanas organu ELVGF rekinu pareizības sankcionēšanai. Sacis ka Apvienotas Karalistes Finansu ministrijas amatpersona, C.J. Carey ceturs gadus (1974.-1978.) bija štata darbinieks Apvienotas Karalistes Pastavigaja parstavnieceiba Brisele, un pec tam specializejas publiska sektora audita un parlamentaro parskatu sniegšana par budzeta izlietojumu. 1983. gada viņš aizgaja no Apvienotas Karalistes valsts dienesta, jo tika iecelts par Eiropas Audita Tiesas locekli, un šaja amata nostradaja devinus gadus.

logiski pieradams, ka tie iepriekšnodomāti ka papildinājums ekvivalentajam nacionalajam programam. Strukturālie Fondi (SF) ir tieši tādi.

8. Pie jebkura noteikta EK Budžeta apjoma, dalībvalsts kontribūcijas lielums (un tas strukturālais sadalījums pa dažādiem ienemumu avotiem) ir *a priori* noteikts ar EK likumu; bet Budžeta kopsumma, protams, ir gan dalībvalstu, gan institūciju parrunu objekts. Liela mēra tieši parrunu cēla ir precīzējams tas apjoms, kāda dalībvalsts ir tiesīga uz budžetāriem un citiem sanemumiem no EK Budžeta.

9. Dalībvalstij ir jāsaņemas pildīt šādas trīs svarīgākās lomas attiecībā uz EK Budžetu:

i) *informēšanas* loma: dalībvalstij vajadzīga droša, pieejama forma esošā informācija, lai novērotu un prognozētu EK Budžeta ietekmi uz nacionālo budžetu; arī Komisijai tā ir svarīgs budžetāro datu avots, it sevišķi par Pašas resursu prognozēm, lauksaimnieciskā kraujuma dinamiku un SF programmu īstenošanas gaitu. Vispārīgs dalībvalstu pienākums, saskaņā ar Romas līguma 5. pantu (nostiprināms ar Amsterdāmas līgumu), ir palīdzēt Komisijai īstenot tas atbildību par Budžeta vadību.

ii) *parrunu vešanas* loma: dalībvalstij savas pašas intereses jāvelas vēst parrunas (a) kā Padomes locekļiem — par Budžeta apjomu un kompozīciju; un (b) kā Padomes locekļiem un bilaterāli ar Komisiju — lai maksimāli kapinātu labumu, ko tā gūst no Strukturālajiem Fondiem.

iii) *pakļaušanas* loma: dalībvalstij jāizpilda visi attiecīgie EK priekšraksti par EK budžetāro ienemumu iekasēšanu un parvešanu, kā arī par to līdzekļu pienācīgu pārvaldīšanu, kas saņemti no EK Budžeta. Tai jābūt modrai, lai nepielautu, savlaicīgi konstatētu un deklarētu visas kļūšanas un iespējamās nelikumības EK līdzekļu joma. Komisija pieprasa, lai dalībvalsts ne tikai izpildītu šos lēmumus, bet pēc notikušā spētu arī pierādīt, pamatojoties uz dokumentāriem datiem vai citiem apliecinājumiem, ka tā tiešām ir to izdarījusi.

10. Tam valstīm, kuras pādušas vēlēšanas iestāties ES, efektīva šo lomu izpildīšana acīmredzot izraisīs nozīmīgas izmaiņas valdības mašīnerijā un vēra nemāmu papildus līdzekļu iztērēšanu. Sevišķa nozīme būs gramatvedībai un audīta ekspertīzei, kā arī skaitlošanas resursiem. Nav gandrīz nevienas gada sezonas, kād tās vai cits budžetārs jāautājums ministriju vai oficiāla līmeņi nebūtu Padomes darba kārtībā Brīsele. Interēšu spektrs, kuru ietekme EK Budžets, kā arī reakcijas ātrums, kurš tiek prasīts no nacionālajam pārstāvēniecībam Brīsele, izraisa kategorisku nepieciešamību, lai dalībvalstī istajā vēta un istajā laikā būtu ieviestas efektīvas procedūras valdības dienestu atšķirīgo vēdoklu koordinēšanai.

2. Dalībvalsts kā iemaksātājs

11. Publikācija iekļautie rakstī rada iespādu, kā vērumam dalībvalstu visgrūtāk būja iegūt pieredzi, lai pielāgotos “pāšas resursu” (skat. 3. pielikumu “Noderīgo terminu saraksts”) sistēmas prasībām.

12. Perspektīvajai dalībvalstij būs jāpielāgo sava pārrobežas un iekšzemes nodokļu sistēma, lai piegādātu Eiropas Savienībai prasītas pāšas resursu summas (visas muitas nodevas un lauksaimniecības levījus), kā arī prasīto PVN ienemumu daļu. Piemēram, valsts vēras iestādem gan Portugālē, gan arī citur, vēna no lielākajam ar iekļaušanas saistītajam vēblemam būja nepieciešamība paaugstināt oficiālo amatpersonu kvalifikāciju muitas administrēšana. Izvēlētais atrisinājums paredzēja īstenot vispusīgas muitas ierednu apmacības kursu Komisija. Iekļaušanas ES izraisīs nepieciešamību akceptēt EK spēka esošās leviju un muitas nodevu likmes (cikāl to pielāuj jebkuri vērejas nosacījumi). Austrījas autorītes attiecīgajā rakstā atzīvē šādu pieredzi: “Vīens no būtiskākajiem uzdevumiem, lai sagatavotos iestāties ES, ir savlaicīgi paredzēt nacionālas likumdošanas harmonizēšanu muitas

jautajumos”. Tas izraisis arī netiešo nodokļu uzlikšanas PVN sistēmas ieviešanu tur, kur šāda sistēma vēl nepastāv.

13. Eiropas Savienībai atbilstošu NKP radītajai nodrošināšanai arī rada grūtības jaunajam dalībvalstīm. Zviedrijas autoritātes ir komentējušas: “No dažādajiem maksājumiem, kuri veido [Zviedrijas kontribūciju] pašas resursos EK Budžeta, vissarežģītākais ir uz PVN pamatotais maksājums, kurš prasa jaunas kalkulācijas un labu statistisko dokumentāciju.... Ir svarīgi arī korigēt nacionālo uzskaites gramatvedības sistēmu tā, lai tā nodrošinātu informāciju, kas nepieciešama uz PVN bāzēta maksājuma apreķināšanai.”

14. Kaut gan vispārīga evolūcija attiecībā uz dalībvalsts kontribūciju EK Budžeta ir nacionālās finanšu ministrijas zina, tas sastāvdaļu parzīšana potenciāli ir iesaistīti dažādi valdības resori un līmeņi. Lauksaimniecības politika, muitas nodevas, aplikšana ar netiešajiem nodokļiem un statistika ietilpst attiecīgajā pienākumu lokā. Vairums dalībvalstu ir konstatējušas, ka nepieciešams iedibināt specialista štata vietu Finanšu ministrijas budžeta sektorā, lai koordinētu visu ar savas kontribūcijas kalkulāciju, uzskaiti un maksāšanu saistīto rīcību. Zviedrijas pieredze ir tipiska: “Mēs uzskatām, ka ir svarīgi, lai pilnīgi viss ar kontribūciju saistītais darbs būtu koordinēts. Šai koordinācijai ir jānotiek Finanšu ministrijā. Tas nodrošinātu iespēju būt visaptverošu ainu, ka arī izveidot labu līdzekli saskarsmei ar Komisiju un norīkot sarunu biedru Komisijai. Tas atvieglo Komisijas, tāpat kā nacionālās publiskās sfēras administrācijas lietu kārtošanu.”

15. Ta sauktie “tradicionālie pašas resursi” (visi dalībvalsts muitas nodevu un lauksaimniecības leviju ienemumi minus 10% ka maksa par iekasešanu) ir likumīgs Kōpienas ipašums. Dalībvalsts darbojas ka Kōpienas aģents, lai šos līdzekļus iekasētu un panāktu, ka Komisija tos saņem. Tādēļ ir jānodrošina šo līdzekļu parveidums tieši Komisijai, apejot nacionālās budžeta procedūras. Dāzās dalībvalstīs medz izdarīt *pro forma* (formas pec) ierakstu nacionālajā budžetā, lai informētu savu Parlamentu par attiecīgajiem skaitļiem.

3. Dalībvalsts ka sanemejs

(a) Lauksaimniecības (Garantēšanas) Fonds

16. Ši Fonda apjoms līdzinās apmēram pusei visu EK Budžeta izdevumu. Šo izdevumu ikdienas pārvaldīšana ir uzdots dalībvalstīm, kurām Komisija maksa pilnu atlīdzību. Pāiet vismaz kādi 2,5 mēneši no brīža, kad izdarīta līdzekļu izmaksāšana sanemejiem, līdz brīdim, kad Komisija izdara atmaksāšanu. Tādēļ jaunajai dalībvalstij jābūt gatavai nodrošināt sākotnējās jaunas riskantas darbības uzsākšanas finanses.

17. Jebkurš no dažādajiem šī Fonda finansētajiem pasākumiem tiek definēts pastāvīgajā ipašajā likumdošanā. (Padomes un/vai Komisijas noteikumos). Gada Budžets atvel pietiekošus līdzekļu asīgnējumus, lai dalībvalstīm nodrošinātu iespēju izpildīt savas saistības pret sanemejiem dažādo pasākumu ietvaros. Izdevumi dāzēm no šiem pasākumiem, it sevišķi tiem, kas versti uz cenu atbalstīšanu, ir mainīgi un grūti prognozējami. Daudzskaitlīgas darba grupas Brisele mēģina sekot šo izdevumu gātai no mēneša mēnesī, kamer citas darba grupas pārbauda Komisijas priekšlikumus attiecībā uz jauniem likumdošanas aktiem vai gōzījumiem likumdošanas aktos — tipiska gadījuma ar nolūku pastiprināt finanšu un gramatvedības kontroli dalībvalstīs un samazināt krapšanas iespējamību. Šāda darbība prasa ieverojamu laika pāterīnu (un prasmi vēst parrunas) no dalībvalsts zemkōpības un budžeta speciālistiem.

18. Dalībvalsts pienākums ir nodibināt vienu vai vairākas maksājumu aģentūras ka rīku no Fonda ienēmtas naudas izmaksāšanai sanemejiem. Maksājumu aģentūras statusu (dalībvalsts) piešķir tikai tam iestādem, kuras var demonstrēt spēju uzturēt augstus gramatvedības, finanšu pārvaldības un finanšu kontroles standartus. Kriteriji, kurus dalībvalstīs piemēros, lai izlēmtu, vai piešķirt maksājumu aģentūras statusu, ir detalizēti izklāstīti 1995. gada Normatīvā akta (Noteikumi Nr. 1663/95.). Dalībvalsts pienākums ir arī izvēlēties sertificējošu iestādi (kurai jābūt operacionāli neatkarīgai no maksājumu aģentūras

un nav obligati jābūt publiskajā sektorā), lai tā auditētu ikkatras maksājumu aģentūras gada pārskatus.

19. Tā saukto “rekinu sankcionēšanas” procedūru ietvaros, Komisija caurskata maksājumu aģentūras gada pārskatus, ņemot vērā sertificējošās iestādes veikto auditu. Papildus, un atsevišķi no gada pārskatiem, Komisija drīkst paklaust maksājumu aģentūras operācijas ar EK naudu daudz pamatīgākam auditam uz atbilstību EK normām. Šāda veida audits bieži vien aptver vairākus neka vienu dalībvalsti. Ja Komisija atrod pierādījumus, ka maksājumu aģentūra nav izpildījusi EK normas, tad tā samazina aģentūras tekošā gada finansējumu par summu, kura atspoguļo Komisijas novērtēto kaitejumu ESK fondiem.

20. Maksājumu aģentūra ir pakļauta arī auditam, ko veic Eiropas Auditoru Tiesa (EAT) — Eiropas Savienības neatkarīgā audita iestāde. Šai Tiesai nav tiešu pilnvaru uzlikt sankcijas dalībvalstīm, bet tas konstatējumi, kuri iesniegti Padomei un Parlamentam, var likt Komisijai atgūt jebkurus nepareizi noformētus vai izpildītus maksājumus. No dalībvalstīm arvien vairāk tiek gaidīts atbildēt uz jebkuru EAT izdarītu kritiku par to, ka tas pārvalda EK līdzekļus, un paskaidrot, ko tas darijušas lietas laba.

21. Noteikumi Nr. 1663/95. ir jauna svarīga atkāpe no iepriekšējās ES prakses, jo atļauj dalībvalstīm interpretēt EK finanšu kontroles prasības, ņemot vērā to nacionālās administratīvās tradīcijas un praksi. Tie arī apstiprina, ka nav pielaujama nekāda neatbilstība starp subsidiaritātes doktrīnu un Komisijas atbildību par Kopienas aktīvu nosargāšanu.

22. Maksājumu aģentūras personālam jābūt lietpratīgam gan EK lauksaimniecības likumdošanā, gan EK budžetārā likumdošanā, un tas statusam valdības ietvaros jānodrošina šim personālam iespēja un stimuls koordinēt savu darbu ar saviem kolēģiem Finanšu ministrijā. Bet galvenokārt maksājumu aģentūrai vajadzīgs finanšu vadības kompetents personāls, kas arī tādā struktūrā, kura nodrošinātu pienācīgu svaru finanšu kontroles prasībām.

(b) Strukturālie Fondi

23. Strukturālie Fondi tiek izmantoti daudziem gadiem paredzēto programmu kopfinansēšanai dalībvalstīs. Atšķirība no Lauksaimniecības (Garantēšanas) Fonda, kuram raksturīga augsta automatiskuma pakāpe, Strukturālo Fondu līdzekļu iztērijuma īstenojams būtisks patvalīguma elements. Strukturālo Fondu potenciālo labumu optimālā ekspluatācija tiek īstenota kā darbietilpīga rīcība dalībvalstu interesēs gan šī iemesla dēļ, gan arī sakarā ar plašo koordināciju, kura nepieciešama, lai tiktu ieviests visam Strukturālo Fondu sekcijām obligātais partnerības princips. Austrijas raksta ir atzīmēts: “*Partnerattiecību*” sistēma ir diezgan komplikēta, jo tā ir ļoti daudz centrāla, reģionāla, lokāla un ES līmeņa funkcionāru. Tādēļ rodas lieli darba apjomi un finanšu iztērijumi, kas arī tiek diskreditēti sava būtībā pozitīvi instrumenti. Tas neatbilst ideālajam caurskatāmās administrēšanas principam un padara finanšu kontroli parak masīvu.”

24. Kas attiecas uz nacionālajiem valsts varas orgāniem, tad palīdzības pieprasījumu sagatavošanai ir vajadzīga valdības darbinātība un resursi, kas arī nevalstisko iestāžu viedokļu koordinācija. Eksistējošo programmu uzraudzība ir vēl viena kolektīva operācija, kura piedalās nacionālo, reģionālo un vietējo valdību, kas arī Komisijas pārstāvji. Vesturisku iemeslu dēļ ir radusies zināma dublēšanās starp merkiem, kurus atbalsta darbinātība Fonda. Visu šo iemeslu dēļ, kooperācija ar strukturālajiem Fondiem ir novedusi pie dāžu valdības aģentūru darbu apjoma pieauguma un procedūru izmaiņām vairumā dalībvalstu, un dāžu gadījumos jaunu struktūru izveidošanas, tādēļ ka speciālas vienības Eiropas Sociālajam Fondam (ESF), ko nodibinājušas Apvienotās Karalistes un Portugāles valsts varas iestādes, pie kam pēdējā gadījumā tieši pirms iestāšanās.

25. Kas attiecas uz finanšu kontroli, tad no dalībvalstīm tiek prasīts verificēt visu to operāciju lietderīgumu un izpildījumu un noformējuma pareizību, kuras atbalstījis Strukturālais Fonds, un pazinot Komisijai, ka tas plāno pildīt šo pienākumu. Tam ir arī īpašs

pienakums apliecinat, ka pretenzijas uz maksājumu ir pamatotas, un galīgo maksājumu gadījuma sagadat neatkarīgu sertifikātu.

26. Šie pienākumi nav tik visaptveroši un detalizēti kā Noteikumos Nr. 1663/95. formulētie kritēriji attiecībā uz maksājumu agentūru oficiālo sankcionējumu. Neskatoties uz to, vismaz viena gadījuma (Zviedrija) tie ir bijuši veicinošs faktors valdības lēmuma nodibināt jaunas iekšēja audita vienības svarīgākajos valdības resoros, kuri atbildīgi par to līdzekļu izlietošanu, kuri saņemti no Strukturālajiem Fondiem.

27. Komisijas dienesti var veikt un tiešām veic auditus uz vietas par Strukturālo Fondu līdzekļu iztērojumu dalībvalstīs, un tie drīkst arī prasīt, lai dalībvalstis izdara specifiskas izmeklēšanas. Jebkurš noformējuma vai izpildījuma nepareizības pierādījums var ar lielu varbūtību novest pie Komisijas pieprasījuma saņemšanai atmaksāt naudu, un ar vēl lielāku varbūtību var izraisīt neto finansālos izdevumus dalībvalstij. Strukturālo Fondu operācijas ir pakļautas arī Eiropas Auditoru Tiesas veiktam auditam.

4. Finanšu kontroles koordinācija ES un nacionālā līmenī

28. Dazādo ES un nacionālā līmeņa finanšu kontroles un audita dienestu aktivitātes ne vienmēr ir koordinētas vislietderīgākajā veidā. Koordinēšana zināma mērā ir saistīta ar kalendārā plāna sastādīšanu. Ta ir arī metodoloģijas jautājums. Piemēram, pirms 1993. gada reformām Komisijas dienesti un dalībvalstis ne vienmēr bija pilnīgi vienprātīgi par fizisko un dokumentāro parbaudīšanu relatīvi nozīmīgi kā Lauksaimniecības (Garantēšanas) Fondu atbalstīto konkrēta veida komercdarījumu noformējuma un izpildījuma pareizības pierādījumu.

29. Koordināciju neveicināja skaidrības trūkums par atbildības sadalījumu starp daudzajiem un dažādajiem finanšu kontroles un audita dienestiem Eiropas Auditoru Tiesā, Komisijā un dalībvalstīs. Koordinācija ir uzlabojusies pēdējos gados, un tajā pašā laikā ir palielinājusies nacionālā finanšu kontroles un audita dienestu iesaistīšanās ES aktīvu nosargāšanā. Veicinošs faktors šajā kontekstā ir bijis tas, ka Komisijas Finanšu Kontrolieris ir parlicis akcentu no *ex ante* kontroles akcepta uz tāda veida selektīvo *ex post* kontroli, kuru veic arī EAT un daudzi nacionālie audita organi. Šie uzlabojumi ir bijuši visizteiktāki Lauksaimniecības (Garantēšanas) Fondu gadījumā, kad 1995. gada reforma attiecīgi precizēja Komisijas un nacionālās maksājumu aģentūras funkcijas.

30. Attieksme pret Strukturālajiem Fondiem vēl joprojām ir daudz nenoteiktāka. Nolūka vislabāk izmantot visus ES finanšu kontroles un audita dienestus, Komisijas Finanšu Kontrolieris ir uzaicinājis dalībvalstis parakstīt protokolus, kuri koordinētu gan Komisijas un dalībvalstu finanšu kontroles/audita dienestu darba kalendārā plānu, gan metodoloģiju. Šis priekšlikums ir radījis zināmas grūtības dalībvalstīm, kuras ir federāla konstitūcija un/vai decentralizēta finanšu kontroles sistēma, bet apmieram puse pašreizējo dalībvalstu jau ir parakstījušas protokolus, un pilna spāra notiek pārrunas ar pārējiem.

31. Pārrunas par protokolu var dot dalībvalstij noderīgu ieskatu gan tā finanšu kontroles darba apjoma un biežuma, kurš no tas tiks prasīts pēc iestāšanās, minimālajos standartos, kurus, kā Komisija sagaida, šis darbs apmierinās, un tādejādi tajā līmenī, līdz kuram pašreizējie finanšu kontroles un audita dienesti būtu jāpastiprina pirms iestāšanās.

5. Vai kopīga kontroles struktūra?

32. Nacionālais budžets ir tas principiālais instruments, kuru pašreizējās dalībvalstīs pielieto, lai uzskaitītu naudas plūsmas no EK Budžeta un uz to. Ienākumi no ES tiek ierakstīti nacionālā budžeta ienemumu daļā (vai šādā tad paradīti kā negatīvie izdevumi), kamēr izdevumu daļā parādās šo pašu līdzekļu izmaksājumu saņēmējiem un daļā (vai dažreiz visas daļas) no nacionālās kontribūcijas EK Budžeta (salīdzini ar 15. paragrafu). Šādu traktējumu EK likums neprasa, un pastāv ievērojamas atšķirības dažādu dalībvalstu praksē. Piemēram, Apvienotā Karaliste ieraksta visas transakcijas ar EK Budžetu nacionālā budžeta izdevumu

puse. Somijas valsts varas iestādes izskaidro un ieraksta Lauksaimniecības (Garantēšanas) Fonda cenu atbalsta subsidijas atsevišķa intervences fonda, kurš ir arpus nacionāla budžeta un kuram ir piešķirtas pašam savas aizņemšanas tiesības. (Tomēr ir speka EK normatīvie priekšraksti par veidu, kādā ar EK Budžetu saistītas līdzekļu plusmas traktējamas nacionālo kontu statistikas nolūkiem).

33. Ta kā vairums dalībvalstu pielieto bruto uzskaiti savos budžetos, šāds traktējums papildina budžeta kopsummas gan attiecība uz ienemumiem, gan izdevumiem. Attiecīgie radītāji nebut nav legāls aizvietotājs visaptverošai EK budžetāras ietekmes analīzei, jo vairumā gadījumu tie ignore nozīmīgu nacionālas kontribūcijas daļu un dažus ienemumus.

34. No otras puses, šai praksei ir tāda priekšrocība kā ertums, un tas ir galvenais iemesls, kādēļ dalībvalstis to ir akceptējušas. Vairums līdzekļu plusmu varetu tikt bez grūtībām izvietotas jau esošajos budžeta postenos. ES aspekta vēl svarīgāk ir tas, ka tāda prakse nodrošina, ka šī pati piesardzība un kontrole bus *ipso facto* (ar pašā fakta speku) piemērojama Eiropas Kopienas Budžeta līdzekļiem tāda pašā mērā kā nacionālajiem. Māstrihtas līgums nosaka, ka dalībvalstīm ir jābut vienādi apzinīgām ES un nacionālo finansiālo interešu aizsargašana.

35. Šis ir labs piemērs tāda veida jautājumiem, kurus kandidātvalstis neformāli pirms iestāšanās varetu apspriest ar Komisiju un izvēlētam dalībvalstīm. Valstis, kurām vēl nav pilnīgi operacionālas politikas attiecība uz lauksaimniecības un reģionālo atbalstu, varetu nesaskatīt nekādu iemeslu EK subsidiju novirzīšanai caur savu nacionālo budžetu.

6. Secinājumi

36. Attiecīgo valstu autoritāšu sarakstītajos apcerējumos uzsvērts, cik svarīga ir agri uzsākta plānošana attiecība uz iestāšanās ES. Piemēram, Somijai pagāja kādi septiņi gadi pirms iestāšanās, izstrādājot savas finanšu vadības un budžeta veidošanas procedūras, lai glūdi un elastīgi pielāgotos ES dalībvalsts statusam atbilstošajam prasībām.

37. Butisks sagatavošanas elements ir personāla apmacība. Attiecīgo valstu autoritāšu (piem., Portugāles un Zviedrijas) sarakstītajos apcerējumos ir pasvītrots svešvalodu apmacības svarīgums. Tikpat svarīga varetu but apmacība finanšu vadības prasmes.

38. Vairāk par visu citu šie apcerējumi parāda, cik svarīgi kandidātvalstīm bus papildināt savus formālos kontaktus ar Komisiju un dalībvalstīm ar ciešiem un nepartrauktiem neformāliem kontaktiem gan tehniskā līmenī, gan augstāko amatpersonu līmenī un politiskā līmenī.

AUSTRIJA
*Edith Peters*²

1. Nodales rezumējums

39. Šajā raksta galvena verība ir pieversta svarīgajam organizatoriskajam izmainam Austrijas nacionālajā administrācijā, kuras tika īstenotas, lai izveidotu racionālas finansālas attiecības starp Austriju un Eiropas Kopieni.

40. Šeit raksturota nacionālā valdības sistēma un galvenie budžetārie organi (tādos aspektos kā to "kompetence" jeb rīcībaspeja un tiesībaspeja nodarboties ar problēmu; iekšēja organizācija un darbinieku skaits), kā arī ES dalībvalsts statusa izraisīta finansiāla ietekme uz nacionālo budžetu, ieskaitot pēc-finansešanu un tās ietekmi uz nacionālo budžeta veidošanas procedūru. Apcerējuma aprakstīts, ka Austrija tika īstenotas ES finansālas direktīvas un kādas metodes tika pielietotas, keroties pie specifisku problēmu risināšanas.

41. ES dalībvalsts statuss izraisīja tikai nelielus grozījumus nacionālajos normatīvajos aktos par budžeta sastādīšanu un finanšu kontroli, jo esošā sistēma bija pietiekoši elastīga, lai nodrošinātu prasību izpildi. Nebija nekādas nepieciešamības izdarīt izmaiņas budžeta likumdošanas aktos, jo visi pārveidumi starp Austriju un Kopieni tiek veikti federālā budžeta ietvaros.

42. Lai realizētu nacionālo pozīciju koordināciju attiecībā uz dažādajām Kopienas politikām to finansiālo seku un budžetāro ierobežojumu aspektā, kā arī lai saglabātu nacionālās prioritātes un ietekmētu lemmu pieņemšanas procesu ES līmenī, tika izdotas speciālas administratīvās direktīvas par budžeta veidošanas jautājumu kooperāciju un strukturālo koordināciju.

43. Šajā rakstā ir arī vispārīgi raksturota finanšu kontroles sistēma un veids, kā Austrijas valdības administrācija sadalīta atbildība par un kontrole par finanšu plusmu no/uz Eiropas Savienību. Tā kā federālā kontroles sistēma ir decentralizēta un tādel īstenojas tieša budžeta vadības organu atbildība federālā, zemju un vietējā līmenī, tad, lai tiktu parakstīts "bilaterālais protokols" par finansiālo kontroli par Strukturālajiem Fondiem, ir nepieciešams vairāk laika, nekā vairumā citu ES valstu. Austrija koncentrējas uz prasību izpildi.

44. Pateicoties augstai publiskā sektora efektivitātei un elastībai, Austrijas administrācijai izdevas izpildīt pievienošanas izraisītas prasības, lielāka vai mazāka mērā izmantojot esošo personālu un izvairoties no lielam organizatoriskam pārrīkojumiem.

45. Atrā sazināšanas tomer ir kļuvusi ekstremāli svarīga, tādel informācijas tehnoloģija bija jāiegulda papildus investīcijās. Šodien, pateicoties pilnīgi apriķotam datorizētam darbavietam, apvienošanai tīkla un elektroniskajai datu apmaiņai, informācija efektīvi cirkulē starp Finanšu ministriju, Eiropas Komisiju, musu Pastāvīgo Parstāvniecību Briselē un naudu terejošajam ministrijām.

46. Visbeidzot, tā ir tieši Austrijas pieredze, kā līdzdalība Eiropas Savienībā jāuzskata par "dzīvu" problēmu; proti, organizācijas un procedūru pilnveidošana ir jāveic nepartraukti, nevis unikāla pievienošanas brīža tuvošanas gadījumā.

2. Nacionālā sistēma

2.1. Valdības politiskā un organizācionālā struktūra

47. Austrija ir decentralizēta federālā valsts ar trim valdības līmeņiem:

- centrālā valdības federācija jeb Bund;

2. *Edith Peters* k-dze ir Federālās Finanšu ministrijas ES finanšu nodaļas vadītāja vietniece Vīnē. Vīnā galvenokārt atbild par visu ar "pašas resursiem" saistīto budžeta jautājumu koordinēšanu.

- devīnas reģionālās valdības (pavalstis jeb Länder);
- vietējo pašvaldību hierarhija (komunas, municipalitātes) katras pavalsts ietvaros.

48. Ikkatra valdības līmeņa pienākumi un atbildība ir noteikti federālajā Konstitūcijā. Federācijai un ikkatrai pavalstij ir pašam sava konstitūcija, parlaments, valdība, administrācija un budžets. Arī komunas var neatkarīgi lemt par savu budžetu attiecīgās pavalsts uzraudzībā.

49. Centrālā valdība (*Bund*) ir atbildīga, cita starpā, par aizsardzību, tiesiskumu, universitātem un vidusskolām, zinātnisko pētniecību, sociālo drošību, pasta pakalpojumiem, dzelzceļu tīklu, galveno ceļu uzturēšanu kārtībā, kā arī par arlietām, ieskaitot Eiropas integrācijas jautājumus. Centrālā valdība nodrošina arī labklājības, vietēja transporta un arstniecības iestāžu finansālu atbalstīšanu.

50. Reģionālās valdības (*Länder*) ir atbildīgas par pamatizglītību, dzīvokļu celtniecību, veselības aizsardzību un labklājību, it īpaši par arstniecības iestāžu darbību un finanšējumu.

51. Dazas jomas atbildība ir dalīta starp *Bund* un starp *Länder*, kā piem., reģionālajā politikā un lauksaimniecībā. Šāda dalīta atbildība spēj *Bund* un *Länder* sadarboties un koordinēt savas respektīvas politikas.

52. Municipalitātes ir atbildīgas par bernudarziem, skolu parvaldi, vietējiem ceļiem, ūdensapgādi un kanalizāciju. Bez tam, lielākās municipalitātes ir atbildīgas par plašāka spektra pakalpojumu dienestu grupu, ieskaitot arstniecības iestādes, kā arī sociālās un kultūras iestādes.

53. Budams kompetents gan arlietas, gan ES lietas, un saskaņā ar speciāla konstitucionālā likuma uzlikto saistību, *Bund* pilda pienākumu koordinēt visas ES lietas, kuras ieinteresēti citi valdības līmeņi.

54. Šīs federālās struktūras finansālie aspekti ir diezgan komplicēti. Ir divi galvenie juridiskie teksti, kas reglamentē finansālas attiecības starp centrālo valdību, pavalstīm un vietējam pašvaldībām: Fiskālais konstitucionālais likums un Akts par finansu izlīdzināšanu. Pedējais nosaka (it īpaši):

- nodokļu ienemumu pārdalīšanu;
- transfertlīdzekļu pārvēsumus starp valdībām (no centrālās valdības uz citiem līmeņiem).

55. Fiskālais konstitucionālais likums pilnvaro federālo likumdošanas orgānu pieņemt lēmumu attiecībā uz Aktu par finansu izlīdzināšanu. Šajā gadījumā federālajam Parlamentam jāievēro speciāla, Fiskāla konstitucionālā likuma noteikta norma: tā sauktais *ekvivalences princips*. Tas nozīmē, ka visiem normatīvajiem aktiem, kas attiecas uz nodokļu ienemumu pārdalīšanu un transfertlīdzekļu piešķiršanu vienam valdības līmeņim no otra, ir jāatspoguļo publisko administratīvo virsizmaksu faktiskais sadalījums un jāgarantē, ka katras izpildvaras (*Bund*, štatu un komunu) jaudas tiek aizsargātas pret pārspriedzi. Tādējādi līdz pat šim laikam Aktu par finansu izlīdzināšanu ir aizvien sagatavoja, pamatojoties uz savstarpēju akceptu, un atzina par labu, panākot vienošanos starp *Bund*, pavalstīm un komunu pārstāvjiem. Parasti šīs federālās juridiskās noregulējums paliek spēkā vairākus gadus.

56. Pašreiz spēkā esošajam Aktam par finansu izlīdzināšanu bija jābūt precīzētam pirms 1995. gada (Austrijas pirma gada dalībvalsts statusa), sakarā ar jauno budžetāro slodzi, kuru izraisa kontribūcijas ES Budžetā. Šī jaunā slodze ir jāsadala starp visiem trim valdības līmeņiem. Kā jau iepriekš paskaidrots, jebkurš valdības līmenis principiāli ir autonom un neatkarīgs pat budžeta jautājumos. Tomēr ir dažas neformālas institūcijas un procedūras, kas palīdz organizēt šo valdības līmeņu finansālo sadarbību budžetāra aspekta. Šāda veida sadarbība tika intensificēta pedējo divu gadu laikā, jo EK Līguma noteiktās budžeta disciplīnas normas attiecas uz visiem publiskajiem budžetiem visos valdības līmeņos. Pašlaik

ES ved sarunas, lai noslegtu paktu par stabilitati un ekonomisko attistibu, kas bus vienošanas stimulet un stiprinat EK Liguma Noteikumus par budzeta disciplinu. *Bund, Länder* un komunas ir vienojušas panakt juridisku noregulējumu par budzeta disciplinu nacionala limeni, tiklidz ES bus panakusi stabilitates pakta akceptu.

58. *Bund* un *Länder* sadarbojas ne tikai budzeta politikas, bet ari citos jautajumos, tados ka ES piešķirto finansialo transfertlidzeklu parvedumu administrešana un nosutišana.

2.2. Federalais limenis un federalais budzets

59. Centrala valdiba ir vissvarigakais valsts organs, un federalais budzets ir visapjomigakais no visiem budzetiem, t.i., ta apjoms ir apmeram 70% no visa publiska sektora budzeta.

60. Federalajam Parlamentam ir divas palatas: federalais Parlaments (*Nationalrat*) un Pavalstu Parlaments (*Bundesrat*). Federalais Parlaments ir faktiskais likumdošanas organs. Pavalstu Parlaments ir federala institucija, ar kuras starpniecibu pavalstis piedalas Federacijas likumdošana.

61. Federalas valdibas priekšgala ir federalais Kanclers. Pašlaik federalaja valdiba ietilpst 15 ministrijas. Valdibas funkcijas tiek organizetas šo ministriju ietvaros. To vairums ir atbildigas par apjomīgiem pakalpojumiem, piem., izglitibu, zinatni un petniecibu, lauksaimniecibu, aizsardzibu, aplikšanu ar nodokliem, sabiedrisko transportu. Tikai dazas ministrijas ir nelielas organizacijas un galvenokart vada regulejošas aktivitates. Vairuma ministriju organizatoriskaja struktura ietilpst vairak neka viens departaments, ka ari virkne to paklautiba esošu agenturu un instituciju.

2.3. Galvenie budzetašie organi

2.3.1. Finansu ministrija

62. Finansu ministrijai (FM) ir centrala atbildiba par visam budzeta lietam. FM ir atbildiga par finansialo un nodoklu politiku, un tadejadi ir atbildiga ari par budzeta izdevumu un ienemumu pusem kopuma, ka ari par visa budzeta vadibu. FM sagatavo ikgadeja budzeta projektu un videja termina budzeta programmu.

63. FM papildus kompetence ir federalo fiskalo jautajumu vadiba. FM ir atbildiga par *Bund, Länder* un komunu budzetašo politiku koordinešanu, ka ari par to, lai tiktu sagatavots un noformets Akts par finansu izlidzinašanu.

64. FM ietvaros visas budzetašo aktivitates koordine Budzeta departaments. Tas ir atbildigs par visparigo izdevumu planošanu, visparigo budzeta veidošanu un izdevumu kontroli. Budzeta departaments, kura strada 50 profesionali ieredni, ir sadalits divas nodalas. Finansu vadibas nodala koordine budzeta sagatavošanu un istenošanu, ka ari uzskaiti. Budzetašo politikas nodala (3 darbinieki) ir atbildiga par politikai piesaistitu analizi, izdevumu planošanu un prognozešanu.

65. Pec iestašanas ES tika izveidota jauna Regionalas un strukturalas politikas finansialo aspektu nodala (5 darbinieki). Šai nodalai ir svariga loma, lai realizetu un uzraudzitu ienemumus un izdevumus kopigas strukturalas politikas ietvaros.

66. Septinas nodalas sagatavo terejošo ministriju budzetus, ka ari uzrauga un kontrole to izpildi. Eiropas integracijas konteksta vissvarigaka ir Lauksaimniecibas budzeta nodala (5 darbinieki).

67. Pedeja, bet ne mazak svariga ir ES Finansu nodala (5 darbinieki), kura atbild par visu ES dalibvalsts statusa izraisito budzetašo jautajumu koordinaciju: Budzeta departamenta ietvaros; starp Finansu ministriju un terejošam ministrijam; starp trim valdibas limenim (*Bund, Länder* un vietejiem). Šaja kompetence ietilpst: sagatavot un noformet visus nacionala

limena lēmumus attiecībā uz ES Budžetu; koordinēt un administrēt ta sauktos “pašas resursus”; koordinēt visu triju valdības līmeņu budžetas politikas.

2.3.2. *Nozaru ministriju, federāla Kanclera un Ministru Kabineta lomas*

68. Nozaru ministrijām jāizstrādā un jārealizē nacionālās politikas savu kompetenču jomas, tāja skaita visi ES līmeņi pieņemtie lēmumi. Visām ministrijām ir atļauts uz savu atbildību realizēt tam atveļetas attiecīgās federāla budžeta sadaļas. Tomēr, lai Finanšu ministram dotu iespēju izpildīt savus pienākumus attiecībā uz visa budžeta vadību, viņam ar Konstitūcijas starpniecību ir piešķirtas tiesības ņemt daļību atsevišķo ministru īstenotās budžetas vadības dažādos aspektos.

69. Visi valdības lēmumi tiek pieņemti Ministru Kabineta kolektīvi un vienbalsīgi, bet jo sevišķi videja termiņa budžetas politikas shēma, tā saukta Budžeta Programma un ikgadējā budžeta projekts. Vis svarīgākais pašreizējās Budžeta Programmas mērķis ir izpildīt Māstrihtas kritērijus.

70. Ikgadēja budžeta vadlīnijas sagatavo Finanšu ministrs, pamatojoties uz Budžeta Programmu. Parunās par izdevumiem un konsolidācijas pasākumiem tiek noturētas starp Finanšu ministru, viņa Valsts sekretāru un atbildīgo nozares ministru. Divpusēji neatrisināmos jautājumus iesniedz federāla Kanclera vadītā Ministru Kabineta izskatīšanai. Visbeidzot, Ministru Kabinets apstiprina valdības formulēto budžeta projektu, kuru Finanšu ministrs iesniedz Parlamentam.

71. Kas attiecas uz ES politiku, tad tikai ļoti svarīgi lēmumi ir jāpieņem kolektīvi, koordinācijas kārtībā. Pašus pēdējos lēmumus, pat ES lietas, ir pieņēmis atbildīgais ministrs. Tomēr šie lēmumi ir pieņemti tikai pēc koordinēšanas ar citām ieinteresētajām ministrijām, it sevišķi ar FM.

2.3.3. *Parlamenta loma*

72. Parlaments ņem vērā Budžeta Programmu, bet tam nav juridisku tiesību sankcionēt vai pat ietekmēt tās saturu.

73. Visi centrālās valdības izdevumi un ienemumi ik gadu ir jāapstiprina Parlamentā. Budžeta projekta struktūra iekļautas apmēram 2000 budžeta līnijās (līdzekļu sadalījuma apļešu posteni): 1300 attiecībā uz izdevumiem un 700 attiecībā uz ienemumiem.

74. Tiklīdz visas kontribūcijas ES Budžeta un gandrīz visi ienemumi no ES Budžeta ir iekļauti federālajā budžeta, Parlamentam ir pilnīga informācija par šiem parveļumiem. Tomēr, juridisku iemeslu dēļ, ne budžetārie organi, ne Parlamenta likumdošanas akti nevar — un *nedrīkst* — ietekmēt kontribūcijas ES Budžeta.

75. Šīs prasības mērķis ir ierobežot gan budžetas politikas manevrēšanas iespējas, gan arī visu budžetāro organu varu.

2.4. *ES dalībvalsts statusa ietekme uz Austrijas budžetu*

76. 2. pielikuma ir parādītas kontribūcijas ES Budžeta un ienemumi no tā. Viņa federāla budžeta apjoms ir aptuveni Sch 800 miljardi. Gan 1995., gan 1996. gada Austrijai bija jāiemaksa apmēram Sch 25 miljardi ES Budžeta, tas tā sauktie “pašas resursi”. 1997. gada mēs cerām iemaksāt Sch 30 miljardi.

77. Videjie ikgada ienākumi no ES ir apmēram Sch 15 miljardi. Tādējādi Austrija ir viens no lielākajiem kontributoriem ES Budžeta; neto kontribūcija sasniedz apmēram 0,4% līdz 0,5% no IKP.

78. ES dalībvalsts statusa ietekme uz Austrijas budžeti neaprobežojas ar šīm transfertoperācijām. Vēl trīs citi efekti ir izmaiņūši federāla budžeta struktūru:

79. Pilnvaras attiecība uz kopīgo lauksaimniecības politiku, tāja skaita finansēšanas pasākumiem, piemīt tikai un vienīgi ES. Tāpēc visi lauksaimnieciskie pasākumi attiecībā uz tirgus regulēšanu tiek iekļauti federālā budžeta abās pusēs, tādējādi neatstājot nekādu paliekošu slogu uz nacionālo lauksaimniecības budžetu. Dalībvalstīm jānodrošina dažu šo pasākumu kopfinansēšana, un šie izdevumi paliek kā smaga nacionāla nasta. Šī nasta tiek sadalīta starp centrālo valdību un *Länder*.

80. Strukturālās politikas pasākumus atbilstoši kopīgā Strukturālā Fonda reglamentam finansē kopīgi centrālā valdība un pavalstis. Transfertlīdzekļi no ES Budžeta arī tiek iekļauti federālā budžeta, kā arī pavalstu budžeta abās pusēs. Līdz šim laikam tam nebija nekādas būtiskas ietekmes uz attiecīgo budžetu bilanci. Tagad strukturālās politikas mērķi ir mainījušies. Tomēr, pateicoties “papildināmības principam”, subsīdiju nacionālās daļas apjoms nebija samazināms; no otras pusēs, tas videjais apjoms netiku palielināts.

81. Nodokļu sistēma bija jākorrigē atbilstoši attiecīgajam vienotajam direktīvam un reglamentējošajiem noteikumiem. Sevišķi izmainījās muitas sistēma, un ienemumi no muitas nodevam tagad ir jāparved uz ES Budžetu. Pirmajos gados visu šo nodokļu izmaiņu kopsumma sasniedza apmēram Sch 8 miljardi.

82. Visi kompetentie budžetārie organi ir vēltījuši — un veltīs — daudz pulu, lai parvārtētu šīs budžetāras grūtības, vienlaikus tiecoties izpildīt Māstrihtas kritērijus.

3. Kopienas Fondu un no tās saņemto līdzekļu pārvaldīšana

3.1. Ienemumu/Fondu klasifikācija budžeta mērķiem

83. Visi ienemumi tiek aplēsti budžeta projekta, un izskaidroti un ierakstīti federālajā budžeta. Visi (Kopienas) ienemumi/fondi atbilst (nacionālajiem) izdevumiem. Aplēse un uzskaitē notiek saskaņā ar Austrijas tiesiskajam normām un pilnībā tiek pakļauta budžetārajai kontrolei, kas nozīmē, ka visas finansu plūsmas tiek pilnīgi un caurskatāmi dokumentētas.

84. Ienemumus no ES fondiem atvel budžeta līnijām, kas paredzētas Eiropas Lauksaimniecības Virzīšanas un Garantēšanas Fondam (divas līnijas: ELVGF- Garantēšana un ELVGF-Virzīšana), sociālajam fondam un reģionālajai attīstībai. Izdevumu pusē ir speciāla budžeta līnija ES finansējumam, kurš nonāk tieši pie *Länder*. Federālā varas organu kontrolētie izdevumi tiek izvietoti tās specifiskās ministrijas budžeta līnijās, kura piedalās kopfinansēšana.

85. Gaidāms Eiropas Sociālā Fonda (ESF) un Eiropas Reģionālās Attīstības Fonda (ERAF) ienākumus var aplēst tikai aptuveni (sagaidāma datuma un apjoma izteiksmē) uz to laiku, kad tiek sagatavots nacionālais budžets. Tāpēc tiek indicēts tikai atgadinājums par šiem gaidāmajiem ienākumiem. Šo sagaidāmo ienākumu izmantošana tiek parafeta, piešķirot nozares ministrijai tiesības parrakstīt budžeta līniju atbilstoši faktiskajiem ienākumiem. Jau piesaistīto kvotas daļu galīgā mobilizācija tiek pakļauta skaidri noteiktam sankcionēšanas proceduram.

3.2. Strukturālo Fondu pārvaldīšana

86. Strukturālie Fondi galvenokārt tiek izmantoti, lai kopīgi finansētu federācijas subsīdijas (65%) vai *Länder* subsīdijas (35%). Apmēram 50% no subsīdijām akumulē reģionālajam politikam; 15% — darba tirgus politikam un 25% — lauksaimnieciskajam politikam (šie procenti ir aplēstie kontroloskaitļi). Līdzdalības apjoms kopeja finansēšana ir atkarīgs no Strukturālo Fondu veida. Ja asīgnējumu cilme ir ERAF, tad *Länder* rīcība nonāk vairāk finansiālo līdzekļu. ESF asīgnējumus gandrīz pilnībā finansē kopīgi, bet ELVGF asīgnējumu līdzfinansējuma daļa var sasniegt 60%. Šāda situācija atspoguļo zināmas atšķirības *Länder* un federācijas kompetencu sferās (Skat. 3. un 4. pielikumu).

87. Visi ienākumi no ES tiek pārvaldīti federālā budžeta ietvaros un tādējādi pakļauti pilnīgai budžetārai kontrolei. Uzskaites ierakstus iekļauj virsgramatas uz FM vārda;

izdevumus iegramato to ministriju debetos, kuras rupejas un atbild par nacionalo lidzfinansešanu. Ja mes ka piemēru aplūkojam vides aizsardzības projektu, tad Vides aizsardzības ministrija atbild par ES subsidiju maksājumiem un nacionalo lidzfinansejumu. Darba ministrija dara to pašu attiecībā uz darba tirgus projektiem, un Ekonomikas ministrija — to pašu attiecībā uz mazu un videja lieluma uzņēmumu (MVU) projektiem. Šāda veida sistēmai nepieciešama apjomīga koordinācija daudzo un dažādo funkcionāru del federala un reģionāla līmenī.

88. Koordinācijas darbu ir uzņēmušas trīs ministrijas, kuras koresponde asignejumus (asignejumu korespondešanas ministrijas): Federāla Kanceleja (8 personas) attiecībā uz ESF asignejumiem; Lauksaimniecības ministrija (25 personas) attiecībā uz ELVGF-Virzīšanas asignejumiem. Šo ministriju uzdevumi ir: pieprasīt Strukturālo Fondu iemaksas; iedalīt ienemumus valsts varas iestādēm un kompetentiem orgāniem; noverot operācijas.

89. Daudziem gadiem paredzēto operacionālo programmu finansešanas kontribūcija respektīvas *Länder* un federācijas daļas ir dažādas atkarība no konkrēta asignejuma. Atšķirīga ir arī organizacionālā struktūra asignejumu pārvaldīšanā:

- *ERAF*: Pēc ienemumu sadalīšanas starp *Länder* un federāciju, Federāla Kanceleja (*ERAF* korespondejošā ministrija) maksājumus pārskaita uz *Länder* un informē tās ministrijas, kuru parzina ir *ERAF* pasākumi (ministrijas, kuras īsteno lidzfinansejumu). *ERAF* lietas ir iesaistītas pa 3-4 personām katrā deviņā *Länder* varas orgāna un vismaz 150 personas visas pakļautajās aģentūras un institūcijas.
- *ELVGF-Virzīšana*: No Strukturālajiem Fondiem saņemamo palīdzību attiecībā uz Merki 5a. un 5b. pilnībā organizē vai nu Provinci Pārvaldnieki (*Landeshauptleute*) vai speciālas maksājumu aģentūras vai Lauksaimniecības Palatas (pavisam apmēram 160 personas). Visi šie orgāni saņem ES asignejumus, ka arī nacionālo lidzfinansejumu no Lauksaimniecības ministrijas (LM). Tas attiecas arī uz finanšu resursiem no *Länder*.
- *ESF*: Lielāko daļu darījumu nokārto Darba tirgus dienesta reģionālās pārvaldes (apmēram 15 personas) un *Länder*.

90. Austrijas pieredze rāda, ka šāda “partnerības” sistēma ir diezgan komplicēta daudzo funkcionāru del centralajā, reģionālajā, lokālajā un ES līmenī. Tā rāda lielas darba slodzes un finansiālus izdevumus, un diskreditē būtību pozitīvus instrumentus. Tā neatbilst ideālajam caurskatāmās administrācijas principam un ievērojami apgrūtina finanšu kontroli.

3.3. Naudas līdzekļu pārskaitīšana no Komisijas caur maksājumu aģentūram galīgajiem saņēmējiem

3.3.1. ELVGF — Garantēšana

91. Zemāk ir sniegta informācija par naudas līdzekļu pārskaitīšanu no Komisijas caur maksājumu aģentūram galīgajiem saņēmējiem.

- Dalībvalsts nodevas tiek iegramatotas federalajā kontā Austrijas bankā.
- Maksājumus par Kopīgajai Lauksaimniecības Politikai (KLP) atbilstošiem pasākumiem izmaksā 6 maksājumu aģentūras (*Agrarmarkt* Austria = AMA; *Zollamt Erstattungen* = ZA/E; Lauksaimniecības ministrija un 3 maksājumu aģentūras, kas atrodas *Länder*) un debetē nacionālajā budžetā.
- LM par šiem maksājumiem pazīno ELVGF autoritātem (DG VI).
- ELVGF autoritātes informē LM, vai un kad maksājumi ir akceptēti ka izdarīti saskaņā ar ES likumu ELVGF-Komitejas interpretācija.

- ELVGF dot rikojumu nokartot attiecīgos “avansa maksājumus”³ no ES konta uz nacionālo kontu, kuru administrē Finanšu ministrija. Nacionālā budžeta izdevumi tiek kompensēti ar ienemumu.
- Kontus noslēdz ik gadu ELVGF finansiālā gada beigās oktobra vidū.
- ELVGF maksājumu nacionālajā budžeta galīgais apjoms tiek konstatēts ar kontu kliringa procedūras palīdzību. Tas var izraisīt papildus transakcijas starp ELVGF un nacionālo budžetu.
- “Zaļie kursi”: dalībvalsts deklarē izdevumus nacionālajā valūtā. Atlīdzības arī tiek izmaksātas nacionālajā valūtā. Tādējādi mainās kurss neietekmē bilanci.

3.3.2. *Strukturalie Fondi*

92. Strukturalo Fondu maksājumu parvedums notiek šādi:

- Visi Strukturalo Fondu maksājumi Eiropas Valūtas Vienības (ECU) tiek parvesti uz īpašiem Austrijas bankas kontiem, kas izmaksājami Finanšu ministrijai (šāds konts ir tieši atvērts attiecībā uz katru Strukturalo Fondu). ECU maksājums tiek konvertēts šilinos pēc tās dienas speka, kas esošā mainās kurss un debetēts nacionālajā budžetā.
- FM nekavējoties informē kompetento fondu korespondences ministriju par ienakošajiem ES parvedumiem.
- Šīs fondu korespondences ministrijas aktivizē kvotu daļu izmaksāšanu šilinos maksājumu aģenturam atbilstoši lūgumiem pēc palīdzības.
- Ja asignejumu korespondences ministrija vienlaikus ir arī nacionālo subsīdiju piešķiršanas aģentūra, tad tā pārvalda šos asignejumus līdz ar nacionālajām subsīdijām. Ja nav, tad asignejumu korespondences ministrija informē tērētāju ministriju, tādējādi ierosinot attiecīgos maksājumus.

3.3.3. *No Strukturalajiem Fondiem atšķirīgie Fondi*

93. Dabūt nav viegli vienlaikus izsekot Kōpienas asignejumu gaitas. Ja Kōpiena maksā tieši galīgajam saņēmējam, neparskaitot naudu vispirms uz valdības maksājumu aģentūru, tad nav nekādas informācijas ne no starpniekiem, ne no galīgajiem saņēmējiem par Kōpienas asignejumu plusmiņu. Šāda veida ne-strukturalie maksājumi netiek atspoguļoti nevienā valdības kontā. Tādēļ to kopsummu ir ļoti grūti novertēt, jo:

- galīgais saņēmējs nav uzņēmis saistību informēt valdības institūcijas par maksājumu;
- ES, izdodot rikojumu par parvedumu, nevelas publicēt šos kvantitatīvos datus.

94. Šie ne-strukturalo Fondu kvantitatīvie dati paliek nezināmi dalībvalstij, līdz novembra beigās Eiropas Auditoru Tiesa publicē savu ziņojumu par iepriekšējo finansiālo gadu.

3.4. *Finanšu kontroles sistēmas, standartpāņemieni un procedūras*

3.4.1 *ELVGF-Garantēšana*

95. Saskaņā ar ES normām un tālāk pat apstiprinot Kōpienas likumdošanu, Austrijas varas orgāni (Finanšu ministrijas Kōpeja tirgus organizācijas nodaļa un Lauksaimniecības ministrija) ievieš ELVGF sarežģītas un striktas informēšanas procedūras. Tas notiek, tālāk

3. “Avansa maksājums” ir tehnisks termins. Faktiski ELVGF atmaksā to, kas bijis akceptēts kā izpildāms maksājums ar novilcinājumu ne vairāk kā 2,5 mēneši.

pateicoties faktam, ka ES likumdošana laika zina sakrita ar Austrijas iestašanos ES, kas sekmeja pilnīgi jaunu proceduru ieviešanu. Saistības dalīties ar informāciju tomēr būtu jāpārskata (visām Kopienas dalībvalstīm), jo tas rada smagu administratīvo slodzi. No otras puses, šīs saistības zināma mērā paaugstina finansiālo pārvedumu pārvaldības drošību.

96. ES uzliek dalībvalstīm pienākumu izveidot vienu vai vairākas maksājumu aģentūras. Šo aģentūru parzina ir nodrošināt, ka maksājumi individuālajiem sūnemejiem tiks aktivizēti un izkliedēti, un ka augstākstavoša struktūra tiks informēta par šiem maksājumiem. Ja ir vairākas neka viena maksājumu aģentūra (ka vairumā dalībvalstīs), tad nepieciešams kāds koordinējošs orgāns. Šis koordinējošais orgāns (Austrija tā ir Lauksaimniecības ministrija) savas maksājumu aģentūras ikmēnēša informāciju par izdarītajiem maksājumiem, kontrolē aritmetisko pareizību, un iesniedz šo informāciju Eiropas Komisijai (DG VI). Šī struktūra ir jauns elements lauksaimnieciskā tirgū administrēšana, un pierādījusi savu lietderību. Tiek nodrošināts mērķis sniegt Komisijai unificētu informāciju.

97. Lidz šim laikam ELVGF nav atteicis nevienu maksājumu. Dazi no iemesliem varetu būt šādi:

- Austrija apvienoja bijušās tirgū regulēšanas institūcijas⁴ viena organizācija, lai vadītu Kopejas lauksaimniecības politikas iekšējo pusi. *Agrarmarkt Austria* (AMA) regulē, lai tiktu īstenots vairums kopīga tirgū politiku šajā jomā. AMA ir neatkarīgs orgāns, kurš nodibināts ar federālo likumu un pamatojoties uz LM autoritāti. KLP areja puse ir muitas orgānu, it sevišķi *Zollamt Erstattungen* (ZA/E)⁵ parzina. Vairāki ELVGF orgānu veiktie auditi ir apstiprinājuši sevišķi labo ZA/E reputāciju. Kaut gan šīs institūcijas acimredzot darbojas labi, galīgo pierādījumu dos kontu nosleguma procedūra.
- Austrijas valsts varas iestādes pauz augstas pakāpes veļēšanas sadarbības ar ELVGF orgāniem. ELVGF pienākums un vienlaikus arī pakalpojums ir tulīteja jebkuru neskaidrību noveršana attiecībā uz īstenošanu dzīve.
- ELVGF ļoti biezi izdara petījumus par to, ka valsts īsteno Kopienas normas.

98. Ir svarīgi paturēt prātā, ka ūzņemeji var izdevīgi spekulēt ar produktu resursu vērtības izmaiņām, kuras radušās sakarā ar īstenošanu ES. Tas ir iespējams, pateicoties "vienota tirgū" attieksmei pret pievienošanu, ka Austrijas gadījumā. Austrijas pieredze akcentē grūtības ar produktu kraļumu materiālo inventarizāciju, ar to klasifikāciju atbilstoši ES Kombinētajai nomenklaturai, un, visbeidzot, ar to nodevu iekāšēšanu, kuras ES uzlikusi par precu kraļumu parmerībām⁶.

4. Kopš 1930-īem gadiem valstij ir bijusi svarīga loma lauksaimnieciskā tirgū vadībā. Īsi sakot, Kopīga lauksaimniecības politika apvieno tirgū ekonomikas elementus ar centralizēti planotas ekonomikas elementiem. Ir skaidrs, ka tas noved pie vērā nemamam sistematiskam problemam un neefektīvitātes.

5. AMA un ZA/E respektīvas kompetences dubļējas eksporta licenču izsnieļšanas jomā. Licenču piešķiršana ir AMA zina, bet ZA/E kompetence ir eksporta vadības jautājumi, tādi ka eksporta nodevu atpakaļmaksāšana, pareizības kontrole, u.c.

6. ES izdotie Noteikumi 3108/94 un Noteikumi 1144/97 (izpildot pievienošanas līguma 145. panta 2. paragrafu) paredz nepieciešamību klasificēt uz 1995. gada 1. janvāri kraļuma esošos risus (un olīvu ellu) atbilstoši ES Kombinētajai nomenklaturai. Ta ka Austrijas tarīfu koda nav apakšiedalījumu attiecībā (šķēltiem un pilnīgi sadrupinātiem) risiem), tad nebija iespējams ne parbaudīt to atšķirīgos tipus un kvantitāti, ne arī uzlikt attiecīgas nodevas. Bez tam, kraļumu īpašnieki ne vienmēr bija identiski ar importētājiem, tāpec Austrijas varas orgāniem bija grūtības ar to nodevu iekāšēšanu, kuras ES 11997. gada marta bija uzlikusi par liekājiem produktu kraļumiem (pec stavokļa uz 1995. gada 1. janvāri).

99. Spriežot pēc apsešiem, ar lauksaimniecisko izdevumu jautajumiem (ELVGD-Virzišanas un Garantešanas istenošana un kontrole) nodarbojas apmeram 1300 personas; no tam apmeram 185 profesionali nodarbināti ELVGF-Virzišana, 737 personas — ELVGF-Garantešana, un 347 personas nodarbinātas tādās jomās, kuras dublejas.

3.4.2. *Strukturalie Fondi*

100. Šajā jomā pieredze ir niecīga. Komisijas Finanšu Kontrolieris ir noslēdzis bilaterālos protokolus par finanšu kontroli par Strukturalajiem Fondiem. Šie protokoli pilnvaro dalībvalstu varas orgānus veikt sistēmas auditus, kā arī auditēt atsevišķas transakcijas, pamatojoties vai nu uz savstarpēji saskaņotu metodiku, vai arī nacionālo metodiku, kura ir akceptēta kā ekvivalenta.

101. Federālās un decentralizētas kontroles sistēmas dēļ, kad budžeta vadības tiešās funkcijas gulstas uz federālo, *Länder* un vietējo līmeņu varas orgāniem, šādu finanšu kontroles sistēmu nav viegli ieviest Austrijā.

3.5. *Pec-finansešana un tās ietekme uz nacionālo budžetu*

3.5.1. *ELVGF-Garantešana*

102. Kopīgā Lauksaimniecības Politika, kaut gan principā tiek pilnībā finansēta no ELVGF, ievērojami ietekme dalībvalstīs. Pirmkārt, dalībvalsts nodrošina pirmsfinansējumu un tāpēc tai rodas finansālas izmaksas (piem., procenti). Otrkārt, dalībvalstīs rodas administratīvas izmaksas. Treškārt, netiek piedota atpakaļsaņemšana no kalendārā plāna. Komisija ir iecietīga tikai pret ļoti īsiem dalībvalsts aktivitāšu nokavejumiem vai nu attiecībā uz pašiem maksājumiem, vai pazinošanu par maksājumiem. Pat ja nokavejumu var akceptējami izskaidrot, Komisija vienlīdz to vispirms atvilks no “avansa” maksājuma.

103. “Pirma gada efekts”: 2,5 mēnešu laikā ELVGF atmaksā summas, kuras dalībvalsts ir izlietojusi pirmsfinansējumam. ELVGF gads sākas 16. oktobrī un beidzas 15. oktobrī, kaut gan finansālais gads sākas 1. janvārī. Dalībvalsts maksājumiem par Kopienas intervencijām, kurām ir vērts nemāties finansālais apjoms⁷, jābūt nokartotiem pēc “t” gada 16. oktobra. Tās dalībvalstīs tas finansālajā (=kalendārā) gadā “t” rada izdevumus, ievērojot to, ka ELVGF veiktie atmaksājumi tiks reģistrēti dalībvalsts kontos nākošajā finanšu gadā “t+1”.

104. Šis mehānisms noved pie milzīgas nesabalansētības pirmajā gadā pēc iestāšanās, kura tiek izlīdzināta tikai turpmākajos gados. Kas attiecas uz Austrijas pieredzi, tad atmaksājumu apjoms par lauksaimniecību 1995. gadā bija tikai Sch 1134 miljoni, kamēr KLP ietvaros faktiski izdarīto maksājumu summa bija Sch 9056 miljoni.

3.5.2. *Strukturalie Fondi*

105. Problēma, kas raksturīga pirmajiem diviem gadiem pēc ES dalībvalsts statusa iegūšanas: Kaut gan ELVGF Austrija ierodas savlaicīgi, tos nevērtē izmaksat sanemejiem 1995. gada laikā, un tie jābūt jāreservē nākošajam gadam sakarā ar nepieļaujami lēno naudas atmaksāšanas galīgo nolēmumu procesu uzsākšanas fāzē. Gan ES naudu, gan nacionālo naudu var izmaksat tikai atbilstoši sanemeju izdarītajam investīcijām un maksājumiem.

3.6. *Atbildības dalīšana starp dažādiem orgāniem fondu izlietojuma pareizas istenošanas un kontroles veicināšanas nolūkā*

106. Ka jau iepriekš minēts, Austrija ir decentralizēta federālā valsts ar trīspakāpju valdību — federālais līmenis, deviņas *Länder*, komūnas (*Gemeinden*) katras *Land* ietvaros. Katrai *Land* ir sava konstitūcija, parlaments, valdība, budžets, kā arī autonoma un neatkarīga administrācija.

7. Piem., maksājumi par graudaugu sējumu platībām, kas finansāla aspekta KLP ietvaros ir vienreizēja plašāka operācija.

107. 5. pielikuma paradīts, ka pat federala limeni nav tadas amatpersonas ka centralais finansu kontrolieris. Budzeta vadības autoritates, tadas ka federalie ministri vai federalais Kanclers, ir juridiski un politiski atbildīgi savas kompetences sferas ietvaros par asignejumu pareizu realizešanu (un vienlaikus par atpakaļmaksāšanu celajam merķim antagonistiska naudas izlietojuma gadījumā). Tieša kontroles slodze tomēr gulstas uz agenturām, kuras pārvalda asignejumus. Katra ministrija ir iekšēja audita un gramatvedības departaments finansu kontroles īstenošanai. Kontribūciju un sanemumu aspekta tas nozīmē, ka naudas transakcija ir pakļauta parastajiem kontroles mehānismiem (direktīvo un izpildes funkciju nodalīšana).

108. Austrijas finansu kontroles sistēma parasti darbojas labi katrā orgānā (tērējošās ministrijās, maksājumu aģentūrās, u.c.) audita kompetences limitētajos ietvaros. Salīdzinājuma ar citām valstīm, iekšējo auditu biežums šķiet augsts. Bet federalās sistēmas dēļ ir grūti kontrolēt mijiedarbību starp dažādajiem audita orgāniem, ka arī konstatēt kādu “visaptverošu” atbildību par asignejumu pilnīgo finansiālo plusmu.

4. Pašas resursu pārvaldīšana

4.1. Muitas nodevu un lauksaimniecības leviju aplese

109. Apleses parasti tiek pamatotas ar iepriekšēja perioda ienākumiem un prognozēm attiecībā uz ārējo tirdzniecību aplūkojamajā gadā. Protams, ir nepieciešamas arī apleses, kas ņemtu vērā tos efektus, ko rada izmaiņas nolīgumos un/vai muitas likumos (tarifi, tarifu struktūra). Kalkulācijas ir atkarīgas no šo izmaiņu rakstura un apjoma.

110. Iekļaušanas Eiropas Savienībā vispār izraisa ievērojamas izmaiņas muitas nodevas un lauksaimniecības levijas. To iemesls ir ne tikai tas, ka jaunas dalībvalstis pieņem ES muitas sistēmu, bet arī tas, ka var īstenoties arī ievērojamas “uzvedības” novirzes attiecībā uz ievēdprecu pielikšanu ar nodokļiem (ta sauktais “Roterdāmas efekts”). Atšķirība no izmaiņām tarifu struktūrā, kuras principā ir apņemamas, pamatojoties uz iepriekšējo periodu tirdzniecības statistiku vai datiem par nodevām, “nobīdes efektu” ar grūtībām var novērtēt tikai aptuveni. Tāpēc pirmajā gadā pēc iestāšanās var rasties vērā nemāmas prognožu kļūdas.

111. Budzeta aspekta šī nodevu un leviju aplese nav svarīga problēma, jo 90% ienākumu tiek pārskaitīti uz ES Budžetu kā pašas resursi, un tikai 10% paliek nacionālajā budžetā kā maksas par iekasēšanu. Tāpēc ietekme uz dalībvalsts budžetu ir diezgan maza. Jebkāurā Savienības aspekta jaunas dalībvalsts muitas nodevu un lauksaimniecības leviju pareizai aplesei ir ierobežota nozīme, jo svarīga ir tikai visu dalībvalstu ienākumu summa. Šai summai vajadzētu būt viegli prognozējamai, pat ja ES iestāšanās jaunas dalībvalstis, jo kopsumma “nobīdes efekts” izžud un jaunas dalībvalsts ienākuma apjoms vārtu būt neliels salīdzinājuma ar ES kopapjomu.

4.2. Muitas nodevu un lauksaimniecības leviju iekasēšana

112. Muitas nodevu un lauksaimniecības leviju pārskaitījums ir jāveic atbilstoši to ienākumam. Austrijas muitas dienests ir atbildīgs par tradicionālo pašas resursu (tāja skaita lauksaimniecības leviju) iekasēšanu, bet Lauksaimniecības un meža ministrija ir atbildīga par cukura un izoglīkozes importa nodevu iekasēšanu. To, vai importa nodevas ir vai nav piemērojamas, nosaka atbildīgie muitas orgāni.

113. Saskaņā ar Kopienas Muitas kodeksu un Noteikumiem Nr. 1552/89., par visiem noteiktajiem tradicionālajiem pašas resursiem ir jāsniedz pārskats Komisijai tā sauktajās A- un B- atskaitēs. Kaut gan esošās datu apstrādes sistēmas funkcionē labi un diezgan izsmalcināti, bija jāpieņem gramatvedības procedūras, lai sagatavotu ES Noteikumos Nr. 1552/89. prasītos pārskatus. Vēl jāprojām ir zināmas grūtības, lai atbilstoši Noteikumiem Nr. 1355/96. izpildītu prasību attiecībā uz gada pārskata par krapšanos un izpildījuma un noformējuma nepareizībām 17. paragrafa 3. pantu.

114. Austrijas Muitas Dienests jau ilgi pirms iestašanas bija uzsācis parveidot nacionālo iekasešanas sistemu un pielāgot to Kopeja Tirgus vajadzībām, it sevišķi attiecībā uz pašas resursiem un efektīvu krapniecības apkarošanu. Tika veikti nepieciešamie pasākumi, tādēļ ka darbinieku parcelēšanas; kompjuteru aparaturas un programatūras modernizēšana tajās muitas iestādēs, kuras atrodas gar arejo robežu; kompjuteru tīklu izveidošana un pieslēgšana pie svarīgām datubāzu sistēmām; un speciāla apmacība.

4.3. Krapniecības apkarošanas pasākumi

115. Dalībvalstu pienākums ir aktīvi piedalīties pasākumos, kas paredzēti, lai aizsargātu kopejas finansiālas intereses un ieviestu adekvātas kontroles pie arejam robežām muitas falsificējumam, kā arī aizliegumu un ierobežojumu neieviešanas noņemšanai. Lai izpildītu šos pienākumus, tika plānoti šādi krapniecības apkarošanas pasākumi, kuri stājas spēkā līdz ar iestašanos ES:

116. 1995. gada sākumā Finanšu ministrija tika izveidots Muitas informācijas un analīzes centrs, kura parzina, cita starpā, ir:

- informācijas vākšana, apstrāde un analīze (operatīva un stratēģiska analīze);
- riska analīzes ieviešana un īstenošana operacionālā līmenī;
- riska vadība muitas administrācijā;
- saziņas koordinācija;
- rezultātu izvērtēšana.

117. FM piesaistīto Fiskālo Reģionālo Administrāciju muitas departamentos tika izveidotas septiņas reģionālās limēna darba grupas falsifikāciju apkarošanas koordinācijai. Šīs darba grupas ir atbildīgas par risku analīzi. Tās ir kā starpposms, lai saistītu muitas iestādes un speciālās vienības to respektīvo reģionu ietvaros ar Muitas informācijas un analīzes centru Finanšu ministrijā.

118. Arejas robežas šķērsošanas punktos speciālās vienības veic uz riska analīzi pamatotas kontroles un intensīvas satiksmes līdzekļu, autobusu un kravas pārvadāšanas līdzekļu pārbaudes. Ir izveidotas muitas apskates telpas un sagādāts moderns tehniskais aprīkojums. Turklāt Akts par Austrijas Muitas Kodeksa īstenošanu atļauj muitas kontroles visa teritorijā; tiešām, var pieņemt, ka visa teritorijā precu cirkulācija notiek muitas kontrolē. Šīs kontroles īsteno mobilas muitas vienības.

119. Aizvien pieaugošais pieprasījums pēc ekstensīvam atskaitēm par krapniecību un noformējuma un izpildījuma nepareizību sferu rada lielus izdevumus, kas tālu pārsniedz iekasešanas izmaksu segšanai atveļto daļu, kuru 10% apjoma var ieturēt no muitas nodevas un lauksaimniecības produktu nodevas maksājamas summas.

4.4. PVN Pašas resursu un Ceturta resursa (NKP Pašas resursu) apreķināšana

120. Jau labu laiku pirms pievienošanas dalībvalstij ir vajadzīga laba PVN pašas resursu aplēse. Ja VAT sistēma jau ir analogiska ES Direktīvai par PVN noteiktajai, tad būtu iespējams tos apreķināt saskaņā ar Noteikuma Nr. 1553/89 paredzēto procedūru. Daudzos gadījumos šī metode varetu nebūt praktiska, un vēlāk būtu jāaplēst PVN bāzē tieši no nacionālajiem kontiem, ņemot pieprasījuma puses apkopojumus un korigējot skaitļus tur, kur tas nepieciešams. Pirmie budžeti pēc pievienošanas varetu būt pamatoti uz tādām aplēsēm.

121. PVN bāzes apreķināšana (īkgādējam ziņojumam, kas iesniedzams Komisijai līdz nākošajam 31. jūlijam) ir diezgan (un nevajadzīgi) sarežģīta. Rezultātus var ņemt par bāzi PVN pašas resursu turpmākajām aplēsēm.

122. ÖSTAT (Austrijas Centrālās Statistikas Parvalde) veic NKP apreķinu/prognozi. Tāja pašā laikā Eiropas Kopienas Statistikas Parvalde (EUROSTAT), kā arī Komisija tiek

informeta par jaunakajiem datiem. Uz šo informāciju pamatojas PVN kontribūcijas prognozes, ka arī gada pārskata slēgšanas aplēses.

4.5. Eiropas Savienība iemaksājamas nacionālās kontribūcijas parveduma un uzskaites procedūras

123. Atbilstoši speka esošajiem ES finanšu noteikumiem, katrs dalībvalsts nodrošina nacionālo kontribūciju, kreditejot "9. panta kontu" (ES Noteikumi Nr. 1552/89). Austrija šis konts nav ticis atverts Nacionālbankā, jo tas ir federālās gramatvedības uzskaites sistēmas sastāvdaļa. Visi kredīti (Austrijas kontribūcija ES pašas resursos) un debēti (maksājumi Komisijai) tiek ierakstīti sarakstā, un kontu bilancē parāda pašas resursu faktisko stāvokli. Reālie maksājumi ir atkarīgi no Briselē kases vajadzībām. Maksājumu iemesls ir arī nepieciešamība līdzsvarot citu dalībvalstu "9. panta kontus" (atbilstoši to daļai summētajās kontribūcijās).

124. "9. panta konts" šāda veida uzturēšana kārtībā nodrošina to, ka Kopienai piederošie resursi paliek federālās monetārās rezerves, kamēr Eiropas Komisija nepieprasa maksājumu.

125. Ta kā relevanta informācija par maksājumiem pienāk ļoti vēlu, tad strādājot rodas lieki izdevumi. Tas rada papildus grūtības plānot nacionālos ikmēneša finanšu pieprasījumus.

4.6. Statistikas datu sagatavošana

4.6.1. Pašas resursi

126. Šeit galvenā problēma ir skaitlisko rādītāju salīdzināmība. Kaut gan Eiropas Auditoru Tiesa (EAT) un Komisija kā ienemumu ekvivalentu lieto saņemtos kredītus, Austrija lieto faktiskos maksājumus, jo nacionālais budžets tiek regulēts pēc skaidras-naudas principa. Tāpat ir jāsaprot divas paralelas statistikas, lai salīdzinātu nacionālos skaitliskos rādītājus ar EAT publicētajiem pārējo 15 ES dalībvalstu rezultātiem.

4.6.2. Asignejumi/Ienākumi

127. Asignejumu atvešanas problēmu rezultātā gada beigās rodas skaitlisko rādītāju atšķirības nacionālā un lokālā līmenī. Tas ir tāpēc, ka maksājumi, kurus ES ir izdarījuši janvārī, attiecas uz iepriekšējo gadu, kaut gan dalībvalstīm tie atspoguļo ienākumu jaunajā gadā.

128. Apkopotie skaitļi pirmo pēc pievienošanas pagājušo gadu laikā var uzrādīt fluktuācijas un neregulāras vērtības. Šo statistikas datu atšķirīgo sadalījuma griezumu rezultātā rodas neregulāra un lietotājam nedraudzīga sistēma. Pat Komisijas un EAT tabulas atspoguļo šādas atšķirības attiecībā uz Savienības izdevumiem:

- atšķirīgas struktūras vienai un tai pašai kategorijai (it īpaši 3. kategorijai — finansiālā perspektīva);
- atšķirīgi skaitliskie rādītāji, jo ne visus maksājumus var tieši attiecināt uz konkrētu valsti, un katrs no institūcijām lieto atšķirīgu sistēmu.

129. Vispār var teikt, ka tā saukto aizmugures parvedumu jautājums ir akūts; Komisija izvairās no detalizētu pārskatu sniegšanas. Tāpat pašlaik ir nepieciešams apmierināt Austrijas iedzīvotāju likumīgo informācijas pieprasījumus.

5. Kopienas Budžeta veidošanas un izskatīšanas process

5.1 Finanšu ministrijas, nozaru ministriju, agentūru, reģionālo un vietējo valsts varas orgānu, Pastāvīgas Pārstāvniecības Briselē, un citu organizāciju lomas

130. Pielāgojot pašmāju lemežstruktūras ES dalībvalsts statusam, jāatrisina trīs galvenās problēmas:

- ka koordinēt valdības politikas izstrādāšanas procesu;
- ka minētā procesa iesaistīt *Länder*;
- ka veikt parlamentāro kontroli par valdības politiku ES ietvaros.

131. Koalicijas līguma abi koalīcijas partneri pieņem lemmu par Arlietu ministrijas un Kanclera Parvaldes pilnīgas formālas līdztiesības sistēmu, t.i., darba grupas, kas sagatavo materiālus ES Padomei vai COREPER I un II, tiek vadītas pārmainus.

132. Istenojot atbildību par republikas interešu pārstāvēšanu, federālās valdības pienākums ir regulāri sniegt informāciju un lūgt viedokli no šādiem orgāniem par jebkuru svarīgu ES projektu:

- Ministru Padome;
- nacionālais Parlaments (izpildkomiteja);
- *Länder* un komūnas (ja kāds konkrēts ES jautājums ietekme to neatkarīgas darbības sferu vai kā citādi skar to intereses);
- sociālie partneri.

133. Zīnamos gadījumos augstākminēto orgānu viedokli ir saistoši federālajai valdībai; atkāpes ir iespējamas tikai būtisku iemeslu dēļ sakarā ar ārpolitiku vai Eiropas integrācijas politiku.

134. Centrālā kompetence visas nacionālā un ES budžeta lietas ir Finanšu ministrijai. Finanšu ministrs ir atbildīgs par Austrijas finanšu un nodokļu politiku, kā arī par Kopienas Budžeta finansiālo koordinēšanu, piedalīšanos tā projekta sagatavošanā un lemmu pieņemšanā par to.

135. Četri FM atašēji ir deleģēti uz Pastāvīgo Pārstāvniecību Briselē, un viens no viņiem (budžeta komisijas pārstāvis) pastāvīgi sadarbojas ar Finanšu ministrijas ES finanšu nodaļu (piedalās Kopienas Budžeta veidošanas procesā; koordinē visas finanšu plusmas no un uz Briseli; pārvalda un prognozē pašas resursus; sniedz pārskatus saskaņā ar ES Noteikumiem Nr. 1552/89).

136. Viens no galvenajiem FM uzdevumiem ir pasargāt nacionālās intereses un ietekmēt ES (ECOFIN un Budžeta Padomes) lēmumu pieņemšanas procesu. FM pienākums ir arī nodrošināt pastāvīgu nacionālo viedokļu koordināciju (starp FM un nozaru ministrijām) par dažādajām ES politikām attiecībā uz to finansiālajiem aspektiem un budžetarajiem ierobežojumiem. Terejošās ministrijas tiek piespiestas izpildīt kalkulešanas pienākumu attiecībā uz finansiāli svarīgiem pasākumiem Kopienas lēmumi, lai aptuveni novērtētu pašmāju efektus.

137. Svarīgākais jautājums ir — ka finansēt Savienības politiskās prioritātes Austrija valdošās budžetaras stingrības kontekstā, lai izpildītu konverģences kritērijus attiecībā uz Eiropas Monetāro Uniju (EMU).

5.2. Nacionālo budžeta likumu, procedūru un sistēmu izmaiņa

138. Tā kā pārvedumi starp Austriju un Kopienas gandrīz pilnībā tiek īstenoti federālā budžeta ietvaros, tad nekad radīkālās izmaiņas šeit nav nepieciešamas.

5.3. Ienemumu/asignējumu un kontribūciju prognozešana

5.3.1. Pašas resursu prognozešana

139. Eiropas Savienības Budžeta prognozes “t” gadam ir jānosaka “t — 1” gada sākumā. NKP un PVN maksājumi “t” gada pamatojas uz šīm prognozēm. Tie tiek koriģēti tikai “t+1” gada decembrī saskaņā ar NKP un PVN bāzes pārrekinu.

140. Visa visuma PVN prognozēm var piemērot vienkāršu elastīgu metodisko pieeju, ņemot iepriekšējo periodu ienākumus un novērtējot turpmākas izmaiņas atbilstoši attiecīgo (galvenokārt privāta un daļēji arī publiska pārtika) apkopotajai ekonomiskajai prognozei. Iestāšanās ES izraisa lielāku prognozes nenoteiktību īsā laikā, jo, kaut arī nav nekādu izmaiņu nodokļu likmēs, tomēr var būt izmaiņas nodokļu struktūrā (piem., kas netiek aplikts ar nodokļiem vai kādā ir jāpiemēro samazinātas likmes?). Izmainītas nodokļu uzlikšanas procedūras var izraisīt īstermiņa jūkas prognozēšana. Pēc dažiem gadiem šim lielajam prognozēšanas problemam būtu jāpazūd.

141. Kad drošs PVN bāzes atkārtums ir pirmoreiz izdarīts, tad turpmākās PVN pašas resursi ir aplēšami analogiski tam, ka to dara attiecība uz pašu PVN, atkārtina izmantojot atbilstošo ekonomisko makrorādītāju dinamiku prognozi.

5.3.2. *Ienākumu/asignējumu prognozēšana*

142. Precīza Strukturālā Fondu prognoze nav iespējama šādu iemeslu dēļ:

- atmaksājumu apjoms svārstīsies atkarībā no pašreizējās ekonomiskās situācijas un tāpat atkarībā no dalībvalsts potenciāla (vēlmes) piedalīties finansēšanā;
- vairums maksājumu ES Budžeta 3. kategorijā (pašmāju politikas) nonāk tieši pie galīgā saņēmēja (ne-strukturālās atmaksājumi) un tāpēc neparedzams nacionālajā budžetā;
- tā kā pirmajā gadā rodas aizkavešānas, tad otrajā gadā atmaksājumi ir neproporcionāli lieli.

143. Ja aplūkojam ELVGF-Garantēšanas, tad ir izradīties, ka Kopejai Lauksaimniecības Politikai atbilstošo transfertīdzekļu parvedumu apjomu nav viegli aplēst uz federālā budžeta noteikšanas brīdi. Tomēr Austrijas budžeta veidošanas sistēma pierādīja, ka ir iespējama tikt galā ar šo problēmu.

6. Kooperācija, koordinācija un kontakti

6.1. Ar Komisiju un citām dalībvalstīm

144. Starp dalībvalstīm un/vai Komisijas dienestiem pastāv daudz formālu un neformālu komunikācijas kanālu; turpretim sadarbība starp kandidatvalstīm un/vai dalībvalstīm, kā arī Komisiju prasa papildus pūles. To var ilustrēt ar šādiem piemēriem.

145. Viens no būtiskākajiem uzdevumiem, lai sagatavotos iestāties ES, ir punktuāli paredzēt tādām nacionālām likumdošanas aktiem pieņemšanu, kas atbilst Kopienas tiesiskajām normām muitas jautājumos. Valodas dēļ Austrijas administrācija liela mērā vācēja izmantot šīs jautājuma valstisko regulāciju Vācijā. Tika nodibināti kontakti ar atbildīgajām personām, un Austrijas valsts civildienesta ierēdņiem bija iespējams gūt labumu no attiecīgās informācijas apmaiņas. Šīs sagatavošanas darba visintensīvākais posms sākas ne agrāk kā vienu gadu pirms iestāšanās. Personālam bija jābūt apmācītam un apgādātam ar attiecīgo dokumentāciju, lai nodrošinātu administratīvo procedūru pilnīgu atbilstību Kopienas normatīvajiem aktiem jau no pašas sākuma. Tā kā ES noteikumi bieži vien ir neprecīzi, grūti interpretējami un nekonceptīvi, tad FM izlaida īpašas instrukcijas par visu elektronisko muitas dokumentāciju.

6.2. Transsektorālā koordinācija

146. Saskaņā ar speciālam administratīvam direktīvam par budžeta koordināciju un transsektorālo koordināciju (nacionālo prioritāšu koordinācija attiecībā uz kopejiem likumdošanas aktiem), Finanšu ministrijai jābūt informētai par jebkuru lēmumu, kuram varētu būt finansiāli aspekti, cik ātri vien iespējams, t.i., tūlīt sākas diskusijas vai nu Komisijā, attiecīgajā Padomes Darba grupā, vai arī Eiropas Parlamentā. Korespondējošajam departamentam Austrijā ir pienākums kontaktēties ar respektīvo budžeta nodaļu Finanšu

ministrija. Šādi budžetari aspekti tiek konstatēti, visveikākais, COREPER iknedēļas sagatavošanas sapulces, ja galīgie viedokļi/rikojumi tiek nosūtīti uz pastāvīgo pārstāvniecību Briseli.

147. Transsektorālās koordinācijas apspriežu mērķis ir nodrošināt akurātu un savlaicīgu nacionālo pozīciju koordināciju attiecībā uz Komisijas priekšlikumiem, kā arī nodrošināt Austrijas efektīvu līdzdalību integrācijas procesā. Katra nozares ministrija ir atbildīga par savas konkrētas tēmas koordinēšanu (dokumenti, priekšlikumi, u.c.).

6.3. Atšķirīgu auditešanas orgānu veiktas inspekcijas

6.3.1. Auditoru Tiesa

148. Austrijas Auditoru Tiesa autonomi, un arī Eiropas Auditoru Tiesa (kopīgi ar Austrijas Auditoru Tiesu) veic regulāras kontroles attiecībā uz to, vai pienācīgi tiek noformēti un/vai izmantoti: tradicionālie pašas resursi; lauksaimniecības izdevumi; Strukturālie Fondi; PVN (PVN uzskaites un maksājumu sistēmas funkcionēšana).

6.3.2. Eiropas Komisija

149. Eiropas Komisijas īstenoto inspekciju mērķis ir nodrošināt nacionālas vadības un kontroles efektivitāti. Šīs inspekcijas regulāri (vismaz reizi gadā) tiek veiktas vai nu autonomi (neatkarīgi no nacionālas kontroles) vai arī asociēti (kopīgi ar nacionālo kontroli).

150. DG VI vairākas reizes gadā veic auditus dalībvalstīs. Šajos auditos pārbauda ne tikai atmuitošanas procedūru un uzskaites dokumentu atbilstību Kopienas likumiem, bet arī iekšējās kontroles un maksāšanas procedūras maksājumu aģentūras. Pedejas no minētajam ir kļuvušas ļoti stingras pēc tam, kad ar Noteikumiem Nr. 1663/95. tika pieņemti maksājumu aģentūru akreditācijas kritēriji. Ja auditoru sniegtais novērtējums neapstiprina Kopienas noteikumu izpildes pareizību, tad kontroli rezultāta tiek veikta finansiāla korekcija.

6.3.3. Nacionālā administrācija

151. Ka Kopienas, tā arī nacionālie likumi nosaka nacionālo kontroli nepieciešamību papildus ES veiktajam kontrolem. Austrija pastāvošā kontroles sistēma ir diferencēta gan pēc kontroleta objekta, gan pēc tiem nacionālajiem orgāniem, kuri šo uzdevumu veic.

152. Piemēram, tradicionālo pašas resursu kontrole muitas nodevu aspekta pamatojas uz triju līmeņu nacionālajiem muitas pārvaldes orgāniem, kas sadalīti divos sektoros: viens muitas likumdošanai un otrs uzskaites gramatvedībai. Katram līmenim, kā arī katrai sekcijai šā līmeņa ietvaros (muitas likumdošanai vai uzskaites gramatvedībai) ir sava noteikta lokālās kontroles zona. Kontroles galva ir Finanšu ministrija.

7. Organizacionālie jautājumi

7.1. Cilvēku darbaspēka un tehniskie resursi

153. Neskatoties uz mainīgajiem mērķiem un uzdevumiem, Austrija savu iespēju robežās ir centusies finansiālas un budžetāras kontroles ieviešanai izmantot esošās organizacionālās struktūras. Esošos institucionālos mehānismus un administratīvās procedūras pielāgoja atbilstoši prasībām. Nodibināja tikai dažas jaunas iestādes, bet dažas paplašināja.

154. To pašu var teikt par personāla apjomu. Kaut gan pievienošanas neizraisīja ievērojamu personāla skaitlisku kopapjoma pieaugumu, tomēr notika darbinieku parcelēšana uz kritiskajam nozārem. Vispār var teikt, ka publiskais sektors, sastopoties ar jaunajām problēmām, izradījās pietiekoši elastīgs un efektīvs.

155. Lai nodrošinātu atru sazinu ar visiem iesaistītajiem partneriem, elektroniskas datu apmaiņas iekārtas bija jāiegulda investīcijās.

7.2. Apmacība

156. Publiskas Administrācijas Instituts kopš 1991. gada piedāvā tā saukto "Europa-Akademie", t.i., intensīvu 4-mēnešu apmacību programmu svarīgākajos ES jautājumos (Eiropas institūcijas, lēmumu pieņemšanas process, EU tiesību normas, ekonomikas zinātne, svešvalodas, saziņas un sarunu vešanas metodoloģija, politikas zinātne), kā arī 12-mēnešu "ES macību kursu" ar analogisku saturu.

157. Finanšu ministrija pastāvīgi tiek noturēta virknē semināru par dažādiem ES jautājumiem, kā arī regulāri svešvalodu kursi. Sadarbība ar Vīnes Diplomatisko Akadēmiju ir izstrādāti īpaša macību programma sagatavošanai Austrijas prezidentūrai 1998. gada.

158. Pieredzes apgušanas nolūka specialistus stimulē zināmu laiku pavadīt Pastāvīgajā Pārstāvniecībā Briselē vai attiecīgajās Komisijas departamentos.

1. pielikums. Austrijas iestašanās Eiropas Savienība

159. Austrijas ieklausānas Eiropas Savienība notika parrunu procesa rezultātā, kura hronoloģija ir šāda:

1989. g. 17. jūlijs	Austrija iesniedz lūgumu par uzņemšanu ES
1992. g. decembris	Eiropas Padome Edinburgā: Vienošanas par paplašināšanas sarunu sākšanu
1993. g. 1. janvāris	Stājas spēkā Vienošanas par Eiropas Ekonomisko Zonu (EEZ)
1993. g. 1. februāris	Sakas sarunas par iestāšanos
1994. g. 13. aprīlis	Galīgo tekstu akceptēšana
1994. g. 12. jūnijs	Referendums Austrija par iestāšanos ES (66,36% "Ja" — 33,61% "Ne")
1994. g. 24. jūnijs	Korfu tiek parakstīts Pievienošanas līgums
1994. g. 11. novembris	Ratifikācija Austrijas Parlamenta
1995. g. 1. janvāris	Pilntiesīgas dalībvalsts statuss

160. Bija vajadzīgi 24 mēneši, lai sagatavotu Komisijas sēdzienu par Austrijas iesniegumu. Ta kā Komisija punktu pa punktam sniedza *acquis communautaire* (pakāpenisku konstatējumu par atbilstību Kopienas līdzšīņiem sasniegumiem), bija iespējams noregulēt vairumu tehnisko un politisko problēmu.

161. Finansiālie detalizējumi attiecībā uz kontribūciju ES Budžeta bija musu *acquis* (sasniegta) izskatīšanas pedējie punkti. Austrijas kā reāla kontribūcijas iemaksātāja nākotnē bija glūzi skaidra. Daudz laika tika pavadīts, apspriežot Kopīgo Lauksaimniecības Politiku, kur Austrijai bija daudz iebildumu attiecībā uz šiem *acquis* (citi kritiska sfera bija tranzīta transports).

162. Atšķirība no agrākajiem ES paplašinājumiem, šī paplašināšana tika īstenota vienota tirgus ietvaros bez robežu kontroles iespējas. Mēs bijām spiesti piekrist tulītejai musu tirgus atvēršanai, neierosinot izskatīt iestāšanas kompensācijas apjomus par pārejas periodu, ka tas bija iepriekšējo ES paplašinājumu gadījumā. Tādēļ radās ievērojama dāzu lauksaimniecības produktu cenu pazeminašanas.

163. Sarunām beidzoties, ES piedāvāja arpuskartas transfertlīdzekļu parvedumus (Agro-budžetāra pakete", Pievienošanas līguma 81. pants) MECU 813 kopāpājoma par pārejas periodu cetru gadu garumā:

Gads	1995	1996	1997	1998	Kopa
MECU	583	106	71	53	813
Miljardi Sch	7,60	1,40	0,96	0,72	10,67

164. Šādam piedāvājumam bija divi iemesli:

Austrija 1995. gada nevarēja saņemt KLP atbilstošos maksājumus no Komisijas, jo juridisku iemeslu dēļ Austrija nebija tiesīga saņemt šādus maksājumus ("zālais caurums"). Tīēšam, dalībvalstis ir tiesīgas saņemt KLP maksājumus no ES tikai tad, ja tas pirms 2,5 mēnešiem ir samaksājušas avansa maksājumus. Lai atlīdzinātu šos maksājumus, ES piedāvāja arpuskartas transfertlīdzekļu parvedumu par aptuveni apēestu summu Sch 4,5 miljardi.

Austrijai bija jāakcepte Kopeja Lauksaimniecības Politika (KLP) jau no iestāšanās brīža. Lai atvieglotu tirgu atveršanu lauksaimnieciskajā sektorā (kas izraisa krasu cenu līmeņa pazemināšanos), Austrija veica ārkārtējus pasākumus. Lai segtu šo pasākumu izraisītos Austrijas budžeta izdevumus, ES piedāvāja Austrijai papildus parvedumu.

2. pielikums. Kontribucijas ES Budzeta un ienemumi no ta

165. Ar *** apzīmētie skaitļi atbilst Austrijas pārskatiem, it sevišķi federalajam budžetam.

1. Kontribucijas

	1995 (miljardi Sch)	%	1996 (miljardi Sch)	%
<u>Krediti</u>				
Uz NKP pamatotie resursi	5,25	23	7,36	29
Apvienotas Karalistes korekcija	0,49	2	1,50	6
PVN resursi	14,60	63	12,72	51
Tradicionālie pašas resursi	2,92	13	3,54	14
Summarie krediti	23,26	100	25,12	100
<u>Maksājumi</u>				
Bruto maksājumi*	18,75		29,94	
Neto maksājumi	18,43		26,54	

2. Ienemumi

	1995 (miljardi Sch)	%	1996 (miljardi Sch)	%
Pievienošanas līguma 81. pants	7,60	73	1,4	6
ESF	0,63	6	1,6	7
ERAF	0,00	0	1,0	4
ELVGF-Garantešanas sekcija**	1,13	11	16,2	73
ELVGF-Virzišanas sekcija	0,42	4	1,5	7
Parejie ienemumi***	0,57	6	0,6	3
Summarie ienemumi	10,35	100	22,3	100

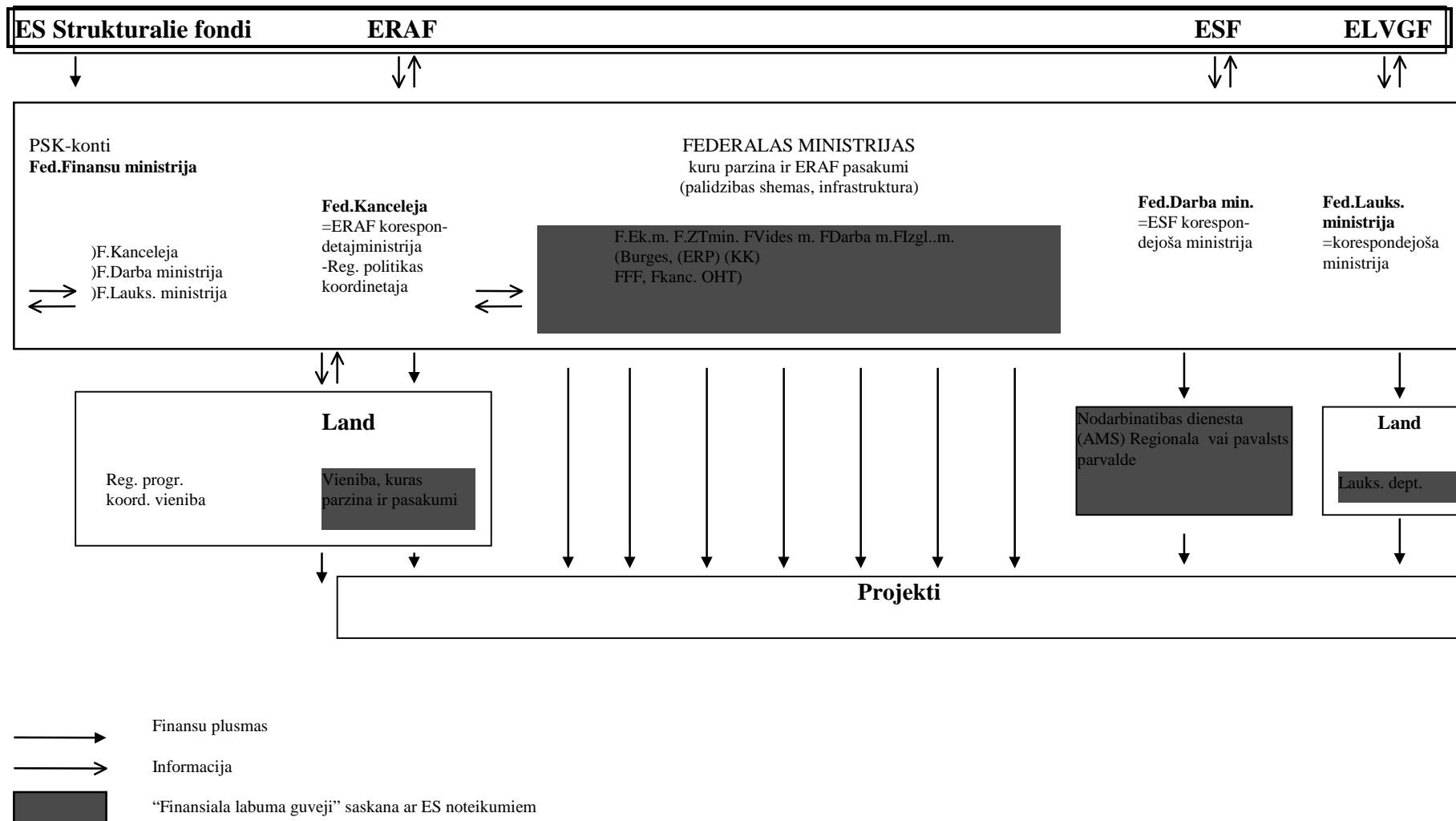
* bruto:ietver atmaksājumu par (trad. pašas resursu) iekasešanas izmaksām 10% apjoma

** 1996: *Bund* (Federācija): 15 195 159 326.61
Länder (Pavalstis): 1 036 358 360.00

*** 1995: pozīcija "parejie ienemumi", Eiropas Auditoru Tiesa, Pārskats par 1995. gadu;
nenemot vērā maiņas kursu atšķirības;
[NB (*ievero!*): ES Budžeta atskaites periods].

1996: aptuvena aplēse.

4. pielikums. ES Strukturalie fondi Austrija: Finansialas proceduras — Regionalas programmas (Obj. 1., 2.5b., Reg. C)

5. pielikums. Finanšu kontrole: Austrijas nacionālā sistēma

1. Budžeta sastādīšana

166. Parlaments katru gadu pieņem budžetu ("Federalo Finanšu Aktu"). Budžets vārda tiešajā nozīmē (t.i., nacionālo finanšu apsešes nākamajam gadam) tiek pieņemts kā Federālo Finanšu Akta pielikums. Federālais finanšu ministrs formulē Finanšu likumprojektu, kuru līdz ar pielikumiem federālā valdība noteikta laika limita ietvaros iesniedz Parlamentam. Ja Parlamentam pirms katrējā gada beigām neizdodas pieņemt nākamā gada budžetu, tad sak funkcionēt federālās Konstitūcijas normas par pagaidu budžetiem.

167. Ir svarīgi zināt, ka Federālais Finanšu Akts būtībā nav likumdošanas akts; tas tikai nosaka iekšējās juridiskās attiecības starp dažādiem iestādēm, kuras iesaistītas federālo finanšu pārvaldīšanā. To nevar izmantot kā pamatu trešo pušu prasījumiem vai saistībām. Realizējam princips par to pasākumu dubulto juridisko kondicionalitāti, kuri attiecas uz finansālo administrāciju, t.i., federālos resursus nedrīkst izlietot, ja nav nekada noteikta pamatojuma federālajās finanšu tiesībās, bet jo sevišķi materiālajās tiesībās.

2. Finanšu ministra veiktās iekšējās pirms-izpildes kontroles

168. Budžeta izpilde ir dažādu terejošo departamentu pamatpienākums. Tomēr Austrijas Konstitūcija piešķir Finanšu ministram ievērojamas pilnvaras iejaukties izpildē. Saskana ar Konstitūcijas 51a. pantu, finanšu ministra pienākums ir nodrošināt, lai "maksājumi līdzekļu piesaistījumu izpildei tiktu izdarīti noteiktajā datumā, esošo resursu ietvaros un saskaņā ar apdomīguma, ekonomiskuma un lietderīguma principiem". Tas pats pants piešķir finanšu ministram pilnvaras ar valdības piekrišanu krasi samazināt iztēriņus, "ja ienākumu un izdevumu struktūras to prasa vai ja gada ritejuma nozīmīgi izmaiņas vispārīgas ekonomiskās tendences".

169. Konstitūcija finanšu ministram piešķir pilnvaras iejaukties izpildē tad, ka viņš ir atbildīgs par visa budžeta pārvaldīšanu. Viena pilnvaru apjomu galvenokārt nosaka 1986. g. Federālo Budžeta Akta (it īpaši 43.- 45. sadaļu) attiecīgās normas. Federālo finanšu ministra pienākums ir *de facto* (reāli) būt iesaistītam visu lielāko projektu īstenošanā. Summa, kuru drīkst iztēret bez ministra piekrišanas, ir noteikta Federālajam Finanšu Aktam klatpievienotā izpildes dekretā sadaļā "finansāla kompetence".

170. Finanšu ministra pienākums ir nodrošināt, ka:

- ikkatrs projekts, kurš izstrādāts, lai federālajai valdībai nodrošinātu iespēju izpildīt tas administratīvos pienākumus, atbilst budžeta principiem (apdomīgums, ekonomiskums un lietderīgums), ka arī nepieciešamībai pēc visaptveroša līdzsvara un finansālas solidaritātes starp federālo valdību, *Länder* un municipalitātem;
- ir iespējams segt visus šī projekta īstenošanas izraisītos izdevumus, ņemot vērā prognozi attiecībā uz budžeta situāciju un ekonomiku vispār;
- ir pieejami pietiekoši pareiza tipa līdzekļi, lai segtu budžeta izlietojuma piesaistījumus, ņemot vērā attiecīgo prognozi un, it īpaši, eksistējošos piesaistījumus;
- visi uzņemtas izdevumu finansēšanas saistības apmierina kādu reālu vajadzību;
- maksāšanas galīgie termiņi ir noteikti tāda veida, ka maksājumus ir iespējams nokārtot laikā un pilnīgi.

171. Par doto projektu atbildīgajam ministram un finanšu ministram jāvienojas par projektu, pirms tas tiek īstenots. Zināmos gadījumos, kad runa ir par lielu summām, finanšu ministram jābūt iesaistītam jau plānošanas stadijā. Ja par doto projektu atbildīgajam

ministram un finansu ministram neizdodas vienoties par projekta istenošanu, jebkurš no viņiem var nodod jautajumu Ministru Padomes izskatīšanai.

172. Federalas Finanšu ministrijas Budžeta departaments, pateicoties savam pilnvaram kontrolēt budžeta izpildi, ir vissvarīgākais pirmsizpildes kontroles orgāns Austrijā. Tas nodrošina finansu ministram iespēju kontrolēt budžetu un valdības finanses, un viņam ir gan tiesības, gan pienākums iejaukties finansu lietās, ja starp planotajiem radītajiem un produktivitāti ir atšķirības.

3. Iekšēja finanšu kontrole, kuru veic par attiecīgo sferu atbildīgais ministrs

173. Par budžeta līdzekļu iztērojumu atbildīgie ministri var izmantot divus orgānus finanšu kontroles veikšanai: aplūkojamas ministrijas gramatvedības departamentu un iekšējo audita departamentu. Gramatvedības departamentam ir svarīga loma pārskatu auditešana, kā arī virknes citu uzdevumu izpilde. Federālā Budžeta Akts (BHG) un Federālā Budžeta Direktīva jeb Dekrets (BHV), kas pieņemta 1989. gadā, satur detalizētas normas attiecībā uz "iekšējo auditešanu", kas jāveic gramatvedības departamentiem kā budžeta izpildes sastāvdaļa (skat. detalizētāk Federālā Budžeta Akta 90.-92. sadaļā). Iekšējais audits aptver priekšauditu, budžeta izpildes auditu un precizpildes auditu.

174. Priekšaudits nozīmē pārbaudīt līdzekļu avotus attiecībā uz katru individuālu maksājuma prasījumu un maksājuma finanšējuma piesaistījumu, kā arī apjomus. Visam tiek pārbaudīta juridiska un matemātiska pareizība, kā arī atbilstība apdomīguma, ekonomiskuma un lietderīguma principiem. Priekšaudits jāveic tik pamatīgi, cik vien iespējams.

175. Budžeta izpildes audita gaitā tiek pārbaudīti orderi, lai parliecinātos, ka to forma un saturs atbilst budžeta noteikumiem un citām normām.

176. Precizpildes audits nozīmē pārbaudīt, ka maksājumi un kliringa operācijas ir pienācīgi nokartotas, ka atbilstošie dokumenti ir pienācīgi reģistrēti un uzglabāti, ka to forma un saturs atbilst noteikumiem, un ka vertīgas mantas un citi aktīvi ir pieejami un reģistrēti. Pēc katras precizpildes audita tiek sastādīta audita atskaite, kurā izklāstīta audita būtība un diapazons, kā arī galvenie konstatējumi. Kaut gan priekšauditam ir jābūt ļoti pamatīgam, precizpildes audits ir selektīvs.

177. Katra ministrija ir ne tikai gramatvedības departaments, bet arī audita departaments, kurš sniedz atskaites tieši ministram. Šo departamentu juridiskais pamatojums ir 1981. gada pieņemtais valdības lēmums.

178. Saskaņā ar Federālā Kanclera Parvaldes izdoto dokumentu "Norādījumi par iekšējo auditešanu federalajā administrācijā", vissvarīgākie audita departamentu uzdevumi ir šādi:

- pārbaudīt, ka departamenta organizācija atbilst apdomīguma, ekonomiskuma un lietderīguma kritērijiem;
- izvirzīt racionalizācijas priekšlikumus un idejas struktūru un procedūru pilnveidošanai;
- apkopot Auditoru Tiesas pārskatus par inspekcijām un darbību;
- palīdzēt sastādīt organizatorisko noteikumu projektus un veikt svarīgus organizatoriskus pasākumus;
- sniegt padomus par valsts pasūtījuma sagādes programmu un finanšēšanas plānu sastādīšanu;
- sniegt padomus par lielāko projektu plānošanu un īstenošanu;
- palīdzēt izvēlēties galveno valsts pasūtījuma izsoles kontraktu piešķiršanu;
- nodrošināt to noteikumu ieviešanu, kuri reglamentē valsts iepirkumu.

179. Ka redzams no vinu uzdevumu saraksta, audita departamentu loma "sistemaudita" nav noteicoša. Attieciba uz individualiem gadījumiem, vini parasti veic parbaudes pec notikuša, t.i., pec tam, kad aplukojamas administrativas proceduras ir izpilditas.

4. Areja finansu kontrole, ko veic Austrijas Audita Tiesa

180. Austrijas Audita Tiesas pieredze atspogulota ari *Wolfgang Wiklicky* kunga raksta, kurš publicets izdevuma "SIGMA Dokuments Nr. 20. *Norises pec ieklausanas Eiropas Savieniba. — 2. dala. Arejais audits.*"

181. Audita Tiesa nav atkariga no *Nationalrat* un *Landtage*, bet ta ir atbildiga par to izpildes pasakumu parbaudi, kurus veic federala valdiba vai *Länder*. Tiesisko bazi veido Federala Konstitucija un 1948. gada Auditoru Tiesas Akts. Auditoru Tiesa funkcione ka federalais organs vai ka *Land* organs, atkariba no ta, vai ta parbauda federalas valdibas finanses vai kadas *Länder* finanses. Priekšsedetaju izvelas Parlaments uz divpadsmit gadiem. Vina rangs ir lidzvertigs federalas valdibas loceklu vai aplukojamas *Land* valdibas loceklu rangam.

182. Audita Tiesa ir atbildiga par federalas valdibas, *Länder*, komunu (ar vairak neka 20 000 iedzivotajiem), komunu grupu un parejo likumdošana noteikto organu finanšu kontroli. Kas attiecas uz federalas valdibas finansem, tad Audita Tiesas veiktas kontroles aptver:

- visas finansialas transakcijas federalas valdibas limeni (ienakumi un izdevumi, aiznemumi, kustamas un nekustamas ipasumvertibas);
- labdaribas institucijas, fondus un organizacijas, ko, parstavot federalas valdibas intereses un tas varda, parvalda federalie organi;
- aktivitates, par kuram federala valdiba isteno finansialu vai organizacijas kontroli.

183. Ka likums, Audita Tiesa savas pilnvaras isteno pec savas iniciativas. Ta parbauda atskaites attieciba uz matematisko pareizibu un atbilstibu ka likumam, ta ari apdomiguma, ekonomiskuma un lietderiguma principiem. Ik gadu Audita Tiesa sniedz parskatu Parlamentam. Ta ari sniedz specialus parskatus par specialajiem auditiem, kurus ta drikst veikt (parasti pec Parlamenta luguma).

DANIJA
Georg Ginsberg⁹

STRUKTURALIE FONDI.
UZ KONKRETU PIEMERU PAMATOTS PETIJUMS

1. Nodalas rezumējums

184. Šajā apcerējuma aplūkumā Eiropas Strukturālo Fondu piešķirumu izlietojuma finansiālā kontrole Danijas valsts varas organos, kā arī valsts sadarbībā šajā jomā ar Eiropas Komisiju. Strukturālo Fondu administrējošā valsts varas organu finansiālā kontrole šajā rakstā traktēta kā atšķirīga no tās kontroles, kuru veic ārējie auditešanas orgāni (Danijas Nacionālā Audita Parvalde un Eiropas Auditoru Tiesa). Šeit aprakstīta finanšu kontrole izmeklēšanā gan noteiktām mērķa iedalīto asignejumu izlietojuma atbilstību reglamentējošajiem noteikumiem, gan merka sasniegšanas līmeni.

185. Danijas finanšu kontroles sistēma ir viena no visvairāk decentralizētajām Eiropā. Tiesām, finanšu kontrole ir atstāta to atsevišķo ministriju ziņā, kuras administrē asignejumus. Finanšu ministrijai šeit ir pakartota loma, jo Parlaments ar finanšu likumdošanas palīdzību šos asignejumus ir uzticējis atsevišķiem ministriem vai ministrijām. Turklāt finanšu kontrole Danijā tradicionāli tiek izprasta un traktēta kā atsevišķo ministriju vadības un administrācijas neatņemama sastāvdaļa. Speciāli kontroles orgāni, tādi kā iekšēja audita vai kontroliera vienības, tiek izveidoti tikai izņēmuma kārtā. Finanšu kontroli Strukturālo Fondu jomā veic trīs ministrijas, kuras cieši sadarbojas, lai nodrošinātu pietiekoši standartizētu kontroles reglamentāciju un īstenošanu gan programmas līmenī, gan projekta līmenī. Turklāt visas trīs ministrijas patlaban iedibina kontroliera vienības, lai, cita starpā, stiprinātu sadarbību ar Komisiju attiecībā uz iekšējās kontroles un rezultativitātes regulēšanas parbaudes uzdevumiem.

186. Pamatojoties uz pēdējo gadu pieredzi, kas gūta, cenšoties finansiāli kontrolēt Strukturālo Fondu Danijā, var formulēt šādas atziņas:

- Lai nodrošinātu stabilitāti un precīzu pamatojumu visu cetru Strukturālo Fondu kontroles pasākumiem, ES noteikumiem jāpapildina ar nacionālo normatīvo aktu pilnīgu komplektu, kas aptver, cita starpā, atskaišu sastādīšanu un auditešanas procesu;
- kontroles struktūras noenkurošana vairākas ministrijas diferencēti pa sektoriem rada nepieciešamību pēc transversālas sadarbības un konsultācijām gan pašu ministriju starpā, gan attiecībā uz Eiropas Komisiju. Šeit Finanšu ministrija var ņemt lomu, kas apvienotu par Strukturālajiem Fondiem atbildīgo ministriju starpniecā un padomnieka funkcijas ar sarunu vedēja funkcijām Komisijas vārdā.
- Gaidāmie Komisijas un triju par Strukturālajiem Fondiem atbildīgo ministriju nolīgumi par finanšu kontroles kooperāciju ir radījuši nepieciešamību restruktūrēt ministriju paškontroles pasākumu organizāciju. Tāpēc gaidāma kooperācijas nolīguma dēļ katrā no šīm ministrijām tiks nodibinātas speciālas kontroliera vienības, kuras, cita starpā, var funkcionēt kā Komisijas

9. Georgs Ginsbergs, Danijas Finanšu ministrijas Finanšālas vadības un administratīvo lietu aģentūras konsultants, veic konsultatīvu kontroliera funkcijas. Pēdējos gados ir strādājis kā sekretārs divās starpministriju komitejās, kuru kompetence bija iekšējais audits valdībā, kā arī iekšēja kontrole un rezultativitātes regulēšanas parbaude ministrijās. Pašlaik viņš ir sekretārs komitejā, kura nodarbojas ar kontroles koordināciju attiecībā uz ES Strukturālo Fondu asignejumiem.

finansialajiem kontrolieriem noderīgu un izpalīdzīgu kontaktu pastāvīgas īstenotajas.

2. Ievads

187. Eiropas Komisija un dalībvalstis strādā, lai nostiprinātu sadarbību ES Fondu racionalas finansialas pārvaldības veicināšanai (skat. Komisijas programmu racionalas finansialas pārvaldības veicināšanai — SEM 2000, III stadiju). Komisija, cita starpā, vēlas ciešāku sadarbību ar dalībvalstīm ES Strukturālo Fondu finansialajā kontrole. Vairāku gadu gaitā ir palielinājusies Strukturālo Fondu nozīme tādā aspektā kā pašizmaksa attiecībā uz ES Budžetu, un šī joma nav reglamentēta tik detalizēti, kā lauksaimniecības atbalsts.

188. Dānija joprojām izturas pozitīvi pret Komisijas centieniem stiprināt Komisijas un Dānijas valsts varas iestāžu finansialas kontroles kooperāciju un koordināciju attiecībā uz Strukturālo Fondu piešķirumu izlietojumu Dānijā. Ir nodibināta ES Strukturālo Fondu asignejumu kontroles koordinācijas komiteja, lai noteiktu, ka būtu stiprināma visu finansialas kontroles pasākumu koordinācija.

189. Bez tam, par strukturālajiem Fondiem atbildīgas ministrijas Dānija — neatkarīgi no tā, ka Komisija sak savu jauno racionalas finansu pārvaldības programmu (SEM 2000), un pat pirms tam — ir konsolidējušas un noteikušas pamatojumu Strukturālo Fondu asignejumu izlietojuma finansialajai kontrolei. Cita starpā tas nozīmē, ka, lai nodrošinātu unificētāku un detalizētāku pamatojumu gan kompetences sferai (oficiālajam pilnvaram rīkoties noteiktā veidā), gan tiesisko normu komplektam attiecībā uz administrēšanu, kontroli, novertejumu un sankcijām Strukturālo Fondu joma, ir īstenoti papildus likumdošanas akti par to subsīdiju administrēšanu, kuras piešķirtas no ES Strukturālajiem Fondiem.

190. Uz šī fona dotajā rakstā tiks aplūkotas šādas tēmas:

- normatīvie priekšraksti kontrolei Strukturālo Fondu joma centralajā, ministriju līmenī (Strukturālo Fondu administrēšanu īstenojošo ministriju veiktas finansialas kontroles priekšnosacījumi un pamatnoteikumi, kā arī saturs);
- Strukturālo Fondu individuālo projektu finansialā kontrole, kuru veic tā sauktie deleģētie iedzīvotāji (auditori u.c.) to Dānijas vadības organu varda, kuri piešķir subsīdijas;
- Komisijas un Dānijas valsts varas iestāžu sadarbība attiecībā uz Strukturālo Fondu piešķirumu izlietojuma finansialo kontroli, un kartejas iniciatīvas šīs sadarbības stiprināšanai.

3. Termins “finansiala kontrole”

191. Pirms Strukturālo Fondu finansialas kontroles sīkākā aplūkošanas ir vēlams definēt, ko ar finansialo kontroli parasti saprot. Termins “finansiala kontrole” tādējādi tiks izskaidrots plašā nozīmē, un varbūt pat plašāka nozīmē, neka tas ir tradicionāli. Šeit finansiala kontrole aptver gan atkārtotu pārbaudīšanu, vai ir izpildīti izsniegto piešķirumu priekšnosacījumi, gan arī aktīvu sekošanu, lai noteiktu, vai finansialas aktivitātes tika īstenotas apmierinoši attiecībā uz konkrētajiem mērķiem un likuma formulētajām stratēģijām. Turklāt ir jānosver, ka finansialo kontroli īsteno valsts varas iestādes pašas, un tādēļ tā atšķiras no ārējā audita administrētas kontroles (parlamentārā līmeņa finansialas kontroles). Pedejo no minētajām Dānija veic Nacionālo Audita Parvaldi un Valdības Parskatu Komiteju, ko iecēlis Dānijas Parlaments. Citiem vārdiem sakot, finansiala kontrole ir administrācijas pašas iekšējā kontroles sistēma. Tai ir divi fokālās punkti: pirmkārt, noteikt, vai pieņemtie lēmumi atbilst pastāvošajiem priekšrakstiem un reglamentētajiem noteikumiem (“vai naudas līdzekļi tiek izterēti pareizajiem mērķiem?”); otrkārt, vai paredzētie rezultāti tiek sasniegti taupīga un lietderīga veidā (“vai par izterēto naudu ir iegūta vērtība?”).

192. Ši paplašināta finansialas kontroles izpratne atbilst Padomes finansialo noteikumu par Eiropas Ekonomiskās Kopienas Normālo Budžetu 1. daļas 2(a). pantam (konsolidētais teksts, 1990. g. maijs): “Budžeta līdzekļu asignejumi jāizlieto saskaņā ar racionālas finansu pārvaldības, it sevišķi ekonomiskuma un rentabilitātes, principiem. Jānosaka kvantitatīva izteiksme formulētiem mērķiem un jāuzrauga to realizācijas gaita sasniegtie rezultāti.”

4. ES tiesiskās normas, kas reglamentē finansu kontroli Strukturālo Fondu joma

193. Pirms Strukturālo Fondu reformas 1988. gadā, subsidijas tika piešķirtas tāda forma kā kontrakts starp Komisiju un individualajiem projektu līderiem. Pēc reformas subsidijas parasti tiek dotas vairākus gadus ilgstošam programmam, par kurām ir panākta vienošanās starp individualām dalībvalstīm un Komisiju. Tieši dalībvalsts ir atbildīga par programmas īstenošanu, kā arī par nodrošināšanu, lai subsidijas tiktu piešķirtas pareizā veidā. Reformas uzdevums ir palielināt Strukturālo Fondu izlietojuma lietderīgumu, uzlabojot, cita starpā, koordināciju starp Fondiem. Fondu aktivitātes regulē divi vispārīgi Padomes Noteikumi (veidošanas noteikumi un koordinēšanas noteikumi), kā arī atsevišķs reglaments katram Fondam.

194. Vispārīga Strukturālo Fondu mērķu un uzdevumu īstenošanas metode ir aprakstīta veidošanas noteikumu (Nr. 2081/93.) 4. pantā. No šī lēmuma ir glūzi skaidrs, ka ES aktivitātes ir iecerētas kā papildinājums nacionālajam korespondentācijam vai kā ieguldījums tajās. Šīs aktivitātes tiek noteiktas, konsultējoties Komisijai un attiecīgo dalībvalstu varas orgāniem, un ņemot vērā citas ieinteresētās puses nacionālo līmeni. Šāda konsultēšanās jeb partnerattiecības aptver aktivitāšu pilnveidošanu, finansēšanu, sākotnējo novērtēšanu, izpētīšanu un sekojošo novērtēšanu.

195. Centrālās normas, kas attiecas uz Strukturālo Fondu aktivitāšu finansēšanu, ir argumentēti izvērtētas koordinēšanas noteikumu (Nr. 2082/93.) VI nodaļa “Finansialie lēmumi”. Šajā tekstā ir aplūkotas vispārīgas prasības attiecībā uz Fondu finansialo administrēšanu, tāja skaita saistības, maksājumi, ECU lietošana, finansiala kontrole, kā arī piešķirumu samazināšana, pārtraukšana un izbeigšana.

196. Kas attiecas uz aktivitāšu īstenošanas finansialo kontroli (23. pants), tad dalībvalstīm ir jāveic visi pasākumi, kas nepieciešami, lai:

- ik pēc regulāriem laika posmiem pārbaudītu, vai Kopienas finansētās akcijas ir pareizi veiktas;
- nepielautu un sodītu nepareizības un parkāpumus;
- saņemt visu to asineto līdzekļu atmaksājumu, kuri zaudēti nolaidības vai launpratības dēļ.

197. Vienlaicīgi ar dalībvalstu pašu veikto finansialo kontroli, Komisija var (saskaņā ar 23. pantu) kontrolēt Strukturālo Fondu finansētās akcijas, kā arī dalībvalstu koordinācijas un kontroles sistēmas. To darot, Komisija drīkst piemērot pārbaudes pēc nejaušas izlases principa un uz vietas. Komisija parliecinās, ka tas veikta kontrole ir lokāli koordinēta un atbilst dalībvalstu veiktajam kontrolem, ta kā netiek veiktas nekādas liekas kontroles, t.i., vienu un to pašu nosacījumu kontroles tāja paša laika periodā.

198. Ņemot vērā paplašinājušos sadarbību ES Strukturālo Fondu piešķirumu izlietojuma finansialajā kontrolē, Komisijas Ģenerāldirektorāts finansialas kontroles jautājumos (DG XX) un attiecīgas kontroles aģentūras dalībvalstīs ir noslēgušas virkni kooperācijas nolīgumu vai protokolu par finansialo kontroli Strukturālo Fondu joma. Tagad ir noslēgti sadarbības līgumi šajā jomā starp Komisiju un astoņām no piecpadsmit dalībvalstīm. Komisija ir sakūsi sarunas ar atlikušajām dalībvalstīm, tāja skaita Daniju, lai sagatavotu protokolu.

199. Individualajos ligumos par sadarbību finansālajā kontrole iekļauti lemumi par šādiem jautājumiem:

- pareizas vadības un administrācijas merki un principi;
- uz vietas veikto parbāžu metodoloģiskā bāze;
- kontroles darba īstenošanas un rezultātu dokumentēšanas, kā arī savstarpējo pārskatu sniegšanas noteikumi;
- kontroles plānu un kontroles vīzišu programmu koordinācija;
- sekošana kontroles darba rezultātiem.

5. Danijas priekšnoteikumi un ietvarosacījumi attiecībā uz Strukturālo Fondu piešķirumu finansālo kontroli

200. Saskaņā ar ES Līguma 5. pantu, tieši dalībvalstu pienākums ir veikt visus normālos vai speciālos pasākumus, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu to saistību izpildi, kas izriet no šī Līguma un no Kopienas institūciju juridiskajiem dokumentiem. Turklāt dalībvalstīm ir jāpalīdz Kopienai tas uzdevumu pildīšana un jāatturas no jebkuriem darījumiem, kas apdraudētu Līguma mērķu realizāciju. Aiz cēlības pret šo Līguma direktīvu, dalībvalstu administratīvie orgāni piemēro Kopienas tiesiskās normas kā prevālejošas pār citām, mijiedarbība ar nacionālajām normām.

201. Padomes Noteikumi ir tieši piemērojami Strukturālo Fondu joma Danijā. Tomēr noskaidrojās, ka nepieciešams papildināt nacionālo likumdošanu, lai nodrošinātu praktisku un viendabīgu pamatu šo samēra sarežģīto subsīdiju regulācijas pasākumu administrēšanai. Tādēļ tika izstrādāta detalizēta Danijas tiesiskā normu kopa, kas regulē katram no četriem Strukturālajiem Fondiem piemērojamo administrēšanu, kontroli, novērtēšanu un sankcijas.

202. ES Strukturālo Fondu piešķirumu izlietojuma finansālo kontroli Danijā veic saskaņā ar tiem pašiem tiesiskajiem pamatprincipiem un tāda pašā veidā, kā tiek īstenota kontrole pār Danijas ieguldījumu Strukturālo Fondu aktivitāšu līdzfinansējuma. Šīs kontroli paralēlisms atbilst Līguma 209A. panta 1. daļa noteiktajam tā sauktajam asimilācijas principam, saskaņā ar kuru dalībvalstīm ir jāveic tādi paši pasākumi cēlības pret to krapniecību, kas skar Kopienas finansālas intereses, kā tie, kurus tas veic cēlības pret krapniecību, kas skar viņu pašu finansālas intereses.

203. Atbildības sadalīšana starp Danijas ministriem ir sakumpunkts Danijas valdības administratīvo iestāžu finanšu kontrolei vai iekšējai kontrolei un sekošanai rezultātiem attiecībā uz ES finansēto, kā arī nacionālā karta finansēto Strukturālo Fondu aktivitātiem. Saskaņā ar šo sadalījumu, tieši atsevišķajam ministram ir galīga atbildība par viņa/viņas administrāciju. Ministram — un tādejādi ministrijas departamentam (ministra sekretariātam) — ir galīga atbildība par ekonomisko vadību un koordināciju visā ministrijas kompetences jomā.

204. Danijas valdības formai ir tāda īpatnība, kā atbildība par Parlamenta apstiprināto budžeta asīgnējumu sadalījumu neparprotami tiek uzlikta attiecīgajam ministram. Atšķirība no, piemēram, Francijā inspirotajām sistēmām, kad Finanšu ministrija veic pirmskontroli ar visaptverošas finanšu kontrolieru sistēmas palīdzību, vai Anglijā inspirotajām sistēmām, kad sadalījumi tiek īstenoti, izmantojot pilnvaru deleģēšanu no Finanšu ministrijas, Danijas ministrs — ar daziem izņēmumiem — drīkst pieņemt lēmumu par izlietojumiem, neprasot nekādu atļauju. Citiem vārdiem sakot, līdzekļu izlietojums ir ministra vara, kura praktiski tiek deleģēta ministra departamentam vai pakļautībā esošajam aģenturam un institūcijām ministrijas kompetences sfērā. Tas, protams, ir attiecināms arī uz piešķirumiem saskaņā ar Strukturālo Fondu mērķiem.

205. Ministra galīga atbildība par asigņējumu izlietojumu aptver apmierinošu iekšējo kontroli un rezultativitātes regulēšanas parbazu akceptēšanu un istenošanu attiecībā uz ministrijas finansālo administrēšanu un ekonomiski taupīgu vadīšanu. Prakse šī atbildība istenojas kā departamenta uzraudzība, lai: atveletie piešķirumi netiktu parsniegti; reglamentejošie noteikumi attiecībā uz piešķirumiem un to sadalījumu tik ieveroti; taupīgums būtu redzams; prasītie merķi un rezultāti tik realizēti.

206. Pie iedibināta atbildības un uzdevumu decentralizēta sadalījuma valdības finansālas vadības joma (kad piešķirumu izlietojums un tā kontrole ir atsevišķo ministru un ministriju zina), Finanšu ministrijas loma attiecībā uz finansālo kontroli ir ļoti ierobežota. Finanšu ministrijai nav arī nekad pilnvaru veikt citu ministriju terejumu pirmskontroles vai peckontroles. Tāpēc nav nekadas centralas kontroles par finanšu piesaistījumiem vai izmaksām. Tomēr, tā kā Finanšu ministrijai ir visparīgā atbildība par valdības finansiem, tai jāuzņemas pienākums veikt pasākumus, ciktāl kļūst acīmredzams, ka kāda ministrija radušas nopietnas un neatrisinātas finansālas vadības un kontroles problēmas. Finanšu ministrija šeit drīkst izmantot savai kompetences sfērai atbilstošas iespējas, piemēram, ierosināt analītiskus pētījumus un izmeklēšanas kooperācija ar attiecīgo ministriju, kā arī piedāvāt padomu.

6. Par Strukturālajiem Fondiem atbildīgo ministriju finansāla kontrole

207. Ka minēts iepriekš, Padomes Noteikumi par Strukturālajiem Fondiem skaidri nosaka, ka dalībvalstis ir atbildīgas par programmu istenošanu, kā arī par subsīdiju pareiza izlietojuma nodrošināšanu (skat. 4. sadalu). Dānija šī atbildība galīga instance gulstas uz tiem ministriem, kuriem Strukturālo Fondu aktivitātes ir viens no viņu darbības laukiem (skat. 5. sadalu).

208. Programmu istenošanu veic valsts varas organi dažādos administratīvos līmeņos, jo ar to nodarbojas gan valdība, gan — reģionāla fonda un sociāla fonda jautājumos — vietējas pašvaldības. Valdības līmeņi — šādas trīs ministrijas ir principiāli atbildīgas par Strukturālo Fondu aktivitātem: Darba ministrija (attiecībā uz Eiropas Sociālajiem Fondiem — (ESF)), Ekonomikas un rūpniecības ministrija (attiecībā uz Eiropas Reģionālās attīstības Fondiem — (ERAF)), Partikas, lauksaimniecības un zvejniecības ministrija (attiecībā uz lauksaimniecības fondu — (ELVGF) un zvejniecības un zivju parstrādes industrijas fondu — (ZVFI)). Vairums iesniegumu ar lūgumiem pēc Fondu atveletajiem piešķirumiem tiek izskatīti šajās trijās ministrijās. Katras atsevišķas ministrijas departaments ir deleģējis piešķirumu līdzekļu administrēšanu un kontroli attiecīgajai ministrijas aģentūrai.

209. Tas, ka ministrijas isteno gan ES un nacionālas partnerības ietvaros pieņemtas operacionālas programmas, gan arī respektīvos projektus atsevišķas programmas ietvaros, ir galvenokārt balstīts uz šādu Kōpienas Noteikumu un nacionālo normatīvo aktu mijiedarbību:

- ES Līguma nosacījumi, Strukturālo Fondu noteikumi (skat. dotā raksta 4.-5. sadalu);
- papildus likumdošanas akti par administrēšanu, kontroli, novērtēšanu un sankcijām attiecībā uz katru no cetriem Fondiem;
- nacionālie lēmumi par valdības finanšu sistēmu, tāja skaita budžeta plānošanu, asigņējumu izlietojumu, gramatvedības metodēm, kā arī audītēšanu.

210. Iekšēja kontrole un sekošana rezultātiem tajās ministrijās, kuras atbild par Strukturālajiem Fondiem, tipiska gadījuma tiks veikta pastāvīgi pirmajā no minētajiem gadījumiem un *ex post* pedēja no minētajiem gadījumiem. Kartēja jeb pastāvīga finanšu kontrole, par kuru var teikt, ka tai jābūt integrētai jebkura labi funkcionējoša administrācija, attiecas uz tādām lietām kā subsīdiju lūgumu un subsīdiju saņemeju budžetu akceptēšana, kā arī piešķirumu izmaksāšana. *Ex post* finansāla kontrole revīdē subsīdiju saņemeju kalendāras apsekošanas atskaites attiecībā uz atbalstīto projektu istenošanas gaitu, tādus kā uzskaites gramatvedība, informācija par darbību, ziņojumi par gūto rezultātu līmeņi. Bez tam, iekšēja

kontrole un rezultātu regulēšanas parbaude var tikt ierosināta attiecībā uz jebkuru projekta administrēšanas subjektu reģionālā vai vietējā valsts varas organā.

211. Neskaitot subsīdiju administrēšanas dažādu fāžu finansiālo kontroli, tas aģentūras, kuras administrē Strukturālo Fondu, veic arī neregulāras izlases veidā lokālās kontroles, apmeklējot subsīdiju saņēmējus un jebkuras atbilstošās reģionālās un lokālās valsts varas iestādes. Tiek īstenoti centieni izdarīt ik gadu pārbaudes uz vietas, aptverot apmēram 5% no visiem realizācijas procesa esošajiem projektiem, pie kuriem tiek pieskaitīti arī tie projekti, kuri piesaista īpašu interesi ("aizdomīgie" gadījumi).

212. Veicot kontroli uz vietas, tiek pārbaudīts, vai finansētas Strukturālā Fonda aktivitātes ir īstenotas pareizi (skat. koordinācijas noteikumu 23. pantu, kas diskutēts dotā raksta 4. sadaļā). Cita starpā, ir jāpārbauda:

- vai projekti tiek īstenoti saskaņā ar pieteikumu un kontraktu;
- vai projekti atbilst attiecīgajiem noteikumiem par nepārtrauktu ekonomiski taupīgu vadību, pārskatu iesniegšanu, gramatvedību un audīšanu;
- vai audīšana notiek saskaņā ar attiecīgo audīšanas instrukciju.

213. Tāda mērķa, ciktāl kontroles vizītes atklāj nepareizības, ir jāveic nepieciešamie pasākumi, tāja skaita neattaisnojami izmaksātas naudas atdošana (skat. koordinācijas noteikumu 23. pantu).

7. Strukturālā Fonda izlietojuma finansiālā kontrole, ko veic deleģēti iedzīvotāji

214. Ta saukto deleģēto iedzīvotāju izmantošana ir ļoti svarīgs posms atbildīgo ministriju veiktajā kontrolē attiecībā uz to, vai piešķirumi no Strukturālajiem Fondiem tiek izlietoti pareizi un vai tiek gūti paredzētie rezultāti. Deleģēto iedzīvotāju grupa aptver auditorus privātajās kompānijās, ar Karāla lēmumu ieceltos būvinspektoros, un citus laudis ar īpašu finansiālo vai tehnisko kompetenci. Izmantojot deleģētos iedzīvotājus kā Strukturālā Fonda aktivitāšu finansiālo kontroli svarīgu sastāvdaļu, tiek īstenota atbilstība tam veidam, kāda valdības organi kontrolē lielu skaitu citu, tīri nacionālu subsīdiju izkārtojumu. Tiešām, varas orgāniem, kuri administrē piešķirumus, jau samērā ilga laika posmā ir kļuvis par tradīciju izmantot deleģētos iedzīvotājus kontroles darbā. Alternatīva gadījuma valsts varas organi pašī veiktu visu iekšējo kontroli un rezultativitātes regulēšanas pārbaudes, kā tas notiek dažās citās ES dalībvalstīs.

215. Lai speciālistu varētu uzskatīt par deleģētu, jābūt izpildītiem šādiem nosacījumiem:

- Kontroles darbs tiek veikts tas valsts varas iestādes vārdā, kura piešķir subsīdijas, un šāja gadījuma tā ir par Strukturālajiem Fondiem atbildīgā ministrija.
- Kontroles darba saturu un formu detalizēti standartizē un kontrole administratīvais orgāns, izmantojot tiesisko regulāciju, kas papildināta ar instrukcijām, norādījumiem, instruktiīvam vēstulem, u.t.t.
- Kontroles darbs pamatojas uz valsts varas orgāna atļauju darboties attiecīgajā profesijā. Izdarot launprātību, deleģēta persona riskē zaudēt atļauju un, rezultātā, iespēju turpmāk strādāt šajā jomā.

216. Galvenais deleģētas personas uzdevums ir sniegt atzinumu par tas dokumentācijas patiesīgumu un derīgumu, kuru par projektu atbildīgā persona (subsīdijas saņēmējs) iesniedz valdības orgānam (subsīdijas piešķirējam) līdz ar lūgumu pēc Strukturālā Fonda atbalsta maksājuma. Citiem vārdiem sakot, maksājuma akcepts ir atkarīgs no sertificētas dokumentācijas iesniegšanas. Tā kā tas principā skar auditora sēdzienu, mēs šeit galveno vērību pievērsīsim auditora lomai privātajā kompānijā. Papildus reālajam kontroles darbam, deleģēta persona var arī dot padomu subsīdijas saņēmējam.

217. Auditora darba galvenais uzdevums ir piestadīt par projektu atbildīgas personas sniegtas informācijas lietotājiem objektīvu vērtējumu par šīs informācijas kvalitāti (derīgumu un drošumu). Šāda parliecība tiek iegūta ar auditora palīdzību, kurš kā neatkarīga un profesionāli kompetenta persona “izrokas cauri” projekta reķiniem un pirmam kartam pārbauda tos. Auditešana auditoram uzliek pienākumu izdot uz auditu pamatotu sledzienu, kura raksturota tā pakāpe, kādā šie reķini ir godīgi un apmierina normatīvas un autoritatīvas prasības, un tādejādi var būt par pamatojumu lēmumam, piešķirt vai nepiešķirt subsidiju.

218. Tāpat kā visa privātā auditešana, privāto auditoru izvelas un apmaksā persona, kura ir atbildīga par to projektu, kuram nepieciešama subsidija. Tas rada risku, ka citu cilvēku acīs tiks kompromitēta auditora neatkarība no viņa klienta. Lai šo risku samazinātu līdz minimumam, Dānijas likumdošanas akts ir iekļautas dažādas normas par auditoriem. Šīs normas raksturo “auditorus kā personas, kas reprezentē sabiedrības palāvību uz publisko sfēru”, kuru pienākums ir aizstāvēt sabiedrības (varas iestāžu, kreditoru, investoru u.tml.) intereses tā, lai sabiedrība vārtu palāties uz auditoru sledzieniem. Turklāt, auditoriem var likt uzņemties atbildību, ja viņu darba kvalitāte ir zemāka par normāliem standartiem. Bezatbildības gadījumā var pieprasīt pielietot vienu vai vairākus no šādiem soda meriem: ieslodzījums, atmaksāšana, disciplinārsods.

219. Tas, ka Dānijas valdība izmanto auditorus no privātajām kompānijām kā piešķirumu finansālās kontroles elementus, izraisa nepieciešamību pēc auditoru darba efektīvas kontroles, lai auditoru pašu veiktais kontroles darbs būtu labāka iespējama garantija, ka piešķirtā nauda tiks izlietota saskaņā ar konkrētajiem nosacījumiem un merķiem, Tāpēc auditoru darbs tiek rūpīgi kontrolēts, izmantojot auditešanas instrukcijas un norādījumus, kas standartizē, kādās darbībās auditoram ir jāveic. Tāpat tas ir Strukturālā Fondu sfēra, kur formulētas šādas galvenās prasības attiecībā uz auditora darbu:

- Auditešana ir jāveic atbilstoši tā sauktajai derīgajai publiskās auditešanas praksei, saskaņā ar kuru tiek veikts gan finansālais audits (“vai naudas līdzekļi tiek izterēti pareizajiem merķiem?”), gan funkcionēšanas audits (“vai par izterēto naudu tiek iegūta vērtība?”) (skat. par finansālās kontroles koncepciju dota raksta 3. sadaļa).
- Subsidijas saņēmēja pienākums ir sniegt auditoram tādu informāciju un palīdzību, kādā pēc auditora ieskatiem ir nepieciešama viņam uzdota darba izpildei.
- Ja auditors pamana nepareizības piešķirumu naudas administrēšana, viņa pienākums ir nekavējoties oficiāli informēt par to subsidijas saņēmēju, kā arī nodrošināt, lai analogiski tiktu informēti tie valsts varas organi, kas piešķir subsidijas.
- Auditora pienākums ir sastādīt audita protokolu, kas satur informāciju par izpildīto darbu un par visiem nozīmīgajiem apstākļiem, kuri izraisījuši apsekošana ievērotos faktus.
- Par auditēto projekta budžetu jānodrošina sledziens, kura skaidri jāpateikts, ka budžets ir auditēts saskaņā ar instrukcijām un norādījumiem par auditešanu. Jebkuri iebildumi un noverotie fakti ir jāiekļauj audita sledzienā.

220. Kā redzams, deleģēto iedzīvotāju izmantošana, kuru īsteno par Strukturālajiem Fondiem atbildīgās ministrijas, veido ievērojamu slāni Strukturālā Fondu projektu finansālajā kontrole “perifērija”. Šāda sistēma nozīmē, ka visus projektus skrupulozi pārbauda cilvēki ar augstu līmeni neatkarību un profesionālo kvalifikāciju, apvienoti ar vietējo apstākļu pazīšanu.

221. Ministrijas standartizē un detalizēti kontrolē, kā jau minēts, deleģēto iedzīvotāju darbu. Turklāt valsts varas iestādes tiešām pārbauda deleģēto personu veikto kontroli

kvalitati, pa dalai netieša veida, kad runa ir par subsidiju sanemeju lugumiem pec pieškirumiem un regularo atskaišu iesniegšanu par projekta istenošanu, un pa dalai tieši, dodoties kontroles vizites uz vietas, kuras, cita starpa, paredz izmeklešanu par to, vai delegetas personas darbs ir veikts saskana ar oficialajiem noteikumiem (skat. dota raksta 6. sadalu).

222. Visbeidzot, Danijas Nacionala Audita Parvalde, ka areja audita organs, isteno vispareju kontroli par subsidiju uzskaitvedibu Strukturalo Fondu joma, cita starpa pieprasot attiecigas atskaites parbaudei. Nacionala Audita Parvalde speciali parbaudis, vai šis atskaites ir bijušas paklautas adekvatam auditam, vai ir bijuši izpilditi nosacijumi attieciba uz kontribucija, vai lidzeklu asignejumi ir izlietoti atbilstoši normativajiem aktiem, un vai ir istenota visaptveroša, racionala, taupiga vadiba šo lidzeklu administrešana.

8. Partneriba ar Eiropas Komisiju attieciba uz Strukturalo Fondu pieškirumu izlietojuma finansialo kontroli

223. Eiropas Komisijas uzdevums ir formulets ES Liguma 155. panta, kur noteikts, ka viens no centralajiem Komisijas uzdevumiem ir but verigai attieciba uz to lemmu istenošanu, kuri ieklauti Liguma saskana ar tas oficialo sankciju. Citiem vardiem sakot, Komisija bus atbildiga par ES normativo aktu piemerošanu un rupesies par to izpildi. Komisijas administrativaja parzina ir tikai dazas jomas, jo, ka minets dota raksta 5. sadala, dalibvalstis uznemas administrativo uzdevumu lielako dalu. Daudz svarigak ir tas, ka Komisija isteno kontroli par to, vai dalibvalstu riciba atbilst Ligumam un akceptetajiem juridiskajiem dokumentiem.

224. Viens no vissvarigakajiem ar kontroles funkciju saistitajiem jautajumiem ir Komisijas pietiekama iepazistinašana ar faktiskajiem apstakliem, nodrošinot Komisijai piekluvi pie informacija, kura ir par nacionalo administraciju un nak no tas. Komisija drikt pieprasit informaciju no nacionalas administracija saskana ar Liguma 5. pantu, kurš nosaka dalibvalstu pienakumu lojali sadarboties ar Komisiju. Papildus tam, vairaki tiesiskie dokumenti nosaka Komisijas tiesibas parbaudit dalibvalstis un kompanijas uz vietas.

225. Komisijas atzina, ka dalibvalstis aizstav Kopienas finansialas intereses attaisnojama veida, pamatojas, cita starpa, uz tam uz vietas izdaritajam parbaudem, kuras istenojuši Komisijas finansu kontrolieri sadarbiba ar nacionalajam administracijam. Kontroles vizites drikt apmeklet tos dalibvalstu varas organus un finansialos tiesibsubjektus (tipiska gadijuma subsidiju sanemejus), kuri gust labumu no finansialajiem pabalstiem. Tipiska gadijuma tiek kontrolets, vai administrativas proceduras atbilst Kopienas noteikumiem, vai nepieciešama dokumentacija ir atrodama, un ka tiek istenotas finansialas transakcijas un vai tiek veiktas to kontroles. Padomes Noteikumi Nr. 211185/96. tiek piemeroti Komisijas veiktajam kontrolem un inspekcijam uz vietas noluka aizsargat Eiropas Savienibas finansialas intereses pret krapniecibu un citam nepareizibam. Šaja normativaja dokumenta ieklauti visparigi priekšraksti attieciba uz kontroli, kas papildina Kopienas noteikumus par kontrolem uz vietas atseviškos sektoros, taja skaita priekšraksti Strukturalo Fondu joma.

226. Komisijas un dalibvalstu partneriba attieciba uz Strukturalo Fondu pieškirumu izlietojuma finansialo kontroli pamatojas jo seviški uz koordinacija noteikumu 23. panta normam par finansialo kontroli (skat. dota raksta 4. un 6. sadalu). Pamatojoties uz 23. panta normam, var minet šadus Komisijas un par Strukturalajiem Fondiem atbildigo ministriju iepriekšejas sadarbibas elementus:

- Parskatu sniegšana Komisijai par Danijas ieviesto kontroles sistemu un administrativo sistemu aktivitatem, lai gutu parliecibu, ka Strukturalo Fondu pasakumi tiek efektivi istenoti (skat. 23. pantu). Ši atskaitišanas laiku pa laikam tiek papildinata ar parskatiem par pasakumiem, kurus Danija veic, lai noverstu Kopienas asignejumu, taja skaita no Strukturalajiem Fondiem pieškirtas naudas, izškerdešanu un sliktu parvaldišanu.

- Parskatu sniegšana Komisijai par Danijas valsts varas organu veikto Strukturālo Fondu aktivitāšu kontroli uz vietas un rezultativitātes regulēšanas kontroles vizītiem (skat. 23. panta 1. daļu).
- Kvalificēta palīdzība Komisijai attiecībā uz Komisijas izveleto kontrolvizišu plānošanu un īstenošanu, tāja skaita Danijas piedalīšanas atbilstošajās vizītes (skat. 23. panta 2. daļu).
- Danijas nostāja attiecībā uz un reaģējot uz jebkuriem kritikas punktiem, kurus var izvirzīt Komisija sakarā ar kontroli, kas veikta uz vietas.

227. Finanšu kontroles kooperācija Strukturālo Fondu joma tiek turpmāk atbalstīta ar apspriedēm par kontroles problēmu, cita starpā, šādos forumos:

- Komisijas pašas un dalībvalstu finanšu kontrolieru gadskartejas sapulces, kuras organizē Komisijas Ģenerāldirektorāts Finanšu kontroles lietas (DG XX). Pedejo gadu laikā notikušajās apspriedēs galvenā verība tika pievērsta iespējam stiprināt sadarbību attiecībā uz Strukturālo Fondu kontroli, un tika diskutēti par praktiskajiem risinājumiem attiecībā uz sadarbības līgumiem vai protokoliem (skat. 4. sadaļa viedokļi par protokoliem).
- Komisijas un Danijas valsts varas iestāžu separātas apspriedes par kontroles plāniem un iecerēm nākošajā gadā attiecībā uz katru no Strukturālajiem Fondiem.

228. Ka minēts ievada (2. sadaļa), Komisija tāpat kā Danija ir ieinteresēta stiprināt sadarbību attiecībā uz Strukturālo Fondu piešķirumu izlietojuma finansiālo kontroli. Viens no tas instrumentiem ir protokolu vai sadarbības līgumu noformēšana attiecībā uz iekšējo kontroli un rezultativitātes apsekošanu Strukturālo Fondu joma (skat. 4. sadaļu). Šajā kontekstā Danijas valdība ir izveidojusi komiteju ES Strukturālo Fondu asignejumu sadalījuma kontrolei. Komitejas galvenais uzdevums ir sagatavot diskusijas ar Komisiju par sadarbības līgumu noformēšanu attiecībā uz finansiālo kontroli. Komisija tuvākajā laikā pabeigs izstrādāt savu priekšlikumu par to, ka Danija varētu izpildīt praktiskos priekšnosacījumus padziļinātas sadarbības izveidošanai ar Komisiju un tādējādi izveidot pamatu minēto sadarbības līgumu noslēgšanai.

229. Komiteja uzskata, ka Danija ir gatava noslēgt sadarbības līgumus uz šādiem nosacījumiem:

- Līgumu pamata ir speciālie Danijas priekšnoteikumi, ietvarosacījumi un normatīvie akti par Strukturālo Fondu piešķirumu finansiālo kontroli (skat. dota raksta 4., 5. un 6. sadaļu). No tā, cita starpā, seko, ka pašreizējais atbildības un kompetences sadalījums starp centralajiem, reģionālajiem un vietējiem valsts varas orgāniem tiks saglabāts, un ka kontroles darba nozīmīgā daļa joprojām paliks uzticēta deleģētajiem iedzīvotājiem.
- Līgumu pamata ir tas uzraudzības reorganizācija un stiprināšana, kuru īsteno par Strukturālajiem Fondiem atbildīgās ministrijas, izveidojot speciālas kontroles un inspekcijas vienības, kuras, cita starpā, var funkcionēt kā pastāvīgu, Komisijas finansiālajiem kontrolieriem noderīgu un izpalīdzīgu kontaktpunktu īstenojami.
- Līgumus noslēdz Komisijas Finanšu Kontroles Ģenerāldirektors, no vienas puses, un, no otras puses, ikkatras par Strukturālo Fondu administrēšanu un kontroli atbildīgās aģentūras direktors, tā ka pavisam bus trīs separāti līgumi.

230. Ir sagaidāms, ka diskusijas ar Komisiju par sadarbības līgumu precīzu formulējumu vares sakties 1997. gada otrajā pusē ar tādā apņemšanos, lai līgumus varētu parakstīt vēl pirms gada beigām. Līdz ar līgumu noformēšanu tiks izveidota noderīga bāze nepartraukti pieaugošanai Komisijas veiktas ES Strukturālo Fondu kontroles un respektīvas Danijas veiktas

kontroles koordinacijai attieciba uz metozu pielietošanu, ka ari parskatu sniegšanu. Tadejadi tiku izveidota baze, lai daudz sistematiskak organizetu darba dališanu starp Komisiju un nacionalajiem kontroles organiem attieciba uz finansialo kontroli Strukturalo Fondu joma.

SOMIJA
Eija-Leena Linkola¹⁰

1. Nodallas rezumējums

231. Laika posmam pirms Somijas iestāšanās ES bija raksturīga tādā īpatnībā kā aktīva publiskā sektora vadības reforma. Reformas, kas šajā laikā tika īstenotas finansālās vadības jomā, veidoja stingru pamatu, lai stātos preti izaicinājumam un inkorporētu ES prasības finansālajā vadībā un budžeta veidošanā. Šīs reformas ietvēra “griestu” pielietošanu budžeta likumprojekta, objektīvus izmaksu izvietojumus, gramatvedības uzskaites sistēmu reformu un tirgus mehānismu pielietošanu.

232. Kad 1995. gada 1. janvārī Somija beidzot iestājas ES, vēl bija vajadzīgi tikai nesvarīgi normatīvas bāzes grozījumi valsts budžeta veidošanā un finansālajā vadībā. Finanšu ministrija cieši sadarbojās ar pārējām ministrijām izstrādājot jaunas procedūras un sistēmas budžeta veidošanai un finansālajai vadībai. 1994. gada jūnijā (sešus mēnešus pirms iestāšanās) Finanšu ministrija izdeva pirmās instrukcijas par budžeta sastādīšanu, inkorporējot ES prasības.

233. Ta kā sarunas par Somijas iestāšanos ES tika īstenotas relatīvi īsā laikā, ļoti ierobežots laiks bija atvele nacionālās sistēmu izveidošanai, lai administrētu naudas plūsmas no un uz ES. Īpaša uzmanība tika veltīta pienākumu sadalei starp Finanšu ministriju un nozaru ministrijām, kā arī to ministriju pienākumiem, kuras atbildīgas par Strukturālo Fondu lieta. Darba komiteja, kura pārskatīja Strukturālo Fondu budžeta veidošanu, ierosināja vispārēju sistēmas vienkāršošanu, lai nacionālās finansēšanas kontribūciju iegramatotošanai būtu vajadzīgs mazāk izdevumu postenī. Ir nepieciešams arī turpmāk pilnveidot gan ES Fondu budžeta veidošanu, gan Strukturālo Fondu programmu īstenošanu.

234. Bez tam, ir jāveic pasākumi, lai pilnveidotu uzraudzību un iekšējo auditešanu attiecībā uz ES naudas plūsmu vadību nacionālās administrācijas ietvaros.

235. Kaut gan budžeta veidošanas pielagošana ES prasībām norisinājās diezgan gludi, vēl daudz kas jāapgūst attiecībā uz ES budžeta veidošanu praksē. Īpaša uzmanība turpmāk jābūt jautāta, lai:

- izstrādāt (Strukturālo Fondu) programmas;
- pārvaldīt maksājumus no un uz ES;
- īstenot iekšējo auditešanu;
- īstenot labāku koordināciju un informācijas apmaiņu starp ministrijām attiecībā uz maksājumu sistēmu izveidošanu, naudas plūsmu kalendāro kontroli un iekšējo auditešanu.

236. Somijas ieklausanos ES ievērojama mērā atviegloja plaša apmācība. Sakarā ar reformām, kuras tiek sagatavotas ES finansālās vadības SEM 2000 programma, kā arī pašmāju vajadzības izstrādāt daudz lietderīgākas un racionālākas sistēmas ES finansējuma administrēšanai, vēl jāprojām pastāv liels pieprasījums pēc apmācības finansu pārvaldībā.

10. Eija-Leena Linkola ir Somijas Finanšu ministrijas (FM) Publiskā sektora vadības departamenta padomniece. Vīnas funkciju loka ietilpst tādi jautājumi kā publiskā sektora vadības reforma, Eiropas Savienības ietekme uz valsts administrāciju, kā arī pārrobežas sadarbība starp Somijas un attiecīgo asociēto valstu pierobežas rajoniem. Eija-Leena Linkolas kundze palīdzēja un strādājusi Eiropas Komisijā un Eiropas Publiskā Sektora Administrācijas Institutā. Šajā rakstā, citu avotu starpā, ir izmantoti diskusiju materiāli ar Budžeta konsultantiem Kati Suihkonen, Tauno Ylinen, Pentti Puoskari, un padomnieku Turo Hentila, kā arī viņu ekspertu komentāri par tekstu.

2. Jautājuma vesture

237. Desmit gados, kas pagāja pirms Somijas iekļaušanas ES 1995. gada, tika īstenotas modifikācijas un reformas Somijas publiskā sektora vadības struktūra, koordinācijas mehānisms, pienākumos un funkcionālās procedūras. Publiskā sektora vadības pilnveidošanas jautājumi parādījās politiskā darba kārtībā 1980-to gadu sākumā, bet tie guva īpašu impulsu koalīcijas valdības laikā, kura nāca pie varas 1987. gadā. 1988. gada valdība pieņēma lēmumu par publiskā sektora vadības reformēšanas programmu. Šis lēmums konkrētie arī pasākumus, kuru uzdevums bija iedibināt uz rezultativitātes novērtēšanu pamatoto vadību un rāmju budžeta veidošanu. Abas nākošās valdības arī galveno prioritāti piešķir publiskās sfēras vadības reformai. Vispar par galveno faktoru sekmīga rezultātu sasniegšana ir ticis atzīts pilnīgs politiskais atbalsts, kas arī politikas un administrācijas piesaiste reformu programmai.

238. Galvenās reformas finansālās vadības jomā ir šādas:

- Valdība ir izmantojusi savu likumīgo autoritāti vitali svarīgu valsts finanšu lietu virzīšanai un iedibinājusi budžeta rāmjus, lai orientētu ministrus viņu budžeta sagatavošanā.
- Valsts iestādes un aģentūras ir akceptējušas vadību, kura tiek īstenota ar efektivitātes novērtēšanas metodes palīdzību. Tādējādi galvenā verība tika novirzīta no resursiem un to vieta koncentrēta uz rezultātiem, kuri sasniegti ar šo resursu palīdzību, uz faktoriem, kuri nes zaudējumus to pielietošanā, un uz parejo pie operacionālās kompetences un saimnieciskās atbildības posteniem resursu izlietojumā.
- Valsts iestādes un aģentūras ir parveidotas par valstij piederošiem uzņēmumiem (kuri funkcionē ārpus budžeta ietvariem, bet Parlaments var tiem noteikt pakalpojumu un citus operacionālus plāna uzdevumus). Atsevišķos gadījumos tas ir parveidotas par daļēji privatizētām akciju sabiedrībām.
- Likuma par valsts aģentūru uzliktojam nodevam un maksam ir izdarīti grozījumi.
- Konstitucionālā likuma normas par valsts finansēm un Valsts Budžeta likumu ir formulētas no jauna.
- Ir nodrošināta valsts iestāžu un aģentūru aktivitāšu iztērējamo līdzekļu un no tam nākošo ienemumu neto budžetēšanas iespēja.
- Sistēma valsts subsīdiju piešķiršanai municipalitātem ir parveidota no tādās sistēmas, kuras pamatā ir paterina izdevumu izmaksas, uz vienreizējas kopapmaksas sistēmu, kur paterina izdevumu izmaksu kontrole ietilpst attiecīgās autoritātes kompetences sfērā.

239. Augstāk minētie uzlabojumi ir īstenojušies vienlaikus ar izmainām plašāka frontē. Par politisku normu ir kļuvušas ilgtermiņa vairākuma valdības. Arvien padziļinoties parlamentārisms, ir mainījies darba un varas attiecību sadalījums starp Parlamentu un Valdību, tā ka administrācija ir daudz viennozīmīgāk pakļauta Valdībai, un Valdība savu parlamentāro pienākumu ietvaros savukārt pakļauta ir Parlamentam.

240. Reformas finansālās vadības virzīšana turpinājas, restrukturējot budžeta veidošanas procesu. Tur ietilpa "griestu" pielietošana budžeta izstrādāšanā, uz rezultātiem orientēta metodiska pieeja finansēšanā no budžeta līdzekļiem, novirzu likvidācija izmaksu izvietošanā, to metožu reforma, ar kuru palīdzību gramatvedības uzskaites sistēmas piemēro tirgus mehānismiem, kas arī likumdošanas uzlabojumi saistīti ar reformām. Tādējādi tika radīti daži jauni praktiski risinājumi un principi attiecībā uz ES prasībām pielāgotu finansālās vadības sistēmu, kas arī izstrādāti konkrēti risinājumi, kas nepieciešami, lai iekļautos ES un tas finansālās vadības sistēmā.

241. Pec iestašanas ES tika istenoti sagatavošanas pasakumi attieciba uz valsts budzeta izveidošanu, ieverojot saspringta kalendara plana terminus. Kopš ta laika ir izdariti dazi grozijumi. Tomer patlaban nav pieejami nekadi analitiski petijumi vai visaptveroši izvertejumi par ES dalibvalsts statusa ietekmi uz finansialo vadibu un valsts budzeta procesu.

242. Tagad, kad Somijas un ES sadarbiba finansu administrešana ir uz stabila pamata, to tehnisko risinajumu novertejums, kuri akcepteti pec pievienošanas, klust daudz butiskaks. Te janem vera ES naudas lidzeklu loma nacionalaja budzeta, skaidras naudas plusmu budzeta principu, sekmju limenis merku sasniegšana, ka ari nacionalo un ES budzeta veidošanas sistemu praktiska savietojamiba.

3. Likumdošanas baze un instrukcijas

243. Finansialas vadibas un budzeta veidošanas proceduru normativa baze tika izstradata 1990-jos gados, ieverojot noradījumus un principus, kas versti uz gludu un elastigu pielagošanos ES dalibvalsts statusam atbilstošajam prasibam.

244. Kas attiecas uz valsts budzeta un finansialas vadibas normativo bazi, tad iestašanas ES izraisija nepieciešamibu tikai pec daziem grozijumiem valdibas un Finansu ministrijas izdotajos noteikumos, rikojumos un instrukcijas. Turpreti ministrijas, un it seviški par Strukturalajiem Fondiem atbildigas ministrijas, izdeva sikakas instrukcijas par budzeta sagatavošanu vinu kompetences sferas, ka ari sastadija instrukcijas un rekomendacijas par operacionalajam un uzraudzibas funkcijam.

245. Valdiba jau sešus mēnešus pirms iestašanas ES bija ar lemmu izvelejusies loti visparigi formuletus nacionalos principus par no Strukturalajiem Fondiem atveleto pieškirumu izlietojumu, darba dališanu administrativaja sektora, ka ari programmu sagatavošanu. Fondu administrešanai nodibinata sistema tika izveidota saskana ar šo lemmu. Lemums noteica, ka atbildigas par šiem Fondiem ir Iekšlietu ministrija, Darba ministrija, ka ari Lauksaimniecibas un mezniecibas ministrija. Vispar, par koordinacijas un vadibas jautajumiem attieciba uz konkrētu Fondu ir atbildiga ta ministrija, kurai ir visvairak ko darit ar šo atseviško Fondu. Saskaņa ar pašreizejo funkciju sadali starp ministrijam, respektiva ministrija uzrauga programmu sastadišanas darbu attieciba uz Fondiem.

246. 1994. gada sakuma iesniegtie jaunie regionalas politikas likumprojekti paredzeja izmainit nacionalas strukturas attieciba uz regionalo politiku. Likumi, kas pec tam stajas speka, noteica, ka sadalama atbildiba par regionalo attistibu starp attiecigajiem valsts varas organiem, ka ari izveidoja operacionalo bazi uz merkprogrammu balstitai regionalai attistibai. Jauno likumu noluks bija pielagot regionalas attistibas sistemu, lai ta atbilstu ES likumdošanai un ES regionalas politikas piemerošanai.

247. Tikai sagatavošanas perioda un reagejot uz Somijas pirmo pieredzi jaunas dalibvalsts statusa, bija nepieciešami dazi nenozimigi grozijumi Valsts Budzeta Akta un Dekreta. Ar valdibas lemmiem tika ieviesti jaunie reglamentejošie noteikumi un instrukcijas, kas bija vajadzigas, lai nacionala budzeta veidošanas proceduru pielagotu ES finansialas vadibas proceduram. 1994. gada jūnijs valdiba nolema, ka, sagatavojot 1995. gada budzeta, ir janem vera varbutejais ES dalibvalsts statuss. Tapeč Finansu ministrija pec tam izdeva valsts iestadem un agenturam sikakas instrukcijas par budzeta sagatavošanu. 1994. gada jūnijs izdeva pirmos noteikumus par budzeta sastadišanu, kuros bija nemti vera no ES dalibvalsts statusa izrietošie apsverumi. Pašreiz speka esošas budzeta sastadišanas instrukcijas satur noradījumus par ES naudas lidzeklu ieklaušanu budzeta.

248. Pirms iestašanas ES, sagatavošanas stadija, sistematiska veriba tika pieversta pienakumu un atbildibas sadališanai starp ministrijam visos jautajumos, kas skara divas vai vairak ministrijas. Tika pielietots tads vadošais princips, ka tai ministrijai, kuru visvairak skar dotais jautajums un kurai ir lielaka interese par to, nacionala limeni jadarbojas ka atbildigajai

sagatavošanas darba un lemmu pienemšanas koordinacija ar citam ieinteresetajam ministrijam.

4. Funkcijas un atbildiba

4.1. Valsts budzeta finansu operaciju gada cikls

249. Kas attiecas uz valsts budzeta sagatavošanu, tad kombinetais budzeta veidošanas un videja termina planošanas cikls sakas ar budzeta griestiem diviem gadiem, kuri seko nakošajam budzeta gadam. Tos diskute un izlemj Kabinets sava konference februarī. No ministrijam tiek gaidīts, ka tas uzdos Kabineta noraditos "griestus" ka vadlinijas to paklautiba esošajam agenturam.

250. Saskana ar Valsts Budzeta Dekreta normam, iestades un agenturas nosuta savus budzeta priekšlikumus lidz ar paskaidrojumu izklastu ministrijai, kuras paklautiba tas atrodas. Pamatojoties uz šim aplesem, katra ministrija sagatavo vienu aplesi sava administrativa sektora budzetam, un iesniedz šos priekšlikumus lidz ar paskaidrojumu izklastu Finansu ministrijai rupigai izskatišanai un parrunašanai ar šim ministrijam. Augusta Kabinets notur savu Budzeta konferenci, kur budzeta likumprojekts tiek finalizets un pec tam iesniegts Parlamentam. Parlaments argumenteti izverte šo budzeta likumprojektu un gada beigas apstiprina budzetu. Parlamenta informesana par budzeta izpildi notiek ar ikgadejo paskatu palidzibu.

251. Budzeta priekšlikumus lidz ar asocietajiem paskaidrojumu izklastiem sagatavo, ieverojot ar likumu noteiktos budzeta nolikumus un instrukcijas, ko izdevusi Valsts Padome un Finansu ministrija.

4.2. ES Budzeta jautajumu sagatavošana

4.2.1. Finansu ministrija

252. Finansu ministrija ir atbildiga par ES Budzeta jautajumu sagatavošanu pašmaju limeni. Tam ir galvena loma sagatavošanas stadija, ka ari ES budzeta lietu istenošana un kontrole. Atšķirigie uzdevumi, kas saistiti ar katru budzeta proceduras fazi, prasa no pašmaju resursiem darbu visa gada garuma, un to izpilde ir noteikta saspringta kalendara plana ietvaros.

253. Finansu ministrija ir atbildiga par budzeta virzišanu un sagatavošanu, apstiprinot nacionalas nostajas izklastus un instrukcijas Somijas parstavim Padomes Budzeta Komiteja. Sagatavojot šis nacionalas instrukcijas un nostaju izklastus, Finansu ministrija uztur sakarus ar citam ministrijam un koordine to viedoklus, ja nepieciešams, Budzeta Sekcija. Budzeta Sekcija ir parnozaru koordinācijas vieniba nacionalaja ar ES saistito lemmu pienemšanas sistema, kas paklauta Nacionalajai Komitejai ES Lietas. Budzeta Sekciju vada Finansu ministrija. Ir nolemts, ka Finansu ministrijai ir jabut informetai par visiem tiem nozaru ministriju sagatavotajiem jautajumiem, kuriem ir budzetari aspekti. Finansu ministrija aktivi seko ES programmu ekonomiskajiem rezultatiem un ierosinajumiem attieciba uz ES direktivam un noteikumiem.

254. Vissvarigakajos jautajumos Finansu ministrija, ka starpniekus izmantojot Nacionalo Komiteju ES Lietas un Ministru Komiteju ES Lietas, iesniedz valdibai priekšlikumus attieciba uz nacionalo nostaju formulejumiem un sarunu vešanas instrukcijam, par kuriem bus jadiskute un japienem lemmums valdibas sede. Finansu ministrija piegada nostaju formulejumus un instrukcijas Somijas delegatam COREPER-a un Padomes Budzeta Komiteja Brisele. Pieredze rada, ka nostaju formulejumi un instrukcijas varetu nodrošināt elastigumu sarunas.

255. Finansu ministrijas jaunie uzdevumi un atbildiba, kas tai radušies pec ES dalibvalsts statusa iegūšanas, labi saskan ar Finansu ministrijas lomu un funkcijam finansialaja vadiba

un budzeta veidošana. Nekadās izmaiņas vai modifikācijas nebija vajadzīgas ne autoritāšu kompetences joma, ne pienākumu un atbildības sadale, ne paša organizācija.

4.2.2 *Ministru Kabinets*

256. Ministru Kabinets virza ekonomiskās un finansiālās politikas veidošanu, izmantojot divu pastāvīgo Ministru Kabineta Komiteju — Ekonomiskās Politikas Komitejas un Finanšu Komitejas — palīdzību. Ministru Kabineta loma budžetāro lēmumu pieņemšanā ir būtiski svarīga, ja jau ministrs, kurš ir atbildīgs par budžetu, parstāv Somiju ES Ministru Padomē. Ministru Kabinets uzrauga Somijas delegāta piedalīšanās sarunas Padomes Budžeta Komitejā, kas praktiski ir galvenais forums, kura kādā dalībvalsts var iespaidot ES Budžeta sagatavošanu.

257. Valdības pienākums ir aktīvi informēt Parlamentu par visiem notikumiem ES līmenī, un nodrošināt, ka Parlaments var piedalīties nacionālās politikas formulēšanā attiecībā uz Eiropas Komisijas priekšlikumiem. Parlamenta Galvenā Komiteja nodarbojas ar ES politikas nacionālo aspektu formulēšanu attiecībā uz jautājumiem, kas skar kooperāciju pirmajā pilārā (EK aktivitātes) un trešajā pilārā (iekšlietas un tieslietas).

4.2.3 *Parlaments*

258. Parlamenta loma, pieņemot nacionālos lēmumus par budžetu, nav tāda, ka pieņemot lēmumus par ES Budžetu. Parlaments pieņem lēmumus par valsts budžetu, bet tam ir tikai netiešas iespējas ietekmēt ES Budžetu.

259. Ministru Kabinets iesniedz Parlamentam Komisijas priekšlikumu par ES Budžetu. Parlaments tiek informēts par procesuālajām norisēm un drīkst dot Kabineta norādījumus par Budžetu.

260. Piesaiste ES kopīgajam politikam ir ierobežojusi Parlamenta budžetāro pilnvaras. Piemēram, piesaiste ES lauksaimniecības politikai praktiski nozīmē, ka Parlaments nevar lemt par apreķināto bāzi ES tiešā ienākuma atbalstam. Ienākuma atbalsts tiek finansēts tieši no ES fondiem. Parlaments faktiski nevar lemt par to fondu iedalīšanu, kuriem atbilst postenis ES Budžeta, jo asignejumus nosaka EK noteikumi. Tiek arī uzskatīts par obligātu nacionālajā budžeta ietvert saistības attiecībā uz Strukturālo Fondu programmām. Tas akcentē ES Budžeta postēnu saturu, it īpaši, Parlamenta informēšana par sekām, kādas lauksaimniecības politikai bus nākošajā budžeta gadā, un kādā veidā programmas ir jāiesteno.

5. ES dalībvalsts statusa ietekme uz valsts budžeta likumprojekta sagatavošanu

261. Saskaņā ar Konstitūciju, visi prognozējamie ienemumi un izdevumi ir jāiekļauj valsts budžeta tāpat kā iespējamās summas, kas tiem atskaitītas. Turklāt Konstitūcija nosaka, ka ES nauda valsts aģenturam vispirms tiek virzīta caur valsts budžetu. 1994. gada jūnijā Finanšu ministrija deva norādījumus ministrijām un aģenturam par to, ka ņemt vērā turpmākā ES dalībvalsts statusa ietekmi, formulējot viņu budžetus.

262. Tā kā 1995. gada budžeta likumprojekts nēma vērā ES nākošo naudu un iemaksājumus ES, pamatojoties uz tā brīža novērtējumiem, tad 1995. gada papildbudžeta tika izdarītas korekcijas pēc tam, kad bija noslēgtas sarunas ar ES par programmām, un kad programmu saturs bija zināms un Komisija bija apstiprinājusi šīs programmas.

263. Instrukcijas par budžeta formulēšanu, ko Finanšu ministrija izdeva 1994. gada, bija noteikts, ka budžeta veidošanas sistēmas funkcionēšana attiecībā uz Strukturālo Fondu atveleto līdzekļu nemšanu vērā tiks nepārtraukti kontrolēta un nepieciešamības gadījumā vēlāk izmainīta. Dāzās pirmās dalībvalsts statusa pavadītās gados faktiski tika izdarīti nēdaudz, galvenokārt tehniskā rakstura, grozījumi.

264. ES naudas līdzekļu vērā nemšanas mērķis ir ieverot labu budžeta veidošanas praksi un izvairīties no konfliktejošiem postēniem budžeta un dublējošās finansēšanas no budžeta

lidzekliem. Strukturālo Fondu parvaldība ir organizēta saskaņā ar partnerattiecību principu, balstoties uz sadarbību ar reģionālajiem, nacionālajiem un Kōpienas varas orgāniem.

5.1. Maksājumi ES Budžeta

265. 1994. gada pieņemtais lēmums par dalībvalstu kontribūcijām noteica ienākumu (pašas resursus), kurš finansē ES Budžetu. ES izdevumi tiek segti no tādām dažādām ienākuma avotiem kā: tradicionālie pašas resursi (muitas nodevas, lauksaimniecības levīji, nodoklis par cukuru), proporcionāla daļa no pievienotās vērtības nodokļa (PVN) ienākumiem, un proporcionāla daļa no katras dalībvalsts NKP (NKP atbilstošā kontribūcija). Saskaņā ar Somijas viedokli, PVN kontribūcija un NKP atbilstošā kontribūcija ir jauni izdevumu posteņi. Turpretī ES tradicionālie pašas resursi faktiski ir ES ienākuma avots, kurus Somija iekasē ES vārda un no kuriem ietur iekasēšanas maksu.

266. ES tradicionālajos pašas resursos iekļauto muiņas nodevu un lauksaimniecības leviju iekasēšana ES vārda nozīmē, ka Somija nevar ieturēt nekādus to ienākumus. Tāpēc ES vārda iekasējamās muiņas nodevas un lauksaimniecības levijas nevar iekļaut Somijas valsts budžeta. Nacionālā Muiņas Parvalde iekasē šīs nodevas un lauksaimniecības levijas tieši, un ieraksta tos tieši ES kredīta. Tāpat Lauksaimniecības un mežniecības ministrija iekasē cukura importa nodokļus un kredīte tos tieši ES. Somija saņem 10-procentīgu iekasēšanas maksu par to maksājumu iekasēšanu, kuri tiek iekļauti budžeta Finanšu ministrijas administratīvā sektora sadalā kā budžeta posteņi "dažādi ienākumi". Maksājumu iekasēšanas faktiskie administratīvie izdevumi tiek iekļauti budžeta attiecīgā administratīvā sektora sadalā ietvaros.

267. Ka jau minēts, PVN kontribūcija un NKP atbilstošā kontribūcija ir jauni valsts izdevumu posteņi, kas tiek iekļauti valsts budžeta. Tos inkorporē budžeta kā izdevumus Finanšu ministrijas administratīvā sektora sadalā ietvaros.

268. Budamā ES dalībvalsts, Somija maksā savu kontribūciju nolūka finansēt Eiropas Attīstības Fondu, kurš ir ārpus ES Budžeta. Šis Fonds novirza finansējumu attīstības atbalstam, pamatojoties uz Lomē konvenciju. Somija kļūva arī Eiropas Investīciju Bankas locekle un kā tāda Somija parakstīja uz savu daļu šīs bankas akcionāru kapitāla. 7,5% no šī kapitāla tiks nomaksāti, un atlikums ir saistība, kas dzešama pēc pieprasījuma. Jauna šīs bankas locekle maksā arī attiecīgu kontribūciju bankas rezervēm un provīzijām (=naudai, kas reķinos paredzēta tādā noteiktā sagaidāmu izdevumu segšanai, kuru apjoms un rašanās laiks nav skaidri zināmi).

269. ES dalībvalsts statuss uzliek Somijai par pienākumu ievērot vienošanos par Eiropas Oglu un Terauda Kōpienu (EOTK), saskaņā ar kuru Somija iemaksā savu daļu EOTK Fondā. Tāpat ES dalībvalsts statuss uzliek Somijai par pienākumu ievērot līgumu par Eiropas Atomenerģijas Kōpienu (EURATOM) un iemaksāt savu daļu EURATOM-a kodoldegvielas sagādes centra kapitāla.

270. Iemaksas ārpus ES Budžeta tiek ierakstītas Somijas valsts budžeta kā tā administratīvā sektora izdevumi, ar kura darbības sferu šie maksājumi ir visciešāk saistīti. Maksājumi Eiropas Attīstības Fondā tiek grupēti Arlietu ministrijas administratīvā sektora sadalā ietvaros. Iemaksāta akcionāru kapitāla daļa un rezerves Fondā maksājumi, kas jāmaksā Eiropas Investīciju Bankai, tiek iekļauti budžeta Finanšu ministrijas administratīvā sektora sadalā ietvaros. Maksājums EOTK Fondā un kapitāla maksājums EURATOM-a kodoldegvielas sagādes centra tiek iekļauti budžeta zem Tirdzniecības un rūpniecības ministrijas administratīvā sektora.

271. Maksāšanas termiņš lidzekliem, kuri deklarēti un iegramatoti kā ienākums Eiropas Savienībai, praktiski iekrīt tā gada sakumā, kura īstenojās ietekme uz nacionālajam skaidras naudas plusmām.

5.2. Maksājumi no ES Budzeta Somijas valsts budzeta vai nacionāla arpusbudzeta fonda

272. Vissvarīgākie maksājumi virziena no ES Budzeta uz Somiju ir subsidijas, kuru iniciators ir vai nu dalībvalsts (piem., Strukturālo Fondu un tādu programmu kā Zinatniska petniecība un tehnoloģiju izstrāde, Socrates, Leonardo ietvaros) vai arī ES (piem., eksperimentālie projekti, kopienu iniciatīvas). Otrs vissvarīgākais transfertlīdzekļu parvedumu tips ir finansēšana ar aizņemumu palīdzību, un trešais ir projektu finansēšana. Šos maksājumus Somija noformē caur valsts budžetu, pirmam kartam saskaņā ar bruto budžeta veidošanas principu; vai arī maksājumi tiek novirzīti uz fondiem, kuri ir arpus valsts budžeta (lauksaimniecības intervencu fondu un attīstības fondu); vai arī šie maksājumi tiek novirzīti pa tiešo kanālu kā ienemums tiem, kuri atbild par projektu izpildi, t.i., municipalitātem vai privātam organizācijam.

5.2.1. Maksājumi lauksaimniecībai

273. Līdzekļus, kurus Somijai piešķir Kopīgās Lauksaimniecības Politikas (KLP) ietvaros, izmaksā no Eiropas Lauksaimniecības Virzīšanas un Garantēšanas Fonda (ELVGF) Garantēšanas sekcijas. KLP izmaksas sākotnēji tiek segtas no dalībvalstu Fondiem, bet pēc tam tiek atmaksātas, pamatojoties uz valstu iesniegtajam atskaitem.

274. KLP ietvaros Somijai piešķirtie maksājumi ir šādi:

1. Tiešais ienākuma pabalsts un pabalsts KLP reformas ietvaros, kā piem., kompensācijas maksājumi vai arī pabalsti un premijas par katru hektāru, kuras pilnībā apmaksā ES, tiek inkorporēti budžeta kā ienemums zem Lauksaimniecības un mežniecības ministrijas administratīvā sektora sadalās saskaņā ar bruto budžeta veidošanas principu.

2. Pavadošie pasākumi vai programmas (apkarēja vide, apmezošana, aiziešana pensija pirms oficiāla pensijas vecuma sasniegšanas), par kuriem ES apmaksā tikai daļu, tiek budžetēti valsts budžeta atbilstoši bruto budžeta veidošanas principam kā atsevišķi izdevumu posteņi zem Lauksaimniecības un mežniecības ministrijas sadalās. Šiem izdevumu posteņiem budžeta ir jābūt tādiem, kuri skaidri diferencē ES kontribūciju un nacionālo kontribūciju.

3. Intervences pasākumi, kurus pilnībā apmaksā ES.

275. Ar likumdošanas palīdzību tika nodibināts intervences fonds šo maksājumu administrēšanai. Šis fonds administrē noteiktus maksājumus ES kopejas lauksaimniecības politikas ietvaros, proti, eksporta subsidijas, intervences iepirkumu, kā arī atbalstu privātajam precu noliktavam. ES subsidijas, kuras ir novadītas šajā fondā un pēc tam izvietotas tālāk, neietekmē valsts budžetu. Vienīgi sākotnējā kapitāla parvedums šī fondā izveidošanai parādījās Somijas valsts budžeta. Šim fondam piešķir pilnvaras ņemt aizņemumus, lai tādējādi tas varētu darboties neatkarīgi no ES subsidiju izmaksāšanas aizkavejumiem. ES intervences fondā un tā aktīvāšu apraksts tika iekļauts 1995. gada valsts budžeta komentējošajā nodaļā.

276. Budžetē ES veikto ienākuma atbalstu ir diezgan viegli, dāleji tāpec, ka tiek ieverota ES kopeja lauksaimniecības politika, un dāleji tāpec, ka no ES tiek saņemtas neparprotami skaidras vertējuma kritēriju normas.

5.2.2. ES Regionāla un Strukturāla Politika

277. Jau pirms iestāšanās ES 1995. gada, tika izveidota Somijas valsts budžeta paredzētā sistēma, lai uzskaitītu ienemumu, kas saņemts no Eiropas Savienības Strukturālajiem Fondiem. Strukturālo Fondu administrēšanu izkārtoja tā, lai darba sadalījums starp administratīvajiem sektoriem paliktu nemainīgs. Tas pats princips tika piemērots budžeta veidošanai. Ciktāl tika skarta asignejumu fondu administrēšana, bija jāizvelas, vai administrēšanu organizēt atbilstoši mērķim, vai arī atbilstoši reālajam asignejuma fondam. Galīgais lēmums bija balstīt administrēšanu uz attiecīgo reālo asignejuma fondu, nosakot, ka

par katru asignejuma fondu ir atbildīga kada ministrija, kura uzņemtos ar asignejumu fondiem saistītos administratīvos pienākumus, iedalītu līdzekļus citam ministrijam un noteiktu nacionālo finanšejošo kontribūciju, kas nepieciešama, lai saņemtu šos asignejumu fondus.

278. Piešķirumi no Strukturālajiem Fondiem vienmēr ir papildus finanšējums un atkarīgs no tālāk nacionālā finanšējuma — visparīgā gadījumā vismaz 50%. Visi trīs Strukturālie Fondi piešķir palīdzību. Nacionālā finanšejošā kontribūcija var ietvert kā publiska sektora finanšējumu (valsts, municipalitātes), tā arī privāto finanšējumu.

279. Sarunas par iestāšanās bija panākta vienošanās, ka laika posmā no 1995. gada līdz 1999. gadam Somija saņems subsidijas ik gadu vidēji ECU 340 miljonus pēc 1995. gada cenām no Strukturālajiem Fondiem, kas iekļauti ES Budžetā. Fondi, kuri izmantojami pēc kopienas iniciatīvas (piem., tādas programmas kā Interreg, Leader. Adapt, Nodarbinātība, Mazie un vidējie uzņēmumi, Urban un PESCA), tiek inkorporēti Strukturālo Fondu ietvaros, tāpēc organizacionālo iniciatīvu izraisītajos pasākumos jāiekļauj atbilstošas merķprogrammas.

280. ES finanšējuma saņemšana no Strukturālajiem Fondiem iepriekšminēto merķu īstenošanai ir nacionāla līmenī atkarīga no plānoto merķu un programmu formulēšanas vispārējā un reģionālā aspektā, un to akceptēšanas visās valsts mērogā, kā arī no sarunām par šīm programmām, kas notikušas ar Eiropas Komisiju.

281. Saskaņā ar Valsts Padomes (1994. gada) pieņemto nodomu lēmumu, reģionālo merķu (6., 2., un 5b.) administrēšana ir cieši saistīta ar nacionālās reģionālās politikas administrēšanu. Šo programmu sagatavošanu veic reģionālās padomes. Iekšlietu ministrija izdod vispārīgas instrukcijas reģionālajam padomē, un citas ministrijas izdod instrukcijas par savam administratīvajam sektoram specifisko programmu sagatavošanu. Iekšlietu ministrija apkopo reģionālās programmas atsevišķa, katram merķim atbilstoša programmatiska dokumenta, un sadarbojas ar citām ministrijām nolūka apvienot tos harmonizētā un lietderīgā pakete, kas veicinātu reģionālo attīstību. Tādējādi reģionālā politika visās valsts mērogā ir viens harmonizēts un lietderīgs risinājumu komplekts.

282. Saskaņā ar to pašu valdības lēmumu, Darba ministrija nes galveno atbildību par to, lai tiktu harmonizētas 3. un 4. merķa īstenošanas aktivitātes ar pasākumiem Eiropas Sociālā Fonda ietvaros. Lauksaimniecības un mežsaimniecības ministrija ir atbildīga par likumdošanu un programmu projektu izstrādāšanu attiecībā uz 5a. merķi lauksaimniecības horizontālās pārstrukturēšanas veicināšanai.

283. Sarunu vešanai ar Eiropas Komisiju par katru konkrēto merķi nacionālās administrācijas ietvaros tika sagatavots viens programmatiskais dokuments vai nu visam laika periodam (1995.-1999.g.) vai arī 2-3 gadiem. Programmatiskajos dokumentos bija iekļautas no Strukturālajiem Fondiem finanšējamas programmas, lielākie šo programmu projekti, kā arī ES kontribūcija un nacionālā kontribūcija.

284. Visas subsidijas no Strukturālajiem Fondiem 6., 2., 3., 4. un 5b. merķa finanšēšanai tiek iekļautas Somijas valsts budžetā, un to iegrāmatošana tiek piemērots bruto budžetēšanas princips. Katrs izdevumu postenis attiecībā uz katru asignejumu tiek tālāk sašķelts pa merķiem un pa administratīvajiem sektoriem. Attiecīgā ministrija tādējādi izlemj par konkrētajiem projektiem izlietojamajam kontribūcijam.

285. Nacionālā finanšejošā kontribūcija, kas nepieciešama ES Strukturālo Fondu atbalstīto programmu finanšēšanai, tiek ierakstīta sarakstā Somijas valsts budžetā kā atbilstoša administratīvā sektora izdevumu postenis. Budžeta formulēšanas nolūka, administratīvajiem sektoriem nav arī konkrēti proporcionalu finanšējuma daļu tehniskajai palīdzībai, eksperimentālajiem projektiem, u.c., no tiem fondiem, kuri ir ārpus Strukturālo Fondu ietvariem.

286. Strukturālo Fondu programmām atbilstoša ienemuma apjoma novērtēšana un mērīšana ir atkarīga galvenokārt no programmu realizācijas. Maksājumu periodiskums tiek aplēsts katram fondam atsevišķi. Ja periodiskums nav aplēsts pareizi, tad attiecīgajā izdevumu postenī var parādīties pārpalikums vai deficīts desmitiem miljonu Somijas marķu apjoma.

287. Darba komiteja, kas atkārtoti caurskatīja Strukturālo Fondu budžetēšanu, ir ieteikusi universāli vienkāršot sistēmu, ar ko samazinātos to izdevumu postenju skaits, zem kuriem ieraksta nacionālās finansējošās kontribūcijas. Valsts Auditoru Birojs akcentēja sava Valsts Auditora Deklarācijā par valsts budžetu, ka skaidrojumi par ES objektu posteniem ļoti atšķiras pēc sava informatīvā satura. Komentāri mazāk attiecas uz mērīšanas datiem, bet vairāk bija vērsti uz informācijas trūkumu par merķiem. Valsts Auditoru Biroja vērjumu aspekta Finanšu ministrijai instrukcijas par budžeta veidošanu turpmāk vajadzētu, papildus tehniskajiem budžeta veidošanas jautājumiem, akcentēt apraksta nozīmi. Šīs instrukcijas tiks atkārtoti caurskatītas un pilnveidotas, lai tās būtu pielietojamas uz jauna ES programmu perioda sākuma brīdī.

5.3 Administratīva un pāreja sagatavošanas darba radītās izmaksas

288. Ministriem bija arī jānosaka, tieši kāda veida izmaksas, kuras radās sakarā ar vīnu piedalīšanos apspriedēs ar Eiropas Komisiju vai Padomi, būtu jāsedz Eiropas Savienībai. Tāpat arī bija jānosaka tie nacionālie administratīvie pienākumi un citas funkcijas, kas bija nepieciešamas sakarā ar Strukturālo Fondu administrēšanu, par kurām Somija kā dalībvalsts varētu pieprasīt atlīdzību no ES.

6. Izvērtēšana un auditešana

289. Skaidras naudas plusmas starp ES un Somiju ir kļuvušas par jaunu un plašu auditešanas merķi Somijas Valsts Audita Parvaldei. Sakarā ar to bija jāizveido jauna sadarbība ar ES, it sevišķi ar Komisiju un Eiropas Auditoru Tiesu, kā arī ar pašmāju varas orgāniem.

290. 1996. gada martā Finanšu ministrija iecēla vienpersonas komiteju, lai attiecībā uz katru sektoru noteiktu, kādam prasībam ES finanšu vadības kontroles noteikumi pakļauj novērošanas sistēmas un to funkcionalitāti, vai pastāv vajadzība pēc jēlkādiem pamatojumiem attiecībā uz centralizētās, trans-administrācijas kontroles vienības izveidošanu, un kā vēl savādāk varētu paaugstināt trans-administrācijas koordinācijas efektivitāti uzraudzības procesā.

7. Nosleguma piezīmes

291. Pirmajos gados pēc iestāšanās ES tika ieviesti funkcionāli un operacionāli standartpāņemieni ES jautājumu izskatīšanai. Šo darbu virzīja merķis organizēt ES lietu vadību pašmāju administrācijā. Tas tika veikts, izmantojot esošās struktūras, kā arī uzdodot ES lietu vadību civildienesta ierēdņiem kā katras aktuālās darbības sfēras dažādo problēmu un uzdevumu papildus aspektu. Cik vien bija iespējams, netika izveidotas tādas atsevišķas vienības vai personāls, kas nodarbotos tikai ar ES lietām. Jaunu darbinieku pieņemšana netika veicināta, bet ministrijām un aģentūrām ieteica reorganizēt un izvērtēt esošos uzdevumus un pienākumus tā, lai esošajās ietvaros izbrīvētu iespējas uzņemties rūpes par jaunām lietām. Pateicoties civildienesta ierēdņu vispusīgai apmaiņai ES jautājumos, šāda stratēģija ir bijusi sekmīga un nodrošinājusi administrācijas civildienesta ierēdņiem plašā zināšanas ES jautājumos. Netika noņemti kompetences trūkums, pat ja būtu jāatceras, ka vairākus izcilus ekspertus pieņēma darba ES organizācijās.

7.1. Nesaskaņoti patvalīgs programmu sastādīšanas darbs

292. Strukturālo Fondu īstenošana bija jāstāpās ar zobu nakšanas problēmu, bet pamatproblēmas vēl joprojām ir. Problēmatiska ir bijusi ES reglamentējošo noteikumu, procedūru un uzraudzības prasību piemērošana vienkāršotajai praksei savstarpējās

uzticešanas un kopīgas atbildības kultūra, kas nodrošina “pietīcīgu” administrēšanu. Runājot par reģionālo politiku, tad ES politiku harmonizēšana ar nacionālajam programām un plāniem attiecībā uz reģionālajiem mērķiem Strukturālā Fondu ietvaros ir novedusi pie daudzām reģionāla līmeņa nesavietojamības problēmām. Ir pieaugusi nepieciešamība pēc sakaru uzturēšanas, un ir izveidotas jaunas nepartrauktas novērošanas sistēmas un administratīvās procedūras. Par šo fondu administrēšanu atbildīgas ministrijas ir aktīvi pilnveidojušas šādas sistēmas un procedūras, bet šo centienu kooperācijas līmenim vajadzētu nodrošināt daudz integrētākas sistēmas un nepielaut dublēšanos ar ES īstenotajām novērošanas sistēmām.

7.2. Kompleksas sistēmas un daudz rīcības subjektu

293. ES subsīdiju un neatmaksājamo piešķirumu sistēmas attiecībā uz saviem reglamentējošajiem noteikumiem un procedūram ir izradījušas daudz sarežģītākas nekā bija cerēts. Plānam par ES programmu nacionālo finansēšanu ir jābūt iekļautam to ministriju budžetos, kuras atbildīgas par šo atveļējumu izsniegšanu. Ta kā programmas ir ļoti plašas, šie plāni ir ierakstīti gandrīz katras ministrijas budžetā. Valsts Audita Parvalde ir atzīējusi, ka tai bus jāpārskata šī procesuālā forma, jo tā ir izraisījusi jucekli un sarežģījumus programmu īstenošanā.

294. Visu programmu — gan Eiropas Komisijas, par fondiem atbildīgo ministriju, realizējošo iestāžu, gan reģionālo un nacionālo programmu — kopīga pakete ir kompleksā veselums, un praksē tas nacionālo līmeni ir novedis konkrēti pie savietojamības un koordinācijas problēmām ES Fondu un attiecīgo nacionālo asīgnējumu izlietojumā.

295. Valsts budžets tiek izstrādāts vienam (t. i., kalendārājam) gadam, kaut gan ES programmas aptver vairākus gadus. Šāda situācija ietekme finansu pārvaldību gan centrālās koordinācijas līmeni, gan reģionālo un lokālo līmeni.

7.3. Uzraudzība

296. Uzraudzības un kontroles nozīme tika uzsvērtā jau no pašas ES programmu īstenošanas sākuma. Reģionālā Mērķa Nr. 6 programmas uzraudzības sistēmas radīšana bija jāstāpās ar daudzām grūtībām. Eiropas Savienībai šī programma bija jauna, un attiecībā uz šo specifisko programmu tika noteikti daudzi ambiciozi mērķi. Papildus tam, šīs programmas saturs ir daudzšķautņains un grūti apgūstams.

297. Uzraudzības sistēmu nepilnības izraisījis kāvējumus naudas plusmas no ES, palielinot nepieciešamību pēc nacionālo finansējuma, kurš valstij rada papildus izmaksas.

7.4. Palielinātā darba slodze

298. Nebija iespējams prognozēt tā visa izraisīto papildus darba slodzi. Priekšā stāvošo darbu apjoms, kas radīs administrēšana, vēl joprojām ir jānoskaidro. Vissmagākā nasta ir jānes Lauksaimniecības un mežniecības ministrijai. Personālo palielināšana gan ministrijā, gan arī reģionālo un lokālo līmeni bija neizbēgama, lai pievēktu papildus darba slodzi.

299. Iespējams, ka sākumā netika pietiekami akcentēti programmu sastādīšanas darba precīzais raksturs un nepieciešamība. Programmu formulēšanu vajadzēja uzstāt agrāk, un tai bija jābūt daudz pamatīgākai. Ideju un mērķu ieskicešana to turpmākai pārveidošanai tieši uz projektu balstītas attīstības programmas prasīja daudz darba un vienlaikus bija jāpāgrieš apmacības process visam iesaistītajam pusēm. Praksē tas radīja nepieciešamību pēc papildus raunda budžeta apspriešanas sarunās starp Finanšu ministriju un atbildīgajām ministrijām, lai formulētu valsts budžetu pirmajās divos gados pēc iestāšanas.

7.5. Padziļinātās sadarbības nepieciešamība

300. Vēl viens šim aspektam raksturīgs faktors bija par fondiem atbildīgo ministriju pieredzes trūkums savā jaunajā lomā — īstenot administratīvajām robežām parī ejošu sadarbību, ka arī programmu sastādīšanas darba grūtums un ES subsīdiju sistēmu sarežģītība.

301. Uz rezultātiem balstīto virzišanas sistēmu piemērojot programmu sastādīšanas darbam, radas rīvešanas. Nacionālo administrāciju vēl joprojām vajag modernizēt, bet smagēja un daudzslāņaina uzraudzības sistēma, kuru pieprasa ES saskaņā ar saviem reglamentējošajiem noteikumiem, nākotnē neapšaubami turpinās izraisīt problēmas nacionālajā administrācijā. Novērošanas un uzraudzības sistēmu izveidošanas mērķim būtu jābūt padarīt administrēšanu darbspējīgu un lietderīgu, kā arī nodrošināt ES skaidras naudas plusumu uzraudzību ar pietiekošu precizitāti.

7.6. Valsts civildienesta ierēdņu vispusīga apmācība

302. Pielagošanas ES ir tās process, kuru ievērojami veicinājušas plašas apmācību programmas. Finanšu ministrija ir koordinējusi un atbalstījusi apmācību ES jautājumos valsts administrācijas ietvaros. Oficiālo amatpersonu pašu ieinteresētība brīvprātīga savas kvalifikācijas paaugstināšana ir izradījusies būtisks faktors dalībvalsts statusa izraisīto prasību apmierināšanai. Jau kopš pirmsiestāšanās perioda veikta sagatavošanas darba agrīnajam stadijā, ministrijas un centrālās administratīvās vienības tika uzskaita daudzpakāpju apmācības programma. Pamatapmācības kurss ES jautājumos aptvēra visas personāla grupas it īpaši ministrijas. Tos civildienesta ierēdņus, kuri nodarbojas ar ES lietām un sagatavoja ES jautājumu risinājumus, vēlāk apmācīja daudz specializētākos kursus.

303. Daudz pēdējo gadu laikā ir pakāpeniski palielinājušies tie līdzekļi, kas rezervēti apmācībai integrācijas lietās. Tas ir nodrošinājis iespēju parkārtot apmācību no elementāriem kursiem un svešvalodu apmācības uz individuālu studiju un praksi.

304. Finanšu ministrija, cieši sadarbojoties ar nozaru ministriju finansiālo vadību, ir iecerejusi izmaiņas, kas nepieciešamas budžeta veidošanas un finansiālas vadības sistēmas, lai, ieviešot sistēmas un korektas procedūras, būtu iespējams pienācīgi ņemt vērā operacionālos aspektus.

FRANCIJA

*Benoît Chevauchez*¹¹

1. Ievads

305. Visu akcepteta modela valstu vidū Francija izceļas ar specifisku īpatnību: tai, ka EEK dibinātajlocekļei, nekad nebija jāpielagojas iepriekšnoteiktām Kopienas normām, bet tā pati deva ieguldījumu to pakāpeniska radišana. Tāpēc šis pētījums nevis īpaši akcentē Francijas administrācijas īstenotos centienus adaptēties, bet gan vispārīgos vilcienos institucionālās un administratīvās organizācijas aspekta analīzes Francijas un Eiropas Savienības budžetārās un finansiālās saiknes, kā arī finansiālās un pārskatu sniegšanas procedūras.

306. Doto apcerējumu kompleksi papildina vēl otrs par audīta un kontroles jautājumiem, kas atrodams publikācijā “SIGMA Paper No. 20 *Effects of European Union Accession — Part 2, External Audit*” (SIGMA Dokumenti: Nr. 20. *Norises pēc iekļaušanas Eiropas Savienībā. — 2. daļa. Ārējais audīts*). Tācu šo divu apcerējumu nošķiršana laikam ir gluži maksīga, jo, ņemot vērā Francijas administratīvo praksi un kultūru, fondu pārvaldība ir nesaraucjami saistīta ar to kontroli.

307. Francijas administratīvās un budžetārās sistēmas raksturojumam sekos vispārīgs apraksts par Eiropas Budžeta ietekmi uz Francijas budžetu. Pēc tam tiks analizēta iekšējo resursu un izdevumu pārvaldība.

2. Institucionālā struktūra

308. Valdības institucionālā struktūra vispirms tiks analizēta valsts līmenī un pēc tam vietējās pašvaldības līmenī.

2.1. Valsts

309. Valdības politiku īsteno centrālās aptuveni divdesmit galveno ministriju dienestī līdz ar — atkarībā no politiskajiem apstākļiem — dažām sekundārām ministrijām un Valsts sekretāriem. Šis pēc diezgan stingra hierarhiskā principa organizētais centrālās administrācijas ir sadalītais departaments — no trim vai četriem līdz apmēram piecpadsmit uz katru ministriju — kuri ir atbildīgi par likumdošanas un audīta lieta, bet principā neīsteno nekādu atbildību tiešajā vadībā.

310. Vairumā galveno ministriju atbildība par ikdienas operācijām ir deleģēta vietējam pārvaldēm, kuras sadalītas pa visu teritoriju. Francijas vietējās administratīvās teritoriālās apakšvienības (franciski *département*) — kuru administrē prefekts — līmenī ikkatras ministrijas vietējo dienestu koordināciju uzrauga prefekts (*Préfet*) — Valsts civildienesta ierēdnis, kuru tieši iecel Valdība. Pedejo divdesmit gadu laikā aizvien svarīgāka loma prefektu aktivitāšu koordinācijā tika piešķirta reģiona prefektam (*Préfet de Région*). Reģiona prefekts, kurš vienlaikus ir arī tā pašas reģiona galvenā *département* prefekts, koordinē četru līdz sešu prefektu rīcību.

311. Finanšu ministrija vispār tiek iekļauta viena grupa ar Ekonomikas ministriju. Fiskālās likumdošanas departaments (*Service de la Législation Fiscale*) ir atbildīgs par fiskālās politikas izstrādāšanu. Nodokļu iekasēšana ir sadalīta starp Nodokļu ģenerāldirektorātu (*Direction Générale des Impôts*) ar 80000 aģentiem, kas īsteno aplikānu ar tiešajiem nodokļiem un Eiropas PVN, un starp Muitas un akcīzu ģenerāldirektorātu (*Direction Générale des Douanes et des Droits Indirects*) ar 19000 aģentiem, kas īsteno aplikānu ar muitas nodokļiem un ne-Kopienas PVN. Valsts budžetu sagatavo un pārvalda Budžeta Direktors (*Direction du Budget*) ar 250 aģentiem, bet tā uzskaitvedību un finansiālo īstenošanu nodrošina Valdības Pārskatu Direktors (*Direction de la Comptabilité Publique*).

11. *Benoît Chevauchez* (I.E.P. Paris — E.N.A.) savu karjeru galvenokārt ir veidojis Francijas Finanšu ministrijā (Budžeta direktorāta). Tagad viņš ir SIGMA Programmas administrators.

Šis direktorats ar saviem 56000 agentiem ir atbildīgs arī par vietejo pašvaldību gramatvedību un ienemumiem. Valsts Kases direktorats (*Direction du Trésor*) un Prognozu departaments (*Direction de la Prévision*) ir saistīts ar abām ministrijām. Valsts Kases direktorats īsteno īpašu atbildību par valsts parādu un arējam finansālajam attiecībām. Prognozu Departaments pēta ekonomikas galvenās tendences.

312. Tapat kā visām pārējām ministrijām, arī Finanšu ministrijai ir vietejas pārvaldes, konkrēti, Valsts finanšu nodalu (*Trésor Public*) tīkls, kuras ikkatrā prefekta administrētajā administratīvi-teritoriālajā apakšvienībā (*département*) vieteja līmeni vada Galvenais valsts naudas pārvaldītājs-izmaksātājs (*Trésorier Payeur Général*). Šīs pārvaldes sniedz pārskatus Valdības Pārskatu Direktorātam (*Direction de la Comptabilité Publique*). Tas ir kasieri attiecībā uz visiem publiskā sektora organizāciju ienemumiem un izdevumiem, ieskaitot centrālās valdības un pašvaldību naudu, kuri tiek pārvaldīti viena un tāja pašvalsts kases kontā. Tur ir arī valsts budžeta un vietejo pašvaldību budžeta ienemumu un izdevumu transakciju gramatveži. Pedeja laika no tiem tika prasīts kontrolēt izdevumu finanšējuma saistības, kad nauda nāk no valsts budžeta, bet iztērējums ir lokāls. Visbeidzot, tie iekāse arī daļu naudas valsts parāda finanšēšanai.

2.2. Valsts budžetārā organizācija

313. Valsts budžetu sagatavo Budžeta direktorāts (*Direction du Budget*) Finanšu ministrijas uzraudzībā. Budžeta direktorātam ir fundamentāla loma visa sagatavošanas un izpildes procedūrā. Ar Parlamenta balsojumu, kurš notiek ne vēlāk kā katrā gada 31. decembrī, valdības priekšlikuma tiek izdarītas modifikācijas, it sevišķi izdevumu daļā.

314. Pēc kontroles, kuru veikusi Konstitucionālā Padome (*Conseil Constitutionnel* — neatkarīgs orgāns, pie kura var versties ar lūgumu oficiāli izteikties par valdības lēmumu konstitucionalitāti), budžetu īsteno katrā ministrijā, kura šim nolūkam iecel centrālos un vietejos izdevumu finanšējuma sankcionētājus (*ordonnateurs*). Vietejie izdevumu sankcionētāji ir centrālo izdevumu sankcionētāju teritoriālie pārstāvji. Vini ir atbildīgi par ministriju izdevumu atzišanu, t.i., civildienesta ierēdņu pieņemšanu darba un atalgošanu, valsts pasūtījuma sagādes kontraktu parakstīšanu, neatmaksājamo piešķirumu izvietošanu, utt., attiecīgās ministrijas vārda un uz tas atbildību.

315. Tacu, lai izdevumu finanšēšanas saistība kļūtu juridiski galīga un Valstij saistoša attiecībā uz kādu trešo pusi, ir nepieciešams, lai Finanšu ministrijas norīkots un Budžeta direktorāta (*Direction du Budget*) uzraudzībā strādājošs Finanšu kontrolieris (*Contrôleur Financier*) apzīmogo. Kad Valsts teritoriālā dienesta darbinieks — izdevumu sankcionētājs, visbiežāk prefekts, ir vieteja līmeni atzinis gaidāmo izdevumu, to finansāli kontrolē Budžeta direktorāta uzraudzībā strādājošais Galvenais valsts naudas pārvaldītāja-izmaksātāja (*Trésorier Payeur Général*) līdzstrādnieks.

316. Turklāt izdevumu sankcionētājs tieši nenodarbojas ar radušos izdevumu apmaksas fondiem. Izdevumus apmaksā Valdības Pārskatu Direktorāta (*Direction de la Comptabilité Publique*) gramatveži, t.i., Galvenais valsts naudas pārvaldītājs-izmaksātājs (*Trésorier Payeur Général*) vieteja līmeni, izpildot izdevumu sankcionētāja rīkojumu. Pēc tam gramatveža pienākums ir apmaksāt, ja maksājuma rīkojums ir pareizi noformēts. Personīgu finansālo atbildību par jebkuru nepareizi noformētu vai izpildītu maksājumu nes pats gramatvedis, tādēļ no gramatveža tiek prasīts izņemt apdrošināšanas polisi.

2.3. Vieteja pašvaldība

317. Jau kopš 1980-to gadu sākuma, svarīgu decentralizācijas pasākumu rezultātā, centrālās pilnvaras un resursi tika deleģēti vietejai varai, kurai ir trīs līmeņi:

- 1970-tajos gados izveidotie 25 reģioni (*régions*), kuri ir atbildīgi par galveno infrastruktūru, profesionālo apmācību un daļēji par universitāšu ekām.

- pirms diviem gadsimtiem izveidotie 100 *départements*, kuri ir atbildīgi par sociālo palīdzību, parejo infrastruktūru un daļēji par vidusskolām.
- 36 000 komūnas — ar tendenci mēģināt dažas no tām pargrupēt — kuras ir atbildīgas par vietējo aprikojumu, pilsētas transportu, pamatskolām, dažām arstniecības iestādēm, kā arī kultūras un sporta pasākumiem.

318. Katru vietējo komūnu pārvalda tiešas vispārējās vērēšanas ievēlētā padome. Tas budžets tiek finansēts daļēji ar vietējiem nodokļiem un daļēji ar globāliem un automatiskiem Valsts transfertlīdzekļu pārveidumiem. Šo budžetu apstiprina ar ievēlētā padomju balsojumu, neietekmējot regulējošo kontroli, un to īsteno vietēja izpildvara, t.i., komūnas mērs.

319. Neskatoties uz to, valsts finanšu departamenti uzrauga vietējo budžetu izpildi. No vienas puses, tiek prasīts, lai vietējas komūnas depone savus līdzekļus Valsts Kases (*Trésor de l'Etat*) unikālajā kontā, kura tos pārvalda viņu vārda. Savukārt Valsts garantē vietējam komūnam līdzekļu regulāru piegādi. No otras puses, katras vietējas komūnas kasieris/gramatvedis juridiskā ziņā ir Valsts civildienesta Valdības Pārskatu Direktorāta (*Direction de la Comptabilité Publique*) ierēdnis. Ceturdesmit procenti no tā 58000 aģentiem strādā arī savu lokālo komūnu labā, nepieprasot atlīdzību vietējam komūnam.

320 1982. gada izveidotas 25 Reģionālās Audita Palātas (*Chambres Régionales des Comptes*) — pa vienai uz katru reģionu — audite lokālās finanses. Šo Palātu vadība ir piesaistīta Audita Pārvaldei (*Cour des Comptes*), kurai viņi sniedz atskaites. Audits, kuru viņi veic attiecībā uz uzskaitvedības praksi, tiek kompleksi papildināti ar novērtējumu, vai vietējas varas pārstāvji naudas līdzekļus izlieto relevanti. Valsts rēķini vietēja līmenī nav Reģionālās Audita Palātas (*Chambres Régionales des Comptes*) jurisdikcija.

3. Kopienas budžets Francijas valsts finansēm

321. Francijas 1996. gada Iekšzemes kopprodukta — FF 8 000 miljardi — sadalījums ir šāds: valsts finanses — 21%; vietējas finanses — 9%; sociālās finanses — 22%.

322. Par to pašu gadu Francijas kontribūcija Kopienas Budžeta ir FF 89 miljardi, kas piecpadsmit reizes pārsniedz 1981. gada kontribūciju. Laika posmā no 1981. gada līdz 1996. gadam Kopienas Budžeta kontribūcijas no Valsts ienākuma pieaugums no 3,8 procentiem līdz 6,3 procentiem. Budžets ļoti augsts līdz pat 1988. gadam, Kopienas kontribūciju pieauguma temps palēninājās pēdējo gadu laikā, un pat kritās 1995. gada. Kas attiecas uz 1995. gada bruto maksājumiem, kuri reprezentē jaunākos pieejamos statistikas datus, tad Francijas nodokļu sadalījums ir šāds:

- PVN resurss: 62%;
- NKP resurss: 21%;
- muitas nodevas un lauksaimniecības leviji: 13%;
- kontribūcijas par cukuru: 3%.

323. Kopienas izdevumi Francijas labā 1994. gada bija ECU 9,9 miljardi, t.i., 16,5% no Kopienas izdevumiem, pateicoties nozīmīgajam finanšējumam, kas saņemts Kopejas Lauksaimniecības Politikas ietvaros (24% no Kopienas lauksaimnieciskajiem izdevumiem īstenojās Francijā). Situācija attiecībā uz Strukturālajiem Fondiem nebija tik laba: Francija saņēma tikai 9% no ELVGF-Virzīšanas sektora (ELVGF: Eiropas Lauksaimniecības Virzīšanas un Garantēšanas Fonds), ESF (Eiropas Sociālais Fonds) un ERAF (Eiropas Reģionālās Attīstības Fonds) kredītiem. 1995. gada Francijas saņemtie Kopienas kredīti sadalās šādi:

- ELVGF-Garantēšanas sektors: 83% — 62% labībai un ellas augu seklam un 21% lopkopības produkcijai;

- ESF: 6%;
- ERAF: 4%;
- ELVGF-Virzišanas sektors: 2,5%.

324. Visbeidzot, pat ja šos finansialos elementus nakas aplukot loti rupīgi, Francija ir ceturtais lielākais neto kontribuciju maksātājs pēc Vācijas, Apvienotās Karalistes un Nīderlandes, un tas negatīva bilance 1994. gada bija ECU 1,7 miljardi. Tas atbilst ECU 46 uz iedzīvotāju.

4. Kopienas Budžeta administrēšana Francijā

325. Ir šādas attiecīgas oficiālas iestādes administratīvā līmenī:

- Brisele, Pastāvīgā Parstāvniecība ir budžeta vienība, kura darbojas 3 cilvēki finanšu padomnieka vadībā. Šī vienība strādā sadarbībā ar padomniekiem lauksaimniecības, sociālajos un reģionālajos jautājumos, kuri ir svarīgi Pastāvīgās Parstāvniecības locekļi. Principā, viens Pastāvīgās Parstāvniecības loceklis vienmēr pavadā tos Francijas valdības civildienesta ierēdņus, kuri apmeklē dažādo Padomes grupu vai Komisijas Komiteju sanāksmes. Abu virzienu informācijas plūsmai starp Parīzi un Briseli ir jābūt pieejamai Pastāvīgajai Parstāvniecībai.
- Pastāvīgās Parstāvniecības korespondents Parīzē ir Starpministriju Eiropas Lietu Komitejas Sekretariāts (*Secrétariat du Comité Interministériel pour les Questions Européennes*). Cieša kontakta ar Premjerministru un bieži vien viņa personāla štata darbinieka vadībā, šis Eiropas Lietu Starpministriju Komitejas Sekretariāts nodarbina apmēram 150 agentus, kas nav no visām ministrijām. Finanšu padomnieks, kuram asiste kadi seši agenti, koordinē visas budžetas, finansialas un fiskālas lietas.

326. Galvenie ministriju departamenti, kuri risina budžeta jautājumus, ir šādi:

- Budžeta direktorāts (*Direction du Budget*), kuram ir noteicoša loma ienemumu un izdevumu jomās. Makroekonomikas aspektos, kā arī PVN un NKP noteikšana tam kvalificētu palīdzību sniedz Prognozu direktorāts un Nacionālais statistikas un ekonomisko pētījumu institūts (*Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques* — (NSEPI)).
- Valsts Kases Centrālā gramatvedības aģentūra [*Agence Comptable Centrale du Trésor* — (VKCUA)], kas darbojas Valdības Parskatu Direktorāta (*Direction de la Comptabilité Publique*) uzraudzībā, karojot unikālo Valsts kontu un tādējādi kontrolējot līdzekļu ikdienas plūsmas abos virzienos starp Parīzi un Briseli.
- Muitas nodevu un netiešo nodevu ģenerāldirektorāts [*Direction Générale des Douanes et des Droits Indirects* — (MNNNGD)], kas karo tradicionālo pašas resursu lietas.
- Budžeta nodalās tajās ministrijās, kuras atbildīgas par izdevumiem, kas saistīti ar sarunu vešanu par Eiropas Budžetu un ar to izpildi, proti, Lauksaimniecības ministrija un tās kontrolētās Lauksaimniecības Intervencu Parvaldes (*Offices d'Intervention Agricole*); Iekšlietu ministrija ar Delegāciju Reģionālajai Planošanai un Ricībai [*Délégation à l'Aménagement du Territoire et à l'Action Régionale* — (DRPUR)] ERAF ietvaros; un Sociālo lietu ministrija ar Delegāciju Profesionālajai Apmācībai (*Délégation à la Formation Professionnelle*) ESF ietvaros.

327. Visas šīs oficiālas iestādes pilda konkrētas funkcijas, lai sarunu rezultātā panāktu vienošanos par Kopienas Budžetu:

- Pastāvīga Parstāvniecība Brisele un Starpministriju Eiropas Lietu Komitejas Sekretariats pilda visparīgas koordinēšanas un informēšanas funkcijas.
- Budžeta Direktorata Eiropas Biroja seši agenti regulē visu procedūru.
- Prognozu departaments (*Direction de la Prévision*) un minimāli arī Muitas un fiskālo dienestu departaments (*Direction des Douanes et des Fiscaux*) izplāno makroekonomiskos ietvarosacījumus un iekšējos resursus.
- Francijas grozījumus budžeta likumprojekta izstrādā vairākas Starpministriju Eiropas lietu komitejas sekretariāta apspriedes ar Budžeta direktorātu (*Direction du Budget*) un ar katru šajos izdevumos ieinteresēto ministriju.

328. Visu to procedūru gaita, kuras tiek panāktas piekāršanas starp Padomi un Parlamentu, it sevišķi Budžeta Komiteja (*Comité Budgétaire*), Budžeta direktorāts (*Direction du Budget*) kopīgi ar Pastāvīgas Parstāvniecības Finanšu padomnieku aizstāv Francijas intereses, pakļaujoties Eiropas lietu starpministriju komitejas sekretariāta uzraudzībai, kurš pārbauda starpministriju kvalitātes Francijas pozīcijas.

5. “Pašas resursu” parvaldība

329. Ir šādas divas galvenās resursu kategorijas: tradicionālie pašas resursi, kā arī PVN un NKP resursi.

330. Muitas un akcīzu ģenerāldirektorāts (*Direction Générale des Douanes et des Droits Indirects* — (MAGD)) iekasē tradicionālos pašas resursus: muitas nodevas, lauksaimniecības produktu levījus, cukura kontribūcijas — izņemot cukura rezervju kontribūciju, kuru tieši sanēmuši Cukura Tirgus Regulācijas un Intervences Fondu [*Fonds d’Intervention et de Régulation du Marché du Sucre* — (CTRIF)], kas maksā iemaksu jūnijā un atlikumu decembrī — un monetārās kompensācijas summas. Šī organizācija nodarbina 19 000 agentus, bet Kōpienas ienākuma iekasēšana ir tikai neliela daļa no tās darbības. Pēc tam, kad tas uzskaitveži ir sanēmuši šos līdzekļus, tas tos pārskaita uz Valsts Kases Centrālā gramatvedības aģentūru [*Agence Comptable Centrale du Trésor* — (VKCUA)], izmantojot Galveno valsts naudas parvalditāju-izmaksātāju (*Trésoriers-Payeurs Généraux*) starpniecību, un Francijas frankos (FF) nogulda tos komisijas centrālajā kontā. Šie pārvedumi tiek nokārtoti pirmajā darbadienā pēc tā otra mēneša 19. dienas, kas pagājis kopš oficiālā paziņojuma par tiem, pēc tam, kad atvilkta 10-procentīga maksas par iekasēšanu, kuras tiek kreditētas vispārējā valsts budžeta. Dazreiz Komisija var lūgt avansa dažu pārvedumu maksājumu.

331. PVN un NKP resursi tiek apļēsti un plānoti Kōpienas budžetārās procedūras ietvaros. Vairākumu Francijas delegācija Pašas Resursu Komitejā veido jaukta Budžeta/Prognozes darba grupu. Atkārtoti no šīs procedūras rezultātiem, Budžeta Departaments (*Direction du Budget*) katrā mēneša pirmajā darbadienā piestāda Valsts Kases Centrālajai gramatvedības aģentūrai (*Agence Comptable Centrale du Trésor*) orderi maksājumam uz Komisijas centrālā kontu, kas atbilst vienai divpadsmitajai daļai no budžetārajiem nodokļiem, kuri balsošanas rezultātā noteikti attiecībā uz PVN un NKP. Dazreiz Komisija var lūgt dažus apstieidzošus maksājumus.

332. Komisijas centrālajā kontā var kreditēt arī citas no Francijas budžeta nakošās summas, piemēram, Eiropas Attīstības Fonda kontribūciju vai pārvedumu, kurš reprezentē atpakaļmaksājumu par summām, ko Komisija noraidījusi sankcionēšanas procedūru ietvaros.

333. Iekšējā budžetārā līmenī, Kōpienai pienakošos resursus tehniski noformē kā atskaitījumus no nacionālā budžeta ienākuma, tādā pašā veidā kā vietējās pašvaldības laba izdarītos atskaitījumus no nacionālā ienākuma. Tā kā Francijas Audita Parvalde šo procedūru kritizēja, tā nesēn tika formāli modificēta: Francijas budžeta likuma pants, par kuru ar balsu vairākumu tiek panākta vispārīga vienošana decembrī pirms attiecīgā finanšu gada sākuma,

nosaka provizorisku kopsummu tiem atskaitījumiem, kas Eiropas Budzeta laba tiks izdarīti nakoša gada laikā. Balsojumam par šo pantu nav juridiska speka, jo tas ir ierosināts tīri politisku iemeslu dēļ.

6. Budzeta izlietojuma parvaldība

334. Budzeta līdzekļu izlietojuma parvaldība, būdama daudz sarežģītāka nekā ienemumu parvaldība, ir turklāt diferencēta arī attiecībā uz Kopienas izdevumu katru galveno kategoriju.

335. Galveno lomu attiecībā uz ELVGF-Garantešanas sekciju pilda vienpadsmit apstiprināti Lauksaimniecisko intervencu biroji (*Offices d'Intervention Agricole*), t.i., pa vienam uz katru produktu kategoriju: Starpnozaru nacionālais labības birojs [*Office National Interprofessionnel des Céréales* — (SNLB)], Starpnozaru nacionālais piena un piena produktu birojs [*Office National Interprofessionnel du Lait et des Produits Laitiers* — (SNPPPB)], utt. Šiem birojiem visiem ir analogiska organizatoriska struktūra, un tie ir valsts publiska sektora organizācijas, ko vada direktoru valdes, kuru sastāva bez tam ir attiecīgo lauksaimniecisko profesiju pārstāvji, kā arī Lauksaimniecības ministriju un Finanšu ministriju pārstāvošie civildienesta ierēdņi. Katra biroja direktoru norīko valdība. Lielāka daļa darbinieku nāk no Lauksaimniecības ministrijas, un tā operacionālie izdevumi tiek segti ar subsidijām no tās pašas ministrijas. Personīgu finansiālo atbildību nesošais gramatvedis ir valsts civildienesta ierēdnis, kuru kopīgi norīko Finanšu ministrija un Lauksaimniecības ministrija. Galvenajiem lēmumiem, it sevišķi attiecībā uz atskaitēm un budžetiem, jābūt apstiprinātiem šajās ministrijās. Finanšu ministrijas norīkotie Valsts Kontrolieri kontrolē galvenās izdevumu finanšējuma saistības un uzrauga respektīva biroja finansiālas aktivitātes.

336. Visiem birojiem ir viena kopīga koordinējošā aģentūra — Centrālā aģentūra intervencu organizēšanai lauksaimniecības sektora [*Agence Centrale des Organismes d'Intervention dans le Secteur Agricole* — (CAIOLS)]. Tai ir trīs funkcijas:

- kopīga valsts kases parvaldība, kas Aģentūrai nodrošina iespēju aizņemt līdzekļus Kopienas parvedumu iepriekšfinansešanai, saskaņā ar Kopienas noteikumiem;
- izdevumu kontrole un pārskatu sniegšana par tiem;
- parvaldība attiecībā uz kopīgiem pakalpojumiem, piem., datorpakalpojumiem, materiāli-tehnisko apgādi un maksājumiem.

337. Šie biroji rīkojas ar 95% no ELVGF-Garantešanas sekcijas maksājumiem. Loti tālejoša loma šiem birojiem ir attiecībā uz izdevumiem, kas īstenoti Komisijas vārdā. Pirmkārt, Eiropas Budzeta sagatavošanas un apspriešanas laikā tie sniedz Lauksaimniecības ministrijai un Budzeta ministrijai perspektīvos novērtējumus un plānošanas informāciju par vajadzībām nakošajā finanšu periodā. Budzeta izpildes laikā tie caur Budzeta ministriju katru mēnesi nodod Komisijai visu valsts kases naudas pieprasījumus saskaņā ar kalendāro plānu — visbiežāk ikmēneša — kurš ir specifisks katrā veidā lauksaimniecības produkcijai un palīdzībai. Pēc tam, kad pieprasījumus Brisele ir izskatījusi attiecīgā parvaldības komiteja, Komisija ar Valsts Kases Centralajai gramatvedības aģentūrai (*Agence Comptable Centrale du Trésor*) nosūtītu parveduma rīkojumu izmaksā nepieciešamos naudas līdzekļus no sava centrālā konta, kas tiek turēts šajā aģentūrā. Ja nepieciešams, Komisijai nākas ņemt pieejamos līdzekļus no kaut kur citur turētiem kontiem, lai kredītu savu kontu Valsts Kases centralajā gramatvedības aģentūrā. Tad šie biroji izdala palīdzības piešķirumus atzītiem palīdzības saņēmējiem pēc lūgumu dosjē izskatīšanas. Turklāt tie piedalās auditos un dažreiz arī sankcionēšanas procedūras.

338. Tomēr dažus izdevumus apmaksā tieši lauksaimniecības ministrija, it īpaši neatmaksājamo piešķirumu par “govi, kura zidina telu”. Šīs lietas izskata Vietējie lauksaimniecības departamenti (*Directions Départementales de l'Agriculture*) — Lauksaimniecības ministrijas teritoriālie departamenti, pa vienam uz katru prefekta

administrēto administratīvi-teritoriālo vienību. Šajā gadījumā pirms izdevumu apmaksāšanas un pēc līdzekļu nodošanas Francijas valsts rīcība ar parveduma rīkojumu, kuru Komisija nosūtījusi Valsts Kases Centralajai gramatvedības aģentūrai (*Agence Comptable Centrale du Trésor* — (VKCUA)), Lauksaimniecības ministrijas budžeta jāiegramato budžetarais kredīts par ekvivalentu summu. Tieši šī “*fonds de concours*” procedūra atļauj — karteja gada laikā un ar balsojot pieņemtu Parlamenta lēmumu — palielinājumu budžeta par summu, kura ekvivalenta trešās puses saņemtajiem nodokļiem. Pēc tam, kad izdevumi ir iekļauti nacionālajā budžetā, tos īsteno saskaņā ar šādam Francijā pieņemtām procedūram:

- izdevumu sankcionētāja akceptēta izdevumu finansēšanas saistība: Vietējais Lauksaimniecības departaments (*Direction Départementale de l'Agriculture*), kas rīkojas ministra varda un parstāvot viņa intereses;
- gramatveza izdarīts maksājums: Galvenais valsts naudas parvalditājs-izmaksātājs (*Trésorier-Payeur Général*);
- Audita Parvaldes veikts audits saskaņā ar vispārējo tiesību normu nosacījumiem.

339. Tomēr aplūkota shēma tika būtiski modificēta, jo atkārtoti pārskatīta Kopeja Lauksaimniecības Politika ir noskanota labvēlīgāk pret tiešo palīdzību personai nekā pret netiešo atbalstu produktiem. Palīdzības dosjē attiecība uz tiešo palīdzību, kas tiek iedalīta atbilstoši labības un ellas augu seklu audzēšanas platībam un līdz kaušanas kondīcijai izaudzēto dzīvnieku skaitam, sagatavo Vietējie lauksaimniecības departamenti (*Directions Départementales de l'Agriculture*), kuri sakara ar savu darbu perifērija ir labāk informēti par situāciju fermās. Šos dosjus pēc tam nodod birojiem, kuri izdara maksājumu.

340. Kopejas lauksaimniecības politikas reforma iedragāja tas darba metodes, ko pielietoja attiecīgās administrācijas, kas bija pieradušas dāzu mēnešu laikā apstrādāt dāzus tukstošus kompleksu individuālu dosjus, bet tagad tam bija jāapstrāda simti tukstošu šādu dosjus.

341. Attiecība uz Strukturālajiem Fondiem — ELVGF-Virzīšanas sekcija, ERAF, ESF un ZVFI — procedūra nepavisam nav tāda kā iepriekš aplūkota. Tācu tai līdzīga shēma balstās uz ļoti svarīgo lomu, kas piešķirta Reģiona prefektam (*Préfet de Région*) jeb, precīzāk, viņa galvenajam vietniekam ekonomikas jautājumos: Ģenerālsēkretāru reģionālās lietas [*Secrétaire Général pour les Affaires Régionales* (GSRL)].

342. Kredītajam summu kalendārais plans tiek sastādīts reģionālās koordinācijas komitejā, kuras locekļi ir Ģenerālsēkretārs reģionālās lietas [*Secrétaire Général pour les Affaires Régionales* (GSRL)] un vietējās pašvaldības augstākā ranga civildienesta ierēdņi. Pēc tam, kad Komisija — DG VI, V vai XVI, atkarībā no apstākļiem — ir pieņēmusi lēmumus par asignejumiem, Komisija šos līdzekļus pārskaita uz Francijas budžetu ar maksājuma rīkojumu Komisijas centralajam kontam Valsts Kases Centralajā gramatvedības aģentūrā [*Agence Comptable Centrale du Trésor* — (VKCUA)], un tie tiek kredīti attiecīgās ministrijas budžeta priekš palīdzības fondiem. Izdevumus pēc tam apmaksā attiecīgie teritoriālie dienesti: izdevumu finansējuma saistību atzīšana ir vietēja izdevumu sankcionētāja parzina, un maksājums ir Galvena valsts naudas parvalditāja parzina. Visu šo procesu novero komiteja, kura izveidota no augstākminētās koordinācijas komitejas un Komisijas parstāvja.

1. pielikums. ES finansialo interešu aizsargašana

Piemeri Francijas muitas konstatētajai krapniecībai attiecība uz ES resursiem vai ELVGF palīdzību

1. Kopeja Lauksaimniecības Politika

1.1. Ungārijas sviesta kontrabanda

343. Muitas brigade uz Francijas-Ungārijas robežas konfiscēja 23 tonnas Ungārijas izcelsmes nelegāli importēta sviesta, tādējādi atklājot krapniecības gadījumu, kas ietekme ES Budžetā. Sekojoša muitas organu veikta izmeklēšana parādīja, ka kravas automobīla šoferis, Vācijas pilsonis, trileris dabūja Austrija autocēla stāvvieta. Šoferis iepriekšnodomāti veica apkārtnē vairāku simtu kilometru garumā, lai nokļūtu Beļģijā un muitas formalitātes izpildītu tur, konkrēti, Antverpenes ostā, kur preces tika deklarētas kā mercu konsignācijas sūtījums, kam tikt piemērota mazāka nodokļa likme, balstoties uz muitas deklarācijas punktu par kravu, kas paredzēta paterinām Eiropas Savienībai.

344. Ja neiejaucos Francijas muitas aģenti, tad šo 23 tonnu sviesta viltus imports, virzīts uz Itāliju, būtu radījis FF 400000 zaudējumu Eiropas Savienības Budžetam kā Kopejas Lauksaimniecības Politikas ietvaros nesāņemti leģīji.

1.2. 14000 tonnu sausa piens, kura izcelsme ir arpus ES

345. Eiropas Komisija bija ierosinājusi izskatīt kādas piens produktu ražošanas nozarē darbojošās firmas aktivitātes. Francijas muitas iestāžu rupīgi veikta izmeklēšana nacionālā līmenī atklāja divu kompāniju savstarpējo komercdarījumu komplekso zīrnēkltiklu, ar kura palīdzību bija iespējams izvairīties no lauksaimniecības produktu importa nodevām, tājā pašā laikā sāņemot eksporta dotācijas.

346. Lai izpildītu savus kontraktus (par 113945,5 tonnām) ar Alžīriju, pirmajai kompānijai bija jāieperk sauss piens Polijā un Čehijas Republika, kā starpnieku izmantojot savu meituzņēmumu Apvienotajā Karalistē. Piens tad tika uzglabāts noliktavā citā ES dalībvalstī un pēc tam eksportēts. Šī turešana muitas noliktavā nodrošināja iespēju leģāli partraukt pienam piemērojamo tranzitmuitas procedūru. Sausais piens, kura izcelsme ir arpus ES, tad tikt uzskatīts par ES izcelsmes pienu, pateicoties sistēmai, kura tika istenota dubulta fakturreķinu izrakstīšana, kā arī pavaddokumentu un kravas parvadašanas/eksporta dokumentu formulu viltošana. Tajā rezultātā netika maksāti lauksaimniecības leģīji, pieprasītas eksporta dotācijas, kuras izmaksā par ES lauksaimniecības produktu eksportu.

347. Otrajā krapniecības gadījumā tika izmantotas identiskas procedūras, lai blēdīgi parvestu preces uz Eiropas tirgu, nesāksājot attiecīgos lauksaimniecības produktu leģījus.

2. Rupnieciskie rāzījumi

348. Divus parkāpumus atklāja, parbaudot divu Francijas kompāniju 1992.-1995. g. importa operācijas ar divritēniem, kuri netika pakļauti aplīkšanai ar nodevu un nodokli, jo to deklarētā izcelsme bija Vjetnamā. Izmeklēšana parādīja, kā visas komponentes (ramji, dakšas, stures, ritēnu rumbas, stipas un bremzes) bija ievestās Vjetnamā no Kinas, un cenas izteiksme tajā daļā bija 99% no divritēnu cenas. Vjetnamā notika tikai galīgā montāža. Šis konstatējums norādīja, kā triks ar divritēnu ražošanas parvīrzi no Kinas uz Vjetnamu tika istenots, lai nebutu jāmaksā antidempinga nodeva par Kinas divritēniem un lai negodīgā kartā gutu labumu no preferencialo tarifu sistēmas.

349. Sāksana ar Padomes Noteikumiem Nr. (EEC) 1468/81. par administratīvo organu savstarpējo palīdzību, Francija zinojumu par blēdībām nosūtīja ES Kaitniecības apkārošanas koordinācijas vienībai (KAKV), lai attiecīgas izmeklēšanas tikt veiktas arī citas ieinteresētājās dalībvalstīs, un lai uzstājīgi ieteiktu veikt ES-līmenā izmeklēšanu Vjetnamā.

350. Ši 1995. gada veikta izmeklēšana noveda pie Vjetnamas varas iestazu izdoto izcelsmes sertifikātu anulēšanas un deva pierādījumus, ka razošana tika parcelta ar vienīgo merki izvairīties no antidempinga nodevas. Pret abām kompānijām tiks izvirzīta apsūdzība par viltotu izcelsmes deklarāciju iesniegšanu. Bija izdevies izvairīties no muitas nodevas maksājuma attiecīgi FF 6 miljoni un FF 27 miljoni apjoma par importētajām precēm, kuru vērtība attiecīgi bija FF 79,3 miljoni un FF 162,5 miljoni.

3. Tranzīta shēmas

351. Ir konstatētas nelikumīgas importa operācijas ar tekstilprecēm, kuras pardeva Parīzes reģiona. Lieta sākās ar 6341 Indijas izcelsmes kreķļu izņemšanu no kādas Parīzes kompānijas noliktavas. Precēm ierodoties Francijā, netika aizpildītas nekādas importa deklarācijas. Tas deklarēja ka tranzītpreces (tapeč tam bija atcelta nodeva un nodoklis) uz Beļģiju, kur tam būtu jāiegūst atmuitojums.

352. Faktiski šīs preces tika nogadatas tieši kravas adresātiem Parīzē, nemaksājot nekādas nodevas vai nodokļus un pilnīgi ignorējot arejas tirdzniecības noteikumus, kas saskana ar Eiropas Savienības un zināmu citu valstu daudzstrukturu nolīgumu nosaka importa kvotas. Kravas pavadzīmes pa pastu tika nosūtītas Beļģijas transporta-ekspedīcijas aģentam, kurš tas nokārtoja, noformējot viltotas muitas deklarācijas.

353. Pēc tam tika atklāts vēl viens šāds analogisks gadījums, kad divos konteineros bija no Savienotajām Valstīm caur Beļģiju importētas dzīnas.

4. Ta sauktas “sensitīvas” preces

354. Cigaretes ir klasificējamās kā “sensitīvas” preces, jo tas tiek apliktas ar lieliem nodokļiem un bieži kļūst par mahināciju objektu. Lielmēroga organizētā kontrabanda bieži tiek manipulēta ar cigarešu viltus parvietoājumiem. Kaut gan likas, ka 1995. gada Francijas teritorijā šādi parvietoājumi nav notikuši, tie tagad atkal acīmredzot ir atsakušies. To pierāda virkne citu sekojošu konstatējumu, kas izdarīti, pārbaudot tranzītkravas. Attiecīgo uz Spānijas vai Itālijas melno tirgu virzīto kravu videjais svars bija aptuveni 12 tonnas.

355. 33 tonnu cigarešu partveršana pagājušā gada pavasarī Lepertisā tam ir labs piemērs; tā līdz šim laikam ir lielākā Francijas muitas aģentu veikta cigarešu kravas konfiskācija. Preces tika atrastas trijos smagajos kravas automobīlos — divi no tiem bija reģistrēti Līhtenšteinā, trešais — Šveicē — kuri bija virzīti uz Spānijas robežu. Transportlīdzekļi bija aizplombēti ar viltotiem muitas spiedogiem. Saskaņā ar šoferu rīcībā esošajiem tranzīta dokumentiem, vīni šķietami parvada plastmasas caurules starp Šveici un Portugāli. Šķiet, ka izņemto cigarešu kravu ielādēšana bija notikusi Itālijā, ļoti iespējams, ka Neapole.

356. Daudzi un dažādi atgadījumi rada, ka videjā apmēra nelegālie parvadaājumi joprojām lielākoties aptver Andoras robežu un Ziemeļu Padekāle reģionu. Liels daudzums cigarešu, kas konfiscētas sīkiem kontrabandistiem, bija cēla uz Apvienoto Karalisti, Vāciju vai Spāniju. Šī kontrabanda bieži vien ir saistīta ar alkohola kontrabandu, ka to rada liels skaits jaukto konfiskāciju, kuras lielākoties skar Apvienotās Karalistes pilsonus.

PORTUGALE
*Vitor Caldeira*¹²

1. Nodalas rezumējums

357. Ši konkrētais valsts pieredzi apcerošā raksta nolūks ir visaptveroši ieskicēt kopainu tam Portugāles finanšu kontroles un budžeta veidošanas sistēmas pārmaiņām, kuru nepieciešamību noteica iestāšanās ES. Sevišķa verība tiek pievērsta svarīgākajam izmaiņam, uzsverot konkrētas un operacionālas grūtības, ar kurām bija jāstājas, kā arī to parvēršanai pieņemtos risinājumus.

358. Gaidāma ES dalībvalsts statusa ietekme uz budžeta veidošanu un finanšu kontroli izpaudās jau pirms Portugāles iestāšanās ES. No mūsu pieredzes var izkristalizēt zināmas, nākotnē noderīgas mācības.

359. Ir būtiski svarīgi vismaz gadu pirms pievienošanas nodrošināt visaptverošu apmaiņas programmu vispārīgos Kopienas organizacionālo struktūru un procedūru jautājumos tam oficiālajam amatpersonam, kuram uzdots veikt ar šim lietam saistītos uzdevumus. Pilnība jāizmanto no Eiropas Komisijas tehniskās palīdzības gūstamais labums.

360. Vienlaikus rūpīgi jāpeta normatīvi regulējošās saistības attiecībā uz budžeta veidošanu un finanšu kontroli. Ļoti svarīgs aspekts ir arī sākotnējā plānošana un kalendārais grafiks attiecībā uz jauno saistību īstenošanas vadību, lai nacionālā budžeta veidošanas un kontroles sistēmu pielāgotu ES prasībām.

361. Iestāšanās ES tiešām prasa nacionālo administrāciju pielāgošanos, lai pienācīga mērā atbilstu ES regulējošajai sistēmai. Tomēr nav nekāda ideāla modeļa, kam līdzināties. Tas ir viens no svarīgākajām mācībām, kas jāņem vērā.

362. Pēc dalībvalsts statusa iegūšanas var izrādīties, ka dažas jomas, it sevišķi lauksaimniecības un Strukturālā Fondu joma, ir nepieciešamas specializētas struktūras, piemēram, tādas kā ar ELVGF-Garantēšanas sekciju saistītais maksājumu aģentūras, vai specializēta aģentūra ESF ietvaros.

363. Dažos gadījumos, lai veiktu jaunus pienākumus šajā jomā, būtu gudri izmantot jau esošo valdības departamentu pieredzi un tiem raksturīgas funkcijas.

364. Centrālajai vienībai Finanšu ministrija ir fundamentāla nozīme, lai nodrošinātu iekšējo (no un uz citām ministrijām un aģentūram) un ārējo (no un uz Komisiju un Pastāvīgo pārstāvniecību Briselē) relevantas informācijas apmaiņu un nepārtraukti novērotu budžeta veidošanas procesu.

365. Iekšējā audita un finanšu kontroles laba koordinācija acīmredzot ir ļoti svarīgs veicinošs faktors, lai atbalstītu pareizi funkcionējošu sistēmu un atvieglotu kontaktu ar Komisijas Finanšu kontroles vienību (DG XX).

366. Reformām, kas tiek veiktas, lai izveidotu uz Kopienām orientētu finanšu kontroles sistēmu, būtu būtiski jāietekme pastāvošā finanšu kontroles un iekšējā audita nacionālā organizācija. Tomēr, jaunu un potenciāli dārgu administratīvo struktūru radīšana ir rūpīgi jāapsver.

12. *Vitor Caldeira* kungs ir Portugāles Finanšu Ģenerālinspektorāta (FGI) Finanšu Ģenerālinspektora vietnieks. Viņa parzina ir plānot un uzraudzīt FGI aktivitātes pašas resursu un Kopienas izdevumu finanšu kontroles jomā, kā arī koordinēt nacionālās iekšējās kontroles sistēmas, kas saistītas ar finanšu plusmām no un uz Kopienām Budžetu. Viņš atbild arī par to, ka FGI īsteno šo jautājumu ārējo pārstāvniecību. *Vitor Caldeira* kungs ir ES Konsultatīvās Komitejas Kaitniecības apkarotāšanas jautājumos (COCOLAF) loceklis.

2. Nacionāla sistēma

2.1. Budžeta veidošanas un finanšu kontroles tiesiskā bāze

367. Atbilstoši Portugāles Konstitūcijai, nacionālo budžetu jāakceptē likuma formā, un to sagatavo, organizē un izpilda saskaņā ar budžeta likumu. Šis likums satur galvenokārt tādus pašus principus un normas, kā ES Finanšu Noteikumi.

368. Budžeta likumprojektu sagatavo valdība, iesaistot visas nozaru ministrijas, pie kam Finanšu ministrija veic koordinējošas funkcijas.

369. Formulējot budžeta likumprojektu, valdības pienākums ir dot prioritāti savam juridiskajam vai no kontraktiem izrietošajam saistībām, kā arī investīciju un attīstības programām. Šī budžeta likumprojekta sagatavošana galvenā loma tiek piešķirta Finanšu ministrijas Budžeta Ģenerāldirektorātam.

370. Pēc tam, kad valdības izstrādātais budžeta likumprojekts ir gatavs, Parlaments diskutē un ar balsojumu pieņem Likumu par budžetu, ierosinot tā kontroles funkciju, kā noteikts Konstitūcijā.

371. Budžeta Ģenerāldirektorāts ir atbildīgs arī par budžeta izpildi visos valdības departamentos, kā arī par Visparīgo valdības pārskatu sagatavošanu iesniegšanai Parlamentam un Auditoru Tiesas veikšanai.

2.2. Finanšu kontroles organizatoriskā struktūra

372. Portugāles finanšu kontrole akceptē modeli, kurā atšķirami diferenciēti intervences tipi vai līmeņi. Pastāv iekšēja un ārēja tipa kontrole.

373. Nacionālais Parlaments īsteno ārējo kontroli politiskā līmenī, bet Auditoru Tiesa to īsteno juridiskā līmenī. Auditoru Tiesa, kā augstākā audita institūcija, ir atbildīga par ārējo auditu.

374. Iekšējo kontroli horizontālā līmenī veic Finanšu Ģenerālinšpektorāts (FGI).

375. FGI ir tieši pakļauts Finanšu ministram un atbild par visu publiskās sfēras izdevumu un ienemumu finansālo kontroli. Tā intervence aptver visus attiecīgos nacionālo budžeta postenus un publiskās administrācijas departamentus, ieskaitot publiskā sektora uzņēmumus, municipalitātes, kā arī neatmaksājamos piešķirumus un subsīdijas privātajiem uzņēmumiem.

376. Visbeidzot, iekšēja audita orgāni darbojas dažādajās ministrijās, kuru parzina ir kontroles sektorālās līmeņi.

377. Visi šie orgāni ir kompetenti kontrolēt publiskās sfēras izdevumus un ienemumus nacionālajā budžetā vai komūnas budžetā.

3. Svarīgākās izmaiņas nacionālajā sistēmā

3.1. Pašas resursi

3.1.1. Muitas nodevu un lauksaimniecības leviju aplēse un iekasēšana

378. Iestāšanās ES 1986. gada tika prasījusi vienīgi iekšējās adaptācijas Finanšu ministrijas esošās struktūras ietvaros, lai tā spētu reaģēt uz jaunajiem pienākumiem muitas nodevu aplēses un iekasēšanas jomā.

379. Muitas administrācija bez sevišķam grūtībām pārņēma jaunās pienākumus aplēst un iekasēt tradicionālos pašas resursus. Galvenā problēma, ar kuru bija jāsaduras šajā laikā, attiecās uz nepieciešamību paaugstināt oficiālo amatpersonu kvalifikāciju visos līmeņos, it sevišķi Kopienas muitas noteikumu jautājumos.

380. Šajā nolūkā Portugāles valsts varas orgāni vēl pirms pievienošanas izveidoja visaptverošu apmācību programmu tiem muitas ierēdņiem, kuru kompetence ir pašas resursi. Šī programma paredz 2-3 dienu ilgu uzturēšanos Eiropas Komisijas dienestos, kuru

kompetence ir muitas nodevas un pašas resursi, lai istenotu operacionālu apmainu ar uzskatiem par dažādiem jautājumiem (piem., pašas resursu apse un uzskaitamība. Šiem Portugāles ierēdņiem pēc tam uzticeja nodrošināt visu muitas ierēdņu ipašu apmacību Portugāle šajos jautājumos. Tika izstrādāti arī procedurālo instrukciju krājumi, lai veicinātu muitas administrācijas darba efektivitātes uzlabošanu.

381. Tiek justas zināmas ar informācijas sistēmu un tās datorizēto bāzi saistītas grūtības attiecībā uz to pašas resursu uzskaitamību, kurus nav iekāsejuši operatori (B uzskaitamību), ka arī lai izveidotu pienācīgu ķēdes posmu attiecībā uz noformējuma un izpildījuma nepareizību un krapniecības gadījumiem, par kuriem jāzina Eiropas Komisijai saskaņā ar Noteikumu Nr. 1552/89. pēdējiem grozījumiem.

382. Kas attiecas uz finanšu kontroli, tad par to atbildīga ir Muitas pārvaldes Iekšēja audita nodaļa.

383. FGI kompetence ir koordinēt iekšēja audita aktivitātes attiecībā uz pašas resursiem. Tur it īpaši ietilpst to Portugāles iestāžu inspekcijas un audiiti, kuras atbild par pašas resursu apse, iekāšanu, kontroli un pārskaitīšanu uz Eiropas Komisiju.

384. Dāzu operacionālu grūtību dēļ tikai pēdējo divu-triņu gadu laikā ir izdevies realizēt integrētu FGI rīcību šajā jomā. Pašlaik, lai izvairītos no dublēšanas un kontroles neapvertām zonām, tiek īstenots svarīgs centiens panākt abu audita orgānu darba saskaņotību.

385. Vienota tirgus ieviešana 1993. gada izraisīja pārmaiņas muitas administrēšanas organizācijā. Konkrēti, personāls tika samazināts no 2400 darbiniekiem 1992. gada uz 1700 darbiniekiem 1996. gada. Bez tam, visu akcīzes nodevu parzina tika uzticēta Muitas Ģenerāldirektorātam.

386. Galvenā problēma, ar kuru bija jāstāpās pēc šī perioda, attiecas uz krapniecības profilaksi un apkarošanu. Viens no pasākumiem, kurš tika akceptēts 1993. gada, izraisīja nepieciešamību pārstrukturēt muitas pārvaldes centrālo krapniecības apkarošanas vienību, muitas direktorāta izveidojot izlūkošanas nodaļu un nodibinot krapniecības profilakses nodaļu.

3.1.2. PVN un NKP resursu apreķināšana

a) PVN kontribūcija

387. Portugāles valsts varas iestādes nevēlēja pienācīgu uzmanību PVN pašas resursu apseī sakāra ar faktu, ka pirmajos trīs gados pēc pievienošanas Portugāles PVN bāzei bija substituīts, līdzvērtīgs 55% no NKP.

388. Tas radīja tik nozīmīgas problēmas PVN resursa apreķināšana, ka to risinājums tikai tagad sak iezīmēties.

389. Pirmkārt, vislielākās grūtības bija ar tiem statistikas datiem, viedēja sverta nodokļa apseī, kuru sniegšana ir Nacionālā Statistikas Instituta pienākums, galvenokārt lai būtu pieejama laba statistiska informācija no nacionālajiem kontiem par investīciju, dažādo produktu grupu paterīna (kuram ir atšķirīgas PVN likmes) un uzkrājuma variācijām. Lai šo problēmu atrisinātu, nodokļu administrācija un Nacionālais Statistikas Instituts parakstīja protokolu par pastāvīgas kontaktgrupas izveidošanu, un pagājušajā gada tika panākts ievērojams progress.

390. Otrkārt, informācija par PVN iekāšanu ir dažas peļekas zonas, kas prasa skaidri noteikt pienākumu un atbildības sadalījumu starp dažādajiem iesaistītajiem departamentiem: Budžeta Ģenerāldirektorātu un Valsts Kases Ģenerāldirektorātu. Iespēju atrisināt šo

problemu nodrošinās izmaiņas, kuras tiek veiksmīgi īstenotas attiecībā uz informācijas sistēmu par naudas atgūšanu un parskatu sniegšanu par PVN atmaksājumiem¹³.

391. Vēl viens nenovakts šķērslis ir nepieciešamība atvelet atbilstošus un pietiekošus cilvēku darbspēka un tehniskos resursus kompetentam nodokļu administrācijas departamentam VAT kontribūcijas apmekināšanai. Faktiski PVN bāzes noteikšanas sarežģītība rada nepieciešamību pēc PVN un nacionālo kontu ekspertīzes, kā arī īpašu kompjuteru programmatūru.

392. Kas attiecas uz PVN, tad nodokļu administrācija, sadarbojoties ar Finanšu ministrijas Analītisko pētījumu un prognožu ģenerāldirektorātu un Eiropas lietu ģenerāldirektorātu, ir atbildīga par PVN pašas resursu ikgadējās prognozes noteikšanu. Šis uzdevums ir divu nodokļu administrācijas videja ranga ierēdņu īpaša parzīne.

393. Arī FGI kompetence ir koordinēt nacionāla iekšēja audita aktivitātes PVN pašas resursa jomā. Tas ir īpaši aptver to Portugāles iestāžu auditus, kuras ir atbildīgas par PVN kontribūcijas iekasēšanu, apmekināšanu un parskaitīšanu uz Eiropas Komisiju.

b) NKP kontribūcija

394. Nacionālo valsts varas orgānu pienācīgi īstenotais NKP kontribūcijas aplēses un budžetēšanas process paredz nodrošināt tos ar statistikas datiem, kurus Nacionālais Statistikas Institūts piegādājis Eiropas Komisijai.

395. Portugāles Finanšu ministrijas Eiropas lietu ģenerāldirektors ir atbildīgs par to, lai Eiropas Komisijai tiktu iesniegta Portugāles NKP kontribūcijas aplēse.

396. Lai iegūtu aplēsi, Finanšu ministrijas Analītisko pētījumu un prognožu ģenerāldirektors sniedz adekvātu informāciju par makroekonomiku un NKP pieauguma tempu prognozes, kuras attaisno Nacionāla Statistikas Institūta piegādātos datus.

397. Ta kā šie departamenti neapmainījās ar informāciju, tad šajā jomā bija jāstāpās ar dāzēm šķēršļiem. Problema tika atrisināta, parakstot protokolu par 1993. gada iedibinātu tehnisko sadarbību, kas skaidri nosaka abu departamentu saistības sadarboties NKP prognozēšana.

3.1.3. ES iemaksājamo kontribūciju parveduma un uzskaites procedūras

398. Lai radītu vispiemerotākas procedūras pašas resursu uzskaitē un parskaitīšanai uz Eiropas Komisiju, bija nepieciešams harmonizēt pastāvošos noteikumus par budžetāro procesu.

399. Tika izveidota īpaša budžetāra līnija, lai iegramatotu tradicionālo pašas resursu aplēsi, iekasēšanu un parvedumu. Pārējās kontribūcijas (PVN un NKP resursi) tiek integrētas īpaša Finanšu ministrijas budžetāra līnijā saskaņā ar aplēsi, kuru veicis attiecīgais tas departaments, un pakļautas nacionāla budžetāra veidošanas kontroles procedūram.

400. Budžetāra ģenerāldirektors ir atbildīgs par visu šo resursu uzskaiti atbilstoši Valsts Kases ģenerāldirektorāta izdarītajiem parskaitījumiem uz Eiropas Komisiju.

401. Finanšu ministrijas Eiropas lietu ģenerāldirektorātam ir svarīga loma šīs jomas koordinēšanā, proti, centralizējot informācijas plusmas uz un no Kopienas varas orgāniem (DG XIX — Budžets). Šīs informācijas plusmas administrēšana nav viegls uzdevums, ir sevišķi savlaicīga informācijas piegāde attiecīgajiem departamentiem.

13. PVN atmaksājumi ir summas, kas atdotas atpakaļ zināmiem tiesībsubjektiem, tādiem kā Brunotie Speki un diplomāti, kuri ir atbrīvoti no PVN maksāšanas.

3.1.4. *Statistika*

402. Nacionālais Statistikas Instituts piegāda EUROSTAT-am un nacionālajam iestādem, kuras nodarbojas ar PVN un NKP pašas resursiem, attiecīgos statistikas datus (skat. 3.1.2. sadaļu).

403. Bija dažas problēmas ar pielietotajam statistisko aprēķinu metožu, galvenokārt tam, kas attiecas uz administratīvo publisko sektoru, paralelo ekonomiku un izvērtēšanu no nodokļu maksāšanas.

404. Šīs problēmas tika atrisinātas, kad EUROSTAT-s iestenoja pastāvīgu aktīvo sekošanu Nacionālā Statistikas Instituta rezultativībai.

3.2. *Eiropas Savienības fondi*

3.2.1. *ELVGF-Garantēšanas sekcija*

a) *Maksājumu aģentūras*

405. Pirms pievienošanas ES, Portugālei jau bija aģentūra, kas saucas Nacionālais Lauksaimniecības intervencu un garantiju institūts (INGA) un bija atbildīgs par to nacionālo Lauksaimniecības subsīdiu lielākas daļas izmaksu, kuru galvenais finansējums nāca no levījiem par konkrētiem ievērojumiem¹⁴.

406. Tūlīt pēc pievienošanas tika izjūta nepieciešamība pēc specializētas aģentūras, lai centralizētu ELVGF-Garantēšanas sekcijas finanšu ieplūdumus un koordinētu dažādas maksājumu aģentūras (piem., kuru parzina bija vīns, olīvu eļļa un zvejniecības lietas).

407. Šajā nolūkā 1986. gada maijā INGA tika pārveidots. Juridiski INGA ir pakļauts gan Finanšu ministram, gan Lauksaimniecības ministram.

408. Kopejas Lauksaimniecības Politikas (KLP) evolūcija, galvenokārt 1993.-1995. g. reforma, izraisa svarīgas nacionālo līmeņu pārmaiņas attiecībā uz maksājumu aģentūru.

409. Pirmkārt, kompetence izmaksāt un kontrolēt palīdzību attiecībā uz jaunajiem atbalsta pasākumiem (agro-vides shēmas, Lauksaimniecisko zemju apmezošana, agra fermeru pensioņošana) tika uzlikta esošajam Lauksaimniecības un zvejniecības attīstības atbalsta un finansēšanas institūtam (IFADAP), kurš jau bija atbildīgs par Lauksaimnieciskajiem Strukturālajiem Fondiem.

410. No otras puses, INGA centralizē visas parejas no ELVGF-Garantēšanas sekcijas nākošās palīdzības izmaksājumiem.

411. Tagad Portugālei ir tikai divas maksājumu aģentūras, kur strādā apmēram 900 oficiālo amatpersonu¹⁵. ELVGF-Garantēšanas sekcijas reģinu sankcionēšanas 1995. gada reforma izraisa vairākus lielus šo maksājumu aģentūru parkārtojumus.

412. Nebija viegli iestēnot šos parkārtojumus, un vēl joprojām paliek dažas neatrisinātas problēmas. Nav noliedzams, ka šīm divām maksājumu aģentūru ir tikai nosacīta akreditācija. Tam jāizpilda juridisku akreditācijas kritēriju noteikumi, galvenokārt par rakstītiem procedūru un kontroles lapa, protokoliem ar ārējiem tiesībsubjektiem, iekšējo auditu.

413. Nozīmīgas puses ir veltītas tam, lai iegūtu akreditāciju no finanšu ministra, kurš ir Portugāles kompetentā autoritāte attiecībā uz maksājumu aģentūru akreditēšanu. FGI veic šo aģentūru atestāciju uz atbilstību attiecīgajiem kritērijiem.

14. Šajā aģentūrā ir sešdesmit oficiālas amatpersonas.

15. INGA strādā 350 oficiālo amatpersonu, bet IFADAP — 550.

b) *Parvaldība un finansu kontrole*

414. Neskatoties uz koordinejoša organa lomu, kas INGA-am piešķirta saskaņā ar Noteikumu (EEK) Nr. 729/70. pēdējā grozījuma normā, ELVGF-Garantešanas sekcijas līdzekļu parvaldība Portugālē ir jāanalīzē atbilstoši paredzētās palīdzības raksturam.

415. Tādēļ abas iepriekšminētās aģentūras īsteno centralizētu parvaldību. Kvalificētu palīdzību atbalsta pasākumu izstrādāšana un īstenošana tam sniedz dažādas arejas iestādes (piemēram, zvejniecības nozarē — Zvejniecības ģenerāldirektorāts; vīnu nozarē — Vīndarniecības un vīnu institūts), kā arī Lauksaimniecības ministrijas reģionālie lauksaimniecības direktorāti.

416. Šīs aģentūras veic arī pārbaudes uz vietas. Atkarībā no konkrēta pasākuma, citi kontroles orgāni var veikt fiziskas pārbaudes (piemēram, Muitas ģenerāldirektorāts gramatojumos attiecībā uz eksporta atmaksām, un Kōpienas olīveļļas sektora atbalsta Kontroles aģentūra — olīveļļas sektora. Privatie auditori arī var veikt kontroles šo aģentūru vārda.

417. Finanšu kontroli veic FGI un Lauksaimniecības ministrijas sektorālā audita orgāns.

418. Dazi no šiem kontroles orgāniem ir atbildīgi arī par Noteikumu Nr. (EEC) 4045/89 *ex post* kontroļu veikšanu FGI uzraudzībā, kurš darbojas kā šajos noteikumos norādītais “īpašais orgāns”. Tas sagatavo ELVGF- garantiju saņēmēju kontroles ikgadējo programmu uz riska analīzes sistēmas bāzes, nepārtraukti novero tas izpildi, sagatavo ikgadējo pārskatu.

419. Šajā aspektā liela problēma ir koordinēt tas kontrolejošo organu darbības, kas veiktas atšķirīgos sektoros vai palīdzības sistēmās, lai sasniegtu Kōpienas vai nacionālā normatīvo aktu diktēto līmeni un kvalitāti attiecībā uz kontroli. Lai šo problēmu atrisinātu, FGI kā “īpašais orgāns” ir uzlabojis kontroļu gada programmas uzraudzību. FGI ir arī sagatavojis audita metodoloģijas šajā jomā, un caurskata visas atskaites.

420. Pēc 1995. gada reformas, kura attiecas uz reķinu sankcionēšanu, FGI parzina tika nodots ELVGF-Garantešanas sektora izdevumu gada deklarācijas sertificēšanas process. Bija diskusija, vai labāks risinājums nebutu uzdot audita sertificēšanu kādam arejam auditoram vai pat kādai privātai audita firmai. Musu pieredze rāda, ka akceptētais risinājums patiešām ir Portugālei vispiemēroamākais FGI būtības dēļ (augstākais kontrolejošais orgāns, kas darbojas starpministriju līmenī).

c) *Noformējuma un izpildījuma nepareizību un kaitniecības izsekošana, noverošana un pazinošana*

421. Portugālei par to, lai tīktu atklātas noformējuma un izpildījuma nepareizības un blēdības ELVGF-Garantešanas sekcija un veikta to iepriekšēja izmeklēšana, atbild orgāni, kuru parzina ir arī parvaldība un finanšu kontrole.

422. ELVGF-Garantiju finansēšanas shēmu piemērošanas Koordinācijas un kontroles starpministriju komiteja tika nodibināta 1991. gada, lai nodrošinātu visefektīvāko reakciju uz Noteikumu Nr. (EEC) 595/91 normām. Šajā komitejā ir parstāvēti visi kontroles orgāni.

423. Komitejas galvenais uzdevums ir noverot, centralizēt un novertēt informāciju par noformējuma un izpildījuma nepareizībām šī fonda ietvaros, un attiecīgo informāciju piegādāt Eiropas Komisijai.

424. Šāds risinājums ir izradījies apmierinošs, un pieredze māca mums, ka tas ir labs veids, kā risināt visas noformējuma un izpildījuma nepareizību un krapniecības lietas.

425. Kas attiecas uz attiecīgo nacionālā aģentūru definīciju un procedurām sankciju pielietošanai pret zināmiem ELVGF līdzekļu saņēmējiem (melno sarakstu), tad vajadzīgais likums vēl nav publicēts. Šāda aizkavēšana ir radījusi zināmas operacionālas grūtības.

3.2.2. *Strukturalais Fonds un Kohezijas Fonds*

a) *Vadības un kontroles nacionālās sistēmas*

426. Rekinoties ar gaidāmo ES dalībvalsts statusa iegušanu, valdības, kuras secīgi bija pie varas laika periodā pirms Portugāles iestāšanās ES, izskatīja dažas iespējas, ka valsts administrācija un valdība varētu vadīt un kontrolēt Strukturalos Fondus.

427. Ta kā Strukturalie Fondi sava starpā atšķiras, tad Portugāles valsts administrācija bija atšķirīgas reakcijas.

428. Dazos gadījumos kļuva nepieciešams izveidot jaunas valdības aģentūras, ka tas bija ar Eiropas Sociālā Fonda lietu departamentu (DAFSE), kas parādījās kā grupa Darba ministrijas ietvaros un oficiāli tika nodibināts 1983. gada — krietnu laiku pirms Portugāles iestāšanās ES (1986. gada). Uz to laiku DAFSE strādāja 20 ierēdņi. Tagad tur strādā apmēram 200 oficiālas amatpersonas.

429. Jauni pienākumi ELVGF-Virzīšanas sekcijas aspekta tika uzlikti arī pastāvošajam Lauksaimniecības un zvejniecības attīstības atbalsta un finansēšanas institūtam (IFADAP). Tas notika tūlīt pēc Portugāles iestāšanās ES.

430. Kas attiecas uz citiem Strukturalajiem Fondiem, tad nebija nekad vajadzības izveidot jaunas valdības aģentūras vai departamentus. Pastāvošo valdības departamentu parkārtošana un pielagošana tika uzskatīta par pietiekošu, lai sastaptos ar šo jauno finansālā atbalsta līniju, galvenokārt ERAF un ZVFI, ietekmi.

431. Notikumi, kas norisinājās pirmajā periodā pēc iestāšanās, parādīja mums, ka ir par maz radīt tikai specializētas iestādes Kopienas līdzekļu pārvaldībai un kontrolei. Ir būtiski nepieciešama arī merktiecīga un globāla koordinācija visas attiecīgajās jomās un iestādes.

432. Tadel, labojot dažas kļūdas, galvenokārt ESF joma, 1990. gada tika nodibināta specifiska struktūra Kopienas palīdzības pirmās shēmas (1989.-1993. g.) izpildes vadībai, aktīvai rezultativitātes novērošanai, novērtēšanai un kontrolei. Šādi gūta pieredzi atklāja dažas nepilnības, tadel attiecība uz Kopienas palīdzības otro shēmu (1994.-1999.) tika īstenoti svarīgi uzlabojumi vadības un kontroles struktūras.

433. Pašreizējo vadības sistēmu balsta decentralizēta vadītāju un vadības struktūrvienību sistēma vairākam programmu vai operacionālajam intervencēm. Globālās vadības īstenošanai ir Strukturalo Fondu nacionālā pārvaldības komiteja, kuras locekļi ir deleģētu varas orgānu augstākās oficiālas amatpersonas. Šīs komitejas priekšsēdētājs ir Planošanas ministrs.

435. Lai novērtētu Kopienas palīdzības shēmas ietekmi, darbojas “observatorija”, kura, citu uzdevumu starpā, nosaka galvenās vadlīnijas ārējo konsultantu veicamajam novērtēšanas darbam. Šo “observatoriju” veido neatkarīgi eksperti.

436. 1994. gada ir īstenots viens no svarīgākajiem Strukturalo Fondu kontroles sistēmas uzlabojumiem — sistēmorientēta metodiska pieeja¹⁶ attiecībā uz finansālo kontroli un iekšējo auditu.

437. Tagadējā kontroles sistēma, kura saglāb centralizētu struktūru ar juridiski maksimāli precīzi noteiktu katra indivīda atbildību, ir veidota no trim līmeņiem¹⁷. Pirmo līmeni īsteno pārvaldības aģentūras (kopskaitā 34 uz šo brīdi). Šis līmenis aptver iepriekšējās pārbaudes un pavadošās pārbaudes, lēmumu pieņemšanu no pārvaldības orgānu puses, pārbaudes pie galīgajiem saņēmējiem. Otro kontroles līmeni īsteno departamenti, kuru parzina ir iekšējais

16. Šī metodiska pieeja akceptē “l’audit des systèmes” kā pamatmetodoloģiju.

17. Portugāles finansālās kontroles sistēma attiecībā uz Strukturalajiem Fondiem kopainas aspekta ir aprakstīta 1. pielikumā.

audits attiecīgajās ministrijās, ka arī attiecība uz katru fondu nozīmētas autoritātes. Tas aptver pirmā līmeņa kontroles sistēmas analīzi un, kur vien nepieciešams, testē tās efektivitāti, pārbaudes pie galīgajiem saņēmējiem. Visbeidzot, augstākā līmeņa finanšu kontroli īsteno FGI, kurš ir atbildīgs, lai tiku veicinātas aktivitātes dažādo kontroles līmeņu saistībai, novērtēt nacionālās sistēmas drošums, sniegti priekšlikumi tās uzlabošanai.

438. Šāda metodiska pieeja prasa integrētu palīdzības puses koordinētu intervenci visos kontroles līmeņos. Lai šo mērķi sasniegtu, Portugāles progresējošo pieredzi atbalsta kontroles cikls. Ik gadu kontroles cikls atklājas trijās fāzēs. Pirmā fāze aptver ar riska analīzes metodi pamatotas kontroles programmas sagatavošanu un aktivitāšu sadalījumu dažādo audita orgānu starpā. Otrā fāze attiecas uz plānoto aktivitāšu īstenošanu atbilstoši iepriekš akceptētam metodoloģijam. Trešajā fāzē tiek izstrādāts globāls visas kontroles darbības pārskats. Ir svarīgi atzīmēt, ka šo kontroles sistēmu drīkst kompleksi papildināt ar privāto audita firmu veikto auditu.

439. Šā modeļa funkcionēšana jāatzīmē dāzī svarīgi ierobežojumi. Sistēmas laba funkcionēšana prasa stingru globālu koordināciju, bet tā vēl nav pilnībā īstēnēta. Nopietnā problēma auditu veikšanai pirmajā un otrajā kontroles līmeņī ir kvalificēta personāla trūkums. Izejā tiek rastā, nolīgstot privātos auditorus darboties šo kontroles orgānu vārdā. Ir jāpāsvīt, ka šiem privātajiem auditoriem ir jāizpilda valsts kontroles orgānu definētas prasības.

440. Visbeidzot ir jāpiebilst, ka konkrēta shēma tika izstrādāta 1994. gadā, lai organizētu Kohēzijas Fonda pārvaldību un kontroli. Šī izveidētā struktūra ir analogiska Strukturālā Fonda pārvaldības un kontroles struktūrai.

b) Kooperācija un koordinācija ar Komisijas Finanšu Kontrolierī

441. 1996. gada jūnijā FGI un Komisijas Finanšu Kontrolieris (DG XX) parakstīja divpusējo protokolu par Strukturālā Fonda finanšu kontroli, bet oktobrī parakstīja papildprotokolu attiecībā uz Kohēzijas Fonda.

442. Šis protokols nosaka, ka FGI veiks sistēmauditus, ka arī audites individuālas operācijas, pamatojoties uz saskaņotu metodoloģiju, kura vienlīdzīgi nemā vērā nacionālā metodoloģija. Protokols paredz arī, ka abi dienēsti izveidos kopīgu gada audita programmu. Šāi audita programmai ir elastības rezerve potenciāli nepieciešamo izmaiņu iekļaušanas nodrošināšanai, un tas izpildē ir pakļautā rezultātu uzraudzības novērošanai līdz jūnijā mēneša beigām.

443. Kaut gan tagad rit protokola pirmais gads, mēs pieredzē esam konstatējuši, ka koordinācija ir ļoti noderīga, lai izvairītos no dublēšanas starp FGI un dažādo Eiropas Komisijas dienestu veiktajiem audita pasākumiem.

444. No otras puses, kontroles darba efektivitāti var paaugstināt, aptverot visas abu pušu akcentētās riska zonas. Mēs esam parliecināti, ka laba koordinācija var samazināt kontroles darba apjomu, ko Komisijas dienēsti veic dalībvalstīs, un ka tā potenciāli var nodrošināt kontrolei atvēlēto resursu visefektīvāko pārvaldību.

445. FGI veiktie pasākumi un attiecīgie DG XX nosūtītie pārskati var Komisijai sniegt visaptverošu priekšstatu par Portugāles kontroles sistēmas adekvātumu un drošumu.

446. Lai izpildītu protokola paredzētās saistības, FGI ir izveidojis īpašas audita komandas katram fondam iēplānoto auditu veikšanai, ka arī atsevišķu struktūrvienību to darbības koordinēšanai.

447. Brisele notika īss seminārs, kura mērķis bija paaugstināt nacionālo auditoru kvalifikāciju un izveidot ciešākas kooperatīvas attiecības ar DG XX auditoriem darba lietās, piemēram, metodoloģijas. Rezultāti bija ļabi, un tiek gatavots analogisks pieredzes apmaiņas seminārs Lisabonā.

448. Svarīga problēma ir audita programmu koordinācijas kalendārais grafiks. Mēs mēģinām šo problēmu atrisināt, uzlabojot nacionālo plānošanas un programmu sastādīšanas procesu 1998. gadam.

c) *Noformējuma un izpildījuma nepareizību un krapniecības izsekošana, novēršana un zinošana*

449. Portugāle akceptētais modelis noformējuma un izpildījuma nepareizību vienlaidus izsekošanai ir balstīts uz nacionālo kontroles sistēmu (kas aplūkota 3.2.2. sadaļā).

450. Saskaņā ar šo modeli, FGI ir atbildīgs par noformējuma un izpildījuma nepareizības un kaitniecības gadījumu novēršanu un zinošanu. Tas galvenais uzdevums ir centralizēt un novertēt informāciju par šiem jautājumiem un piegādāt šo informāciju Eiropas Komisijai (UCLAF).

451. Ir jāatzīmē dažas problēmas.

452. Galvenā problēma ir visu attiecīgo orgānu novēršana un parliedzināšana, ka tie visi laikus sniedz pienācīgu informāciju un labi izprot noteikumos definēto noformējuma un izpildījuma nepareizības jēdzienu. Šī problēma vēl nav guvusi apmierinošu risinājumu. FGI ir veicis svarīgu darbu, lai šim aģenturam palīdzētu izpildīt to saistības šajā jomā. Ir jāpasvīt, ka tomēr bija vajadzīgs zināms laiks, lai panāktu noteiktas pakāpes harmonizāciju starp tiesībsubjektu, kas nodarbojas ar noformējuma un izpildījuma nepareizību ELVGF-Garantēšanas sektora Komisijas ietvaros (skat. 3.2.1.C. sadaļu).

453. Cita neatrisināta problēma ir kedes posms uz attiecīgajiem Tieslietu ministrijas departamentiem, galvenokārt tajos noformējuma un izpildījuma nepareizību un krapniecības gadījumos, kuri kvalificējami kā kriminālparkapumi.

454. Daudzo un dažādo iesaistīto iestāžu dēļ ir ieteicams rast risinājumu, kas būtu līdzīgs risinājumam, kuru praktizē attiecība uz lauksaimniecības izdevumiem, izmantojot Starptautību Komiteju.

455. Ir svarīgi piebilst, ka cieša sadarbība ar UCLAF, galvenokārt izmantojot seminārus un tehnisko palīdzību, deva gaidīto nacionālo kadru kvalifikācijas paaugstinājumu šajā jomā.

4. Kopienas Budžeta sagatavošanas un izskatīšanas process

4.1. Nacionālā budžeta un Kopienas Budžeta integrācija

456. Nacionālā budžeta veidošanas procesa rezumējums ir izklāstīts 2. sadaļā. Nacionālā budžeta un Kopienas Budžeta veidošanas procesu sasaista tiek panākta ar to nacionālo valsts varas orgānu starpniecību, kuru parzina ir ekonomiska un finansiāla prognozešana un budžeta izpilde. Kaut gan Finanšu ministrijai ir centrālā loma, zināmas pakāpes autonomiju bauda arī tas nozaru ministrijas un aģentūras, kuru parzina ir Strukturālo Fondu līdzekļu izlietojums un ELVGF-Garantēšanas sekcija.

457. Saikni starp Portugāles Pastāvīgo Pārstāvniecību (PP) Briselē un nacionālajiem valsts varas orgāniem īsteno vairāki finansiālie konsultanti (pieci skaita). Dazi no viņiem ir Padomes Budžeta Komisijas locekļi.

4.2. Nacionālā budžeta procedūru izmaiņas (SEM 1000)

458. Ricības programmas attiecība uz prognozešanu un budžeta izpildi, kuras Padome apstiprinājusi saskaņā ar galīgo zinojumu par SEM 2000 (trešās stadijas) iniciatīvu, prasa ciešāku sadarbību un pastāvīgus kontaktus starp Eiropas Komisiju un Portugāles valsts varas orgāniem ikgadējā budžeta izdevumu izplānošanas un budžeta izpildes laikā.

459. Lai to panaktu, Portugales Finansu ministrija¹⁸ tika izveidots atsevišķs kontaktpunkts sakariem ar Komisijas Ģenerāldirektoratu Budžeta Lietas.

460. Šis kontaktpunkts darbojas Komisijas Ģenerāldirektorata Budžeta Lietas ietvaros. Ta izveidošana atspoguļo ievērojamu izmaiņu tradicionālajos informācijas plūsmas kanālos uz Komisiju un izpaužas kā jauna prakse iekšējās sadarbības joma starp visām aģentūram un valdības departamentiem, kas atbild par līdzekļiem, kuri ienāk no Kopienas Budžeta.

461. Ir pielaujams, kas šis atsevišķais kontaktpunkts var arī uzlabot informācijas apmaiņu Arlietu ministrijai un Pastāvīgajai Parstāvniecībai Briselē, lai atvieglotu darbu tiem Portugales pārstāvjiem, kuri ir Padomes Budžeta Komitejas locekļi.

5. Kooperācija un koordinācija

5.1. Ar Eiropas Komisiju un citām dalībvalstīm

462. Šajā sadaļā tiks aplūkoti tikai tie kooperācijas, kuru tieši nedrīkst Kopienas noteikumu normas.

463. Mēs jau esam pievērsuši uzmanību kooperācijas un koordinācijas procesam starp DG XX un FGI (skat. 3.2.2b. sadaļu). Ir svarīgi pasvītrot sadarbību ar UCLAF šajā jautājumā attiecībā uz noformējuma un izpildījuma nepareizību un kļūmību, kā arī ar Komisijas Ģenerāldirektoratu Budžeta Lietas attiecībā uz pašas resursu prognozēšanu.

464. Kas attiecas uz dalībvalstu sadarbību, tad būtu pieminama Danijas, Nīderlandes, Apvienotās Karalistes un Portugales īstenota "kopīgo auditu iniciatīva" attiecībā uz tradicionālajiem pašas resursiem. Šīs iniciatīvas mērķis ir uzlabot iekšējā audita kvalitāti (attiecībā uz muitas nodevām), pilnveidojot parasta audita metodoloģijas. Kopīga iniciatīva lika Komisijai izveidot specializētu audita grupu Pašas Resursu Konsultatīvās Komitejas ietvaros, kā arī izraisīja divu audita moduļu (viena vispārīga un otra tranzītam) izveidošanu un testēšanu.

465. Lisabonā notikušajā kopīgās iniciatīvas grupas sanāksmē tika uzsvērtā nepieciešamība pēc iekšējā audita vienību muitas administrācija.

466. Austrumeiropas valstīm šāda aktivitāte jau pirms iestāšanās apvienoties noverotāju statusa acīmredzot būtu ļoti interesanta.

5.2. Dazādu organu veiktās inspekcijas

467. Ka jau iepriekš uzsvērti, FGI darbojas starpministriju un horizontāla līmenī visas ar Kopienas Budžetu saistītās jomas. Tādēļ dažādu iekšējā audita vienību veiktās finansiālas kontroles aktivitātes ir pakļautas koordinācijas procesam, lai izvairītos no dublēšanas vai zonām, kurās vispār netiek kontrolētas.

6. Vadības un organizatoriskās problēmas

6.1. Administratīvie pasākumi

468. Jau pirms pievienošanas Finansu ministrija tika veikti daži administratīvi pasākumi.

469. Tika izveidota Eiropas lietu nodala, lai veicinātu Finansu ministrijas iekšējo un ārējo aktivitāšu koordināciju attiecībā uz ES. Šīs nodalas galvenais uzdevums ir parzināt visu Finansu ministrijas departamentu koordināciju. Ta koordinē arī Finansu ministriju ar Starpministriju komiteju Eiropas Kopienas jautājumos, kura prezīdē Arlietu ministrija, kā arī ar Pastāvīgo Parstāvniecību Briselē.

470. Šajā nodalā strādā 20 ierēdņi, bet pašlaik jau ir jūtama nepieciešamība pēc darbinieku skaita palielināšanas.

18. Šāds risinājums bija jāpieņem, īstenojot programmu SEM 2000.

471. Lai gan šāds risinājums attiecība uz šo nodaļu ir teoretiski labs, praksē šī nodaļa vēl nav pilnībā istenojusi savu mērķi. Piemēram, efektīvas koordinācijas trūkuma dēļ citiem Finanšu ministrijas departamentiem ir paralelas funkcijas zināmās jomās. Jaunais Eiropas lietu ģenerāldirektorāts cenšas šo grūtību parvārst.

472. FGI ietvaros tika izveidota nodaļa Kopienas veikto kontroļu koordinācijai. Šīs nodaļas parzina ir koordinēt iekšējo kontroli attiecība uz Kopienas Budžeta finansālajam plusmam. Pirms iestāšanās par šo funkciju atbildeja divi auditori, bet tagad viņu ir sešpadsmit.

473. Pieredze, kas saistās ar šo nodaļu, ir ļoti svarīga un pozitīva. Ta nodrošināja FGI iespēju istenot centrālo lomu Kopienas finansālas kontroles jautājumos gan nacionālā līmenī, gan kā kontaktpunktam sakarās ar DG XX.

6.2. Profesionālā kvalifikācija

474. Kopienas reglamentejošo noteikumu un tas lēmumu pieņemšanas procesa sarežģītības dēļ ir bijusi nepieciešama to Portugāles ierēdņu sākotnējā apmācība, kuru parzina bija Eiropas lietas pirms pievienošanas. Publiskās administrācijas ģenerāldirektorāts un Nacionālās Administrācijas Institūts ir koordinējuši vienu apmācības programmu par Kopienas lietām (piem., Kopienas institūcijām un lēmumu pieņemšanas procesu), un dažādi departamenti ir iedibinājuši īpašus seminārus par specifiskiem jautājumiem (piem., lauksaimniecības politikā, Strukturālajiem Fondiem).

475. Šos ierēdņus pastāvīgi jānodrošina ar jaunāko informāciju par ES lietām. Tādēļ būtiska nozīme ir pieredzes apmaiņai starp viņiem un citu dalībvalstīm, kā arī Komisijas ierēdņiem. Nacionālās Administrācijas Institūts rīko arī īsus (nedēļu ilgus) seminārus par dažādiem ES pārveides jautājumiem (piem., monetāro uniju, Euro ietekmi, u.c.).

476. Portugāles valsts varas orgāni vēla lielu uzmanību to ierēdņu svešvalodu prasmēm, kuru amatā prasa uzturēt attiecības ar kolēģiem no citām dalībvalstīm vai Komisijas. Tiem no viņiem, kuri piedalās Eiropas sanāksmēs, ir pieejama īpaša apmācība svešvalodu, sarunu vēšanas un apspriežu vadīšanas prasmes.

7. Pagājuši desmit gadi kopš Portugāles iestāšanās ES. — Rezultāti un nākotnes perspektīvas.

477. Gaidāma ES dalībvalsts statusa iegūšana sāka ietekmēt Portugāles budžeta veidošanu un finansālo kontroli jau pirms iestāšanās ar pirmsiestāšanās palīdzības starpniecību, kuras pārvaldību istenoja publiskā administrācija izvietotās *ad hoc* (speciālas) struktūras.

478. Iestāšanās atklāja nepieciešamību pēc specializētām struktūram dažās, proti, lauksaimniecības un Strukturālo Fondu, jomās, piemēram, tādām kā galvenā maksājumu aģentūra attiecība uz ELVGF-Garantēšanas līdzekļiem vai specializēta aģentūra attiecība uz ESF līdzekļiem.

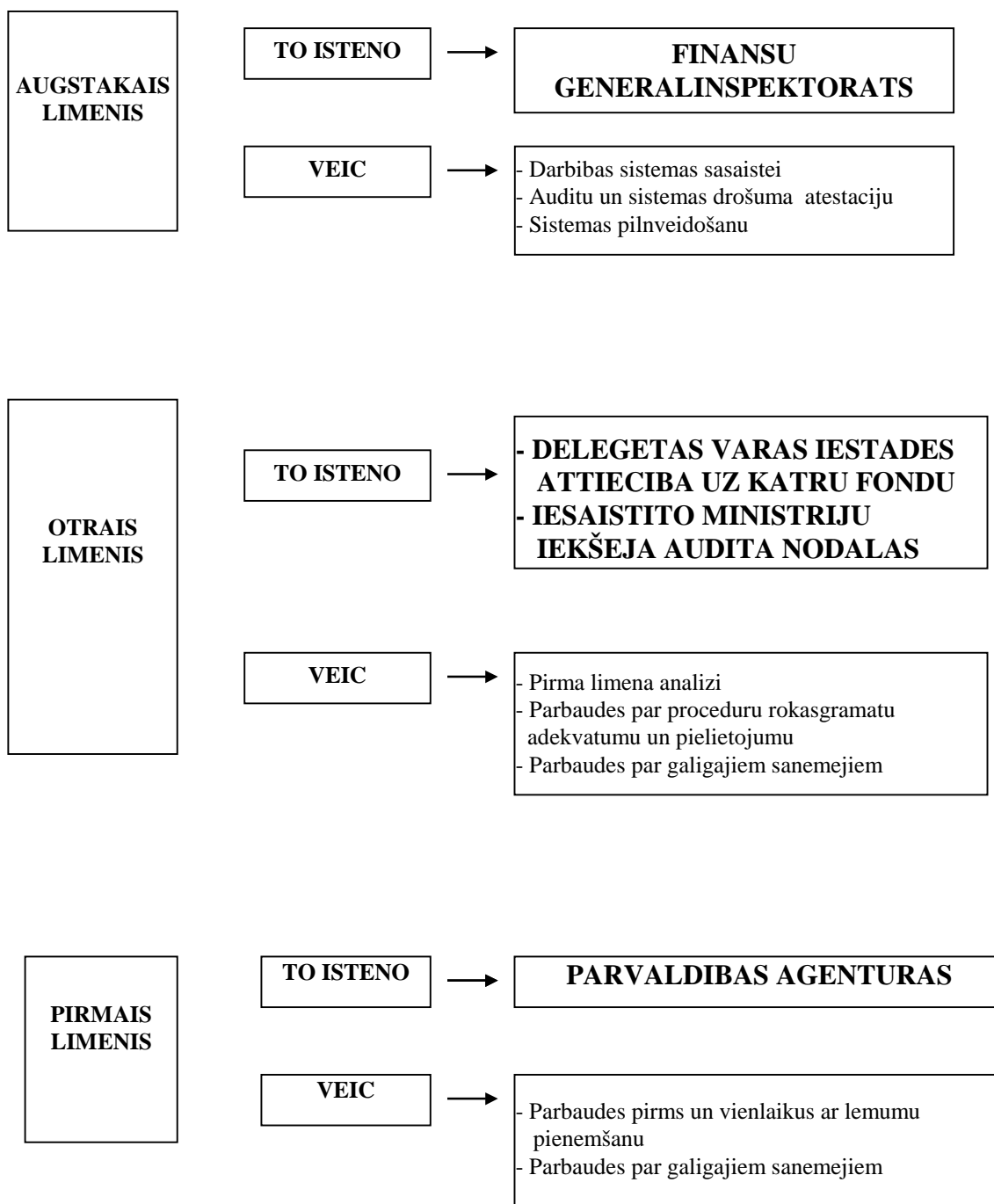
479. Lai pildītu jaunās pienākumus šajā sfērā, mēs centāties izmantot arī pastāvošo publiskā sektora varas orgānu dabisko amatprasmi un pamatpieredzi. Ta tas bija ar Reģionālās attīstības ģenerāldirektorātu attiecība uz ERAF vai ar Muitas ģenerāldirektorātu attiecība uz pašas resursiem. To pašu var teikt par Finanšu ģenerālinspektorātu attiecība uz Kopienas Budžeta abu daļu finansālo kontroli.

480. ES struktūra pastāvīgi evolūcionē. Tieši šī fakta dēļ ir nepieciešama pastāvīga pielāgošanās no nacionālās administrācijas puses, lai neatpaliktu no Eiropas progresā. Tomēr ir rūpīgi jāizvērtē jaunu un potenciāli dārgu administratīvo struktūru nepieciešamība, jo pastāv risks radīt lieku birokrātiju, no kā būtu jāizvairās.

481. Komisijas programma SEM 200 prasa ciešāku Komisijas un dalībvalstu sadarbību. Dalībvalstu finansālas kontroles sistēmu galvenās izmaiņas jau ir spozi izgaismotas un izvirzītas pirmajā plānā. Lauksaimniecības izdevumu reķinu sankcionēšanas priekšrakstu

attiecināšana arī uz Struktūralajiem Fondiem un pašas resursiem acimredzot norāda uz tādā finansālas kontroles sistēmu, kas orientēta uz Kopienu.

1. pielikums. Strukturālo Fondu finansālo kontroles sistēmas kopaina Portugāle

ZVIEDRIJA
*Ulrika Barklund Larsson*¹⁹

1. Nodalas rezumējums

484. Ši apcerejuma merkis ir sniegt vispareju raksturojumu tiem pasakumiem, kuri ir veikti, lai Zviedrijas budzetaro sistemu un finansialas kontroles sistemu pielagotu no ES dalibvalsts statusa izrietošajam prasibam. Pirmaja plana ir izvirzitas šadas gutas macibas:

- Ir svarīgi, lai sagatavošanas ES dalibvalsts statusa iegūšanai saktos jau agri, krietnu laiku pirms iestašanas. Vissvarigakie sakotnejie pasakumi ir:
 - (svešvalodu un tehnisko prasmju) apmacibas programmu uzsakšana;
 - ekspertu limena kontaktu nodibinašana ar Komisiju un dalibvalstim;
 - pastavošo budzeta veidošanas un finansialas kontroles sistemu novertešana ES Liguma un Noteikumu aspekta.
- Biezi vien šo sistemu kvalitāte uzlabojas, ja ar ES naudu var rīkoties tāpat kā ar nacionalajiem līdzekļiem. Ja nacionala sistema kados zinamos aspektos neatbilst ES prasībām, tad būtu lietderīgi apsvērt izmaiņu nepieciešamību arī attiecībā uz nacionalajiem resursiem. Dazos gadījumos attiecībā uz ES naudu tomēr ir obligāti iedibināt jaunas specifiskas funkcijas vai standartpanemienus gan politikas noteikšanas joma, gan ES ienemumu un izdevumu administrēšanas un kontroles joma.
- Tīri tehnisku lietu — tadu ka nepieciešamo elektronisko datu apstrādes (EDA) sistemu izveidošana — sarežģītību un tam nepieciešamos resursus nedrīkst novertēt par zemu. Nav vēlams pielaut, ka ES un nacionalajiem inspektoriem un auditoriem būtu atšķirīgas pilnvaras.
- Lai process īstenotos gludi un rezultatīvi, kardinali svarīga ir ne tikai laba sadarbība starp Finanšu ministriju un nozaru ministrijām, bet arī atrums un savlaicīgums. Tas ir vienlīdz svarīgi gan ar budzeta saistītajās lietās, gan finansialajā kontrole un krapniecības apkarošanas pasākumos. Vadoša loma valsts nostājas formulēšanas procesā attiecībā uz priekšlikumiem un stratēģiskajiem lēmumiem būtu jāpiešķir Finanšu ministrijai.
- Augstākā prioritāte būtu jāpiešķir un padziļināta uzmanība būtu jāvelta finansialas pārvaldības, kontroles un iekšēja audita sistemu izveidošanai lauksaimniecības, Strukturālo Fondu un muitas joma. No visām dalībvalstīm tiek gaidīta cieša sadarbība ar Komisijas Finanšu Kontrolieri (DG XX).
- Nacionala līmeņa un reģionālā līmeņa mijattiecības var rasties problēmas, ja pienākumi un atbildība attiecībā uz vadības un kontroles procesa īstenošanu nav precīzi sadalīti jau agrīnajā stadijā.

19. *Ulrika Barklund Larsson* k-dze kopš 1997. gada 1. janvāra ir Ekonomikas konsultante Zviedrijas Pastāvīgajā Parstāvniecībā pie ES Brisele. Viena galvenokārt ir atbildīga par jautājumiem, kas skar ES finansialo pārvaldību un kontroli, auditešanu un krapniecības apkarošanu. Pirms tam viņa kā Zviedrijas Finanšu ministrijas Budzeta departamenta ES lietu nodaļas Otra sekretāra vietnieka palīdzēja bija atbildīga par tiem pašiem jautājumiem. Viņa sāka strādāt Finanšu ministrijā 1991. gada pēc tam, kad ceturš gadus bija nostrādājusi Nacionalajā Audita Parvalde par rezultativitātes auditoru. *Barklund Larsson* k-dze kopš 1996. gada ir Zviedrijas Kaitniecības apkarošanas komitejas priekšsēdētāja. Šī valdības komiteja nodarbojas ar nacionalo pasākumu pilnveidošanu, lai aizstāvētu Kōpienas finansialas intereses Zviedrijā.

491. Viena no macibam, kas tika guta likumprojektu izstradašanas darba, bija tada, ka tas no iesaistitajam ministrijam un resoriem prasa ne tikai plašas zinašanas ES tiesibas, bet ari izcilu prasmi svešvalodas. Ta ka ES normativie akti zviedru valoda nebija pieejami lidz 1995. gada 1. janvarim — un daudzos gadījumos vel ilgi pec tam — mes bijam spiesti savu likumdošanas darbu balstit uz versijam svešvalodas. Dazos gadījumos tas radija parpratumus ar sekojošu nepieciešamību pec šo parpratumu noskaidrošanas.

492. Mes savu darbu likumprojektu izstradašanas joma balstijam galvenokart uz versijam angļu, francu, danu un vacu valoda. Salidzinot versijas dazadajas valodas, mes ieverojam, ka to savstarpejas neatbilstibas bija pavisam parasta lieta. Tomer ir japiebilst, ka ari oficialie tulkojumi zviedru valoda ne vienmer bija pilnigi apmierinoši. Finansialo Noteikumu tulkojuma var atrast tada darba paraugus, kura izpildes limenis ir zemaks par standartu. Mes konstatejam, ka problemas, ko rada šis nekvalitatīvais tulkojums, ir tik butiskas, ka Finansu ministrija patlaban veic analizi, kuras rezultats droši vien bus prasiba koriget oficialo versiju zviedru valoda.

493. Par dalibu EEZ Zviedrijai ir jamaksa kontribucija ES Budzeta. Tadel tika radita maksajumu sistema, ar kuru summas tika parskaititas no kontiem, kas veido dalu no valsts maksajumu sistemas Zviedrijas banka, uz Komisijas kontu, kuru šim nolukam atvera Zviedrijas Banka. Ši metode, kas lietas vienkāršoja, palika speka ari pec tam, kad mes kluvam pilntiesiga ES dalibvalsts.

3. Organizacija un horizontalie pasakumi budzeta veidošanas un finansialas kontroles joma

3.1. Finansu ministrijas loma

494. Finansu ministrijas Budzeta departaments ir atbildigs par jautajumiem, kas attiecas uz budzeta veidošanas, uzskaitvedibas, finansialas kontroles un auditešanas principiem valsts sektora. Kad Zviedrija iestajas ES, Budzeta departamenta tika izveidota speciala strukturvieniba, lai nodarbotos tikai ar šim lietam, ja tas ir saistitas ar ES. Šis no 7 personam sastavošas vienibas parzina turklāt ir ES Budzeta sagatavošanas jautajumi, ka ari Zviedrijas kontribucija un zinama mera starpministriju kopejo lietu koordinacija. Tomer pašas ministrijas ar ES saistitas lietas risina Arejo sakaru departaments, it seviški ECOFIN sanaksmju nacionalo sagatavošanu.

495. Šim nolukam nodibinat specialu nodalu Budzeta departamenta nebut nebija atzistams risinajums, jo jauni nacionalas situacijas nosacijumi vai papildus aktivitates parasti tiek integretas departamenta regularaja funkcionalaja organizacija. Tomer mes uzskatijam, ka ipašie nosacijumi attieciba uz ES-cilmes aktivitatem un izrietošas ipašo zinašanu prasibas it tik unikalas, ka attaisno vienu specialu organizaciju. Ta mes to vertejam ari šodien.

496. Eiropas Savienibas lietu nodalai Budzeta departamenta ir ari svarigs uzdevums izplatit zinašanas par ES Budzetu, budzeta procesu, ka ari finansialas parvaldibas un kontroles sistemam. Tas tiek veikts, izmantojot ne tikai regularus apmacibas kursus, kas domati ieredniem Kabineta Parvalde, bet ari seminarus atseviškam ministrijam pec pieprasijuma.

497. Finansu ministrijas istenotas nozaru ministriju parbaudes attieciba uz Zviedrijas nostaju diskretas Savienibas budzeta lietas tomēr neveic ES lietu nodala, bet gan departamenta funkcionala grupa tada paša veida ka attieciba uz nacionalajiem lidzekliem. Neskatoties uz to, gadījumos, kas attiecas uz izdevumu posteniem Savienibas Budzeta, tieši ES lietu nodala ir ta, kas savas dominejošas atbildibas del galu gala nosuta instrukcijas uz Pastavigo Parstavniecibu Brisele, kur no Finansu ministrijas norikotie darbinieki atbild par Zviedrijas ricibu Padomes Budzeta Komiteja.

498. Ir verts atzimet, ka vel ir plašas iespējas turpmakiem koordinacijas pilnveidojumiem gan ministrijas ietvaros, gan starp ministrijam.

3.2. Praktiskie sagatavošanas darbi un principālie lēmumi pirmsuzņemšanas perioda

499. 1994. gada pavasari Finanšu ministrija stājas pie sagatavošanas darbiem administrēšanas, budžeta veidošanas principu, uzskaitvedības, finansālas kontroles u.c. jomas, sāka ar Kopienas noteikumu *acquis* (sasniegta) kritiski analītiskajiem apskatiem Komisija. Šajās apspriedēs piedalījās eksperti no Austrijas, Somijas, Zviedrijas un Komisijas, kuri pētīja visus Padomes noteikumus, lai noteiktu neskaidros punktus un potenciālas problēmas šo noteikumu īstenošanā, kuri bus jāievieš potenciālajam dalībvalstīm.

500. Mēs sarīkojam arī tikšanos bilaterāla līmeņa ar Komisiju un dalībvalstu pārstāvjiem virkne galvaspilsētu, sākot ar 1994. gada maiju, kad kļuva skaidrs, kas esam uzaicināti ES. Tas tika darīts, lai iegūtu vairāk informācijas par to, kā interpretēt normatīvos aktus attiecībā uz RS Budžetu, Zviedrijas kontribūciju, finanšu pārvaldību un kontroli, ka arī lai iegūtu padomus par to, kādi praktiski pasākumi mums būtu jāveic. Mēs devām prioritāti tam dalībvalstīm, kuru administratīvās tradīcijas bija zināma mēra līdzīgas mums, bet apmeklējām arī citas dalībvalstis. Tas mums bija ļoti noderīgi, jo noteikumos ietvertie aplinkus norādījumi ir grūti izprotami, ja noteikumus tikai izlasa. Mēs ieguvām vertīgas ziņas par Padomes veikto praktisko darbu, piedaloties apspriedēs noverotāju statusā, ka mēs tikām aicināti darīt kopā 1994. gada vasarā.

501. Tomēr referenduma dēļ Finanšu ministrija nevēlēja izvirzīt agrīnos valdības lēmumus par to, ka Zviedrija būtu jāpārvalda Kopienas naudā. Visbeidzot mēs tomēr bijām "spiesti" iesniegt Riksdaga likumprojektu (Valdības Programmu 1994/95:40) divas nedēļas pirms referenduma. Tas bija būtiski, lai dotu valdībai nepieciešamo laiku pieņemt vajadzīgos lēmumus, pirms mūsu iestāšanās kļuva *fait accompli* (noticis fakts).

502. Šajā likumprojekta valdība izklāstīja tās fiskālās politikas vadlīnijas, kas Zviedrijai jāievieš sakarā ar ES dalībvalsts statusa iegūšanu. Ļoti saspringtais valsts finanšu stāvoklis plus fakts, ka Zviedrija pieder pie valstīm, kas maksā neto kontribūciju ES Budžeta, veicināja bargas prasības ka daļu no stingrās budžetas disciplīnas.

503. Valdība bija arī aprakstījusi attiecīgo līdzekļu plusmas un prasības attiecībā uz to budžetēšanu, administrēšanu, noverošanu un pārbaudi ministriju un aģentūru līmeņi. 1. pielikuma ir sniegts šo vadlīniju rezumējums. Bija arī precīzētas valdības prioritātes finansālas kontroles, audītēšanas un kaitniecības apkarošanas joma. Turklāt valdība prasīja, lai Riksdags tai piešķir nepieciešamas pilnvaras veikt tos maksājumus, kas attiecas uz Zviedrijas kontribūciju ES Budžeta, ka arī dot kapitālu Eiropas Investīciju Bankai (EIB) un Eiropas Akmeņogļu un Terauda Kopienai (EATK). Riksdags pieņēma šo valdības programmu par likumu, kurš kļuva par sava veida biblii Valdības aparāta un attiecīgo aģentūru oficiālajam amatpersonam, jo tā normas izskaidroja svarīgus pamatnoteikumus par šo dažādo aktivitāšu vadību Zviedrijā.

504. Šeit ir gūstamas divas mācības. Pirmkārt, ja Zviedrija šodien būtu tuvu tam, lai kļūtu par dalībvalsti, tad Finanšu ministrija ne tikai censtos, bet agrāk uzsākt praktisko sagatavošanos, bet mudinātu arī citas ieinteresētās ministrijas darīt tāpat. Otrkārt, mēs atkal izdarītu izvēli iesniegt likumprojektu ar apmieram tiem pašiem akcentiem un saturu.

3.3. Problemas, kuru risināšanai jāveic pasākumi attiecībā uz ES Budžetu un budžeta procesu, tās skaita Zviedrijas kontribūciju ES

3.3.1. Sasaiste ar nacionālo budžetu

505. Lai ES naudā iekorporētu sava nacionālā budžeta, Zviedrijai nevajadzēja realizēt nekadās likumdošanas aktu izmaiņas tā vienkārša iemesla dēļ, ka tajā laikā nebija neviena likuma par nacionālo budžetu. Tomēr Nacionālā Budžeta Akts, kurš stājas spēkā ar 1997. gada 1. janvāri, nesaturēja nekadās speciālas normas attiecībā uz ES-piederības naudā, kas iemaksāta vai izmaksāta no ES Budžeta, kamēr mēs nepamatojam tam iemeslu.

506. Nacionalajā budžeta ES nauda tiek iekļauta un atspoguļota bruto formā. Neatmaksājamos piešķirumus no ES, kurus administrē Zviedrijas valdības resori, atspoguļo kā budžeta ienemumus, kamēr maksājumi piešķirumu saņēmējiem tiek iekļauti izdevumu daļā kā "atveļējumi". Šāda prakse pēc vispārējā atzinuma palielina nacionālā budžeta kopējumu, bet tai ir tāda priekšrocība, ka tā skaidri parāda, cik daudz naudas ir iemaksāts ES un izmaksāts no tā, un kādiem nolūkiem. Tas arī atvieglo integrēt nacionālā budžeta procesā tas finansējuma piesaistes saistības, ko izraisa ES-cilmes aktivitātes. Viena priekšrocība ir tāda, ka visu to normatīvo aktu kopums, kas regulē publiskā sektora finansiālo administrēšanu, ir automātiski piemērojams šai nacionālajā budžeta ienakušai naudai.

3.3.2. *ES Budžeta lietu nacionālā regulēšana*

507. Lai kādu jautājumu izvirzītu valdības izlemšanai, atbildīgajai ministrijai pirms tam ir jāgūst Finanšu ministrijas un citu ieinteresēto ministriju atbalsts. Arī ES lietas šī atbalsta prasība ir ļoti noderīga. Tas nozīmē, ka jau iepriekš ir jāpārņem par vēršamību, kurus valdības pārstāvji izvirza Padomes apspriedēs. Nereti starp priekšlikumu iesniegšanu un sarunu uzsākšanu tiek atveļēta tik īsa atpakaļceļš (mazāk par vienu dienu nav nekā nepārtraukta), ka dažreiz nepietiek laika šim neregulēšanas procesam. Bet, pateicoties augsti attīstītajai sadarbībai starp ministrijām un ļoti apsvērtajai pamatnostādnei attiecībā uz Zviedrijas galvenajiem merkiem aplūkojamajā sektorā, arvien biežāk kļūst iespējams tikt galā pat ar šādiem laika ierobežojumiem.

508. Pamatojoties uz speciāliem lēmumiem, agenturām, kuras iesaistītas darba grupās un komitejās Kopienā, arī ir piekļūstams iegūt norādījumus no ieinteresētajām ministrijām. Visā visumā šie pasākumi ir ļoti vērtīgi, jo tie veicina parzinašanu centrālā līmenī un konsekventu rīcību no Zviedrijas puses. Viena no problēmām, ar kuru mēs joprojām saskaramies, ir ka nodrošināt informētību par un ietekmi uz tam Komisijai piesaistītam dažādam darba grupām un konsultatīvajam komitejam, kuru skaits sniedz vairākus tukstošos un kuras bieži vien tiek izņemtas, tieši kurus priekšlikumus Komisija iesniegs Padomei.

509. Tādējādi Arlietu ministrija nav pārņēmusi no atbildīgajām ministrijām nekadu vispārēju atbildību par ES-cilmes lietu kārtošanu. Tāpat arī Arlietu ministrijai nav piešķirta nekad galvenā loma, lai risinātu principālās lietas vai citus sevišķi svarīgus jautājumus, kuri ietilpst citu ministriju atbildības sfērā. Ta vieta ir izveidota speciāla attiecīgo ministriju valsts sekretāru vietnieku grupa, kuru vada Kabineta Parvalde un kuras uzdevums ir argumentēti izvērtēt galvenos politikas jautājumus. Turklāt Arlietu ministrija ir izveidota strukturāli, kas atbildīga par vēl vispārīgāku koordināciju. Šis vienības uzdevums vispirms ietilpst COREPER sanāksmēm paredzēto instrukciju koordinēšanā un sadarbībā ar Riksdagu. Šī koordinēšanas funkcija patlaban tiek kritiski pārvertēta.

510. Joprojām neatrisināta paliek tāda problēma, ka mēs neesam atraduši racionālu modeli, kas sāpīgi īsā laika periodā ietvaros būtu jāatrisina tie jautājumi, kurus līdz šim vēl nav bijis iespējams noregulēt starp ieinteresētajām ministrijām.

3.3.3. *Instrukcijas sarunu vedējiem no Zviedrijas puses*

511. Principā jebkuram zviedru sarunu vedējam Komisija ir jābūt apgādātam ar instrukciju no attiecīgās ministrijas Stokholmā. Šai instrukcijai jādeklārē Zviedrijas pozīciju dotajā jautājumā un jārekomē, ka sarunu vedējam rīkoties. Ir izradījis svarīgi, ka instrukcijām jāsaturs skaidrs nacionālo merku formulējums aplūkojamajā aktivitāšu sfērā. Tam arī jānodrošina komiteju un darba grupu locekļiem skaidri uzdevumi vēst sarunās, piešķirot nepārprotamu prioritāti Zviedrijas interesēm un skaidri definējot zemāko robežu. Tas sarunu vedējiem nodrošinātu iespēju rīkoties daudz konstruktīvāk un efektīvāk, tādējādi sasniedzot vairāk. Sarunu vedēju situāciju dabiski atvieglo visu informētība par citu valstu pozīcijām, ka arī to centieni radīt alianses ar citām valstīm, ja pastāv kopīgas intereses.

512. Ka izejas punkts instrukcijām dažādās speciālās lietas ir svarīgi, lai jau agrīnā tīkta dotā prioritātē nacionālā līmenī tiem jautājumiem, kas definēti kā dominejošie attiecībā uz pašu

zemi. Ir arī jābūt precīzētām, kuriem jautājumiem pieveršama vislielāka uzmanība, un kā dažādie sektori ranžējas prioritātes aspektā. Šāda veida tiek palielinātas izredzes uz uzklauššanu. Vienlaikus nevajag ignorēt faktu, ka varetu nebūt viegli panākt šādu prioritāšu noteikšanu nacionālā līmenī.

513. Visbeidzot būtu jāpiemin attiecības ar Pastāvīgo Pārstāvniecību Briselē. Finanšu ministrijai ir pavisam seši delegāti šajā pārstāvniecībā, līdz ar diviem cilvēkiem, kuri atbildīgi par jautājumiem, kas attiecas uz budžetu, finansiālo kontroli un auditešanu, u.c. Mēs esam piešķirušī prioritāti atru un tiešu saziņu kanālu izveidošanai starp atbildīgajam amatpersonām galvaspilsētā un pārstāvniecībā, lai abas puses būtu labi informētas par notiekošo katrā vietā. Rezumējot mūsu pieredzi un centienus, jāsaka, ka laba koordinācija, atbilstošs savlaicīgums ir vitali svarīgi, lai process noritētu gludi un tiktu sasniegti rezultāti.

3.3.4. Darbs pie Zviedrijas kontribūcijas

514. Mēs uzskatām, ka ir svarīgi, lai darbs pie Zviedrijas kontribūcijas būtu pilnībā koordinēts. Šai koordinācijai jānotiek Finanšu ministrijā. Koordinācija dod iespēju ne tikai gut kopainu, bet arī īstenot labu sadarbību ar Komisiju un sarunu vedēju Komisijas vārda. Tā atvieglo Komisijas, tāpat kā nacionālās publiskās administrācijas darbu. Ir pierādījies, ka darbs pie kontribūcijas prasa ļoti specifiskas ziņāšanas par muitas nodevām, PVN, NKP un finansiālo prognozešanu.

515. Tādējādi mēs esam izvelejušies konsolidēt darbu pie kontribūcijas Budžeta departamenta strukturvienībā un tā vietā, lai iedibinātu pamata funkciju, pieaicinām specializētu ekspertīzi no citiem Finanšu ministrijas departamentiem vai attiecīgajam aģenturam, kad nepieciešams. Ikdienas uzdevumi nepārsniedz šīs organizācijas jaudas, lai labi tiktu ar tiem galā, kaut gan var izraisīt zināmu neaizsargātību pret kādru mainību.

516. Kas attiecas uz dažāda veida maksājumiem, kuri veido mūsu pašu resursus ES Budžeta, tad uz PVN pamatotais maksājums ir vissarežģītākais un prasa jaunus apmekinātus un labu statistisko dokumentāciju. Tā kā dažādam produktu grupām ir atšķirīgas PVN likmes, tad dokumentācija, kas vajadzīga apmekinātiem, jāizdara korekcijas, lai nodrošinātu vienveidīgu bāzi visu dalībvalstu apmekinātiem. Tādēļ ir svarīgi korigēt nepieciešamās metodes un statistikas datus jau krietnu laiku pirms pirma ziņojuma par PVN apmekināšanas bāzi iesniegšanas. Starp citu, šeit ir svarīgs jau ātri izveidots kontakts ar Komisiju.

517. Ir būtiski svarīgi arī korigēt nacionālo kontu sistēmu tāda veida, lai tā varetu dot informāciju, kas nepieciešama uz NKP bazēta maksājuma apmekināšanai. Līdz 1998. gadam Zviedrija nepāries uz Eiropas Gramatvedības Standartiem (ESA 95) — sistēmu, kas pielāgota ES prasībām. Tādēļ mums līdz tam laikam bus jāizdara korekcijas gramatvedības uzskaites sistēmas bāzē.

3.3.5. Maksājumi ES Budžeta

518. Aplūkojot iedibināto praksi attiecībā uz maksājumiem ES Budžeta, jāatgādā, ka nodereja tas, ka mēs jau tikām pārskaitījuši naudu uz šo budžetu EEZ periodā. Mēs varam uzlabot šo modeli, kurš bija izveidots, konsultējoties ar Zviedrijas Banku. Šeit varetu piebilst, ka ES noteikumi pielauj Komisijas kontu izvietojšanu tāda veida, lai neietekmētu aizņemšanas noteikumus līdz brīdim, kad tiek izdarīts faktiskais maksājums no kontā.

519. Pārskaitījumus uz Komisijas kontu izdara aģentūra, kas atbildīga par valsts maksājumu sistēmu. Aģentūras, kuru parzina ir operācijas ar dažādiem maksājuma veidiem, pārskaita naudu uz to aģentūru, kura ir atbildīga par šo kontu un savukārt īsteno maksājumu Komisijai.

520. Finanšu ministrija vispār nav iesaistīta šo maksājumu pārskaitīšanā. Bet tā, protams, prasa tekošo informāciju par izdarītajiem maksājumiem, lai noverotu norisi. Šī informācija kalpo arī par bāzi diskusijām ar Komisiju un, ne mazāka mēra, ieteikumiem Finanšu ministram sakarā ar šo maksājumu ietekmi uz nacionālo budžetu.

3.4. Problemas, kuru risināšanai jāveic pasākumi finansialas kontroles auditešanas un kaitniecības apkarošanas joma

3.4.1. Finanšu ministrijas loma

521. Kaut gan Finanšu ministrija ilgu laiku ir bijusi atbildīga par politikas izstrādāšanu attiecībā uz finansialo kontroli, iestašanas ES izraisīja kaut ko pavisam jaunu. Tiešām, šīs problēmas — tāpat kā tas, kuras attiecas uz arejo auditešanu un blēdību apkarošanas pasākumiem — rada, ka ES situācija tas jātrakte kā specialas politikas darbalauki, kaut gan normatīvie akti ir pielietojami dažādos sektoros.

522. Šis fakts, sasaistē ar pirmsuzņemšanas laika pieņemto Valdības un Riksdaga lēmumu par prioritātes piešķiršanu šīm problēmām Zviedrijā, izraisīja to, ka ES lietu nodala tika izveidota štata vienība, kuras parzina ir politikas jautājumu regulēšana šajās jomās. Šī funkcija aptver arī sakarus ar Finansialas Kontroles Ģenerāldirektorātu (DG XX), Komisijas strukturvienību kaitniecības apkarošanas koordinācijai (UCLAF) un Eiropas Auditoru Tiesu (EAT). Tomēr visi ar atsevišķajiem sektoriem saistītie jautājumi parasti tiek novirzīti uz attiecīgajam ministrijam un aģenturam — fakts, kuru vienmēr augstu vērtējuši Komisijas pārstāvji, jo viņi parasti veletos griezties pie viena sakaru uzturēšanas ierēdņa katrā dalībvalstī.

3.4.2. Atbildības sadale starp Finanšu ministriju un nozaru ministrijām, kā arī starp ministrijām un aģenturām

523. Kaut gan Finanšu ministrijai ir galvenā politiskā atbildība par finansialo vadību un kontroli, ieinteresētās ministrijas atbild par valdības akceptēto principu īstenošanas nodrošināšanu attiecīgajos sektoros. Tas izraisa pienākumu nodrošināt, lai tiktu pieņemti vajadzīgie valdības lēmumi par atbildību un pilnvarām, kas papildina ES noteikumus. Šiem lēmumiem, protams, jāatbilst galvenajam vadlīnijam, kas izklāstīts Valdības Programā 1994/95:40. Pārstāvēt Finanšu ministrijas intereses, mēs pārbaudām izstrādātos priekšlikumus un parliecināties par to atbilstību akceptētajiem principiem.

524. Viens svarīgs Zviedrijas publiskās administrācijas princips ir tāds, ka par valsts naudas iztērēšanu atbildīgajai valdības iestādei ir pilnība jāpakļaujas Valdībai un jāsniedz tai atskaites par šo līdzekļu administrēšanu un izlietojumu. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kur atbildība par konkrētu jautājumu neregulēšanu ir pēc tam deleģēta no centrālās valdības resora uz reģionāla līmeņa aģenturam. Parasti centrālās aģentūras ir atbildīgas arī par visu darbu, kas attiecas uz kopsavilkumu un pārskatu sniegšanu valdībai un citam ieinteresētajam pusēm par to, ka šie līdzekļi ir izlietoti. Tādējādi maksājumu aģentūru — kurām uzdots izmaksāt ES naudu — pienākums ir nodrošināt, lai tiktu izpildītas ES prasības attiecībā uz vadību un kontroli.

525. Mēs Zviedrijā jau kopš paša sākuma izveļamies koncentrēt atbildību par ES subsidiju administrēšanu viena centrālās valdības aģentūra uz katru fondu, tātad četras aģentūras. Šo četru fondu aģentūru parzina ir arī operācijas ar visiem viņu respektīvajiem fondiem atbilstošajiem maksājumiem, no kā izriet pilnīga atbildība par šo naudas līdzekļu pareizas administrēšanas un izlietojuma nodrošināšanu. Aģenturam, kuru atbildība ir šo fondu nauda, ir jāsniedz arī pārskati valdībai, lai nodrošinātu, ka neatbilstību gadījumā tiks īstenoti korigējoši pasākumi. Visbeidzot, šīs aģentūras ir atbildīgas arī par pilnīgu regulāru pārskatu sniegšanu Valdībai un Komisijai, aptverot finanšu uzskaitvedību, jebkādas neatbilstības, u.c.

526. Tāja pašā laikā atbildība par to lēmumu pieņemšanu, kuri attiecas uz individuālajiem lūgumiem pēc naudas, ir deleģēta uz reģionāla līmeņa centrālās valdības aģenturam. No tā izriet, ka jāstiprina gludai sadarbībai starp reģionālajam aģenturam, kuras nodarbojas ar šo lēmumu pieņemšanu, un centrālajam aģenturam, kuras atbild par fondiem.

527. Pie šada atbildības sadalījuma, tieši ar attiecīga fonda centrālo aģentūru kontaktojas Komisija, kad tā veic savas inspekcijas uz vietas Zviedrijā. Finanšu ministrija vienmēr tiek informēta par DG XX veiktajām pārbaudēm. Tā izpaužas Komisijas vēlme iesaistīt Finanšu ministriju kā savu galveno kolēģi Zviedrijā. Mēs nododam informāciju attiecīgajai ministrijai un Nacionālajai Audīta Parvaldei, bet neveicam nekādus pasākumus uz savu roku.

528. Noslēguma butu jāatzīmē Finanšu ministrijas sadarbība ar attiecīgajam nozaru ministrijām un aģentūram. Musu pieredze rāda, ka ir svarīgi, lai Finanšu ministrija ņemtos vadošo lomu dalībvalsts viedokļa formulēšanā attiecībā uz priekšlikumiem un stratēģiskajiem lēmumiem, kas skar finansiālo vadību un kontroli un krapniecības apkarošanu. Pēc musu lūguma, attiecīgas ministrijas, kas arī par ES naudas administrēšanu atbildīgas centrālās valdības aģentūras un Nacionālā Audīta Parvalde — katra ir iecelusi korespondentu — amatpersonu, kuras parzina ir sarakstē par lietām, kas attiecas uz šīm problēmām. Šiem ierēdņiem parasti piegādā visus izvirzītos priekšlikumus un citus dokumentus, ko izdevusi Komisija, un no viņiem tiek prasīts formulēt savus viedokļus. Ar šiem korespondentiem ministrijas mēs vienojamies par priekšlikumiem attiecībā uz Zviedrijas nostādņiem un rīcību attiecībā uz sanāksmēm Brisele.

529. Pirms galvenajam apspriedē ar Komisiju, kur tiek diskutēts par horizontālu problēmu, piem., Finanšu ministra personīgo pārstāvju grupa, kura asistē Komisijai tās darba pie Racionālas un efektīvas vadības (SEM 2000) programmas, vai COCOLAF (UCLAF krapniecības apkarošanas konsultatīvā komiteja) — mēs dažreiz aicinām arī šos ministriju un aģentūru korespondentus uz apspriedi Finanšu ministrijā.

530. Kaut gan sažina norisinās tāda forma, kurai bieži vien ir ļoti neformāls raksturs, šī procedūra nodrošina koordinētu rīcību no Zviedrijas puses. Tas ir sevišķi svarīgi tad, ja kādu Komisijas priekšlikumu vienlaikus apspriež dažādas komitejas un darba grupas. Ja vienas un tās pašas dalībvalsts pārstāvji pauž pilnīgi atšķirīgus viedokļus, tas apdraud ne tikai uzticēšanos šai dalībvalstij, bet arī ievērojami apgrūtina sarunu vešanu.

3.4.3. *Iekšējās audīšanas funkciju iedibināšana*

531. Padomes reglamentējošie noteikumi attiecībā uz dažādajiem budžeta sektoriem prasa no dalībvalstīm, lai tajās butu dienesti, kas atbild par finansiālo kontroli. Musu interpretācija šīs termiņš nozīmē saistību nodrošināt, ka katra sektora sistēmas, standartpanēmienos un organizācijas īstenojas sistematiska kontrole. Tiek prasīta arī tādus dienestu esamība, kuri — neatkarīgi no vadības — pārbauda, vai iekšēja kontrole ir efektīva, t.i., funkcionē iekšējās audīšanas labā.

532. Zviedrijas valdības aģentūras līdz 1980-to gadu sākumam pastāvēja zināma veida iekšējais audīts, kura neatkarība izradījās apšaubāma. Šīs funkcijas pēc tam tika nodotas Nacionālajai Audīta Parvaldei, lai labāk tiktu izmantotas arejai audīšanai. Tomēr dažas aģentūras jaunas funkcijas attiecībā uz arejo audīšanu tika izveidotas pēc pašas aģentūras iniciatīvas.

533. Neskatoties uz to, 1994. gada valdība nolēma ieviest obligātu prasību, ka valdības aģentūras, kuru parzina ir lielas naudas summas, jāiedibina profesionāla un neatkarīga iekšēja audīta dienesti. Šādas prasības izvirzīšana tieši sakrīt ar Zviedrijas kā ES dalībvalsts statusa sakāšanos, un tādēļ tika nolēmts, ka visas aģentūras, kuras administrē lielas naudas summas no ES Budžeta, ir jāpakļauj šai prasībai. Šīs normas ir iekļautas speciālā dekretā par iekšējo audīšanu valdības aģentūras.

534. Pateicoties šim dekretam, Zviedrija izradījās arī labāk sagatavota, kas Komisijas Ģenerāldirektorāta Finanšu kontroles Jautājumu (DG XX) savos Finanšu aģentūras Protokolu ņemot iniciatīvu attiecībā uz formalizētu sadarbību starp iekšējiem auditoriem, kuri pārbauda Strukturālo Fondu sferu Komisija un dalībvalstis. Līdz šim laikam ir noslēgti nolīgumi ar apmieram pusi dalībvalstīm. Šie nolīgumi nedaudz atšķiras sava starpā pēc saturu un rakstura, jo tie ir pielāgoti nacionālajiem apstākļiem. Tomēr tie visi satur saistību dalīties

ar audita konstatējumiem, koordinēt audita planus un piedalīties kopīgos auditos. Ir konkretizēti arī merķi un iekšēja audita pielietojamas pamatmetodes (kuras balstas uz vispārpieņemtiem starptautiskajiem auditešanas standartiem).

535. Kas attiecas uz Zviedriju, kur iekšēja auditešana ir piesaistīta nevis ministrijām, bet gan centrālās valdības aģentūrai, tad attiecīgo aģentūru iekšēja audita nodalumi priekšniekiem bija pilnīgi dabiski kļūti par šīs saistošās vienošanās dalībpusēm. Tādēļ 1996. gada rudenī to triju centrālās aģentūras, kuru parzina ir reģionālās attīstības fonda (ERAF), sociālā fonda (ESF) un lauksaimniecības virzīšanas un garantēšanas fonda (ELVGF) administrēšana, attiecīgie iekšēja audita nodalumi priekšnieki un DG XX Ģenerāldirektors parakstīja trīs identiskus protokolus. Identisku nolīgumu noformes arī attiecība uz zvejsaimniecību fondu (ZVFI), ja reiz atbildīgajās aģentūras tiks iedibināta iekšēja auditešana.

536. Dalībvalstis nav pakļautas nekādai saistībai parakstīt sadarbības līgumus ar Komisiju. Tomēr visas dalībvalstis uzskata par ieteicamu to darīt, un tā rezultātā 1996. gada decembrī radās ECOFIN Padomes un Eiropas Padomes rekomendācija, kas mudināja tas dalībvalstis, kuras vēl nebija parakstījušas nolīgumus ar Komisiju, to izdarīt cik ātri vien iespējams.

3.4.4. Sakaru uzturēšanas pienākuma uzlikšana Auditoru Tiesai Zviedrijā

537. Gan ES, gan nacionālā līmenī areja auditešana ir jāveic neatkarīgi. Tādēļ pirmsuzņemšanas periodā Finanšu ministrijai šajā jomā nebija jāizstrādā nekādi specifiski pasākumi, ar vienu izņēmumu. Līguma par Eiropas Savienību 188c. pants nosaka, ka Eiropas Auditoru Tiesas (EAT) veiktas pārbaudes uz vietas dalībvalstīs ir jāveic, uzturot sakarus ar nacionālajiem audita orgāniem. Ta kā Zviedrijā ir divi audita orgāni — Nacionālā Audita Parvalde un Parlamenta Auditori — mes uzskatījām par nepieciešamu šo pienākumu neparprotami uzlikt pirmajam no minētajiem sakarā ar to, ka Zviedrijas augstākās audita institūcijas statusu. Tas tika īstenots kā papildinājums pie Parvaldes direktīvam.

538. Mēs esam arī konstatējuši, ka Eiropas Auditoru Tiesai tas veicamajās auditos ir jānodrošina pilnvaras neka musu nacionālajiem auditoriem, jo EAT — Finanšu Reglamenta klauzula noteiktajā kārtībā — ir tiesīga auditēt neatmaksājamo piešķirumu saņēmēju reķinus uz vietas. Šo jautājumu patlaban karto Finanšu ministrija. Tā ir pamatota loģiska premisa, ka nacionālajiem audita orgāniem ir vajadzīgas tikpat plašas pilnvaras kā EAT. Lai tas tā būtu, ir jāievieš speciāls likumdošanas akts.

3.4.5. Nacionālās krapniecības apkarošanas pasākumu komitejas nodibināšana

539. Zviedrijā jau agrīnā stadijā tika pieņemta uzmanība krapniecības un neatbilstību problēmai. Tika izteikta prasība, ka krapniecības apkarošanas pasākumi ir jāievieš ES līmenī. Mēs arī apzināmies nepieciešamību izveidot horizontālu organizāciju nacionālā līmenī, kas konsekventi nodarbotos ar nacionālo pasākumu stimulēšanu šajā jomā. Tādēļ 1996. gada pavasarī valdība nodibināja Komiteju kaitniecības apkarošanai ES lietās, kuras sastāvā bija pārstāvji no katras valdības aģentūras, kura administrē ES naudu liela apjoma, Nacionālās Nodokļu Padomes, Nacionālās Audita Parvaldes, policijas, prokuratūras un tiesnešiem, un attiecīgajām ministrijām.

540. Komitejas priekšsedetāju iecel Finanšu ministrija. Komitejas parzina ir veicināt sadarbību starp ministrijām un aģentūrai, it sevišķi starp administratīvajām aģentūrai un tiesu sistēmu. Tas uzdevums ir arī sniegt informāciju par norisēm Zviedrijā un par īstenojamajiem pasākumiem. Komiteja drīkst arī, ja nepieciešams, ierosināt Zviedrijas iespēju stiprināšanas pasākumus, lai aizsargātu Kopienas līdzekļus. Tādēļ svarīgas premisas komitejas darbam ir ES Līguma prasība, ka ES līdzekļiem ir jābūt pasargātiem tāda paša veida kā nacionālajiem līdzekļiem, kā arī Eiropas Padomes 1995. gada Madrides lēmuma norma, ka ES līdzekļu drošībai ir jābūt ekvivalentai visos sektoros visā Savienībā. Kopienas pienākumos ietilpst arī sadarbība ar Komisijas vienību kaitniecības apkarošanai (UCLAF), bet ne tad, kad skarīti specifiski gadījumi, jo šeit atbildīgas ir aģentūras ar operatīvu pakļautību.

541. Musu līdzšineja pieredze rada, ka šī komiteja ir aktīvi palīdzējusi stiprināt Kōpienas finansālo interešu aizsardzību Zviedrijā. Vajadzība pēc šīs komitejas var būt pēc dažu gadu, kad sistēmas būtu nostabilizējušas un acīmredzamie trūkumi būtu novērsti, bet pagaidām musu pieredze ir bijusi pilnīgi pozitīva.

542. Zviedrija vēl nav nemusi vērtēt, ka Komisija vēlas, lai tiktu izveidota speciāla, horizontāla organizācija operatīvai to gadījumu izmeklēšanai, kad pastāv aizdomas par kļūmēm. Tomēr Zviedrija patlaban tiek formēta jauna aģentūra ekonomisko kriminālnoziedzumu apkarošanai, un ir pilnīgi iespējams, ka šāda aģentūra spēs pildīt šo prasību.

3.4.6. Zviedrijas pasākumu īstenošanas uzraudzība

543. Finanšu ministrija mums rūpīgi iegūt apstiprinājumu tam, ka ES naudas administrēšana atbilst visstingrākajam spēka esošajam prasībām. Tādēļ valdība ir uzdevusi Nacionālajai Audita Parvaldei pārbaudīt Strukturālo Fondu joma pastāvošās sistēmas un iesniegt iespējamo uzlabojumu priekšlikumus. Parvalde pēc savas iniciatīvas jau ir veikusi šāda veida pārbaudi attiecībā uz ELVGF-Garantēšanas sekciju. ES Komiteja kaitniecības apkarošanai arī ir izpētījusi, vai attiecīgajam aģenturam ir nepieciešami nolikumi un pilnvaras, lai neatbilstību gadījumā varētu veikt attiecīgus pasākumus.

544. Šajos pētījumos ir atklājies, ka vēl joprojām pastāv zināmas nepilnības. Tas izraisīja pasākumus no valdības un attiecīgo ministriju pusēs. Citi parkāpumi vēl tiek izskatīti. Musu pieredze rada, ka tieši Finanšu ministrijas intereses ir neatlaidīgi pieprasīt šāda veida izmeklēšanu veikšanu, lai pēc tam arī novērotu pasākumu realizāciju.

4. Dazadas nozares gutas macibas

4.1. Muitas nodevas un citas specialas nodevas

545. Muitas sektora tika veikta vairākas svarīgas apsekošanas par dalībvalsts statusa iegūšanas sekām. Viena pamatideja bija tāda, it kā no ES dalībvalsts statusa automātiski izriet, ka Zviedrijas muitas organizācija varēja būt pielāgota, kad mēs pievienojamies kopīgā tirgus muitas unijai. Tas bija mērķis, kaut gan bija saprotams, ka dalībvalsts statuss izraisītu vairāku jaunu muitas nodevu akceptēšanu. Kad kļuva skaidrs, ka Norvēģija neiestāsies ES, scenārijs tika pārveidots, jo Zviedrija tad kļuva atbildīga par vienas no garākajām ES robežām ar ES neietilpstošu valsti kontrolešanu gan jūrā, gan uz sauszemes.

546. Kas attiecas uz praktiskām lietām, tad kā iekasēto muitas nodevu uzskaitē un iemaksāšana ES, tad 1994. gada rudenī tika veikta ievērojama cenīgs spūrtā izrāvīens, lai no pirmās dienas, t.i., 1995. gada 1. janvārā, nodrošinātu Zviedrijai iespēju apmierināt Kōpienas prasības.

547. Musu pieredze rada, ka sagatavošanas darba stadijā mēs vērtījam nepietiekošu vēribu situācijas izmaiņām, ko bija izraisījis fakts, ka Zviedrijai ir robežas ar ES neietilpstošu valsti, ka arī no šīs situācijas izrietošajām kontroles prasībām. Jau agrāk vajadzēja pievērst uzmanību visiem tehniskajiem jautājumiem, kuriem bija jābūt atrisinātiem sakarā ar iekasēto muitas nodevu un izdarīto maksājumu gramatvedības uzskaitē.

4.2. Lauksaimnieciba

548. Gatavojoties klūt par ES dalībvalsti, lauksaimniecības ministrija līdz ar savu centralās valdības aģentūru — Zviedrijas Lauksaimniecības Padomi — bija avangarda. 1994. gada jūnijā beigas Padome iesniedza ziņojumu, kurā bija iekļauti arī jautājumi par to, ka būtu jāpārskatī administrācija, kādam prasībām būtu jāpakļauj maksājumi, uzskaites un kontroles sistēmas, u.c.

549. Šajā ministrijā norisinājās to nacionālo likumdošanas aktu un dekretu projektu formulēšana, kuri būtu nepieciešami, lai Zviedrija spētu īstenot ES noteikumus lauksaimniecības nozarē. Ta kā pirms referenduma nevarēja pieņemt nekādus svarīgus

lemumus, ka arī priekšrakstu plaša diapazona un sarežģitības dēļ bija jāstāpjas ar grūtībām. Agentūru līmeni viena no svarīgākajām problēmām bija izveidot KLP īstenošanai nepieciešamas datorsistēmas liela skaita. Šim uzdevumam atvēlētais laiks un resursi bija neapšaubami novērtēti par zemu.

550. Noslēguma japiemin jaunā ELVGF-Garantēšanas sekcijas rekinu sankcionēšanas sistēma. Katrā dalībvalstī tikai ierobežotam skaitam agentūru ir atļauts izmaksāt piešķirumus. Šim maksājumu agentūram jāizpilda virkne specifisku prasību attiecībā uz finansiālo kontroli u.t.t., iekams tam piešķir pilnvaras veikt maksājumus.

551. Dalībvalsts nozīmē organizācijas uzdevums ir veikt pirmsparbaudes attiecībā uz to, vai prasības ir apmierinātas. Zviedrija izveļas nozīmēt Lauksaimniecības ministriju, bet par akreditēšanas orgānu. Ministrija pieņem lēmumu, pamatojoties uz dokumentāciju, kura ņemta no šīs agentūras un kuru papildina Nacionālās Audita Parvaldes auditora sertifikāts, kas apliecina agentūras sniegtas informācijas pareizību. Pedejo no minētajiem Lauksaimniecības ministrija pieprasa kā priekšnosacījumu, jo tai nav nekad paši savas informācijas, kas varētu apstiprināt no agentūras ņemtas informācijas pareizību. Jaunajā sistēmā ieklaudas arī prasības, ka gada pārskatus attiecībā uz ELVGF pārbaudīs neatkarīgs auditors nacionālā līmenī. Nacionālo Audita Parvaldi nozīmē par sertificējošu orgānu tādēļ, ka minētais tāi veicama parbaudes uzdevums liela mēra atbilst darbam, kas tiek veikts regulārā gada audita gaitā.

4.3. *Strukturalie Fondi*

552. Strukturalo Fondu īpatnība ir Padomes noteikumos izklastītu prasību, kas attiecas uz nacionālo administrāciju, apvienojums ar divpusejiem līgumiem, kas noslēgti starp dalībvalstīm un attiecīgi valdošo Komisiju, kuri saucas Speciālo programmu veidošanas dokumenti (SPD-i). Katrā programmā balstas uz merkiem, kuri noteikti Strukturalajiem Fondiem. Programmu metode prasa nacionālo sagatavošanas cieša kontakta ar vietējiem un reģionālajiem pārstāvjiem. Zviedrija tika nolēmts, ka projektu pieteikumi katrā programmai parasti jāizskata reģionālā līmenī. Dazos gadījumos tomēr tika uzskatīts, ka nav nevienas pastāvošas organizācijas, kas adekvāta reģionālā un lokālā mērogā būtu piemērota. Kulminācijas punkts bija virknes dažādam programmam piesaistītu "lēmumu pieņemšanas grupu" izveidošana, kuru uzdevums ir pārbaudīt daudzējados piešķirumu pieprasījumus un pieņemt par tiem lēmumus.

553. Padomes noteikumos viena no partnerības metodes izpausmēm ir prasība pēc speciālam noverošanas komitejam. Šo komiteju pieņemums ir noverot un novertēt, vai programmas sasniedz akceptētos mērķus. Šim komitejam ir arī zināmas tiesības pārdalīt fondus starp dažādiem projektiem un programmām atbilstoši lēmumiem, kurus sākotnēji pieņēmušas ieceltas autoritātes. Kaut gan komitejam ir dota zināma lēmumu pieņemšanas atbildība, tas nav mazinājis prasību pēc dalībvalsts atbildības par nodrošinājumu, ka nauda tiks izlietota pareizajiem mērķiem.

554. Problemas, kas attiecas uz administrēšanu, pārbaudēm, atbildību par pasākumiem neatbilstību gadījumā, u.c., sākotnēji tika aizeņotas, ka rezultāta realizācija bija balstīta uz daudz lielāku nenoteiktību, nekā, piemēram, lauksaimniecības sektorā. Mēs joprojām varam redzēt tā sekas fakta, ka nepieciešamas normas, kas skar nozīmēto kompetēto orgānu pieņemumus un pilnvaras attiecībā uz reģionālajām lēmumu pieņemšanas grupām, vēl joprojām nav inkorporētas nacionālajos normatīvajos aktos.

1. pielikums. Zviedrijas budzetara un auditešanas sistema

1. Zviedrijas publiskas administrācijas struktūra

555. Zviedrijas publiska administrācija vairākos aspektos atšķiras no citu valstu publiskas administrācijas. Atbilstoši tradīcijai, mums ir relatīvi nelieli valdības resori (ar apmēram 2000 darbiniekiem, neskaitot Diplomātisko Dienestu) un brīva statusa — zināma mēra neatkarīgas administratīvās aģentūras. Cita Zviedrijas administratīvā modeļa īpatnība ir valdības kolektīvas atbildības akcentēšana.

556. Zviedrijas Riksdags (Parlaments) pieņem visus likumdošanas aktus, kas ietekmē privātas personas. Turklāt, tieši Riksdaga pienākums ir pieņemt lēmumus par valsts izdevumiem un ienemumiem, kā arī par valsts neto aktīvu sadali. Valdība iesniedz priekšlikumus Riksdagam likumprojektu veidā. Ja valdība iesniedz Riksdagam tikai pārskatu, bez jebkāda priekšlikuma, tad tā forma īstenojas kā oficiāla vēstule Riksdagam.

557. Valdība ir atbildīga Riksdaga priekšā par nodrošinājumu, ka valsts aktivitātes tiks veiktas lietderīgi un korekti veidā. Ikdienu administratīvo darbu vada publiskas administratīvās aģentūras, kuras uz savu atbildību izpilda Riksdaga un valdības lēmumus. Administratīvo aģentūru saiknes ar valdību tiek īstenotas ar attiecīgo ministriju starpniecību, bet šīs aģentūras ir pakļautas valdībai kopumā. Valdības pilnvaras dot norādījumus kādai administratīvajai aģentūrai pieder valdībai kā tadai, nevis atsevišķiem kabineta ministriem (t.i., nav ministra līmeņa rīkošanas).

558. Formāli runājot, valdībai ir tālejošas pilnvaras kontrolēt aģentūru aktivitātes ar savu lēmumu palīdzību. Valsts administratīvajam aģentūram likums tomēr nodrošina zināmu neatkarību *vis-à-vis* (aci pret aci) ar valdību. Tā attiecas uz lietām, kas skar oficiālas varas īstenošanu par kādu individu vai lokālu valsts varas iestādi vai attiecība uz likuma piemērošanu. Ārējās lietas valdība nedrīkst ietekmēt veidu, kādā administratīvā aģentūra izlemj individuālu gadījumu.

559. Turklāt valdība daudzējādā ziņā ir atturējies no detalizētu priekšrakstu uzspiešanas atsevišķam aģentūram. Tā vieta valdības un administratīvo aģentūru attiecībam piemīt tāda īpatnība kā aģentūru stingra, neatkarīga pozīcija attiecībā pret valdību. Tā izpaužas, piemēram, fakts, ka administratīvajam aģentūram liela mēra ir deleģēti uzdevumi izstrādāt detalizētu normatīvo aktu projektus savam attiecīgajam nozāres Riksdaga akceptētas likumdošanas iniciatīvas nodrošināšanas ietvaros. Šo neatkarīgo pozīciju pastiprina fakts, ka visa saziņa starp valdību un aģentūru ir publiska — pirms daudziem gadiem Zviedrija iedibināta tradīcija, kas tiek vērtēta kā publiska sektora aktivitāšu izcila stiprība. Arī Zviedrijas attiecības ar ES tā spēle lielu lomu.

560. Pavisam ir apmēram 200 centrālo administratīvo aģentūru. Šo aģentūru funkcijas, kā arī to organizācijas principālās īpatnības un darba metodes reglamentē oficiālas instrukcijas, kuras ar lēmumu noteikusi valdība. Katrai aģentūrai ir savas oficiālas instrukcijas, kuras izdotas dekreta formā. Valdībai ir arī citi kontroles instrumenti, tādi kā speciāli valdības lēmumi un direktīvas, kā arī tiesības iecelt aģentūru galvas, noteiktus augsta ranga atbildīgos darbiniekus un aģentūru valdes.

561. Finanšu parvaldības sistēmas raksturīga īpatnība ir fakts, ka aģentūru ir dota plaša brīvība pieņemt lēmumus par sava darba tehniskajam niansem vienlīdz organizatoriskās, tāpat kā finansiālās lietas. Tāja pašā laikā aģentūras vadība ir atbildīga tieši valdībai par nodrošinājumu, ka aktivitātes tiks īstenotas lietderīgi un saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Šī atbildība prasa nodrošināt, pirmkārt, ka maksājumi, kuru starpnieks ir šī aģentūra, bus pareizi, un tas līdzekļi izlietoti paredzētajam mērķim, un, otrkārt, ka tiks korigētas kļūdas, maldināšanas darbības un nelietderīgums šīs aģentūras aktivitāšu sfērā.

562. Administratīvajam agenturam nav vispārīgas ar likumu noteiktas varas izdot normatīvos aktus. Tie normatīvie akti, kurus izdevušas agentūras, radušies, pateicoties pilnvarām, kuras ar speciālu lēmumu, parasti dekreta formā, ir deleģējušas valdība.

563. Centrālā administratīvā agentūra pakļautība daudzas sektorus ir reģionālas un vietējas agentūras. Šādos gadījumos centrālajai agentūrai ir galvenā atbildība par aktivitāti. Mūltas sektors tam ir labs piemērs. Katrā aprinkī ir arī centrālās valdības agentūra, aprinkā administratīvā valde, kas nes atbildību par publiskā sektora aktivitāšu koordināciju aprinkī. Aprinku administratīvās valdes iesaistās reģionālas orientācijas aktivitātes, par kurām centrālā administratīvā agentūra nereti nes primāro atbildību. Tas arī novero un noverte dažādas sabiedrības sektorus paterētos resursus.

564. Vēl ir arī vietējo pašvaldību varas orgāni jeb municipalitātes (pašlāik to skaits ir 288) un aprinku padomes (23) vietēja un reģionāla līmenī. To neatkarību, tāja skaita tiesības uzlikt nodokļus pilsoniem, nosaka Zviedrijas Konstitūcija. Vietējo varas orgānu parzina ir lielākoties tehniskās dabās pakalpojumu dienēti, tādi kā elektrības piegāde, ielas, transporta pakalpojumi un fiziskā plānošana. Tie ir arī atbildīgi par izglītību, bērnu un veco lauzu aprūpi, un citiem sociālajiem pakalpojumiem. Aprinku padomes ir atbildīgas par veselības aizsardzību un medicīnisko apkalpošanu.

2. Budzeta sistēma

565. Ar 1997. gada 1.janvāri Zviedrija akceptēs kalendāro gadu kā savu fiskālo gadu. Kopa ar 1997. gada budžetu, tiks ieviesti vairāki jauninājumi, kas visi versti uz uzlabotas fiskālas disciplīnas īstenošanu. Sakot ar 1997. gada budžetu, bus spēkā šāds budzeta sastādīšanas veids:

- Aprīlī valdība iesniegs Riksdagam likumprojektu par ekonomisko politiku nakošajam finansu gadam, ar tekošajam fiskālajam gadam atbilstošiem “fiskāliem atjauninājumiem”.
- Tas saturēs vadlīnijas ekonomiskajai politikai, kā arī valdības piedāvātos publisko izdevumu “griestus” turpmākajiem gadiem. Pie tas pašas reizes tiks iesniegts arī papildbudzēts tekošajam fiskālajam gadam.
- Septembrī tiks iesniegts budzeta un finansu likumprojēkts ar detalizēti izstrādātiem priekšlikumiem attiecībā uz fiskāla gada ienēmumiem un izdevumiem. Likumprojēkts saturēs atskaitēs par centrālās valdības aktīviem un pasīviem. Budzeta finansējums tiks sadalīts pa izlietojuma sferām, kuras noteiktas ar Riksdaga lēmumu. Ikkatrs priekšlikums bus piesaistīts šajā sferā gutajiem rezultātiem.
- Riksdags budžetu izskatīs divās fazēs. Pirmajā fazē Riksdags ar speciālu rezolūciju noteiks finansējuma apjomu katrā no 27 izlietojuma sferām. Finansējuma apjoms nedrīkst parsniegt pavasārī ar lēmumu noteiktos izdevumu griestus. Otrajā fazē tiks pienēmti lēmumi par katrā asigņējuma merķiem un sadalījumu.
- Tiklīdz Riksdags bus pienēmis budžetu, valdība izdos direktīvas visām agentūram. Šīs direktīvas saturēs merķus un rezultativitātes prasības, kurus, kā uzskata valdība, agentūrai bus jāsasniedz gada laikā. Tas arī dēfīnēs finansialos rāmjus, kas agentūrai paredzēti asigņējumū u.c. formā.
- Riksdags un valdība ir liela mēra deleģējuši agentūram pašam uzdevumu izlēmt, kā iedalīto resursu ietvaros jāizlieto sava nauda un jāorganīze sava darbība. Lai radītu finansialus stimulū racionalās finansialās parvaldības veicīnāšanai, agentūram ir piešķirtas tiesības ietaupīt vai aiznēmties zināmas summas no sekojošā gada vispārīgo izmaksu asigņējuma. Tā kā šie līdzekļi ir atkarīgi no

ieinteresētības, racionāla saimniekošana atmaksājas, kamer aizņemumi rada terinus par procentiem. Piešķirumu un nodokļu iekasešanas līdzekļi tiek tomēr parvaldīti daudz tradicionālāka veidā, jo tos parasti pilnībā regulē ar likumu. Šie asignejumi arī nedrīkst parsniegt ar lēmumu noteiktos griestus, un tādēļ šie līdzekļi arī tiek pakļauti iztērojuma parbaudēm.

- Aģentūra sniegs atskaiti par savu aktivitāšu rezultātiem — kā finansālajiem, ta arī cita veidā — formālajā gada ziņojuma valdībai. Šī ziņojuma finansālajā daļā jāatspoguļo visi līdzekļi, kurus aģentūra sanemusi vai kuriem bijusi par starpnieku, neatkarīgi no finansēšanas avota. Tāpat jāpārskata par finansu plāna izpildi saturs informāciju par visām aktivitātēm, par kurām aģentūra ir atbildīga, neatkarīgi no finansēšanas avota.
- Fiskālā gada gaita tiks izdarīta virkne fiskālā atjauninājumu, kas jāaprekināta pēc galīgā budžetārā iznākuma prognozēm. Attiecīgajai ministrijai būs uzlikts par pienākumu atrast finansējumu jebkuriem ārkārtas izdevumiem, pārdaļot prioritātes starp dažādajām izdevumu sferām vai mainot reglamentējošos noteikumus.

566. Visumā, šīs īpatnības atspoguļo reglamentējošo ietvaru stingru savilkšanas attiecībā pret Riksdaga, ka arī valdības budžetārā darbu, jo budžeta sastādīšanas darbs:

- fokusejas uz izdevumu kopējumu visam publiskajam sektoram;
- sakas ar vispārīgo mērķu novertešanu, kam tikai pēc tērojamo apjomu noteikšanas seko diskusijas pa nozārem;
- koncentrējas uz izdevumiem, nevis budžeta deficītu, kurš agrāk liela mēra bija fiskālās politikas fokusa;
- rezultāta prasā stingru sekošanu izdevumu pieauguma tempu tendencei, piemērojot kompensējošus pasākumus, ja šī tendence ir nelabvēlīga.

3. Finanšu kontroles un audīta sistēma

567. Zviedrijas administratīvais modelis realizē vienveidīgu kontroles struktūru attiecībā uz visu publiskā sektora administrāciju. Tas vienlīdz tiek piemērots kā nacionālajiem finansu līdzekļiem, tā arī ar ES Budžetu saistītajai naudai.

568. Aģenturām, kuras atbildīgas par aktivitātēm, ir jāveic noverošana, pārbaude un uzraudzība, lai gūtu parliedību, ka aktivitātes tiek veiktas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un ka līdzekļi tiek izlietoti pareizi un lietderīgi. Tas attēcas gan uz nacionālajiem finansu līdzekļiem, kā arī līdzekļiem, kuri gūti no Kopienas budžeta vai paredzēti tam.

569. Vairumā galveno aģentūru speciālās iekšējās audīta struktūrvienības revīdē aģentūras iekšējo pārbaudi un finansu uzskaites kvalitāti. Speciāls dekrēts satur priekšrakstus centrālās valdības resoru iekšējai audīšanai. Iekšējos audītus neatkarīgi no vadības un izpildpersonāla veic saskaņā ar uz starptautiskajiem standartiem pamatotiem gramatvedības uzskaites principiem. Iekšējās audīta rezultāts ir ziņojums aģentūras direktoru valdei, kura pēc tam lemj par pasākumiem, kas jāveic, reaģējot uz audīta noverotajiem faktiem. Iekšējās audīta ziņojumi ir brīvi pieejami ārējām audītām. Pirms ar lēmumu tiek pieņemts audīšanas plāns iekšējām audītām, norisinās konsultācijas ar ārējās audīšanas aģentūru — Zviedrijas Nacionālo Audīta Parvaldi (NAP).

570. NAP veic ārējos, neatkarīgos audītus, kā arī atbild gan par gramatvedības uzskaites ikgadējo audīšanu, gan arī par centrālās valdības aktivitāšu vadības administrēšanas un lietderības audītiem. NAP revīdē visas valsts aģentūras, lielu skaitu valsts uzņēmumu un fondu, kā arī centrālās valdības aktivitātes kopumā. Kompaniju un fondu gadījumā NAP

nozīme vel auditorus papildus tiem, kurus ievēlējusi akcionāru gada kopsapulce (GKS), ka arī ir tiesīga dazos gadījumos veikt lietderības auditus. Parvaldes nozīmētais auditor savus darbus veic sadarbībā ar GKS ievēlēto(-ajiem) auditoru(-iem), un viņi kolektīvi atbild par revīzijas fokusešanu un izpildi, ka arī konstatējumu par uzskaiti un administrēšanu. Šāda procedūra tika noteikta 1993. gada ar Riksdaga lēmumu, lai stiprinātu šo kompaniju un fondu auditus.

571. NAP sniedz pārskatu attiecīgajam organizācijam un valdībai. Parvalde revīdē Kopienas Budžeta līdzekļu izlietojumu, kontroli un uzskaiti (tādā pašā veidā kā attiecībā uz nacionālajiem finanšu līdzekļiem). Tā novērtē arī izdevumu finansēšanas saistību izpildes lietderīgumu. NAP ziņojumi ir pieejami atklātībai. Pašlaik tiek sagatavoti priekšlikumi, lai paplašinātu NAP pilnvaras piekļūšanai pie informācijas par un no galīgajiem Kopienas Budžeta līdzekļu sanemejiem vai attiecīgajiem avotiem. Saskaņā ar Romas Līguma 188c. pantu, NAP pienākums ir arī sniegt kvalificētu palīdzību Eiropas Auditoru Tiesai, kad tā veic revīzijas Zviedrijā.

572. Ikgadējais audits noslēdzas ar ziņojumu formāla audita atzinuma veidā. Tāja NAP izsaka savus atzinumus par to, vai aģentūras gada pārskats kopumā ir patiesi, t.i., neapšaubami droši, salīdzināms un pareizs, ka arī par aģentūras vadības administrēšanu. Šo audita atzinumu iesniedz valdībai. Ja NAP ir iesniegusi ziņojumu ar iebildēm vai ka citādi norādījusi uz nopietnam neatbilstībam, tad aģentūras pienākums ir oficiāla ziņojuma valdībai atskaitīties par konstatēto un par to, ko tā iecērusi darīt, lai šos trūkumus novērstu.

573. Valdības pienākums savukārt ir katru gadu iesniegt Riksdagam pārskatu par pasākumiem, ko valdība veikusi, reaģējot uz NAP novērotajiem faktiem. NAP konstatētajiem trūkumiem pastāvīgi tiek pievērsta samēra liela masu saziņas līdzekļu un politiku ievērošana. Piemēram, attiecīgajai Riksdaga pastāvīgajai komisijai nav nekādas neparasts noorganizēt nopratīšanu, uz kuru ierodas aplūkojama aģentūra, NAP un atbildīgais ministrs. NAP arī, ja prasīts, iesniedz speciālus audita ziņojumus aģentūras valdei par situācijas labošanas pasākumiem.

574. Gada NAP veic 20 svarīgus revīzijas lietderīguma auditus ietvaros. NAP drīkst pilnīgi brīvi izvēlēties veicamas revīzijas jomu. NAP akcentē tā lietderīguma novērtēšanu, ar kādu tiek īstenotas centrālās valdības izdevumu finansēšanas saistības, bet tā drīkst arī izteikt savu viedokli par šīm saistībām kā tādām. NAP audite gan liela mēroga valsts finansējuma saistības, piem., attiecībā uz lietderīgumu sociālās apdrošināšanas dažādajos sektoros, gan arī individuālo aktīvistu mērķu sasniegšanu un lietderīgumu. Parasti šos ziņojumus iesniedz attiecīgajam aģentūram un valdībai.

575. Aģentūru direktoru valdēm ir pienākums izskatīt NAP ziņojumu, un parasti NAP prasa, lai aģentūra tai piegādā atskaiti par veicamajiem pasākumiem. NAP ziņojumus parasti iekļauj dokumentācijā, kas paredzēta publiskam aptaujam vai valdības rezolūciju sagatavošanai. Arī šiem ziņojumiem tiek pievērsta liela masu saziņas līdzekļu uzmanība.

576. NAP drīkst veikt arī pārbaudes valdības vārda, bet var atteikties no šāda uzdevuma, ja pastāv risks, ka tas aizskars NAP neatkarību. Piemēram, NAP nesēn izpildīja valdības uzdevumu, kas attiecas uz krapniecības pakāpi ienesīgā darba tirgus veicināšanu un sociālās apdrošināšanas sistēmas.

577. Parlamenta Auditori ir Riksdaga auditešanas orgāni. Šie Auditori ir politiska kārta nozīmēti Riksdaga locekļi. Revīzijas darbus lielākoties veic kantora personāls. Saskaņā ar likumu, kas regulē Riksdaga Auditoru darbus, viņi var revīdēt visu valsts darbību, tāja skaita valdības darbus, un ziņot tieši Riksdagam. No Kopienas iegūtie vai tai paredzētie līdzekļi iekļaujas viņu veiktajās revīzijas uz tādām pašām pamatiem ka visi nacionālie finanšu līdzekļi. Revīzijas lielākoties tiek veiktas tāda pašā veidā ka NAP veiktie lietderīguma auditus.

578. Visbeidzot, piemērošanas vērta ir Zviedrijas komiteju sistēma. Ik gadus tiek ieceltas daudzas un dažādas komisijas ar parlamentāro reprezentāciju un bez tās. To uzdevums nereti ir novērtēt aktīvistu vai regulējošo sistēmu rezultātus kādā īpašā jomā. 1994. gada tika

akceptēta vispārējā direktīva visam komitejam, kas nosaka, ka komisijas sākotnējais uzdevums ir izvērtēt pamatojumus, kādēļ valstij vispār būtu jāiesaistās pasākumā. Turklāt komiteju pienākums ir ne tikai apņemt savu priekšlikumu finansālas sekas, bet arī ieteikt līdzekļus to finansēšanai. Komisija nedrīkst beigt savu darbu, iekams tā nav izpildījusi šo pienākumu.

4. Ar ES saistīto līdzekļu nacionālā kontrole un pārbaude

579. 1994. gada decembrī Riksdāgs akceptēja vadlīnijas, kuras jāpieņem ar ES saistīto maksājumu un piešķirumu administrēšana Zviedrijā, kā arī ka ES naudas pasargāšana no nesankcionēta vai nelietderīga izlietojuma. Šīs vadlīnijas pilnībā balstās uz principiem, kas izklāstīti Romas līguma 209a. pantā. Šo vadlīniju rezūmējums varētu būt šāds:

- Augstākā prioritāte ir ES reglamentējoši-normatīvo ietvaru lietderīguma novērošanai un šo ietvaru ieviešanas pārbaudei. Zviedrijas izdevumi nacionālajai pārbaudei un auditešanai tiek palielināti.
- Zviedrijas maksājumi Kopienas Budžeta, kā arī naudas plusma preteja virziena — no Kopienas Budžeta uz Zviedriju — tāda forma kā valsts administrētie neatmaksājami piešķirumi un strukturālais atbalsts — pilnībā tiek inkorporēti un atspoguļoti Zviedrijas valdības budžeta.
- Zviedrijas centrālās valdības aģentūru administrēta ES nauda tiek uzskatīta par valsts naudu, un tā tiek pakļauta tam pašam normam attiecībā uz atbildību, pārskatu sniegšanu, plānveida uzskaiti, finansālo kontroli un auditešanu, kā arī tam pašam sankciju sistemam kā valsts nauda. Tas nozīmē, ka atbildīgo aģentūru gadā pārskatos jāatspoguļo ar ES saistītās aktivitātes, un ka šo līdzekļu pārvaldība pakļauta tikai pašai Nacionālās Audita Parvaldes (NAP) un Parlamenta Auditoru veiktai auditešanai, kā nacionālā nauda.
- Ja šajos aspektos t.i., attiecībā uz pārskatu sniegšanu un pārbaudēm, ES tiesiskās normas nosaka speciālas prasības, kuras atšķiras no nacionālajām prasībām, tad atbildīgajam aģentūram ir jāpilda šīs ES prasības, nevis attiecīgās nacionālās prasības. Vispārīgi jānosaka, ka nacionālās prasības izstrādājas labi harmonizētas ar ES reglamentējoši-normatīvo ietvaru normām.
- To aģentūru skaitam, kuras atbildīgas par ar ES saistīto naudas līdzekļu izmaksāšanu tērēšanai, jābūt tik mazam, cik vien iespējams. Tam obligātas ir ne tikai iekšējās pārbaudes funkcijas, bet arī iekšējās auditešanas funkcijas. Arī pārbaudes ieguldīto resursu un iekšējo auditu kvalitāte šajās aģentūrās tiek pakļauta revīzijai, ko veic NAP.
- Katra sektora jābūt koordinējošai aģentūrai, kura nepartraukti novēro šā sektora darbības rezultativitāti un uzrauga maksājumu pareizību un to uzskaites iegramatojuma veidu. Šī atbildība aptver arī darbošanos attiecībā uz tādām pasākumiem, kuri jāveic, ja atklājas efektivitātes paaugstināšanas iespējas vai trūkumi. Tas sevišķi svarīgi ir sektoros, kur līdztekus darbojas divas vai vairāk neka divas nacionālās aģentūras.
- Katrai attiecīgajai nozares aģentūrai ir uzlikts par pienākumu sadarboties ar parejam dalībvalstīm un Komisiju, lai aizsargātu Kopienas finansālas intereses. Bez tam tiek dibināta speciāla valdības komiteja, kura bus atbildīga par attiecīgo aģentūru un ministriju veikto nacionālo krapniecības apkarotāšanas pasākumu koordināciju.

2. pielikums. Dazi papildus dati

580. Šajā pielikuma sniegti dazi papildus dati par finansialajam plusmam starp Zviedriju un ES, administrativajam norisem pēc Zviedrijas iestašanas ES, kā arī organigramma, kas raksturo Finanšu ministrijas organizāciju.

1. Maksājumu parskaitījumi starp Zviedriju un ES

581. Ir aprekināts, ka 1997. budžeta gada Zviedrija iemaksas ES Budžeta un no ES Budžeta tiks izmaksātas šādas summas (tukstošos SEK). (Šeit nav iekļauti potenciālie piešķirumi no ES Budžeta, kas paredzēti petījumiem, Transeiropas tīklam, u.c., jo tie ir noteikti, pamatojoties uz divpusejiem līgumiem.)

Maksājums Eiropas Savienībai — Zviedrijas kontribūcija	20 525 000 (jeb 2 500 mecu)
---	------------------------------------

- Muitas nodevas	3 230 000
- Specīlie nodokļi par lauksaimniecības produktu importu	570 000
- Uz PVN pamatotie maksājumi	8 215 000
- Ceturtais resurss (BNI = <i>Nacionalais kopprodukts (NKP)</i>)	8 510 000

Ienemumi no ES	9 225 000 (jeb 1 100 mecu)
-----------------------	-----------------------------------

<i>ELBGF- Garantešanas sekcija</i>	6 074 000
- Palīdzība uz hektāru aramzemes vai atbalsts tas pagaidu neizmantošanai	3 740 000
- Atbalsts vides aizsardzībai	766 000
- Intervences	400 000
- Eksporta atmaksājumi	350 000
- Dzīvnieku valsts produkti	818 000
<i>Strukturalie Fondi</i>	2 515 000
- ELVGF- Virzišanas sekcija	365 000
- ZVFI	100 000
- ERAF	800 000
- ESF	1 250 000
<i>Kompensācija (pagaidu redukcija)</i>	636 000

2. Administratīvie resursi, kas nepieciešami ES prasību dēļ

582. Nav iespējams noteikt tas administratīvās izmaksas, kas tieši saistītas ar Zviedrijas daļu ES, jo ar ES saistītas operācijas tiek administrētas kā Zviedrijas nacionālo operāciju neatņemama sastāvdaļa. Nav arī saprātīgi izdarīt tālējākus secinājumus uz jebkādu skaitlisko

raditāju pamata, jo tie ir pilnīgi atkarīgi no pašreizējās nacionālās situācijas attiecība uz pastavošajam nacionālajam operacionālajam strukturam, organizācijas un prioritātem, ka arī no ģeogrāfiskajiem un demogrāfiskajiem apstākļiem.

583. Tomēr, lai gūtu kopskatu par pārmērīgu valsts sektora, kuras radušās ES dalībvalsts statusa iegūšanas rezultāta, 1996. gada tika izdarīts pētījums, pamatojoties uz ministriju un aģentūru nosūtīto aptaujas anketu aizpildes datiem (*Statskontoret* 1996:7). Šī pētījuma rezultāti varetu atspoguļot administratīvo izmaksu apjoma radītājus.

584. Aptaujas rezultāti deva atbildes uz dažiem jautājumiem par resursu nepieciešamību:

- Puse no pavisam 13 ministrijām leš, ka 20-39% no sava darbalaika tas atvel ar ES saistītam lietai. Četrās ministrijās leš, ka tas šim nolūkam terejušas ne vairāk ka 20% no sava darbalaika, kamēr divas ministrijas ir intensīvi aizņemtas darba, kas saistīts ar ES. Abas šīs ministrijas — Arlietu ministrija un Lauksaimniecības ministrija — apgalvo, ka tas attiecīgi 75% un 90% no sava darbalaika ir veltījušas ar ES saistītiem jautājumiem.
- Kas attiecas uz darbinieku skaitu, tad viena ministrija nav papildus pieņēmusi nevienu kadru darbinieku darbam, kura nepieciešamību izraisījis ES dalībvalsts statuss, septiņas ministrijas ir pieņēmušas 1-4 papildus darbiniekus, divas ministrijas pieņēmušas 5-9 papildus darbiniekus, un trīs ministrijas pieņēmušas 10 un vairāk papildus darbiniekus. Salīdzinājumam jāatzīmē, ka Kabineta Parvalde pavisam ir apmieram 3600 kadru darbinieku, no kuriem 1400 strādā Arlietu ministrijā. Pieredze rāda, ka apmieram 15% ir atvaļinājuma.
- Visas ministrijas pazīnāja, ka tam būtu nepieciešams vairāk resursu, lai izstrādātu instrukcijas Zviedrijas pārstāvjiem, ka arī līdzdalībai sanāksmes Briselē. Puse no tam izjut arī nepieciešamību atvelet vairāk resursu likumdošanas darbam. Tapat, vairums ministriju apgalvo, ka tam vajag stiprināt savu kompetenci tādās jomās ka sarunu vešanas prasme, petniecības darbs un juridiskais atbalsts.
- Aptaujas respondentu skaita bija 78 aģentūras centrālā un reģionālā līmenī. 85% no tam apgalvo, ka to veikta uzskaitvedība nedod iespēju noteikt izmaksas, kas saistītas ar ES operācijām. Ta vieta tas ir aplesušas, kada daļa no to visparīgajām izmaksām atbilst ar ES saistītam darbam. Vairums leš, ka šīs izmaksas nepārsniedz 5% no to kopējām administratīvajām izmaksām. Tikai 8 no 78 aģentūru leš, ka ar ES saistītas izmaksas pārsniedz 20 procentus.
- 15 aģentūras uzskaita atsevišķi tas administratīvas izmaksas, kuras atbilst ar ES saistītajam darbam. Astonas no tam apgalvo, ka šīs izmaksas pārsniedz SEK 1 miljons.
- 15 aģentūras konstatē lielu nepieciešamību pēc papildus resursiem, lai tiktu galā ar jaunajiem uzdevumiem, kas saistīti ar ES. Tie galvenokārt vajadzīgi pētījumiem un līdzdalībai sanāksmes. Vairums šo aģentūru ir arī parliecinātas, ka tam nepieciešama laba kompetence vairākās jomās, no kurām svarīgākas ir svešvalodu prasmes, sarunu vešanas prasmes, kompetence juridiskos jautājumos un petniecība.

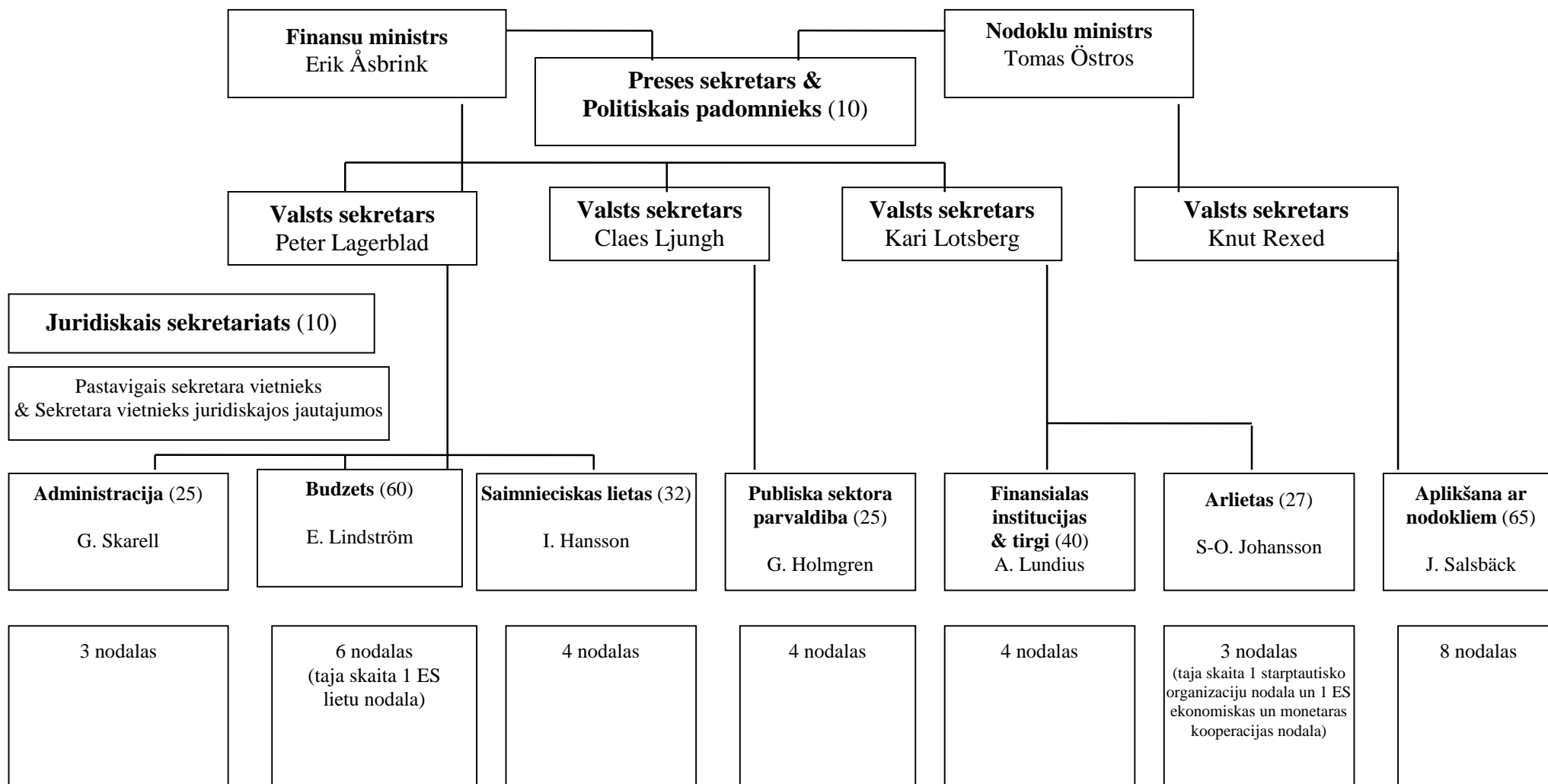
585. Aptaujas rezultāti deva arī atbildes uz jautājumiem par ministriju un aģentūru piedalīšanos darba grupās un komitejās Briselē (ES institūcijas):

- Finanšu, Rupniecības un tirdzniecības, Lauksaimniecības, Tieslietu un Sakaru ministrijas piedalās vairumā darba grupu un komiteju Briselē. Finanšu ministrija un Tieslietu ministrija piedalās aptuveni 20 Padomes darba grupās.

Lauksaimniecības ministrija piedalās vairāk nekā 100 komitejās, kas saistītas ar Komisiju.

- Vairums agentūru (57) apgalvo, ka to kadru darbinieki piedalās Komisijas pakļautībā esošajās ekspertu komitejās, kam seko vadības komitejas (35) un Padomes darba grupas (26). Devīnpadsmit no šīm agentūram apgalvo, ka to kadru darbinieki piedalās visā veida sanāksmēs, vairums Vides aizsardzības, Lauksaimniecības, Sakaru, Rupniecības un tirdzniecības ministrijas.
- Tikai dažas agentūras apgalvo, ka to kadru darbinieki piedalās vairāk nekā piecas darba grupas un komitejas. Bet vairums agentūru atbild, ka tie piedalās sanāksmēs Briselē vismaz vienreiz mēnesī.

ZVIEDRIJAS FINANSU MINISTRIJA

APVIENOTA KARALISTE *Nicholas Ilett*²⁰

1. Nodalas rezumējums

586. Apvienotajā Karalistē Finanšu ministrijai (Valsts Kasei, Valdības Valsts Kases Departamentam) ir stabila galvena loma valsts finanšu lietās, bet atbildība par valsts izdevumu, taja skaita no EK Budžeta finansēto izdevumu, finansālo parvaldību ir deleģēta terejošajam ministrijam.

587. Terejošo ministriju pienākums ir sniegt Parlamentam atskaites par savu izdevumu likumīgumu, pareizību, lietderību.

588. Pastāv speciāli normatīvie priekšraksti par kontribūcijām EK Budžeta, kuras saskaņā ar Līgumu ir jāiemaksa automatiski, t.i., bez īpašas Parlamenta atļaujas.

589. EK Budžeta finansētie izdevumi tiek regulēti tāda paša veida kā nacionālie izdevumi, kaut gan tur ir daži speciāli administratīvie un kontroles organi.

590. Ir izstrādāti normatīvie priekšraksti par to, ka Apvienotās Karalistes transakcijas ar EK Budžetu integrēt nacionālajā budžetā, lai attiecīgās plusmas padarītu tik caurspīdīgas cik vien iespējams (it īpaši Apvienotās Karalistes neto kontribūciju) un veicinātu resursu lietderīgu izvietojumu un budžeta disciplīnu attiecībā pret abiem budžetiem.

591. Finanšu ministrija diskutē ar Kopienas iestādes par stratēģiskām interesēm EK Budžeta disciplīnas un finanšu parvaldības jomās. Tā iestādes arī par stratēģiskām interesēm tajās politikas jomās, kurām ir nozīmīgas finansālas vai ekonomiskas sekas (piemēram, politikas reforma un Starpvaldību Konference).

592. Skrupuloza verība ir jāvelta ar ES lietām saistīta darba organizēšanai Finanšu ministrijā, apmācībai un kvalifikācijas paaugstināšanai, kā arī attiecībam ar pārējiem ministrijiem.

593. EK Finanšu parvaldības reformu programma (SEM 2000) virza Kopienas finanšu parvaldības reģlamentāciju uz daudz konsekvēntāku deleģēšanu, terejošo struktūrvienību atbildību par uzskaiti, partnerību starp Komisiju un tam dalībvalstīm, kuras iztērē lielāko EK Budžeta daļu. EK finanšu parvaldības noteikumiem līdz nākošajai paplašinājuma brīdim acimredzot ir jāklūst daudz prasīgākiem nekā patlaban.

2. Ievads

594. Dotajā rakstā ir detalizēti izvērtēti savstarpējā sakarība starp Apvienotās Karalistes valsts finansēm un attiecīgajām Eiropas Kopienas finansēm. Tā kā šobrīd ir pagājuši jau 25 gadi kopš Apvienotās Karalistes iestāšanās EK, šajā apcerējumā nav detalizēti aprakstīti, kā Apvienotās Karalistes sistēmas tika adaptētas, lai tās atbilstu no dalībvalsts statusa izrietošām prasībām. Tā vietā galvenā verība ir pievērsta tam svarīgākajam problemam, kuras rodas pašlaik, un kā mēs tas risinām, galvenokārt Valsts Kases (Finanšu ministrijas) skatījumā.

3. Apvienotās Karalistes nacionālā sistēma

595. Lai paskaidrotu, kā Apvienotās Karalistes sistēmu adaptācija atspoguļo no dalībvalsts statusa izrietošās prasības, ir jāraksturo Apvienotās Karalistes sistēmu pamatelementi. Ir svarīgi saprast, kā parkartojumi Apvienotajā Karalistē ir efektīvi tieši tā veidā, kādā sistēmas dažādas daļas mijiedarbojas, nevis izoleti aplūkot sistēmas konkrētas daļas.

20. *Nicholas Ilett* k-dze ir Vīnas Majestātes Finanšu ministrijas Eiropas Savienības finanšu nodalās vadītāja. Vīna ir Apvienotās Karalistes "Personāla Parstave" Komisijas SEM 2000 grupa. *Ilett* k-dzes agrāko amatu pienākumu loka Finanšu ministrija bija vietejo pašvaldību finanses, finansālie normatīvie akti un korespondences nosūtīšana Apvienotās Karalistes Pastāvīgajai Parstāvniecībai Briselē.

4. Saikne starp Parlamentu (*dotaja aspekta Apakšnamu*) un Augstako Izpildvaru (“*Kroni*”)

596. Visi nodokli budzeta ienemumu daļa tiek akceptēti ar Parlamenta balsojumu. Šis princips ir speka jau kopš 13. gadsimta, 17. gadsimta to sankcionēja pilsonkarš starp Parlamentu un Karali, un 18. gadsimta tas noveda pie Amerikas Neatkarības Kara (Vestminsteras Parlamenta neparstavēto Amerikas kolonistu aplikšana ar nodokļiem).

597. Budzeta izdevumu daļa Parlaments apstiprina (“nobalso”) gandrīz visus izdevumus uz gada bāzes. Parlaments principa var noraidīt vai samazināt valdības ieteiktos izdevumus, bet nevar tos palielināt. (Faktiski valdība bez kontroles par Apakšnamu nepastāvētu).

598. Ar Apakšnama amatpersonas vadītās Nacionālās Audita Parvaldes palīdzību valdība cieši uzrauga valsts finanšu administrēšanu. Ministri ir politiski atbildīgi par parskatu sniegšanu Parlamentam.

599. Pastāvīgas oficiālas amatpersonas, kuras ieceltas par Paraskatu Oficiēriem, ir personīgi atbildīgas Apakšnama Valdības Paraskatu Komitejai (VPK) par visu Departamentu izdevumu likumīgumu, pareizību, ka arī par iegūto vērtību un par tam izterētas naudas atbilstību. Paraskatu Oficiēri ir visaugstākā ranga pastāvīgas amatpersonas Departamentos. Ja no kāda Paraskatu Oficiēra tiek prasīts darīt kaut ko tādu, ko viņš vai viņa nespetu aizstāvēt Valdības Paraskatu Komitejas priekšā kā iegūstamo vērtību labu atbilstību par tam izterējamai naudai, viņam/vīnai, pirms rīkoties tālāk, betu jācenšas saņemt instrukciju no ministra. Tas tiek pazinots Finanšu ministrijai un Nacionālajai Audita Parvaldei (NAP) un var novest pie NAP zinojuma Parlamentam, kurš varetu stimulēt politisku diskusiju. Paraskatu Oficiērim šeit ir tik nozīmīgi pienākumi un atbildība, ka šo visaugstākā ranga amatpersonu laika liela daļa tiek veltīta finanšu parvaldības lietām.

5. Attiecības Augstakas Izpildvaras ietvaros

600. Valdības Valsts Kases Departamenta ministriem pakļauti specializēti dienesti ikasē gandrīz visus centrālās valdības ienemumus, un to uzskaitē tiek centralizēta Valdības Valsts Kases Departamenta kontrole. Tur ietilpst tie EK pašas resursi, kurus ikasē Apvienotajā Karalistē. Valsts Kases Kanclers (Finanšu ministrs) pieņem lēmumus par nodokļu uzlikšanas politiku, konsultējoties ar Premjerministru, bet saskaņā ar tradīciju nekonsultējoties ar pārējiem ministriem.

601. Valdības Valsts Kases departamentam ir tāda juridiska identitāte, kas atšķiras no visu pārējo departamentu juridiskās identitātes²¹, un tas īsteno stabilas tiesiskās, ierāzu un administratīvās pilnvaras centrālās valdības izdevumu parvaldībā. Konkrēti:

- Finanšu ministrijai jāpiekrit *visiem* izdevumiem (tas ir papildus pamatprasībai par Parlamenta piekrišanu). Praksē Finanšu ministrija šo kontroli īsteno stratēģiskā veidā, plaši deleģējot tiesības tērēt. Finanšu ministrijai bus aktīva interese par visiem neparastiem vai apstrīdāmiem priekšlikumiem, pat ja tie attiecas tikai uz nelielām summām;
- Finanšu ministrija drīkst pieprasīt jebkāda veida informāciju, kuru tā uzskata par atbilstošu, par izdevumiem un par politiskiem risinājumiem ar iespējamam finansiālam sekām;
- nevienam ar līdzekļu izlietojumu saistītu priekšlikumu nedrīkst iesniegt Kabineta kolektīvai izvertešanai ministru limenī, ja Finanšu ministrija pirms tam nav akceptējusi tā finansiālo seku analīzi;

21. Valdības Valsts Kases Departamenta pilnvaras tehniski īsteno Valsts Kases Kanclers (un vēl tikai Premjerministrs, kura formālais tituls ir Valsts Kases Pirmais Lords). Pārējie ministri īsteno Valsts Sekretāra varu.

- Finanšu ministrijas parzina ir valsts izdevumu planošana, ka arī valsts ienemumu planošana;
- tikai Finanšu ministrija drīkst formāli censties gut Parlamenta atļauju izterēt līdzekļus (izmantojot tadu ceļu ka “aplešes”).

602. Prakse tas nozīme, ka Finanšu ministrijai ir nozīmīga ietekme uz gandrīz visiem valdības politiskajiem risinājumiem. Tas rīcība ir viss nepieciešamais šo funkciju pildīšanai, un pārējie valdības departamenti ir pieradināti pie vajadzības uzturēt ciešu dialogu ar Finanšu ministriju.

603. Tomēr, saskaņā ar Apvienotajā Karalistē spēkā esošo sistēmu, tērējošie valdības departamenti ir atbildīgi par tiem iedalīto resursu izlietojumu. Finanšu ministrijas “finanšu kontroles” funkcija nav ekvivalenta Eiropas Komisijas DG XX vai dažu citu valstu Finanšu Kontrolieriem vai Inspektorātiem. Tāpat arī Finanšu ministrijas augstāka ranga ierēdņi nav izvietoti tērējošajās valdības departamentos.

604. Tērējošo valdības departamentu Pārskatu Oficiāriem kvalificētu palīdzību sniedz Galvenajam Finanšu Oficiārim (noteicošajam augstāka ranga ierēdņim ar vadības un politikas funkcijām) pakļautie finanšu speciālisti un šo departamentu iekšējie auditori.

6. ES dalībvalsts statusa izpaušmes

6.1. *Finansialas izpaušmes*

605. Apvienotās Karalistes pilntiesīgajai līdzdalībai Eiropas Kopienā ir svarīgas finansialas izpaušmes. Mūsu bruto kontribūcija, atskaitot atļaidi Apvienotajai Karalistei, līdzinās aptuveni 1,1% no IKP un 2,5% no vispārīgās valdības izdevumiem (VVI) (=budžeta izdevumu un valdības ārpusbudžeta organizāciju iztērējumu kopsummas). Mūsu neto kontribūcija līdzinās aptuveni 0,5% no IKP un 1,3% no VVI. Tas visu laiku kopš mūsu iestāšanās Kopienā bija un ir akūtas politiskas un sabiedriskas intereses objekts, it sevišķi tādēļ, ka Apvienotās Karalistes kontribūcija līdz brīdim, kad 1986. gada tika akceptēta atļaide Apvienotajai Karalistei, nepavisam nebija proporcionāla Apvienotās Karalistes relatīvajai bagātībai. Pat vēl šodien Apvienotās Karalistes kontribūcija ir lielāka nekā būtu pamatojams ar mūsu relatīvo bagātību. Viens no šo problēmu cēloņiem ir tāds, ka Apvienotā Karaliste saņem vismazāko ES finansējumu uz iedzīvotāju nekā jebkura no 12 “vecajām” dalībvalstīm (t.i., neskaitot 1995. gada iestājušās, par kurām vēl nav pieejami regulāri skaitliskie rādītāji).

606. Zināma mēra reāģējot uz šo augsto politisko un sabiedrisko interesi, ir izveidotas Apvienotās Karalistes struktūras, kuras nodarbojas ar no EK dalībvalsts statusa izrietošām valsts finanšu lietu pārvaldību, lai panāktu maksimālu caurspīdīgumu un cik vien iespējams stiprinātu finanšu disciplīnu ES ietvaros.

6.2. *Tehniskas izpaušmes*

607. ES dalībvalsts statusam ir īpašas izpaušmes ienemumu iekasēšana, izdevumu pārvaldība (budžeta “izpilde”) un uzskaites gramatvedība, ka arī nacionālā budžeta (ienemumu, izdevumu un fiskālās pozīcijas) planošana.

608. Apvienotajai Karalistei iestājoties EK, mums bija jāveic pārmaiņumi, kas atbilstu gan minētajam Apvienotās Karalistes sistēmai, gan EK prasībām. Pēc tam mums bija jāizstrādā papildus pārmaiņas, lai apmierinātu Kopienas normatīvo aktu pilnveidojumus. Un vēl ir sagaidāmas tālākas izmaiņas, it īpaši tāda konteksta kā Finanšu pārvaldības reformas programma (SEM 2000), kuru Apvienotā Karaliste enerģiski atbalsta.

6.3. *Ienemumu daļa*

609. Pirmkārt un galvenokārt, iestāšanās Kopienā nozīmēja uzņemties Līguma noteiktas saistības maksāt Kopienai kontribūcijas saskaņā ar Kopienas likumiem. 1972. gada Eiropas Kopienas Akts attiecīgi pilnvaro Finanšu ministriju maksāt kontribūciju tieši Komisijai, bez

īpašas Parlamenta procedūras, tur, kur prasība maksāt ir likumīga. Citiem vārdiem sakot, iepriekš 4. nodalā izklastītais princips, ka Parlaments ik gadu ar balsojumu apstiprina izdevumus, tika anulēts attiecībā uz kontribūcijām Kopienas Budžeta.

610. Tadel Finanšu ministrija ļoti rūpejas, lai nodrošinātu, ka pieprasījumi pēc maksājuma ir pareizi. Tā laikā pa laikam ir centusies dabūt speciālu Parlamenta atļauju maksāt, ja ir bijušas šaubas par konkrēta pieprasījuma likumīgumu. Turklāt Finanšu ministrija regulāri publicē informāciju par EK Budžetu, īpaši par Apvienotās Karalistes kontribūcijām un ienemumiem. Un, kas ir kritiski svarīgi, Finanšu ministrija sniedz Apvienotās Karalistes Parlamentam lielu daudzumu informācijas par EK finansēm, lai veicinātu ļoti svarīgo Apvienotās Karalistes parlamentāras izskatīšanas procesu. Valdības Valsts Kases departamenta ministri katru gadu novada vairākas parlamentāras debates par EK Budžetu un ar to saistītiem jautājumiem (tādiem kā Auditoru Tiesas ziņojumi).

611. Otrkārt, nacionālās nodokļu parvaldes ņemas atbildību par tradicionālo pašas resursu (muitas nodevu, cukura un lauksaimniecisko leviju) efektīvu iekasēšanu faktiski Komisijas vārdā. Tāpēc ir jāievieš Kopienas sarežģītas tiesiskās normas, kas ne vienmēr viegli saskanojams ar nacionālajām procedūram vai šķiet rentabli. Tas var novest pie strīdiem — parasti par to, ka nacionālie varas orgāni esot bijuši neverīgi vai arī ka normas neesot pienācīgi piemērotas — un dažreiz pie prasības dalībvalstīm atbildināt izdevumus.

612. Darba attiecības starp nacionālajiem nodokļu iekasētājiem un DG XX prasa rūpīgu vadību. Musu pieredze rāda, ka Komisiju rosina izprotama vēlme tikt uzskatītai par tādū, kas šīs normas realizē vienlīdzīgi visas dalībvalstīs un veicina uzticību likuma burtam. Tas rāda mazāku iespēju rīcības brīvībai nekā tā, uz kuras īstenošanu musu nacionālās nodokļu iekasēšanas iestādes parasti varētu cerēt, piemēram, iespējamo administratīvo kļūdu gadījumos vai ja radušās disproporcionālas administratīvas izmaksas vai sekas ekonomikas jomā. Turklāt var būt grūtības, ja kāds paradnieks ir parādā nodokļi arī nacionālajai Valdībai, un jāpanāk visi pieņemams risinājums par labāko lietas noregulēšanas veidu.

613. Līdzīga rakstura problēmas var rasties arī ar PVN, neskatoties uz faktu, ka dalībvalstu pienākums ir maksāt summu, kas balstīta uz statistisku apvecinājumu, nevis reāliem PVN ienemumiem.

614. Finanšu ministrija centralizēti regulē pašas resursu maksāšanu Komisijai. Tas līdz minimumam samazina tādās kļūdas risku, kuras varētu novest pie naudas sodiem, un nodrošina, ka Finanšu ministrija macīsies no strīdus jautājumiem. Turklāt tas Finanšu ministrijai palīdz prognozēt Kopienai maksājamo kontribūciju apjomu un kalendāro sadalījumu. Šis ir svarīgs nacionālās budžētas plānošanas elements.

6.4 Izdevumu daļa

615. Kas attiecas uz nacionālo budžētas izdevumu daļu, tad lielais vairums ienemumu no lauksaimniecības un Strukturālajiem Fondiem tiek novirzīti caur Apvienotās Karalistes Departamentiem pie galīgā sanemeja, piemēram, fermeriem vai vietējam pašvaldībam. Departamenti, kuru parzina ir šī nauda, atbild par to tieši tāpat, ka par nacionālo naudu, t.i., tas asīgnējums tiek apstiprināts ar balsojumu, tas Parskatu Oficiāra pienākums ir atskaitīties par to, to audīt Nacionālā Audita Parvalde, un Apakšnama Valsts Parskatu Komiteja pieprasīs Parskatu Oficiārim izskaidrot jebkuras neatbilstības.

616. Turklāt iztērojumi no EK Budžeta ir pakļauti Kopienas noteikumiem un Kopienas institūciju veiktai inspekcijai, auditam un atestācijai. Te ietilpst arī inspekcijas, ko veic gan Komisijas attiecīgais operacionālais Ģenerāldirektorāts (piem., DG VI attiecībā uz lauksaimniecību), gan Finanšialais Kontrolieris (DG XX), ka arī Eiropas Auditoru Tiesa.

617. Rezultāts ir tāds, ka Kopienas izdevumi visumā ir daudz sarežģītāki un dārgāki administrējami, nekā nacionālie izdevumi. Mēs to akceptējam kā “neizbēgamu launumu”, ņemot vērā pamatprincipu, ka Kопiena nes Līguma noteikto atbildību par Budžeta izpildi

visuma, un ka subsidiaritātes argumenti nav piemērojami, ja tiek skartas Kopienas finansiālas intereses (1992. g. Eiropas Edinburgas Apspriedes Secinājumi). Neskatoties uz to, ir daudz darāma, lai racionalizētu nacionālas un EK veiktas kontroles (iekšējo finansiālo kontroli/audita kontroles, kā arī ārējo auditu). Darbs pie tā tiek veikts galvenokārt SEM 2000 kontekstā.

618. Visparinot var teikt, ka pastāvošos institucionālos mehānismus un administratīvās procedūras pielāgoja tā, ka nepieciešams ES izdevumu pārvaldībai. Neskatoties uz to, šim nolūkam ir izveidota virkne specifisku iestāžu, tur kur Kopienas noteikumi to prasa vai Kopienas finanšu operāciju sarežģītības pakāpes dēļ tas ir saprātīgi. Visnozīmīgākais no tam ir aģentūras, kuras regulē lauksaimniecības finanses (Lauksaimnieciskās Razošanas Intervencu Pārvalde (LRIP)). Pārējās iestādes vai vienības ir izveidotas strukturālo izdevumu uzraudzībai. Piemēram, speciālā vienība administrē Eiropas Sociālā Fonda izdevumus, kuru efektīva pārvaldība Apvienotajā Karalistē var izrādīties komplikāta, tāpat kā citas dalībvalstīs.

7. Kopienas finanšu integrācija nacionālajā budžetā

7.1. Vispārīgie principi

619. Kā jau atzīmēts, Apvienotās Karalistes sistēma tiek veidota tā, lai maksimāli palielinātu caurspīdīgumu un budžeta disciplīnu Kopienā. Ciktāl iespējams, tā tiek veidota arī tā, lai veicinātu saskaņotību starp valsts izdevumiem, kurus finansē Apvienotās Karalistes nodokļu maksātājs ar EK Budžeta starpniecību, un valsts izdevumiem, kurus finansē Apvienotās Karalistes nodokļu maksātājs ar nacionālā budžeta starpniecību.

7.2. Nacionālā budžeta raksturojums

620. Transakcijas attiecībā uz EK Budžetu nekada veida nepārņemas nacionālā budžeta ienemumu daļa. Tas pilnībā tiek atspoguļots izdevumu daļā. Konkrēti:

- ienemumi no EK Budžeta formē daļu no attiecīgā Departamenta (principā Lauksaimniecības, kā arī dažādo par Strukturālajiem Fondiem atbildīgo departamentu) publisko izdevumu plāniem;
- Apvienotajai Karalistei konceptuāli pierakstīta EK ārējā tērijuma daļa (pašlaik apmēram 14%, kas procentuāli līdzinās Apvienotās Karalistes dotajam finansējumam EK Budžeta kopumā) formē daļu no Starptautiskās Attīstības Departamenta (agrākās Aizjūras Attīstības Administrācijas) izdevumu plāniem;
- starpība, kura pēc definīcijas sastāda tos neto publiskā sektora maksājumus, kurus Apvienotā Karaliste izdarījusi EK Budžeta, tiek atspoguļota valdības izdevumu plānos kā Valsts Kases iztērijumu programma.

621. Finanšu ministrija arī publiski pilnīgus datus par Apvienotās Karalistes bruto kontribūciju un tas atvieglojumu. Tācu, kaut arī šie ir svarīgi statistikas dati, tos neizmanto kā valsts izdevumu plānošanas apkopotus radītājus.

622. Pieredze rāda, ka ir ļoti grūti pareizi prognozēt Apvienotās Karalistes neto kontribūciju katrā gadā. Tas padara Finanšu ministrijas programmu, kura skar ES dalībvalsts statusa specifiskas izpausmes pašu zeme, par īpaši nesolidu saskaitāmo nacionālo publisko izdevumu aritmetiku. Šis nesolidums var būt pietiekošs, lai launākajā gadījumā ietekmētu visu budžeta stratēģiju. Citiem vārdiem sakot, tas var izšķirt, vai nacionālā budžeta bus vai nebus pietiekošas iespējas manevrēt, lai izmainītu nodokļus, koriģētu izdevumus kādā citā jomā, vai lai koriģētu aizņēmšanas vajadzību. Daleji tas tā ir Apvienotajai Karalistei specifisku iemeslu dēļ, tādu kā Apvienotās Karalistes atšķirīgais finansiālais gads (aprīlis — aprīlis). Bet daleji tas tā ir prognozešanas grūtību dēļ attiecībā uz Kopienas Budžeta ienemumu kalendāro grafiku un vispārējo iztērijšanas normu. Pēdējais no minētajām grūtībām ir kopīgas visām dalībvalstīm.

7.3. EK Budzeta ienemumu atspoguļojums departamentu budžetos

623. Ka jau iepriekš paskaidrots 5. nodalā, attiecīgo terejošo departamentu kompetence ir planot, saskaņot koppradītāju ietvaros, izdevumus no Kopienas Budzeta un īstenot to parvaldību.

624. Apvienotajā Karaliste funkcionē detalizētas sistēmas, lai nodrošinātu, ka Kopienas terejumu normu izmaiņas tiek atspoguļotas attiecīgās nacionālās terejumu normu korekcijas (visa visumā tas nozīmē, ka Kopienas terejumu pieaugumus vai nu var kompensēt ar atbilstošiem nacionālās izdevumu samazinājumiem, vai arī saskaņā ar pieņemtu lēmumu kādā konkrētā gadījumā nekompensēt). Tie ir:

- ka minēts, EK ārējo izdevumu Apvienotās Karalistes daļas iekļaušana attiecīgās Apvienotās Karalistes ministrijas budžetā;
- Apvienotās Karalistes attiecīgās publiskās izdevumu programmas koreģēšana, lai atspoguļotu apjoma izmaiņas EK izdevumos *iekšpolitikas pasākumiem*, galvenokārt zinātniskajai izpētei un tehnoloģiju attīstībai, bet arī aptverot plašu spektra pārējās politikas attiecībā uz, piemēram, kultūru, veselības aizsardzību un izglītību.

625. Visumā, raugoties no Apvienotās Karalistes Valdības skatpunkta, šīs sistēmas ļauj Apvienotās Karalistes administrācijai objektīvi izlemt, vai reaģēt uz kādu korekciju EK Budzeta apjomā, izdarot kompensējošu korekciju attiecīgajā nacionālās budžeta sadaļā, jeb vai koreģēt nacionālās budžetu kā vienotu veselumu, tādējādi ietekmējot finanšu jomā tiem nacionālās politikas pasākumiem, kas nekada veidā nav saistīti ar EK politiku. Tāda mērķa, cik tālā tas attiecas uz atsevišķiem Apvienotās Karalistes departamentiem, pastāv stimulojošs motīvs apsvert, vai ierosinātās korekcijas EK izdevumos — jomas, par kurām tie ir atbildīgi un par kurām tie ved sarunas Briselē — piedāvā tādā veidā par iztērojamo naudu, kura būtu ekvivalenta tas pašas summas iztērojumam caur nacionālās budžetu. Šādā veidā gan ieinteresētajiem Departamentiem, gan tiem, ar kuriem viņi ved sarunas Kopienā, tiek atgādāts, ka Kopienas Budžets nav bezmaksas labums. Tā ir svarīga zīna budžeta disciplīnas veicināšanai.

626. Šie mehānismi nav piemērojami tiem Apvienotās Karalistes Strukturālās Fondu ienemumiem, uz kuriem attiecas Kopienas spēka esošās papildināmības principa normas. Bet no departamentiem tiek prasīts iekļaut šos ienemumus savos publiskās izdevumu plānos.

627. Atsaucoties uz lūgumu, Finanšu ministrija labprāt sniegs šādu informāciju.

8. ES Finanšu ministriju stratēģiskās ieinteresētības sfēras

8.1. Centālās finansālās funkcijas

628. No iepriekšējiem paragrāfiem redzams, ka Valdības Valsts Kases Departamentam ir operacionāla loma gan īstenojot kontribūciju maksāšanu, gan arī nacionālās budžeta mērķu sasniegšanas nolūkos prognozējot un noverojot bruto kontribūcijas, ienemumus — un tādējādi neto kontribūciju. Skaidrs, ka Finanšu ministrijai ir arī stratēģiska ieinteresētība šajās lietās.

629. Kaut kur citā vietā Finanšu ministrijas aktivitātes EK finanšu jomā ir lielākoties stratēģiskas. To nolūks ir nodrošināt, lai sistēmas būtu efektīvas un lai kopejais politikas smaguma centrs būtu atbilstošs ekonomiskajiem un finansālajiem mērķiem. Tiesām, pieredze rāda, ka pastāv virkne jomu, kuras Valdības Valsts Kases Departamentam — līdzīgi citam ES Finanšu ministrijam — nepieciešams realizēt šādu stratēģisku ietekmi. Datas no šīm jomām tiks aplūkotas turpmākajā tekstā.

8.2. *Finansu parvaldība un krapniecība*

630 Viena no jomām, kura Valdības Valsts Kases Departaments, līdzīgi parejam EK Finanšu ministrijam, ir atradis par nepieciešamu īstenot aktīvu ieinteresētību, ir EK finanšu parvaldības un krapniecības apkarošanas mehānismu stiprināšana. Šai jomai atbilstošie darbi pēdējā laikā ir centralizēti Komisijas Grupā, kuru veido Finanšu ministru personīgā pārstāvji SEM 2000 jautājumos (PPG). Viens no PPG uzdevumiem ir bijis nacionālās administrācijas pārveidošana pieverst pienācīgu uzmanību Kopienas naudas līdzekļu finanšu parvaldības uzlabošanai.

631. Tas atspoguļo finanšu ministriju aktīvo ieinteresētību Kopienas sistēmu efektivitātē, neskatoties uz faktu, ka tas vispār daudz nenodarbojas ar detalizētu administrēšanu. Tas atspoguļo arī tādu faktu, ka Kopienas institūciju centrālās finanšu funkcijas — salīdzinājuma ar šādām funkcijām daudzas dalībvalstis — vēl joprojām ir samērā vāgas. Vēl nemāksamība tiek veltīta nepieciešamo uzlabojumu sasniegšanai, bet tie vēl joprojām nav pilnīgi. Turpmāk dāzu nākošo gadu gaitā ir iespējamas nozīmīgas pārmaiņas.

632. Finanšu ministrijas ir aktīvi iesaistījušas Kopienas politiskā kursa izstrādāšanā attiecībā uz radnieciskiem jautājumiem, tādēļ ka saikne starp Komisijas Finanšu Kontroli un ekvivalentajiem orgāniem dalībvalstīs (Iekšējā Audita dienesti, kuri informē Pārskatu Oficiālos Apvienotajā Karalistē). Pastāv arī problēmas attiecībā uz ārējās audita politiku, piemēram, Eiropas Auditoru Tiesas (EAT) pilnvaru pastiprināšanu un sadarbību starp EAT un nacionālajam audita institūcijām (NAI); kā arī iegūto vērtību un par to izvērtējamās naudas atbilstības kritēriju izstrādāšanu un novērtēšanu Kopienas politiskajos risinājumos.

8.3. *Budžeta disciplīna*

633. Viena no jomām, kur Apvienotās Karalistes Finanšu ministrija īsteno aktīvu stratēģisko ieinteresētību, ir budžeta disciplīnas mehānismu uzlabošana Kopienas ietvaros. Tie ir virkne juridisku un procesuālu risinājumu ar mērķi nodrošināt, ka izdevumu plāni tiks ieviesti un uzturēti pielaužamās līmeņos, un ka politiskie lēmumi atsevišķos sektoros respektēs absolūto izdevumu griestus. No vienas puses, budžeta disciplīnas uzlabošana prasa to Kopienas dienestu (it sevišķi DG XX) lomas palielināšanu, kuru kompetence ir analogiska finanšu ministriju dienestu kompetencei. No otras puses, budžeta disciplīna prasa kolektīvo uzmanību, sakot no finanšu ministriem līdz ECOFIN un Budžeta Padomei, kā arī izmantojot finanšu ministriju intervences, lai koordinētu nacionālās pozīcijas galvaspilsētas.

634. Turklāt Finanšu ministrijām ir dabiskas bāzes par konkrēto Kopienas politiku finanšu ministriju jomā gan kopizmaksas dēļ (it sevišķi lauksaimniecībā), gan sakarā ar grūtībām dažādās Padomes/Apspriedes pieņemtās daudzos plašā spektra politiskos lēmumus iekļaut pastāvošajā finanšu rāmī (it sevišķi attiecībā uz iekšējo izvērtējumu), gan arī tāpēc, ka atsevišķi priekšlikumi varētu būt pretrunā ar Kopienas tiesiskajām normām vai tiem varētu būt kādas nevelamas īpatnības citos aspektos (tādās kā Kopienas Budžeta pakļaušana potenciāli nosacītiem ārpusbilances riskiem). Tas sekme atspoguļot finanšu ministriju ieinteresētību nacionālās politikas izstrādāšanā, it īpaši tur, kur tam ir nozīmīgas finanšu sekas attiecībā vai nu uz izdevumu apjomu, vai potenciālajām nākotnes saistībām, vai arī budžetarajiem principiem.

8.4. *ES paplašināšanas politikas ar finansialām un ekonomiskām saistībām*

635. Ir arī vēl trešā ES problēmu grupa, par kuru finanšu ministrijas aktīvi interesējas. Piemēram, daudzām apspriešanai Starptautiskās Konferencē (SVK) izvirzītajām problēmām ir būtiskas finanšu izpausmes. Tiklīdz finanšu ministrijas bus cieši iesaistītas to valdības diskusiju nacionālajā mašīnā, kurām ir svarīgas ekonomiskās un politiskās sekas, tā tas centīsies īstenot pienācīgu līmeņa ieguldījumu attiecīgajās SVK diskusijās. Finanšu ministrijām, protams, bus arī svarīga loma sarunās par paplašināšanos, kā arī sagatavošanas stadijās lēmumos par Savienības pašreizējo politiku reformu.

9. Administratīvie un metodiskie risinājumi

9.1. Finanšu ministriju sadarbība

636. Kopienas procedūras dod finanšu ministrijam dāzas iespējas darboties iepriekš aplūkotojās jomās kopīgi. To mērķis ir garantēt, ka Kopienas lēmumu pieņemšanas process piešķirs pienācīgu svaru finanšu lietai, noveršot Kopienas centrālo finanšu funkciju relatīvo vajumu un kompensējot faktu, ka daudzas Kopienas lietas karto ārlietu ministrijas, kuru galvenā kompetence aptver ārlietu, nevis kontroles sferu. Konkrēti, ECOFIN palielina savu rīcības varu par plašāku saimnieciskās darbības sferu, ka to paradīja diskusija neformālajā ECOFIN Nordvījka 1997. gada aprīlī.

637. Finanšu ministrijam, protams, ir iespējas neformālai sadarbībai ar saviem analogajiem partneriem citās dalībvalstīs.

9.2. EK Budžeta lietu organizēšana Finanšu ministriju ietvaros

638. Par EK Budžeta jautājumiem speciāli atbildīgas nodaļas ir izveidotas vairumā dalībvalstu Finanšu ministrijās. Apvienotajā Karalistē šī nodaļa vienmēr ir bijusi Starptautisko Finanšu Direktora Eiropas lietu daļa, kaut gan specifiska kompetence attiecībā uz lauksaimniecības un Strukturālo Fondu izmaksājumiem tagad ir lokalizēta šī departamenta valsts līdzekļu iztērijuma sekcijās, ar diagonālam pārskatu sniegšanas paklaulības piesaistēm pie Eiropas lietu sekcijās. Finanšu ministrijās Eiropas finanšu nodaļai ir diagonālas pārskatu sniegšanas paklaulības saiknes ar nacionālo budžeta koordinātoriem, un horizontāla saikne ar Valsts Kases Gramatvedī, kurš ir atbildīgs par kontribūciju fizisko maksāšanu. Cik mums zināms, tad ļoti līdzīgas sistēmas pastāv Vācijā un Nīderlandē.

639. Saskaņā ar citu modeļi, ES Finanšu nodaļa atrodas Finanšu ministrijās budžeta direktorātā, ar koordinējošām piesaistēm pie Eiropas vai starptautisko lietu daļās, kurām tipiska gadījuma butu jābut atbildīgai par ECOFIN saimniecisko lietu koordinēšanu. Mēs zinām, ka visumā šāds izkārtojums ir Francijā, Beļģijā, Zviedrijā un Austrijā.

640. Dāzas citas dalībvalstīs, it sevišķi tajās, kurās ir vai ir bijušas ievērojamas ka galīgas līdzekļu sanemējas no Kopienas Budžeta, finanšu ministriju strukturālie izkārtojumi var piedot lielāku svaru no EK Budžeta sanemto ienākumu centrālajai pārvaldībai. Mēs zinām, ka tas tā ir Irījā, Spānijā un Itālijā.

9.3. Finanšu ministriju attiecības ar citām ministrijām

641. Ka vienmēr, administratīvo sistēmu detalizēta organizācija atspoguļo nacionālās prioritātes, atšķirīgumu nacionālās sistēmas, ka arī politiskās un administratīvās kultūras atpsverumus. Šeit nekada ideāla modeļa nav. Tomēr skaidrs ir tas, ka, lai panāktu efektivitāti šajā jomā, finanšu ministrijām vajag pievērst uzmanību virknei pamatjautājumiem:

- Finanšu ministrijām vajadzīga pietiekoši specifīga lēmējvaras *autoritāte* (tiesiska, politiska vai institucionāla), lai iegutu reālu svaru pie pārējām ministrijām, ar kurām tam ir saimnieciski darījumi, it sevišķi lauksaimniecības ministrijām, ārlietu ministrijām un premjerministru kanceļejām;
- tam jābut apriķotām veikt saimnieciskos darījumus tieši ar citām finanšu ministrijām;
- ierednīem, kuri pieņemti darba amatos, kas saistīti ar EK finanšu lietai, ir nepieciešamas noteikta darba veikšanas spējas, prasmes un apmacība EK saimniecisko darījumu kārtošana, ka arī tradicionālā finanšu ministriju darbinieku kvalifikācija. Ir, protams, vel citas finanšu ministrijās darba jomas, kur nepieciešamas specifiskas prasmes EK jautājumos — piemēram, monetārā joma un finansālo institūciju joma. Vispār, finanšu ministriju kadri jākomplektē no ekspertiem EK lietas. Kaut gan jau pagājuši 25 gadi kopš iestāšanās ES,

Apvienotas Karalistes Finanšu ministrija vēl joprojām strādā, lai sasniegtu šo merki;

- visuma, ja ir jāizvelas, tad droši vien labāk ir izmantot darbiniekus ar ES līmenim atbilstošām prasēm Kopienas darījumos, pat ja šie darbinieki cita aspekta netiktu atlasīti kādam konkrētam uzdevumam. Darbinieka nominēšana tikai tādēļ vien, ka viņš ministrija aizņem attiecīgu amatu bez EK funkcijām, var novest pie problēmas, ja vien šim individam nepieņem atbilstošas EK līmenim nepieciešamas prasmes un spējas veikt noteikto darbu.

9.4. Pastāvīga pārstāvniecība Briselē

642. Protams, liela daļa EK finansiālā darba, it sevišķi attiecībā uz EK Budžetu, tiek veikta ar Pastāvīgas Pārstāvniecības Briselē palīdzību, un Pastāvīgajai Pārstāvniecībai ir noteicoša loma politikas izstrādāšanā. Lielāka daļa no Apvienotas Karalistes Pastāvīgajā Pārstāvniecībā strādājošajiem sešiem ierēdņiem, kuri nodarbojas ar ES finanšu lietu, ir atkomandēti no Finanšu ministrijas vai citam finanšu aģenturam (piemēram, Muitas Parvaldes un Akcīzu Parvaldes vai Anglijas Bankas). Mēs zinām, ka tas tā parasti ir arī ar citām valstīm.

643. Pieredze rāda, ka ļoti cieša sadarbība un atklata un efektīva saziņa starp nacionālo galvaspilsētu un Pastāvīgo Pārstāvniecību tomēr ir būtiski svarīga, lai darbu veiktu rezultātīvi. Pieredze turklāt rāda, ka komandējuma esošo EK finansiālo lietu ekspertu (un stratēģisko domātāju) klātbūtnē Pastāvīgās Pārstāvniecības nav aizvietojušas šādu ekspertu (un stratēģisko domātāju) esamībai finanšu ministrijas galvaspilsētās, un arī, pēc vispārējā atzinuma, *vice versa* (otrādi).

10. Kopienas finansiālās pārvaldības perspektīvas dažiem turpmākajiem gadiem

644. Šī apcerējuma beigu daļa galvenā verība tiek pievērsta Kopienas finansiālās pārvaldības sistēmu specifiskam problemam. Būtu ir tāda, ka ES kandidatvalstīm iestāšanās brīdī bus jābūt spējīgam apmierināt prasības, kas uz iestāšanās brīdī bus daudz stingrākas nekā pašreiz.

645. Kopiena ir stājusies pie plašā apjoma programmas īstenošanas, kura skar finansiālās pārvaldības reformu. Aizsakumu darba kārtībā attiecībā uz reformas realizēšanu var rast Māstrihtas Līguma finansiālās pārvaldības pantu plašājas izmaiņas. Šī darba kārtībā aptver daudzus no šajā rakstā aplūkotojumiem jautājumiem.

646. Reformas galvenie motīvi ir atzinas, ka Kopienas Budžeta veidošanas un finanšu pārvaldības kapacitāte nav tik attīstīta, lai atbilstu Kopienas Budžeta augšmei, un ka izšķirošajos aspektos Komisijas procedūras ir novecojušas. Politiska izpratne tas nozīmē dalībvalstu sabiedriskās domas paustas nopietnas bāzes par nelietderīgu un dažkārt launprātīgu Kopienas naudas līdzekļu izlietojumu. Ne viena vien dalībvalsti politiskais un sabiedriskais sapikums par noformējuma vai izpildījuma nepareizību un krapniecības līmeni ir traucējis ratificēt pašas resursu griestu palielinājumu, par ko principiāla vienošanās bija panākta 1992. gadā.

647. Turklāt vispārējais iespaids ir tāds, ka nepieciešama plašāka sadarbība starp Kopienas institūcijām un dalībvalstīm. Konkrēti, bez labākas sadarbības starp Komisiju, kura ir atbildīga par Budžeta izpildi, un dalībvalstīm, kuras iztērē ne mazāk kā 80% no Budžeta, izradīsies neiespējami panākt uzlabojumus tāda mēroga, ka to pieprasa sabiedriskā doma.

11. SEM 2000

648. Racionāla un lietderīga pārvaldība (Sound and Efficient Management (SEM)) 2000 ir Komisijas programma finanšu pārvaldības reformai.

649. *1. stadija* un *2. stadija* skar Komisijas iekšējos parkartojumus. Uzsvārs tiek likts uz to, lai palielinātu operacionālo vienību atbildību par uzskaitvedību un pārskatu sniegšanu.

Tas nozīme atteikšanos no tradicionālas *ex ante visa* finansialas kontroles un strikti nodalītiem *ordonnateur*, *comptable* un *controlleur* par labu tādai sistēmai, kura politikas parvaldītājiem uzliek lielāku atbildību, un vispirms kartam lielāku atbildību par uzskaitvedību un pārskatu sniegšanu par resursiem, kurus viņi izlieto.

650. Pirmās solis ir bijis attiecīgu finansialo vienību nodibināšana terejošo Ģenerāldirektorātu ietvaros, kā arī tajos nodarbināto speciālistu kvalitātes, kvantitātes un statusa paaugstināšana. Ilgā laikā posmā Ģenerāldirektorātā kļuvis daudz atbildīgāki par to, ka tie izlieto resursus ar iecerēto nolūku atbrīvot DG XX ietvaros (finansiala kontrole) strādājošos speciālistus no ikdienišķajiem kontroles pienākumiem par labu daudz efektīvākai merketas cilmes ekspertīzei attiecībā uz vislabāko praksi, iegūtas vērtības un par to izdotas naudas atbilstību, konsultēšanu un iekšējo auditu.

651. Tāpat pašlaik jaunās budžeta veidošanas sistēmas nodrošina DG XIX tādā lomā Komisijas Sakotnējā Budžeta Projekta izstrādāšana, kura ir daudz radniecīgāka budžeta ministrijas lomai.

652. 3. stadijā skar attiecības starp Komisiju un dalībvalstīm kā partneriem Kopienas Budžeta īstenošana. Tā paredz:

- precīzāk definēt izdevumu piemērotību finansēšanai no Strukturālajiem Fondiem;
- izveidot struktūretas darba attiecības starp Komisijas Finansialo Kontroli un ekvivalentajiem orgāniem dalībvalstīs (finansialo kontroli vai iekšējo auditu, atkarībā no sistēmas), lai izvairītos no dublēšanas un paaugstinātu to efektivitāti, ar kādu tiek izlietoti šīs inspekcijas resursi. Tā nosaka "Protokoli" starp Komisijas Finansialo Kontrolieri un viņas analogiem, daudzi no kuriem jau ir parakstīti;
- konstruktīvu partnerību starp EAT, Komisiju un dalībvalstīm (atkal kā Kopienas Budžeta līdzekļu parvaldītājam), ieskaitot aktīvu sekošanu Eiropas Auditoru Tiesas aizsardzības izpildei no dalībvalstīm, kā arī no Komisijas puses, un reāli ar to, ka dalībvalstīs reāli uz Komisijas pausto kriticismu par to, ka tas īsteno EK līdzekļu finansialo parvaldību;
- sadarbību attiecībā uz skaidras naudas plusmas prognozēšanu, lai samazinātu nepamatotas prasības dalībvalstīm finansēt EK Budžetu;
- paplašināt principu, ka dalībvalstīs, kura nepareizi pārvalda Kopienas līdzekļus, jāpaverš finansiala sankcija no lauksaimniecības sfēras, kur to jau piemēro, uz citām Budžeta sfērām. Tas prasītu atšķirīgas sistēmas attiecībā uz lauksaimniecības izmantošanu "noraidījumu".

653. Betu maldinoši jau iepriekš noteikt, cik tālu šie pasākumi bus pavirzījuši merka statusus uz nākošo paplašinājuma brīdi. Bet ir loģiski norādīt, ka:

- Kopienas Budžeta operācijas starp Komisiju un dalībvalstīm bus daudz kooperatīvākas attiecības;
- gan Komisijas operacionālajam vienībam, gan orgāniem dalībvalstīs, kas tērē Kopienas naudu, bus lielāka atbildība par pārskatu sniegšanu;
- akcentēta tiks dalībvalstīm sistēmu spēja apmierināt vispārpieņemto produktivitātes standartu, nevis sistēmu standartizācija. Citiem vārdiem sakot, kooperācija attīstīsies, balstoties uz esošo sistēmu respektēšanu, pie nosacījuma, ka tas var attīstīties tur, kur nepieciešams;
- plašāk piemēros sodus par nepareizu vadību kā papildinājumu tam, ka lielākas pilnvaras un atbildība bus cilvēkiem, kuru parzina ir politiskie risinājumi.

654. Visbeidzot, ir ļoti iespējams, ka, balstoties uz Eiropas Parlamenta Budžetas Kontroles Komitejas pieredzi un uz veiksmīgo Eiropas Parlamenta Pagaidu Komiteju Krapniecības izmeklēšanai tranzīta operācijās, Eiropas Parlaments īstenos pilnvertīgāku lomu to personu saukšana pie atbildības, kuras atbildīgas par Kopienas naudas līdzekļiem,.

1. pielikums. Tehniskis komentars par saikni starp Eiropas Kopienas Budzetu un nacionalajam publiskajam finansem Apvienotajā Karalistē

1. Ievads

655. Šajā komentāra aplūkotas galvenās īpatnības saiknē starp Kopienas Budzetu un nacionālo budzetu. Tas galvenokārt ir iecerēts nevis kā rokasgrāmata par Kopienas finansēm, bet gan lai palīdzētu speciālistiem, kuriem jāzina par Kopienas finanšu ietekmi uz nacionālajam publiskajam finansēm.

2. Galvenie skaitliskie rādītāji

656. Kopienas Budzets tagad iztēre summu apmēram £70 miljardi, kas aptuveni ekvivalenta Apvienotās Karalistes vietējās varas summāriem izdevumiem (1997. gada jūnija kurss bija apmēram 1,40 ECU pret £). Apvienotās Karalistes bruto kontribūcija parasti līdzinās apmēram 14% no šā skaitļa. Apvienotās Karalistes publiskā sektora summārie ienemumi svārstās no gada gada, bet, salīdzinot vienu gadu ar otru, nepārsniedz aptuveni 8% no EK Budzeta (£4,5 miljardi). Kā apstiprinājumu atšķirībai starp tas bruto kontribūciju un tai atveletajiem ienemumiem, Apvienotā Karalistē ir saņemusi atlaidi, kas, visparīgi sakot, samazina tas bruto kontribūciju par divām trešdaļām, ar viena gada aizkavēšanos. 1996. gada atlaide bija apmēram £2 miljardi un neto kontribūcija apmēram £2,5 miljardi; šie skaitļi stipri svārstās no gada gada.

3. Budzeta ienemumu daļa

657. EK finanses vispār neparādas Apvienotās Karalistes budzeta ienemumu daļa. Dazū nodokļu ienemumi tiek pārskaitīti Kopienai pilnībā (tradicionālie pašas resursi, t.i., muitas nodevas, kā arī lauksaimniecības un cukura levīji) vai daļēji (PVN). Nacionālajos kontos tie parādas glūzi tāpat kā jebkuri citi ienemumi, un kā tādi tiek atspoguļoti Finanšu Pārskata un Budzeta Zinājumā.

4. Budzeta izdevumu daļa

658. Apvienotajā Karalistē visa Kopienas finanšu ietekme tiek atspoguļota nacionālā budzeta izdevumu daļā tā, lai Parlamentam un nodokļu maksātājam sniegtu tik nozīmīgu informāciju, cik vien iespējams. Ir izveidotas detalizētas sistēmas, lai nodrošinātu, ciklā tas ir iespējams, kā Apvienotajā Karalistē valsts izdevumi no abiem budžetiem tiek sadalīti optimāli, kaut gan neapšaubāmi Apvienotajai Karalistē ir daudz mazāka kontrole par EK Budzeta izdevumu apjomu un sadalījumu. Šīs sistēmas turklāt nostiprina budzeta disciplīnu kā nacionālajā, tā arī EK Budzeta. To mērķis ir mazināt iespāidu, kā EK Budzets ir kāds bezmaksas labums, un kompensēt, ciklā tas ir iespējams, nepilnības Kopienas institūciju centrālās finansu funkcijas. Dazas citas daļībvalstīs cenšās sasniegt analogiskus mērķus; Francijā, piemēram, bruto kontribūcija tiek atspoguļota kā "levījs" nacionālā budzeta ienemumu daļā.

4.2. Valsts izdevumu plānošana

659. Pamatprincipi ir šādi:

- Apvienotās Karalistes publiskā sektora izdevumi, kurus finansē ar EK ienemumiem, tiek traktēti kā attiecīgā Apvienotās Karalistes departamenta izdevumi (galvenokārt lauksaimniecības un Strukturālie Fondi). Departamentiem ir nepieciešams valsts izdevumu nodrošinājums, t.i., atļauja tērēt, attiecībā uz izdevumiem, kurus finansē ar šiem ienemumiem, glūzi tāpat kā tiek prasīts segums attiecībā uz jebkuriem citiem valsts izdevumiem;
- Apvienotās Karalistes daļa (apmēram 14%) Kopienas arejas palīdzības izmaksas veido Starptautiskās Attīstības Departamenta (SAD) budzeta sastāvdaļu un tiek plānota kā tāda.

- Apvienotas Karalistes neto kontribūcija, tehniski apzīmēta kā “neto maksājumi”, tiek traktēta kā atsevišķa programma, par kuru atbildīga ir Finanšu ministrija.

660. Citiem vārdiem sakot, valsts izdevumu plāni traktē Apvienotas Karalistes apmaksātos EK ienemumus kā atbildīga departamenta izdevumus, un neto kontribūciju kā debetējumu Valsts Kasei, kurš bus jāatskaita no nacionālajiem izdevumiem izmantojamās kopsummas. Ienemumi plus neto kontribūcija līdzinās bruto kontribūcijai pēc samazinājuma atskaitīšanas, kura ir (ņemot vienu gadu līdz ar otru) naudas summa, ko Apvienota Karaliste faktiski nodod EK.

661. Papildus publiskā sektora ienemumiem, Apvienotas Karalistes privātais sektors saņem maksājumus tieši no EK, kuri tiek finansēti ar Apvienotas Karalistes neto kontribūciju Eiropas Kopienai. To apjoms ir ar katru £500 miljoni gada (lielāka daļa paredzēta zinātniskai izpētei) un tie tiek iekļauti samazinājuma kalkulācijā.

662. Cits veids, kā to visu aplūkot, ir Apvienotas Karalistes kontribūcijas struktūras izteikšana resursu pārdales terminos, t.i., ekonomikas, nevis juridiskos terminos.

	<i>£bn</i> aptuvenas tendētas summas pašlaik
Bruto kontribūcija	9.1
<i>minus</i> samazinājums ²²	(2.4)
Bruto kontribūcija pēc samazinājuma (nauda izmaksāta)	6.7
<i>minus</i> Apvienotas Karalistes publiskā sektora ienemumi	(4.3)
Apvienotas Karalistes neto kontribūcija	2.4
<i>minus</i> ²³ Apvienotas Karalistes “daļa” EK arejas palīdzības Budžeta (piesaistīta Britu Arejas Attīstības Departamentam), t.i., transfertlīdzekļu maksājumi trešajam valstīm	(0.6)
Apvienotas Karalistes “neto maksājumi” (valsts izdevumu plānojuma kopsavilkums)	1.8
<i>minus</i> pārveidumi Apvienotas Karalistes privātajam sektoram caur EK Budžetu	(0.4)
Apvienotas Karalistes līdzekļu pārskaitījums EK rezerves fondam	1.3

663. Vesturiskā skatījumā Kopienas izdevumi ir palielinājušies daudz straujāk nekā nacionālie izdevumi. Rezultātā Apvienotas Karalistes neto kontribūcijas pieaugums parbīdīs nacionālo izdevumu prioritātes attiecībā pret doto nacionālo publisko izdevumu mērķi, jo šeit bus pieejams mazāk naudas tērēšanai Apvienotas Karalistes ietvaros. Bet bruto kontribūcijas pieaugums ietekmē nacionālās prioritātes arī tad, ja Apvienotas Karalistes ienemumi pieaug pietiekoši, lai neto kontribūciju uzturētu stabilu, par cik šie ienemumi no EK Budžeta finansē izdevumus, kuri ne vienmēr atbilst Apvienotas Karalistes prioritātem.

664. Apvienotas Karalistes valsts izdevumu sistēmām ir virkne īpatnību, kas iecerētas šo efektu neitralizēšanai. Pamatprincips ir tāds, ka Kopienas izdevumu pieaugumus, cik vien iespējams, jākompensē ar ekvivalento Apvienotas Karalistes izdevumu samazinājumu, nevis ar samazinājumiem viscaur visos Apvienotas Karalistes izdevumos kā viena veseluma.

22. Pamatojoties uz iepriekšēja gada datiem.

23. Atskaitītas vēl dažas, mazākas korekcijas.

Bijušais Francijas Budzeta ministrs šo principu ir raksturojis ka *principe de constance*, un to ievero arī citas dalībvalstis. Apvienotajā Karalistē minētie mehānismi ir šādi.

665. Pirmkārt, Apvienotās Karalistes departamentu pienākums ir iegūt pilnīgu publisko izdevumu nodrošinājumu (t.i., atļauju tērēt vīnu saskaņotā tērēšanas plānu ietvaros) attiecībā uz izdevumiem, kurus finansē ar ienemumiem no EK Budžeta, t.i., vīni nevar vienkārši pieņemt naudu no Briseles un papildināt ar to savus plānus. Divi galvenie sektori ir:

- *lauksaimniecība*, kura ir *sui generis* (unikāla), jo Kopiena tik daudz ko nosaka lauksaimniecības politikas un izdevumu joma, un KLP izdevumi ir daudz lielāki nekā nacionālās izdevumi;
- *Struktūralie Fondi*, attiecībā uz kuriem funkcionē kopīga groza veidošanas mehānisms, kas iecerēts, lai varetu ņemt vērā mehāniskās grūtības EK ienemumu plānošanā. Bet šī kopeja groza veidošanas mehānisms ir sava veida apdrošināšana pret neparedzētiem deficītiem ienemumu sagādē, kura piedalās vairums attiecīgo departamentu. (Skotija un Velsa nepiedalās, jo tas izmanto savus “*Blocks*”, lai izlīdzinātu “pikūs” un nobīdes ienemumus.)

666. Kopienas likumdošana prasa, lai Struktūralo Fondu iztērojums būtu “papildinājums” tam, ko dalībvalstis būtu iztērojušas citos apstākļos. Kopiena spēkā esošais papildināmības princips prasa, lai struktūraliem mērķiem atvēlētās nacionālās finanses būtu ne mazākas kā iepriekšējā plānošanas periodā. Tāpat kā pārējās dalībvalstis, arī Apvienotā Karalistē regulāri pierada Komisijai savu respektu pret šīm prasībām.

667. Atribūcijas sistēma attiecas uz Kopienas arejo iztērojumu, t.i., palīdzību arpus-ES valstīm. Līdzekļi, kuri atbilst Apvienotās Karalistes daļai tajā, tiek iekļauti Britu Arejas Attīstības Departamenta plānos, t.i., izsakoties vienkāršoti, summa, kura Britu Arejas Attīstības Departamentam ir pieejama bilaterālai palīdzībai, ir vīnu pilnais asignejums minūšā EK palīdzības apjoms, kuru, kā domājams, finansēs Apvienotā Karalistē. Analogiskās sistēmas tiek piemērotas pārējiem arejiem izdevumiem, piem., Kopīgās Arpolitikas un Drošības Politikas ietvaros, kaut gan tur summas ir daudz mazākas.

668. Visbeidzot, EUROPESES²⁴ mehānisms attiecas uz Kopienas iekšpolitikas virzieniem (zinātniskā izpēte, Transeuropeān Networks (Transeiropas Tīkli jeb saīsināti TENS²⁵), un liels daudzums sīkaku politiku attiecībā uz kultūru, veselības aizsardzību, apkārtnes vides aizsardzību, u.c.). Lielākoties šīs politikas nozīmē transfertlīdzekļu parveidus tieši privātajam sektoram dalībvalstīs, piemēram, zinātniskai izpētei, kaut gan tur ir arī publiskā sektora transfertlīdzekļu pārsūtījumi. Šeit ir spēkā princips, ka Kopienas tērojuma līmeņa korekcijas tiek neitralizētas ar nacionālo tērojuma ekvivalento sektoru korekcijām. Šis efekts ir līdzīgs tam, kurš skar atribūciju uz Britu Arejas Attīstības Departamenta budžetu; Kopienas iztērojuma pieaugums nozīmē, ka aizvien lielāku daļu Apvienotās Karalistes darba iedālis Brisele un aizvien mazāk Londona. Bet mehānisms ir atšķirīgs, atspoguļojot faktu, ka lielam skaitam departamentu un departamentālo izdevumu programmu vajag būt nodrošinātiem sakarā ar Kopienas iekšpolitikas izdevumu plašumu un daudzveidību.

669. EUROPESES mehānisms saskano atbilstošos Apvienotās Karalistes publiskā sektora ienemumus ar vispārējo EUROPESES regulējumu. Šos publiskā sektora ienemumus traktē iepriekš aprakstītajā veidā.

24. Termins EUROPESES ir atvasināts no vārdiem “European” (Eiropas Kopejais Tirgus) un “Public Expenditure Survey” (Valsts izdevumu ekspertīze) — Apvienotās Karalistes procedūra valsts izdevumu noteikšanai.

25. Transeuropeān Networks (Viseiropas Tīkli) ir galvenokārt dzelzceļu, zināma mēra autoceļu un informācijas tehnoloģijas tīkli.

670. EUROPES funkcione, istenojot samazinajumus attiecigajam departamentu bazeslinijam. Departamenti nakas argumentet papildus asignejumu, ja tie jut, ka nevarēs ielagot šos samazinajumus, nenodarot nepielaujamu kaitejumu saviem nacionalajiem merkiem.

ELVGF-GARANTEŠANAS OPERACIJU VADĪBA DALĪBVALSTIS

*Brian Gray*²⁶

1. Lemumu pieņemšanas process

671. Gandrīz visus Garantešanas Fonda pasakumus pilnībā finansē Kopiena²⁷. Maksājumus tomēr izdara dalībvalstis, bet Komisija pēc kadam piecām nedēļām atlīdzina katru mēneša izmaksājumu kopsummu.

672. Katrs pasākums visparīgos vilcienos tiek definēts Padomes Noteikumos, bet detalizētas normas tiek formulētas Komisijas Noteikumos. Padomes pieņemtie lēmumi ir pamatoti uz Komisijas priekšlikumiem, kurus, pirms tie tiek iesniegti Lauksaimniecības Ministru Padomei, izskata dalībvalstu pārstāvji tehniskajā komitejā (Speciāla Lauksaimniecības Komiteja (SLK)) un tad COREPER (dalībvalstu pastāvīgie pārstāvji Briselē). Komisija lēmumus pieņem pēc tam, kad ir konsultējusies ar attiecīgā lauksaimniecības sektora vadības komiteju un formāli saņēmusi tas viedokli.

673. Tiklīdz par kādu pasākumu pieņemts lēmums un Noteikumi ir stājušies spēkā, dalībvalstīm šis pasākums jārealizē. Lai to veiktu, katrā dalībvalstī pieņem nacionālos likumdošanas aktus, kuru mērķis ir starp atbilstošajiem dienestiem izvietot pienākumus un atbildību par palīdzības pieprasījumu saņemšanu, par pieprasījuma pamatotības pārbaudi attiecībā uz palīdzības piešķiršanu, par palīdzības izmaksāšanu, un par pareizu uzskaites gramatojumu vešanu. Nacionālie likumdošanas akti arī nosaka detalizētas normas, kuras konkretizētas tādās lietās kā pieprasījuma veidlapu forma, attaisnojuma dokumenti un tie uzskaites gramatojumi, kas jākarto pretendentiem, kā arī pieprasījuma pamatotības un precizitātes pārbaudes metodes.

2. Garantešanas operāciju administrācijas komplekšēšana Briselē

674. Tiklīdz Lauksaimniecības ministru padome ir piekritusi noteiktai politikai ekonomikas sektora, ieteikta pasākuma turpmākā izskatīšana lielākoties attiecas uz veidu, kādā tas tiks īstenots dalībvalstīs. Tādēļ oficiālās amatpersonas, kuras piedalās Speciālās Lauksaimniecības Komitejas sēdēs, ir augsta ranga ierēdņi par politikas pasākumu īstenošanu atbildīgajā dienestā, un oficiālās amatpersonas, kuras piedalās vadības komiteju sēdēs, ir šī dienesta pārstāvji vai arī to operacionālo dienestu pārstāvji, kuri ieinteresēti apspriežamajā priekšlikumā. Dalībvalstu mērķis ir nodrošināt, lai galīgi akceptētas rezolūcijas nemtu vērā viņu īpašos apstākļus, un lai speciālisti, kuri bus atbildīgi par to piemērošanu, pilnīgi saprastu, ka tas jāinterpretē un jāīsteno.

675. Juridisko tekstu pārveida izpratnē ir nepieciešama, bet ne jau juristiem vien ir jāpiedalās komiteju sēdēs; realizējamu pasākumu izstrādāšana vislielāko ieguldījumu var dot vidējā ranga operacionālais personāls.

3. Dienestu organizācija dalībvalstīs

676. Pamatprincips ir tāds, ka dalībvalstīm atļauts īstenot Garantešanas pasākumus sev vispienemamākajā veidā un atbilstoši nacionālajam tiesiskam un administratīvajam sistemam. Administrēšanas izdevumus nes dalībvalsts, nevis Kopienas Budžets²⁸, neskaitot zināmas

26. *Brian Gray* k-gs kopš 1992. gada ir DG VI, A1.3 nodaļa priekšnieks, atbildīgs par ELVGF-Garantešanas rekinu sankcionēšanu. Pirms tam viņš bija Eiropas Auditoru Tiesas ierēdnis, 10 gadus nostrādājot attīstības merķiem paredzētās palīdzības joma un 3 gadus veltot Garantešanas Fondiem. Viņš ir Anglijas Zverināts Gramatvedis, un līdz 1978. gadam bija audita vadītājs Deloitte, auditoru firma, Zambija un Londona.

27. Iznēmums attiecas uz pavadpasākumiem (palīdzība agro-vides aizsardzībai, mežniecībai un ienākumu līmeņa nodrošināšanai), kurus Kopiena līdzfinansē 50% vai 75% apmērā.

28. Noteikumi Nr. 729/70, 1(4). pants.

kontribucijas, kuras laiku pa laikam tiek izdarītas izmaksu segšanai par jaunu vai uzlabotu kontroles sistemu ieviešanu.

3.1. *Pieprasījumu apstrāde, pamatotības pārbaude un apmaksā*

677. Pieprasījumu apstrādes visparastākais organizacionālais modelis ir:

- centralizēti viena departamenta administrēt palīdzības piešķirumus komercialajam un industriālajam sektoram (eksporta dotācijas, intervencu uzglabājumi, pārstrādes veicināšanas pabalsti);
- individualajiem razotajiem piešķiramo pabalstu administrēšanu deleģēt reģionālajiem departamentiem (arāmzemes apsešana, premijas par majļopiem).

678. Logiskais pamatojums pedejai no minētajam shēmam ir tads, ka neizbegamas anomalijas un kludas pieprasījumos, kas saņemti no daudzajiem pretendentiem, vislabāk izskatāmas vietējā līmenī, un ka vienīgi reģionālā administrācija var mobilizēt daudzos inspektoros, kuri nepieciešami verifikācijām uz vietās fermas.

679. Lai pienākumu sadale butu racionāla, palīdzības pieprasījumu patiesīguma pārbaudu veikšana butu jāuzņemas nevis to departamentu ierēdņiem, kuri atbildīgi par palīdzības pieprasījumu saņemšanu un sankcionēšanu, bet gan departamentiem, kuri ir tehniski kompetenti attiecībā uz fizisko pārbaudu veikšanu. Šie tehniskie departamenti varetu but veterināras pārvaldes, agronomi, piena produktu eksperti, vai laboratorijas.

680. Kaut gan daudzo un dažādo uzdevumu decentralizēšana uz reģionālajiem un tehniskajiem dienestiem ir nepieciešama, lai butu iespējams nodarboties ar ikkatru atsevišķu pieprasījumu, informācijai par visiem pieprasījumiem ir jābut centralizētai, lai nodrošinātu dalībvalstij iespēju veikt pārbaudes, piemēram, tādās, ko prasa integrēta kontroles sistēma²⁹; lai garantētu maksājumu procedūru aizsardzības pasākumus; un lai ļautu Komisijai verificēt pieprasījumu apstrādes procedūru īstenošanu.

681. Par uzskaites un pārskatu informācijas centralizēšanu atbildīgas ir maksājumu aģentūras. Saskaņā ar Noteikumu (EEC) n° 729/70. 4.pantū, no katras dalībvalsts tiek prasīts nodibināt maksājumu aģentūras tik maza skaita, cik vien iespējams pie tās institucionālajiem un konstitucionālajiem ierobežojumiem, un nodrošināt, lai tās panāk augstas pakāpes kontroli par savām finansālajām un gramatvedības procedūram. Dažādie kontroles sistēmu elementi ir definēti pielikumā pie Noteikumiem (EC) n° 1663/95.

682. Tieši maksājumu aģentūra it tā, kuras personālam jābut komplektētam no ierēdņiem ar augsta līmeņa kompetenci dator sistēmu, finanšu un audita jomās, jo tieši maksājumu aģentūra galu galā garantē to, ka Kopienas likumdošanas aktu visas prasības ir izpildītas pirms pieprasījuma sankcionēšanas maksājumam. Maksājumu aģentūras pienākums ir arī, ka noteikusi Komisija³⁰, vest detalizētu reģistru par informāciju, kura attiecas uz pieprasījumiem. Tas pienākums ir iegramatot intervences krājumu uzglabāšanas apmaksas operācijas, ka arī noverot to avansu klīringu, kuri piešķirti saskaņā ar daudzām palīdzības shēmām, un atgušanas rīkojumu kalendāro izpildi.

683. Ja tiek izveidota vairāku neka viena aģentūra, tad kāds dienests jānozīmē par Koordinācijas Iestādi, kas darbotos ka vienīgais sarunu vedējs ar Komisiju un veicinātu Kopienas normu vienveidīgu piemērošanu.

29. 1992. gada 5. decembra Noteikumi Nr. 3508/92 OJ n° L355.

30. 1996. gada 3. oktobra Lemums Nr. 2732 (nepublicēts).

3.2. *Audita departamenti*

684. No dalibvalstīm tiek prasīts nodibināt divus par *ex post* auditiem atbildīgus departamentus. Viens no tiem ir Sertificējošais Orgāns, no kura tiek prasīts veikt maksājumu agentūru reķinu gada auditu un zinot par to atbilstību akreditācijas kritērijiem. Otrs ir dienests, kas atbildīgs par visu Garantešanas Fonda beneficiāriju, izņemot individuālos razotājus, gramatvedības detalizētu *ex post* revīziju. Abu departamentu personāls tiek nokomplektēts ar ierēdņiem, kuri apmacīti auditešanas metodes, bet detalizēto *ex post* revīziju gadījuma veidā arī ar daziem muitas inspektoriem.

4. **Reķinu sankcionēšana**

685. Saskaņā ar Noteikumu (EEC) 729/70. 2. un 3. pantu, Komisija ir tiesīga akceptēt Kopienas finanšešanai tikai tos maksājumus, kuri pilnībā atbilst Kopienas normām. Šīs normas nosaka, ka zināmu daļu palīdzības pieprasījumu ir jāparbauda, un šim parbaudem jābūt pietiekoši efektīvam, lai apkarotu un atklātu krapniecību un noformējuma un izpildījuma nepareizību³¹. Tādējādi Komisija ir tiesīga liegt finanšejumu tiem atsevišķiem pieprasījumiem, kuri, ka konstatēts, neatbilst Kopienas normām, ka arī noraidīt tos pieprasījumus, kuri nav pienācīgi jāparbauda pirms izmaksājuma.

686. Reķinu sankcionēšanas procedūras ietvaros Komisija revīdē, ka dalībvalstis īsteno Garantijas Fondu. Komisija:

- verificē maksājumu agentūru gada pārskatu neapšaubamību, galvenokārt revīdējot sertificējošo organu ziņojumus un sertifikātus, un pieņem ikgadēju lēmumu par deklarēto summu akceptēšanu;
- apmeklē dalībvalstis, lai pārbaudītu apstākļus, kādos dalībvalstis pārvaldīja naudas līdzekļus, un ja tie bija neapmierinoši un pastāvēja risks par zaudējuma nodarīšanu Fondam, tā var pilnībā vai daļēji atgūt deklarētos izdevumus³².

687. Konkrēti, ja dalībvalstu dienesti nav veikusi prasītas kontroles, tā nolēmīgi atteikties apmaksāt kādu procentuālu daļu no maksājumiem, visbiežāk 2 procentus, 5 procentus vai 10 procentus³³. Pirms šāda lēmuma pieņemšanas dalībvalstij tiek dota iespēja diskutēt un izskaidrot Komisijas konstatējumus, vispirms rakstveidā, pēc tam divpusējas apspriedes. Pastāv arī iespēja iesniegt lietu Samierināšanas Komitejas izskatīšanai, kura izveidota no pieciem videja ranga neatkarīgiem ekspertiem. Kad Komisija galu galā pieņem tādu lēmumu, tad atteikta summa tiek atgūta no dalībvalsts, kura vēlāk var iesniegt Justīcijas Tiesai apelāciju pret šo lēmumu.

688. Summas, kuras koriģētas šāda veida, var būt ļoti būtiskas, un tieši dalībvalsts intereses ir nodrošināt, lai tas administratīvās procedūras būtu prasītāja līmenī, pat ja adekvāta personāla nokomplektēšanas un tas dienestu aprikošanas izmaksas šķiet augstas.

689. Komisijas politika attiecībā uz šo korekciju piemērošanu var šķist pārmerīgi stingra un sodošā, bet sabiedrībai būtu jāsaprot, ka Kopeja Lauksaimniecības Politika cieš no pārmerīgi augsta krapniecības un noformējuma vai izpildījuma nepareizības varbūtības līmeņa, ka arī sniedz iespējas maldināšanai. Saņemot Eiropas Parlamenta un Eiropas Auditoru Tiesas atbalstu, Komisija ir apņēmusi pilnu panākumu, lai dalībvalstis ar maksimālo nopietnību īsteno savu kontroli par Garantešanas Fonda izmaksājumiem.

690. Kas attiecas uz summām, kas atprasītas no dalībvalstīm, tad pēdējos gados visnozīmīgākās korekcijas skara, piemēram, piena kvotu režīma nepiemērošanu (Itālija,

31. Noteikumi Nr. 729/70, 8. pants.

32. Noteikumi Nr. 729/70, 5. pants.

33. Dokuments VI/216/93, 2. pielikums.

Spanija), olivu registra un olivu nozares datorfaila neieviešanu (Griekija, Spanija), pienacīgas kontroles nerealizēšanu par liellopu galas (Francija, Vācija, Irija, Itālija, Apvienotā Karaliste) un partikas graudu (Francija, Itālija) uzglabāšanu sabiedriskajās noliktavās, kā arī efektīvu parbāžu nepiemērošanu eksporta dotācijām (vairuma dalībvalstu).

FINANSIALA KONTROLE UN AUDITS EIROPAS SAVIENĪBĀ

*Alan Pratley*³⁴

1. Ievads

691. Finanšialas kontroles un audita mērķis Eiropas Savienībā ir ar Ministru Padomes un Eiropas Parlamenta palīdzību dot nodokļu maksātājam parļiecību, ka Eiropas Parlamenta un Eiropas Savienības nauda tiek pareizi parvaldīta un izlietota atbilstoši Savienības mērķiem un visparīgajiem, ka arī sektorālajiem normatīvajiem aktiem, kuri reglamente īstenojamo politiku. Eiropas Savienības pašreizējā Budžeta apjoms ir apmēram 90 miljardi ECU. Ta kā ELVGF-Garantēšanas Fonds (kurš nodrošina Kopejas Lauksaimniecības un Zvejniecības Politikas īstenošanu) un Strukturālie Fondi kopa reprezentē apmēram 80% no Budžeta, tad Komisijas, dalībvalstu un Eiropas Auditoru Tiesas koordinācijas nozīme finanšu kontroles un audita jomā ir acīm redzama. Ta nebūt nav mazāka citas jomas.

2. Finanšiala kontrole un audits Komisijas līmenī un ārpus Komisijas ietvariem — Visparīgs apskats

692. Racionāla finanšu parvaldība Komisija balstās uz iekšējo kontroli terejošajos departamentos, kuru nodrošina resursu direktorāti vai finanšialas parvaldības vienības; uz iekšējo auditu, kuru nodrošina Finanšialas Kontroles Ģenerāldirektorāts (DG XX); un uz ārējo auditu, kuru nodrošina Eiropas Auditoru Tiesa.

693. Racionāla finanšu parvaldība ārpus Komisijas ietvariem balstās uz iekšējo kontroli nacionālās, reģionālās un vietējās valsts civildienesta organizācijas, kuras atbildīgas par līdzekļu izlietojumu; uz iekšējo auditu, kuru nodrošina speciālas vienības nacionālās ministrijas (vai centrālās organi, tādi kā *Inspection Générale des Finances* Francijā); un uz ārējo auditu, kuru nodrošina nacionāla, reģionāla un vietēja līmenī.

694. Visur tur, kur Eiropas Savienības līdzekļi tiek tereti dalībvalstīs, katrā zinā pastāv cieša Komisijas un dalībvalstu sadarbība attiecībā uz iekšējo kontroli un iekšējo auditu. To varētu ilustret šādi:

1. Attiecībā uz izdevumiem, kurus vada un īsteno tieši Kopeja, iekšējo kontroli nodrošina vadības Ģenerāldirektorāts ar finanšialo transakciju *ex ante* (iepriekšēju) akceptu un iekšējo auditu nodrošina Finanšialas Kontroles Ģenerāldirektorāts (DG XX). (Situācijas, kas skar palīdzību valstīm, kuras nav Savienības locekļes, zināma mēra ir iesaistīti sanemejvalsts publiskie dienesti.).
2. Attiecībā uz izdevumiem, kuru līdzfinansēšana piedalās Eiropas Savienībā, iekšējo kontroli dalībvalstīs nodrošina nacionālās, reģionālās vai vietējās valdības dienesti (un publiskas korporācijas, universitātes vai privātais sektors zinātniskās izpētes gadījumā), izmantojot iekšējo auditu, kuru veic Finanšialas Kontroles Ģenerāldirektorāts un Komisijas dienesti (sasaistē ar attiecīgajiem iekšējiem auditoriem dalībvalstīs Strukturālo Fondu un Zinātniskās Izpētes gadījumā.).
3. Attiecībā uz ELVGF-Garantēšanas izdevumiem, kurus pilnībā finansē Kopeja, bet pārvalda dalībvalstīs, iekšējo kontroli nodrošina akreditētas nacionālās aģentūras dalībvalstīs, izmantojot iekšējo auditu, kuru veic nacionālais kontroles orgāns, Finanšialas Kontroles Ģenerāldirektorāts un akceptējošais Ģenerāldirektorāts.

34. *Alan Pratley* k-gs kopš 1990. gada ir Eiropas Kopeju Komisijas Finanšu Kontroliera vietnieks. Viņš iekļavas Komisijā 1973. gada un strādāja administrēšanas un finanšialas kontroles jomā, ieskaitot periodus, kad viņš strādāja par Kabineteša vietnieku pie Komisara, kura parzina bija Budžets, finanšiala kontrole un administrēšana, un par Ģenerālās Administrācijas direktoru.

695. Arejo auditu visos gadījumos nodrošina Eiropas Auditoru Tiesa sadarbība, cik nepieciešams, ar dalībvalstu areja audita orgāniem, un, ierobežota mērā, neformāla sadarbība ar sanemejvalstu areja audita orgāniem.

696. Nemot vērā tas atbildību par Eiropas Savienības Budžeta izpildi, Komisijai ir jābūt spējīgai pierādīt, ka pastāv adekvāta iekšēja kontrole visos līmeņos un ka tā nodrošina vai izmanto atbilstošu iekšēja audita funkciju gan attiecībā uz tiešajiem izdevumiem, gan arī tur, kur Kopienas līdzekļus izmaksā un pārvalda dalībvalstis vai aģentūras. Pedeja no minētajiem gadījumiem ir būtiski svarīgi nodrošināt adekvātu un vienveidīgu pārvaldības un kontroles līmeni visās dalībvalstīs.

3. Finansiāla kontrole un audits Eiropas Komisijas ietvaros

697. Finansiāla kontrole un audits Eiropas Komisijas ietvaros ir organizēta šādi:

1. Pati Komisija sankcionē izdevumu finanšējuma saistības attiecībā uz plašām programmām un pasākumiem. Attiecībā uz blakus pasākumiem un mazākam summām, Komisija izdevumu sankcionēšanas pilnvaras deleģē operacionālo departamentu ģenerāldirektoriem un nozīmetam pakāpēm to ietvaros.
2. Ģenerāldirektors ir atbildīgs par adekvātas iekšējās kontroles garantēšanu, izmantojot direktorātu (vai vienību), kas atbildīgs ka par finansiālo, ta arī par cilvēku darba resursu pārvaldību un tieši pakļauts viņam. Šis direktorāts (vai vienība) darbojas ka pretsvārs operacionālajiem direktorātiem un vienībām un ir atbildīgs par profilaktisko pārbaudi attiecībā uz to, vai iekšēja kontrole ir istajā vietā un funkcionē, un ka istajā vietā ir attiecīgā novērtēšanas funkcija *ex ante*, notiekoša pastāvīgai un *ex post* novērtējuma sniegšanai. Resursu direktorāts ir atbildīgs arī par to tiešo izdevumu kontroli uz vietās, kuri saistīti ar arpus Komisijas ietvāriem esošo organizāciju veiktajam darbībam.
3. Finansiālas Kontroles Ģenerāldirektorāts audite Ģenerāldirektorātu iekšējo kontroli, veicot *ex ante* pārbaudes, atbilstošos gadījumos ar nejaušās izlases metodi, attiecībā uz visiem ienemumiem (ieskaitot nelikumīgo izdevumu atgūvumus) un izdevumiem (izdevumu finanšējuma saistības, maksājumi), un ar pienācīgu periodiskumu sistematiski veicot iekšējos auditus attiecībā uz vadības un kontroles sistēmām Ģenerāldirektorātos. Iekšējos auditos ietilpst finansiālie auditī, gramatvedības pārskatu auditī, vadības auditī un funkcionēšanas efektivitātes auditī. *Ex ante* kontroles un iekšēja audita funkcijas tiek moduletās uz riska analīzes bāzes; vargās sistēmas un nepietiekoša funkcionēšanas efektivitāte radīs nepieciešamību pēc intensificētas kontroles un audita.
4. Komisijas finansiālas vadības strukturu vānāgo Gramatvedis, kurš ir atbildīgs par gramatvedības uzskaites un atskaites sistēmu un par maksājumu izpildi.

4. Finansiāla kontrole un audits dalībvalstīs

698. Ka norādīts sakumā, apmēram 80% no Eiropas Savienības Budžeta pārvalda un iztēre dalībvalstīs. Divās galvenās jomās ir Kopeja Lauksaimniecības (tāja skaitā Zvejniecības) Politika (ELVGF-Garantēšanas Fonds), kuras daļa ir apmēram 45% no Eiropas Savienības Budžeta, un Strukturālie un Kohezijas Fondi, kuru daļa ir apmēram 35% no Budžeta.

4.1. ELVGF-Garantēšanas Fonds

699. Kas attiecas uz ELVGF-Garantēšanas Fondu, tad Komisija pasākumus finanšē simtprocentīgi un ik mēnesī katrāi dalībvalstij atvel priekšāpmaksu. Dalībvalsts šo naudu sadala daudziem un dažādiem sanemejiem, par starpniekiem izmantojot maksājumu aģentūras, kuras ir vai nu atbildīgo ministriju strukturdala vai atrodas šo ministriju uzraudzībā. Maksājumu aģentūras administrē šos līdzekļus saskaņā ar Padomes normatīvo aktu priekšrakstiem un iesniedz gada pārskatus Komisijas akceptam apmēram sešus mēnešus

pec finansiala gada beigam (15 oktobra). Kopienas normativie akti nosaka detalizetus priekšrakstus par maksajumu agenturu organizaciju un akreditaciju, gramatvedibas uzskaites proceduram, ka ari kontroli biezumu un intensitati attieciba uz dazadiem pasakumiem. Pastav ari detalizetas reglamentejošas normas attieciba uz audita sledzieniem (sertifikatiem), kurus jauzrada kopa ar parskatiem, ka ari par organiem, kurus katra dalibvalsti jaievieš ta darba koordinešanai, kuru veic maksajumu agenturas un parejas organizācijas, kas iesaistitas ELVGF-Garantešanas Fonda operācijas.

700. Papildus faktisko rekinu sankcionešanai, Eiropas Komisija ir atbildiga ari par vadibas un kontroles sistemu parbaudi/auditu katra valsti un par to, lai tur, kur konstatetas nepilnibas, tiktu piemērotas korekcijas (visbiezak samazinajumi) prasitajam summam. Šo korekciju, kuras drikst uzlikt laika posma lidz pat diviem gadiem pec finansu gada beigam, pamatojums ir nespeja uzturet apmierinošas sistēmas, taja skaita istenot likuma noteikto kontroles biezumu un intensitati.

701. Iekšejo auditešanu veic Lauksaimniecības Ģenerāldirektorats, Zvejniecības un zivju parstrādes industrijas Ģenerāldirektorats un Finansialas Kontroles Ģenerāldirektorats. Arejo auditešanu veic Eiropas Auditoru Tiesa.

4.2. *Strukturalie un Kohezijas Fondi*

702. Atšķiriba no ELVGF-Garantešanas Fonda, kur Eiropas Savieniba nodrošina simtprocentigu finansešanu, Strukturalie Fondi nodrošina tikai Eiropas Savienības veikto līdzfinansēšanu un ir iecereti ka ligumsabiedriba, izmantojot dalibvalstis esošas vadibas un kontroles sistēmas. No dalibvalstim tiek prasits panakt, ka to sistēmas nodrošina iespēju veiksmigai operāciju istenošanai un ka tiek veikti pasakumi noformējuma un izpildījuma nepareizību profilaksei un neattaisnojamu izmaksājumu atgušanai. Komisija pati, pec dalibvalsts konsultešanas, drikst samazināt, partraukt vai anulet palīdzību attieciba uz kadu operāciju vai pasakumu, ja ir bijusi noformējuma vai izpildījuma nepareiziba vai nozīmīga novirze to istenošanas veida vai nosacījumos bez iepriekšēja Komisijas akcepta.

703. Saskana ar Strukturalo Fondu noteikumiem, no dalibvalsts tiek prasits nodrošināt Komisiju ar ieviesto vadibas un kontroles sistemu aprakstu. Tai ir ari jasaglaba un janodod Komisijas rīciba visi atbilstošie nacionalas kontroles ziņojumi par pasakumiem, kas ieklausti programmas vai citas operācijas. No tas tiek ari prasits nozīmet varas organus (parasti ministrijas) maksāšanas pieprasījumu pamatotības apliecināšanai.

704. Komisijas dienesti (Socialo lietu, Lauksaimniecības, Zvejniecības un zivju parstrādes industrijas, Regionālas attīstības, Finansialas kontroles Ģenerāldirektorati) nodrošina iekšējas kontroles funkciju, ka to paredz Strukturalo fondu noteikumi, kuri tiem ļauj veikt parbaudes uz vietas attieciba uz Strukturalo Fondu finansētajam operācijam un nacionalajam vadības un kontroles sistēmam. Komisijas dienesti drikst ari prasīt, lai dalibvalsts veic parbaudes uz vietas noluka verificēt maksāšanas pieprasījumu noformējuma un izpildījuma pareizību.

705. Eiropas Auditoru Tiesa ir atbildiga par areja audita funkciju attieciba uz Strukturalajiem Fondiem.

4.3. *Kopienas ienemumi*

706. Kopienas pašas resursus veido muitas un lauksaimnieciskas nodevas, uz PVN bazetais resurss, un uz NKP bazetais komplementarais resurss. Kas attiecas uz tradicionālajiem pašas resursiem (muitas un lauksaimnieciskajam nodevam), tad tos no saimnieciskajiem aģentiem iekase dalibvalstis saskana ar savam pašu nacionalajam proceduram, kuras tur, kur nepieciešams, korigētas, lai atbilstu Kopienas pašas resursu noteikumiem. Dalibvalstim ir pašam savas kontroles un audita sistēmas. Turklāt, Komisijas dienesti drikst ari prasīt, lai dalibvalstis veic parbaudes uz vietas, piedalās dažas regulāras nacionalo varas organu veiktas parbaudes, un drikst pec savas iniciatīvas veikt parbaudes uz vietas kopīgi ar nacionalajiem ierēdņiem.

707. Kas attiecas uz pašas resursu, kurš bazets uz PVN, tad ar PVN apliekamo personu kontroles un auditus veic nacionālie varas organi. Komisijas dienesti pārbauda procedūras un faktiskos apreķinus, kurus veikušas dalībvalstis, lai noteiktu summu, kura tiek nodota Komisijas rīcībā, izejot no šī resursa, kas ir no NKP resursa.

5. Finanšialas kontroles un audita koordinēšana starp Komisiju un dalībvalstīm

708. Nemot vērā Kopejas Lauksaimniecības un Zvejniecības Politikas (ELVGF-Garantēšanas Fonda) un Strukturālo Fondu ietvaros veikto operāciju ekstensīvo raksturu, ir būtiski svarīgi panākt, lai limitētie Komisijai un dalībvalstīm pieejamie finanšialas kontroles un audita resursi tiktu izlietoti tik lietderīga veidā, cik vien iespējams. Strukturālo Fondu noteikumi prasa Komisijai panākt, ka visas īstenotas pārbaudes tiek veiktas koordinēti, lai izvairītos no pārbažu atkārtošanas attiecībā uz vienu un to pašu priekšmetu viena un tāja paša laika posmā.

709. 1979. gada Komisija deleģēja Finanšialas Kontroles Ģenerāldirektoratam atbildību par to, lai tiktu koordinētas misijas, kuras uz vietas veicamo kontroli (verifikāciju un auditu) nolūka īstenot Komisijas dienesti dalībvalstīs.

710. Šajā nolūka Finanšialas Kontroles Ģenerāldirektorāts stājas pie divu pasākumu veikšanas, aktīvi konsultējoties ar tiem Ģenerāldirektorātiem, kuri atbildīgi par Kopejas Lauksaimniecības un Zvejniecības Politikas (ELVGF-Garantēšanas Fonda) un Strukturālo Fondu pārvaldību.

711. Kopejas Lauksaimniecības un Zvejniecības Politikas ietvaros jau pastāv koordinācija starp Lauksaimniecības un Zvejniecības Ģenerāldirektorātu un Finanšialas Kontroles Ģenerāldirektorātu, lai izvairītos no dublēšanas viņu kontroles un audita programmas un lai panāktu, ka audita darbs tiek fokusēts uz visaugstākā riska jomām. Lai tālāk uzlabotu koordināciju dalībvalstīs, divreiz gada notiek Komisijas dienestu apspriedes ar dalībvalstu maksājumu aģentūru pārstāvjiem. Mērķis ir virzīties uz to, lai saskaņotās un konsolidētās programmas būtu pieejamas jau no pašas ikgada kontroles un audita īstenošanas sākuma brīža.

712. Koordinācijas darbs vēl jo vairāk tiek veicināts Strukturālo Fondu kontekstā. Finanšialas Kontroles Ģenerāldirektorāts ir parakstījis protokolus vai administratīvas vienošanās ar atbilstošām dalībvalstīm, un sarunas ar pārējām dalībvalstīm ir krietni pavirzījušās uz priekšu. Šie protokoli vai administratīvas vienošanās paredz:

- audita metodoloģijas saskaņotu noregulēšanu;
- saskaņotās un konsolidētās ikgadējās audita programmas, kas arī apmainu ar pabeigtajām atskaitēm;
- audita gaita pārbaudamo transakciju vienlaidus izsekojumam nepieciešamo datu nodrošināšanu.

713. Protokolus parakstīja Finanšu Kontrolieris Komisijas vārda un centrālās kontroles orgāns (piem., *Inspection Générale des Finances* Francijā vai *Intervención General* Spanijā) dalībvalsts vārda tur, kur šī funkcija pastāv, vai attiecīgās ministrijas galva kopā ar sava iekšējo audita priekšnieku tajās dalībvalstīs, kur pastāv citas kontroles struktūras. Protokola neatņemama sastāvdaļa ir audita metodoloģija, kuru Komisija izmanto sistēmu auditam, papildināta, cik nepieciešams, ar attiecīgo nacionālās kontroles metodoloģiju, un kopīga metodoloģija tiek izmantota konkrētai programmai vai darbību auditam. Dalībvalsts kontroles orgāni un Komisijas dienesti auditus veic kopīgi vai atsevišķi. Notiek apmaiņa ar atskaitēm par kontroles rezultātiem un tur, kur tas iespējams, nacionālie kontroles orgāni rezumē svarīgākos reģionālās un vietējās līmeņa audita orgānu konstatējumus.

714. Parasti divreiz gada tiek noturētas koordinācijas apspriedes starp Komisiju un dalībvalsts kontroles orgāniem, aptverot visus fondus. Rudens sākumā Finanšialas Kontroles Ģenerāldirektorāts (DG XX) dalībvalstīm nosūta Komisijas dienestu indikatīvas programmas

auditiem uz vietas nakošaja gada, un uzaicina dalibvalsts kontroles organus iesniegt savas indikativas programmas. Pec tam tiek notureta koordinācijas apspriede, kurai Komisija sagatavo rezumējumu par konstatējumiem attiecība uz ikkatru Fondu šaja dalibvalsti, kuri nemti no Komisijas dienestu, Eiropas Auditoru tiesas un nacionalo kontroles organu atskaitem. Pec tam, uz ši fona un salīdzinot ar jebkuriem citiem datiem, kuri var veicināt visaptverošu riska analīzi, sanaksme izskata indikativas programmas, lai izsleptu dublēšanas vai parklašanas, un formule konsolidēto programmu, kura nemta vera iespējamo risku analīze. Ari Eiropas Auditoru Tiesa, kura sanem apspriede izskatīto materialu, taja skaita konsolidēto programmu, sastada indikativo programmu nakošajam gadam, kura var but nemta vera ši saskanota un konsolidēta programma. Otra koordinācijas apspriede tiek notureta junija, lai izskatītu konsolidētas programmas istenošanu un izdarītu nepieciešamas korekcijas.

715. Protokolu trešais elements — audita gaita parbaudamo transakciju atspoguļojuma vienlaidus izsekojums — izriet no vadības un kontroles organizācijas katra valsti. Saskaņa ar Strukturālo Fondu noteikumiem, no katras dalibvalsts tiek prasīts sniegt savu vadības un kontroles sistemu aprakstu. Komisija izmanto konsultantus, lai konstruētu vispareju modeli, kas pamatots uz aprakstiem, kuri iesniegti pēc verifikācijas ar dalibvalstīm tā, lai iespējamas nesaskanības vai loģiskas nekoncekvences butu koreģejamas. Rezultējošais audita gaita parbaudamo transakciju atspoguļojuma vienlaidus izsekojums parādis, ka maksājumu pieprasījumi tiek pamatoti. Tas arī dos iespēju nacionālajiem un ES auditoriem parbaudīt, ka ES nauda sasniedz sanemējus pienemama laika posma ietvaros, un ka ir iespējams saskaņot summas maksājumu pieprasījumos, kas iesniegti Komisijai, ar faktiskajiem galīgā sanemēja vai reģionāla vai nacionāla līmeņi istenotajiem izdevumiem. Turklāt skaidrs audita gaita parbaudamo transakciju atspoguļojuma vienlaidus izsekojums atvieglo auditoriem verificēt, ka praktiski istenojamas un dzīvotspējīgas kontroles sistēmas attiecība uz legalitāti, ka arī izpildījuma un noformējuma pareizību ir ieviestas istaja vieta un funkcionē apmierinoši.

6. Citu sferu ienemumu un izdevumu finansiāla kontrole un audits

716. Komisijas aptvertie citu sferu izdevumi attiecas uz Komisijas finansētajiem un parvalditajiem tiešajiem izdevumiem, un tas var rezumēt šādi:

Iekšpolitikas virzieni, taja skaita apmacība, sociāla un nodarbinātības politika, enerģētika, pateretaju aizsardzība	2,1%
Zinatniska izpēte un tehnoloģiska attīstība	3,8%
Administratīvie izdevumi	4,7%
Areja darbība	6,5%

717. Ka norādīts 3. nodalā, atbildīgas par finansu parvaldību ir sankcionētajī (Komisija, Ģenerāldirektori un norīkoti ierēdņi), Finanšu Kontrolieris un Ģramatvedis. Tacu operācijas nav ierobežotas ar Komisijas ietvariem. Ar neatlīdzināmo piešķirumu, servisa un piegādes kontraktu starpniecību tiešas izmaksas novirza to programmu un pasākumu administrēšanai, kuras tiek istenotas Savienības ietvaros un arpus tiem, aktīvi konsultējoties ar dalibvalstīm un palīdzību sanemošām valstīm. Atzīstot šo aktivitāšu plašo ģeogrāfisko izplatību, Finanšu Reģlaments liek Komisijas dienestiem, it īpaši Finanšu Kontrolierim, veikt ES līdzekļu izlietojuma parbaudes uz vietas. No ES subsidiju un neatlīdzināmo piešķirumu sanemējiem tiek prasīts akceptēt šo līdzekļu izlietojuma verifikāciju, kuru veikuši Komisijas dienesti un Eiropas Auditoru Tiesa.

718. Finansiālas kontroles un audita koordinēšana ar dalibvalstu varas orgāniem ir labi attīstīta attiecība uz pašas resursu, t.i., to ienemumu no dalibvalstīm, kuri nodrošina Budžeta sabalansētību, iekasešanu. Parasti divreiz gada Komisija apspriežas ar dalibvalstīm par kontroles programmām, ka arī par tas veikto audita galvenajiem rezultātiem, dalibvalstu konsultatīvas komitejas un Komisijas ekspertu aktīvas līdzdalības kontekstā. Ir izveidota arī

audita apakšgrupa, lai dalītos ar relevantu audita informāciju un praktiskiem sasniegumiem. Koordinācija ir labi attīstīta arī tāda joma kā neatlidzināmie piešķirumi zinātniskiem pētījumiem, kuri paredzēti nacionālo zinātniskās izpētes programmu kompleksai papildināšanai.

719. Arpus Kopienas ietvaram ES līdzekļi tiek izlietoti tas politisko mērķu veicināšanai Trešajā Pasaule, kā arī Centrālās un Austrumeiropas valstīs, no kurām daudzas ir Savienības kandidātvalstis.

720. Galvenais ieguldījums Trešajā Pasaule tiek īstenots no Eiropas Attīstības Fonda (+/- 1,5 miljardi ECU gada), kuru atsevišķi no ES Budžeta pārvalda Komisijas dienesti partnerība ar trešās pasaules valstīm Lomé Konvencijas ietvaros. Šīs operācijas tiek pakļautas Komisijas finansiālas kontroles un audita procedurām.

721. Trešā Pasaule gūst labumu arī no ES līdzekļiem, kas iedalīti no galvenā budžeta priekš projektiem, kurus vada ANO aģentūras. Saskaņā ar Finanšu Reglamenta prasībām, Komisijas dienesti un Eiropas Auditoru Tiesa verificē ES līdzekļu izlietojumu šajās operācijās, gan piekļūstot pie relevantas finansiālas informācijas un uzskaites dokumentiem, gan dodoties vizītes uz vietām.

6.1. Centrālās un Austrumeiropas valstis

722. ES darbības attiecībā uz Centrālās un Austrumeiropas valstīm tiek virzītas caur TACIS un Phare programmām. TACIS Programma, kura aptver Krieviju un bijušās PSRS valstis, tiek administrēta no Briselas kontakta ar ES delegācijām vai TACIS birojiem attiecīgajās valstīs. Phare Programma aptver tos projektus Centrālās Eiropas valstīs (CEV), kuri tiek vadīti no Briselas, darba izmantojot ES delegācijas šajās valstīs un projekta vadības vienības, kuras izvietotas centrālajās ministrijās. Dotajā dokumenta galvenā uzmanība ir pievērsta Phare programmu funkcionēšanai tajās valstīs, kuras pādušas vēlēšanas iestāties Eiropas Savienībā, kā arī secinājumiem, kuri jāgūst no līdzšinejas pieredzes, kas aplūkota no Finansiālas Kontroles Ģenerāldirektorāta (DG XX) un pārējo Komisijas dienestu, it īpaši DG I un DG IA, skatpunkta. Šie secinājumi ir balstīti uz Finansiālas Kontroles ikdienas darbu ar Briseli izskatītiem dosjē, uz DG XX īstenotam audita misijām uz attiecīgajām valstīm, tajā skaitā faktu konstatēšanas misijām un semināriem.

6.2. Centrāleiropas valstis (CEV)

723. CEV sava pakāpeniska un dabiska attīstība bija jāsaņem no centralizētās valsts sistēmas, kur valsts pārvalde vispār un finansiālas kontroles orgāni (ja tādi pastāvēja) nevarēja funkcionēt autonomi. Tādēļ tur nebija nekādas pieredzes attiecībā uz moderno "projektu administrēšanu", ieskaitot valsts pasūtījuma sagādes saskaņā ar izsoles procedūru rezultāta noslēgtiem piegādes kontraktiem. Tāpat pašlaik šīm valstīm bija jākorrigē brīva tirgus nosacījumu ieviešanas destabilizējošā ietekme.

724. Komisija jau no pašas sākuma centās izstrādāt Phare Programmu kā CEV administrāciju apmaiņas procesa sastāvdaļu. Papildus projekta vadības ekspertu prasmju ieviešanai galvenokārt ar rietumzemju konsultantu palīdzību, Phare ir nodibinājusi projekta vadības vienību (PVV) tīklu. Šīs PVV ir iekļautas esošajā administratīvā struktūrā, parasti attiecīgajā centrālajā ministrijā. PVV direktors ir viens no ministrijas augstākā ranga ierēdņiem, un tas personālu, kurš nekomplektē no ministrijas darbiniekiem, papildina no citām valstīm (uz pastāvīgu dzīvi) atbraukušie eksperti, kuri atkomandēti, pamatojoties uz kontraktiem starp Komisiju un dažādam ES konsultantu firmām. Bija iecerēts, ka šāda veida nacionālie ierēdņi apņemas ekspertu prasmes "darba vieta", lai ministrijas pašas būtu spējīgas pārņemt projektu vadību un kontrolēt tāda veida, kā ES dalībvalsts ministrijas vada un kontrolē Strukturālo Fondu projektus.

725. Vel krietns cela posms ir ejams līdz merkim, kad bus panākts, ka CEV valsts parvaldes struktūras ir spējīgas vadīt un kontrolēt ES finansētos projektus. Ir konstatēta šādu problēmu pastāvēšana:

- eksperta prasmju pārnese no konsultantiem uz nacionālajiem ierēdņiem nav bijusi tik pilnīga un efektīva kā cerēts, un ir spiediens no ministrijām pagarināt ārējumu konsultantu līgumus;
- nelabvēlīgā tirgus nosacījumi attiecībā uz augsti kvalificētu valsts ierēdņu komplektēšanu salīdzinājuma ar “uzskruvetajām” algām privātajā sektorā, kas novedis pie daudzu PVV bijušo darbinieku pāspēles privātajam sektoram;
- dažu CEV veikto pasākumu, lai stātos pret iepriekšējā punkta minētajām, vai nu parcelot Phare projektu vadību uz privātiem “fondiem”, nereti taja pašā ministrijā un maksājot privāta sektora algas, vai arī “uzpildot” valsts administrācijas sektora algas tiem nacionālajiem ierēdņiem, kuri administrē Phare projektus;
- grūtības ar PVV personāla komplektēšanu tajās valstīs, kuras nevēlas pielietot tādas pasākumus kā iepriekšējā punkta minētie.

7. Iekšēja kontrole, iekšējais audits, ārējais audits Centrālās Eiropas valstīs

726. Kopš 90-to gadu sākuma, kad Centrālās Eiropas valstīs sākās reformu process, vairuma valstu ir izveidoti budžeta kontroles rīki un institūcijas. Diemžēl, kopīgā koncepcija attiecībā uz iekšējo kontroli, iekšējo auditu un ārējo auditu Centrālās Eiropas valstīs nepastāv. “Faktu konstatēšanas misijas” un DG XX organizētie semināri šajās valstīs ir parādījuši, ka tur nav ne tāda finanšu kontrolēšanas modeļa transakciju *ex ante* kontroles veikšanai ar centralizētu iekšējo audita funkciju kā virkne ES dalībvalstu, ne arī Ziemeļeiropas koncepcijas par tādu pašregulējošu finanšu parvaldības sistēmu katrā ministrijā, kura būtu balstīta uz stingriem priekšrakstiem par budžeta izpildi un uzskaites gramatveidību, pārskatu sniegšanu Parlamentam, kā arī atrastos Finanšu ministrijas uzraudzībā. Vairumam CEV ir ārējais audita funkcija (Augstākā Audita Institūcija) Auditoru Tiesas vai Nacionālās Audita Parvaldes veidā, kas dažos gadījumos sniedz pārskatus Parlamentam. Augstākā Audita Institūcija dažās valstīs drīkst apvienot savu ārējais audita funkciju ar konkrētu izdevumu *ex ante* kontroles funkciju. Priekšstats par ārējais auditora neatkarību vēl nav cieši iesakņojies visās CEV, un reformas sākumgados ārējais audita funkciju dažos gadījumos īstenoja kontroles ministrijā, kura bija valdības sastāvdaļa.

727. Ka sekas kontaktiem ar DG XX un Eiropas Auditoru Tiesu, virkne CEV ir pādušas ieinteresētību ieviest tādu valsts līdzekļu kontroles metodoloģiju un institucionālo risinājumus, kas būtu analogiski Eiropas Savienībā un tas dalībvalstīs pastāvošajiem. Visievrojamākais piemērs ir Ungārija, kura izveidojusi iekšējo audita iestādi valdības līmenī (Valdības Kontroles Parvaldi), kura sākotnēji bija Finanšu ministrijas pakļautība, bet tagad sniedz pārskatus tieši Premjerministram. Tas mandāts ir aktīvi sekot Valsts budžeta izpildei un nodrošināt racionālas finanšu parvaldības principu pienācīgu ieviešanu. Ungārija ir nodibinājusi arī “klasisku” ārējo kontroli jeb augstāko audita institūciju, kas pakļauta tieši Parlamentam un saucas Valsts Audita Parvalde.

728. Citas CEV situācija ir daudz neskaidrāka un neskartotāka, neskatoties uz vispārējo gatavību izmantot Eiropas Savienībā izstrādātos modeļus, lai spētu efektīvi tikt galā ar ES prasībām un palīdzības shēmām pēc pievienošanas. Tur pastāv izpratne attiecībā uz ES Līguma 209(a). panta kā svētumu iemūzināto principu, ka krapniecības apkarošanas nolūka dalībvalstīs tādas pašas pūles vēltis ES līdzekļu administrēšanai kā nacionālā budžeta administrēšanai.

729. DG XX/Finanšu kontrole pēta iespējas praktiskai sadarbībai ar finanšu kontroles un audita orgāniem dalībvalstīs. Ungārijas Valdības Kontroles Parvalde jau ir

veikusi kontroles attiecība uz Phare Programmam un ir ieinteresēta izstrādāt ietvarosacījumus, sadarbība ar DG XX, lai kontroles sistēmas pilnveidotu struktūrēti, izmantojot pieredzi, kura Strukturālo Fondu kontekstā gūta attiecība uz kontroles koordinēšanu starp Komisiju un dalībvalstīm. Pirmsiestāšanās perioda Phare projektu finansiāla kontrole un audits var nodrošināt sagatavošanos tam iekšējās kontroles un audita struktūrai, kuras bus nepieciešamas pēc iestāšanās. Vēl jo vairāk, Phare līdzekļos ir paredzēta rezerve institūciju būves projektiem un nepieciešamajai tehniskajai palīdzībai.

730. Pašreizējam mērķim ir jābūt CEV mudināšana izveidot efektīvas iekšējās kontroles sistēmas ministriju ietvaros centrālā, reģionālā un vietējā līmenī, lai tur būtu pienācīgs atbildīgums par pārskatu sniegšanu attiecībā uz līdzekļu parvaldību un projektu īstenošanu. Iekšējās kontroles funkcija katrā ministrijā bus jāveido no pašas sakuma vairumā valstu, ar skaidri definētu kompetences sferu, lai nodrošinātu iekšējās kontroles sistēmu ieviešanu istajā vietā un to efektīvu funkcionēšanu. Iekšējā audita funkcijai, kaut arī neatkarīgi no ārējās kontroles, jābūt ar to pienācīgi sinhronizētai, lai ārējais auditors varētu izmantot iekšējā auditora darbu. Neatkarība ir vissvarīgākā prasība ka attiecībā uz iekšējo auditu, tā arī attiecībā uz ārējo auditu, pie kam pēdējam jābūt pakļautam Parlamentam. Eiropas Savienība var šo procesu efektīvi veicināt ne tikai sniedzot padomus, tehnisko palīdzību un paraugus, bet arī piedāvājot skaidrus valsts publiskā dienesta institūciju modeļus, kurus CEV var pielāgot savam īpašajam tradīcijām un apstākļiem.

1. pielikums. Budzeta proceduras

A. EK Budzeta proceduru rezumējums

731. Kopienas budžetarajam proceduram ir trīs noteicošie elementi.

732. Pirmkārt, Pašas Resursu (PR) griesti, kuri nosaka augstāko robežu ienemumiem, kurus EK drīkst gūt no dalībvalstīm. Sakot ar 1999. gadu, tie bus vienādi ar 1,27% no Kopienas NKP. Ta kā Kopienas Budžetam jābūt sabalansētam (t.i., ir aizliegta aizņemšanās), griesti veido augstāko robežu tam, cik daudz drīkst izterēt (ar turpmāku precīzējumu pa dažiem sīkākām dažu ienemumu postenēm). PR griestus nosaka Lemums Par Pašas Resursiem, un par to izmainām dalībvalstīm Padomes sanāksmē vienbalsīgi jāvienojas, un šīs izmaiņas dalībvalstīm jāratificē ar procedūru, kas analogiska Līguma izmaiņu (kurām nepieciešama vairuma dalībvalstu nacionālā Parlamenta akcepta) ratifikācijas procedūrai.

733. Otrkārt, videjā termiņā izdevumu plāni, saukti Finansiālās Perspektīvas. Tie formulē tērēšanas radītāju grafikus pa galvenajām izdevumu kategorijām 5/7 gadu periodam (visjaunākie — laika posmā no 1993. gada līdz 1999. gadam — ir saskaņoti Eiropas Padomes Edinburgas sanāksmē 1992. gada decembrī). Finansiālo Perspektīvu pamata ir Starpinstitucionālā Vienošana starp Padomi, Komisiju un Eiropas Parlamenta, nevis kāds formāls juridisks dokuments, un tam nav Pašas Resursu griestu kvazi-Līguma statusa.

734. Pašreizējā Finansiālā Perspektīva izbeidzas 1999. gadā. Pastāv varbūtība, ka tiks panākta vienošanās par turpmāko Finansiālo Perspektīvu, bet no juridiskā viedokļa pēc tā nav nekadās vajadzības.

735. Par pašreizējo Finansiālo Perspektīvu bija panākta vienbalsīga Eiropas Padomes vienošanās, un grozījumus tajā drīkst izdarīt ar kvalificēta vairākuma balsojuma rezultātā pieņemtu Padomes lēmumu un ar Eiropas Parlamenta piekrišanu (bet nekad neparsniedzot PR griestus).

736. Treškārt, ikgadējais Kopienas Budžets. Tas ir tiesisks dokuments, kurš apstiprina ienemumus un izdevumus aplūkojamajam gadam. Saskaņā ar Līgumu, Budžets nedrīkst pārsniegt PR griestus, un saskaņā ar Starpinstrumentālo Līgumu, tam jāiekļaujas Finansiālajā Perspektīvē.

737. Ikgadējā Budžeta procedūra ir sarežģīta, būdama par iemeslu “navette” (šaudīklai) starp Padomi un Eiropas Parlamenta.

738. Isuma:

1. Komisija iepriekšējā gada maijā sagatavo Sakotnējo Budžeta Projektu (SBP);
2. Padome jūlijā notur savu Pirmo Lasījumu Budžeta Padome, lai pieņemtu Budžeta Projektu (BP). Tas notiek pēc diskusijām starp Prezidentūru, Komisiju un Parlamenta (trialoga) un Padomes Budžeta Komiteja (kuras personāls normāla gadījuma ir nokomplektēti no Finanšu//Budžeta ministrijas ierēdņiem, kas atkomandēti palīdzēt Pastāvīgajiem Parstavjiem) darbojošos ierēdņu veiktā detalizētā sagatavošanas darbā;
3. Eiropas Parlaments oktobrī notur savu Budžeta Projekta Pirmo Lasījumu, izdara grozījumus Budžeta Projekta un atdod to atpakaļ Padomei;
4. Budžeta Padome novembrī notur savu Otro lasījumu un pēc tam atdod Budžeta Projektu atpakaļ Parlamentam;
5. Parlaments, parasti decembrī, pieņem galīgo Akceptēto Budžetu.

739. Šo apmaiņu gaitā tiek ieverots tās pamatprincips, ka Padomei ir beidzamais vārds attiecībā uz “obligatīviem” izdevumiem (kuru lielāka daļa ir paredzēta lauksaimniecībai) un

Parlamentam ir beidzamais vards attiecība uz “neobligatījiem” izdevumiem (lielāka daļa no tiem nav paredzēti lauksaimniecībai).

740. Sīki izstrādātas procedūras un normas ir ļoti sarežģītas. Jaunajam dalībvalstīm nepieciešama laba informācija par tam darba līmeni.

741. Visbeidzot, izdevumiem no Kōpienas Budžeta ir vajadzīgs tiesisks pamatojums, t.i., ir jābūt spēkā tādiem Kōpienas likumdošanas aktiem, kuri sankcionē politiku, kuras ietvaros naudu paredzēts iztērēt. Ieraksts Kōpienas Budžeta pats par sevi nebut nesankcionē kādu izdevumu posteni, ja tam nav tiesiska pamatojuma.

B. Analītisks pētījums par budžetarajām tiesībnormām un procedūram dalībvalstīs

742. Ģenerāldirektorāts XIX sadarbībā ar Administratīvo Zinātņu Starptautisko Institutu pašlaik veic analītisku pētījumu “Budžetārās tiesībnormas un procedūras dalībvalstīs”, kuram jābūt pabeigtam 1997. gada septembrī. Šajā analītiskajā pētījumā bus sniegta cita starpā, pārskats par dalībvalstīs izmantotajām procedūram un piemērotajiem budžeta principiem. Kontaktpersonas ir *Jean-Pierre Baché*, nodaļas priekšnieks, Ģenerāldirektorāts XIX — Budžeti, un *Catherine Bourtembourg*, Ģenerāldirektora vietniece, IIAS.

2. pielikums. Rekinu sankcionēšanas process

743. Lauksaimnieciskajam shemam atbilstošie izdevumi ir pakļauti reglamentejošiem priekšrakstiem, kuri nosaka, ka izdevumus jāsteno saskaņā ar Kopienas tiesiskajām normām kopejas tirgu organizācijas ietvaros. Lai Komisijai būtu iespējams nodrošināt šo tiesībunormu ieviešanu, Komisija pieprasīja dalībvalstīm ieviest, sākot ar 1996. gada, šādus jaunus normatīvos priekšrakstus:

- visām dalībvalstīm formāli jāakredīto maksājumu aģentūras, kuras ir atbildīgas par ELVGF shēmu administrēšanu, ieviejojot administratīvos un kontroles kritērijus;
- ja tiek akreditēta vairāk nekā viena maksājumu aģentūra, ir jānozīmē Koordinējošais Orgāns, kuram jāizpilda dalībvalsts parstāvja pienākumi attiecībā uz Komisijas tekstu izplatīšanu, shēmu realizācijas harmonizētas piemērošanas veicināšanu, normatīvajos aktos nostiprinātas informācijas nosūtīšanu Komisijai, un nodrošināšanu, ka Komisijai būs brīvi pieejama visa statistikas un kontroles merkiem pieprasīta informācija. (Koordinējošais orgāns Apvienotajā Karalistē ir Intervencu Parvalde);
- katras dalībvalsts pienākums ir nozīmēt neatkarīgu Sertificēšanas Organu auditešanai un ar sertifikātu apliecinātu sledzienu došanai attiecībā uz ELVGF rekinu pilnīgumu un pareizību un atbilstību maksājumu aģentūras kritērijiem. (Neatkarīgais Sertificēšanas Orgāns Apvienotajā Karalistē ir Nacionālā Audita Parvalde.)

744. Ikgadējā Rekinu Sankcionēšanas procedūra ir sadalīta divās daļās. Tas ir Finansiālā daļa (kas balstās uz Pārskatiem un tiem obligāti kļautajiem Sertifikātiem, kurus iesūtījušas dalībvalstis) un Atbilstības daļa (kas balstās uz Komisijas auditoru vizītiem uz vietas, lai pārbaudītu atbilstību shēmas reglamenta prasībām).

745. Ja Atbilstības audits atklāj kādu nepilnību procedurās, Komisija izvirzīs priekšlikumus noraidīt (neakceptēt) daļu shēmai atbilstošo izmaksu, atspoguļojot riska pakāpi, līdz kurai to aspekta nepilnības ir pakļāvušas Kopienas līdzekļus. Neakceptēšana nedrīkst skart izmaksas, kuras īstenotas agrāk nekā divdesmit cetrus mēnešus pirms brīža, kad Komisija oficiāli kļuva informēta par šā audita konstatējumiem. Audita rezultāti un jebkurš sekojošs akcepta lēmums būs tema visaptverošai diskusijai ar Komisiju pirms formāla paziņojuma pieņemšanas. Dalībvalstis pēc tam var iesniegt apelāciju Samierināšanas Organam, kura funkcija ir novērst atšķirības starp Komisijas un attiecīgās dalībvalsts viedokļiem.

746. Atbilstības auditu finansiālie secinājumi tiks iekļauti Finansiālā lēmumā, kurš jāpieņem līdz nākošajam pārskata gada 30. aprīlim. Komisijas publicētais Lēmums konkrētize summas, kuras ir oficiāli atzītas attiecībā uz ELVGF finanšējumu. Šīs summas ietver rekinvedības kļūdu labojumus un korekcijas, no kurām dažas varetu nākt par labu dalībvalstij. Tiek prasīts neakceptēto neto summu atmaksāt atpakaļ Komisijai. Komisijas Lēmuma atcelšanu var panākt tikai ar veiksmīgu apstrīdējumu Eiropas Justīcijas Tiesā, kur tas jāiesniedz divu mēnešu laikā pēc publicēšanas vai jebkura iepriekšēja formāla paziņojuma datuma.

747. (Apvienotajā Karalistē finansiālās sekas izpaužas kā debets Valsts Kasei.)

3. pielikums. Noderīgu terminu saraksts

A posteriori audits	Skat. <i>ex post</i> kontrole
A priori audits	Skat. <i>ex ante</i> kontrole
Administratīvas kontroles sistēmas	<p>Attiecas uz ministriju nefinansialas dabas proceduram un uzskaites dokumentējumu, kas nodrošina atbilstību normām, kuras reglamente tādās aktivitātes kā:</p> <ul style="list-style-type: none">• darbinieku iecelšana amatā, paaugstināšana amatā un disciplinešana;• valsts pasūtījuma sagādes;• vienlīdzīgas iespējas mazākuma grupām;• korespondences apstrāde;• komandējumi un reprezentācijas pasākumi, u.c. [Skat. arī <i>Kontrole (1.)</i>.]
Amata apraksts	Individam veicamo uzdevumu vai aktivitāšu kopa, kas fikse kompetences robežas šī individa ienemtajam amatam (vai postenim).
Apstiprināšana (finansiāla)	Nozīme, ka sankcionējoša autoritāte ir verificējusi un pamatojusi, ka darbība vai transakcija atbilst visparzītiem metodēm un procedurām. (300.03.2a).
Arejie auditori	Attiecas uz kādas organizācijas auditoriem, kuri nav pakļauti šīs organizācijas kontrolei un nedrīkst būt atbildīgi par merkiem, kurus noteikusi organizācija. Parasti pastāv atšķirība starp arejiem auditoriem un iekšējiem auditoriem.
Atbildība	<p>Viens no vissvarīgākajiem jēdzieniem mūsdienu vadības teorijā un praksē. Ta nozīme ir tāda, ka vadītājiem jābūt atbildīgiem par noteikta pienākumu un uzdevumu kopuma izpildi, ka arī viņu amatam atbilstošo noteikumu un standartu ieviešanu. Vadītājs sniedz skaidri definētai personai vai organam atskaites par savu darbību, viņu drīkst apbalvot par labiem darbības rezultātiem un viņam vai viņai jāsaņem sods par sliktu darbības rezultātu sekām. Organizācijas vienības vadītāju drīkst arī saukt pie atbildības par pakļauta personāla darbību.</p> <p>Valdības, reformējot publiskā sektora vadību, ir lielākoties centušas deleģēt vadītājiem lielāku manevrētspēju un autonomiju kā līdzekli viņu vadīto struktūru darba lietderības un efektivitātes uzlabošanai. Ta ka tas dod vadītājam lielāku lēmējvaru, reformas ir paredzēts daudz lielāku uzsvāru likt uz atbildību kā līdzekli šīs vā istenotās varas līdzsvarošanai un ierobežošanai. Attiecība uz valdības ministriju un agentūru veikto darbu, atbildība var būt:</p> <ul style="list-style-type: none">• iekšēja, t.i., pārskatu sniegšana augstāka līmeņa vadībai, kuras ietvaros vadītāji tiek regulāri atestēti attiecībā uz veidu, kādā viņi ir izpildījuši viņu amata aprakstos formulētos uzdevumus, un bieži vien atkarībā no šo atestāciju (darba rezultativitātes novērtējuma) iznākuma viņi gūst algas palielinājumu un/vai perspektīvas tikt pāvirzītiem uz augšu pa karjeras kāpnēm;• areja, t.i., pārskatu sniegšana parlamentam, valsts vai centrālajam agentūram, tadām kā augstāka audita institūcija (AAI), par savas darbības rezultativitāti (un, augstāka ranga vadītāju gadījumā, par viņu vadītas organizācijas darba rezultativitāti).

Audita merki	Define paredzeto audita uzdevumu izpildes rezultata gūstamos sasniegumus.
Audita pieradījumi	Auditora savaktie pieradījumi ka audita proceduru sastāvdaļa.
Audita risks	Attiecas uz risku, ka auditora veikto proceduru rezultāta netiks konstatētas lietas, kuru dēļ, ja tas būtu zināms, būtu nepieciešams mainīt auditora ziņojumu.
Audita selektīvais iztverums	Attiecināms tur, kur auditora veiktas procedūras tiek piemērotas nevis visai pārbaudāmajai pamatkopai, kura atbilst audita darba uzdevumam, bet gan tikai šīs kopas selektīvam iztverumam.
Audita sertifikāts	Attiecas uz auditora ziņojumu, kurš tiek sastādīts tulīt pēc audita uzdevumu izpildes. Piemēram, organizācijas finanšu pārskatam obligāti kļātpievienojamo auditora ziņojumu var uzskatīt par šo finanšu pārskatu sertifikātu.
Audita ziņojums	Attiecas uz auditora ziņojumu, kurš noformēts tulīt pēc auditešanas darba pabeigšanas. Piemēram, auditora ziņojums par organizācijas finanšu pārskatiem izkļāstis auditora darba rezultātus attiecībā uz finanšu pārskatiem.
Audits	<p>Auditu var veikt, lai apmierinātu vadības vajadzības (iekšējais audits); augstāka audita institūcija (AAI) vai jebkurš cits neatkarīgs auditors veic auditu (ārējo auditu), lai tiktu izpildītas ar likumu noteiktas saistības. Iekšējā audita īpašs uzdevums ir aktīvi noverot vadības kontroles sistēmas, ka arī zinot viedā posmā vadībai par nepilnībām un rekomendēt uzlabojumus. Auditā diapazons ir ļoti plašs un tājā ietilpst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • finanšu auditi, kuri aptver finanšu pārskatu revīziju un atzinuma sniegšanu par tiem, ka arī to gramatvedības uzskaites sistēmu pārbaudi, uz kurām šie pārskati ir balstīti; • atbilstības vai noformējuma un izpildījuma pareizības auditi, kuros revīde tiesisko un administratīvo atbilstību, ka arī administrēšanas, finanšu sistēmu un vadības kontroles sistēmu godīgumu un racionalitāti. • funkcionēšanas audits/ekonomiskuma auditi, kuros novērtē vadības programmu, atsevišķu ministriju un aģentūru vadības un operatīvo produktivitāti (taupīgumu, lietderīgumu un efektivitāti) attiecībā uz finanšu, kadru un pārējo resursu izlietojumu viņu mērķu sasniegšana. [Skat. arī <i>Kontrole (2.)</i>.]
Augstāka Audita Institūcija (“AAI”)	Attiecas uz jebkuru organizāciju, kura nosaka auditešanas darba standartus. Organizācija pati ka tāda bus atkarīga no audita konkrētā diapazonā.
Budžeta veidošana	Attiecas uz procesu, ar kuru organizācija plānos savas turpmākas finanšu aktivitātes.
Butiskums	Attiecas uz fakta svarīgumu saistībā ar finanšu vai funkcionālo informācijas kopu. Ja fakts ir butisks informācijas kopai, tad visdrīzāk tas bus svarīgs arī šīs informācijas lietotājam.

Centralas agenturas (resori)	<p>Izpildvaras organizācijas, kuras koordinē funkcionālo ministriju un agentūru aktivitātes un dod tam rekomendējoša rakstura norādījumus problēmu risināšanai. Praktiskais īstenojums katrā valstī ir savādaks, bet vispār tiek uzskatīts, ka pie centrālajam agentūram pieder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finanšu ministrija; • Ministru Kabineta Lietu Parvalde, vai Premjerministram asistējoša ministrija, vai Ministru Komiteja politikas izstrādāšanai un koordinēšanai; • Augstāka Audita Institūcija; • Arlietu ministrija — zināmas darbības jomas, tādās kā politika attiecībā uz integrēšanos Eiropā.
Darbības rezultativitātes mērīšana	<p>Salīdzinājuma ar iepriekšnoteiktu kritēriju virkni novērtētais taupīgums (saimnieciskums), lietderīgums (produktivitāte) un efektivitāte, ar kādu organizācija īsteno kādu konkrētu aktivitāti vai aktivitāšu diapazonu. Organizācijām var būt izvirzīti formāli kontrolskaitļi konkrētos to darbības aspektos — finansiāla rentabilitāte, produktivitāte, piegādāto pakalpojumu kvalitāte, u.c., — salīdzinājuma ar kuriem tiek kontrolēta un novērtēta to darbības rezultativitāte.</p>
Ex ante kontrole (skat. arī a priori audits)	<p>Auditors tiek iesaistīts valsts izdevumu sankcionēšanā. Maksāšanas rīkojumi un saņemtie attaisnojuma dokumenti tiek pārbaudīti uz to, vai attiecīgās transakcijas ir bijušas pienācīgi apstiprinātas, vai tās ir legalas, pareizi noformētas un izpildītas, un vai budžeta ir pietiekošs asigņējums.</p>
Ex post kontrole (skat. arī a posteriori audits)	<p>Vismaz triju veidu. Augstākās audita institūcijas, kurām ir tiesu varas funkcija, izdara revīziju un pieņem lēmumu attiecībā uz to individuāliem atskaitēm, kuri īsteno personīgu atbildību par valsts līdzekļu izlietojumu. Finansiālais audits, tajā skaitā to dokumentējumu revīzija, kuri attiecas uz transakciju kopu, ļauj AAI zinot par valsts pārskatiem un nodrošina pamatojumu likumdošanas orgānam sniegt zināmas formas izteikumu vai viedokli. Funkcionēšanas audits, kurš fokusēts uz valsts izdevumu īpašiem aspektiem, pievēršas plašākam taupīguma, lietderīguma un efektivitātes problemam³⁵.</p>
Finansiāla kontrole	Skat. <i>Vadības kontrole</i>
Finanšu pārskats	<p>Organizācijas sastādītais atskaites pārskats sniegšanai par savu finansiālo stāvokli. Finansiālos pārskatus parasti sagatavo saskaņā ar noteikumiem, kuri reglamentē tādus jautājumus kā to saturs un publicēšana.</p>
Finanšu pārvaldība	<p>Aptver tiesiskās un administratīvās sistēmas un procedūras, kuras ieviestas, lai ļautu valdības ministriem un agentūrai īstenot savas aktivitātes tā, ka tiek nodrošināts valsts līdzekļu pareizs izlietojums atbilstoši noteiktajiem godīguma un pareizības standartiem. Šādas aktivitātes ietilpst ienemumu gušana; valsts izdevumu un finansiālas uzskaitvedības un pārskatu sniegšanas pārvaldība un kontrole; un, dāzdos gadījumos, īpašumvērtību pārvaldība.</p>

35. *State Audit in the European Union*, The National Audit Office, United Kingdom, 1996. (*Valsts audits Eiropas Savienībā*. Nacionālā Audita Parvalde, Apvienotā Karaliste. 1996.)

Funkcionejošs (talakpastavošs) uzņēmums	Attiecas uz organizācijas speju laikus nomaksat savus parādus. Organizācija, kura to spej, ir funkcionejošs (talakpastavošs) uzņēmums. Viens no pamatpienemumiem, kuros sakņojas finanšu pārskatu vispārīga sagatavošana, ir tads, ka tie tiek sagatavoti, balstoties uz nosacījumu, ka dota organizācija ir funkcionejošs (talakpastavošs) uzņēmums.
Funkcionēšanas audits	Audits, kurš aptver sociālo programmu (vai jebkuras citas aktivitātes) taupīguma, lietderīguma un efektivitātes aspektus. Skat. arī <i>ex post</i> kontrole.
Gramatvedības kontroles sistēmas	Procedūras un dokumentējumi, kas attiecas uz ipašumvertību nosargāšanu, finansiālo darījumu noslēgšanu un iegramatošanu, un finanšu uzskaitvedības drošumu. Tas visbiežāk tiek pamatots uz Finanšu ministrijas vai AAI izdotiem standartiem, ta lai nodrošinātu gramatvedības uzskaites metožu salīdzināmību pa visām ministrijām un atbilstību nacionālajam un/vai starptautiskajam konvencijām. [Skat. arī <i>Kontrole (1.)</i> .]
Iekšēja auditešana	Neatkarīgas novērtēšanas funkcija, kas izveidota organizācijas ietvaros.
Iekšēja kontrole	Skat. <i>Vadības kontrole</i>
Iznākums	Attiecas uz to, kas galu galā tiek panākts aktivitātes rezultātā, ka pretstats tas rāzīguma radītājiem, kuri saistīti ar daudz tiešākiem vai tulītājiem merkiem. Ta, piemēram, iznākums alkohola respiratoras indēšanas selektīvas testēšanas kampaņai, kuru īstenojusi policija, varetu būt alkohola reibuma izraisīto satiksmes negadījumu skaita samazināšanas, kamēr viens no rāzīguma radītājiem būtu to šoferu skaits, kuri sodīti par likumīgi pielaujama alkohola saturā izelpojama gaisa pārsniegšanu. Rāzīguma radītājus nereti nav viegli izmerīt.
Konsolidētie pārskati	Pārskati, kurus sastāda, lai atspoguļotu saimniecisko subjektu grupas finansiālo situāciju. Piemēram, ministrija vai holdingkompanija ar daudzām funkcionālām aģenturām/meitabsabiedrībām drīkst sagatavot gan konsolidētos pārskatus, atspoguļojot organizācijas kā vienota veseluma finansiālo situāciju, gan arī pārskatus par katru funkcionālo aģenturu/meitabsabiedrību.
Konstatējumi	Atbilstoši fakta izklastījumi. Audita konstatējumu gušanas procesā tiek salīdzināts tas, kam būtu jābūt, ar to, kas ir.
Kontrole, kontroles sistēmas	Ir divas nozīmes, kas bilst vadībai un administrēšanai: <ol style="list-style-type: none"> 1. virzības un pašregulācijas mehānismi un līdzekļi, vai negadījumu profilaksei paredzēti ierobežojumi, ka autopilota, kas kontrolē lidaparātu. Daudzas valodas nav tādu vārdu, kuri būtu tiešs ekvivalents “kontrolē” dotajā izpratnē. Daudz valstīs, piemēram, Nīderlandē, šis angļu valodas vārds ir aizgūts un tiek lietots, lai paustu doto kontroles nozīmi; 2. pārbaudīt, verificēt, auditēt vai precīzi pēc oriģināla atveidot uzskaites un atskaites datus.
Kopienas Strukturalie Bloki	Tie ir ELVGF-Virzīšanas sekcija, ZVFI, ERAF un ESF.

- Korupcija** Šim jēdzienam ir daudz definīciju. Viena no tām ir “aktīva vai pasīva valsts amatpersonas (ieceltas vai ievēlētās) varas launpratīga izmantošana privāta finansiāla vai cita veida labuma gušanai”.
- Krapniecība** Nopietnākais noformējuma un izpildījuma nepareizību veids. Termins “krapniecība” ir definēts 1995. gada 26. jūlija noslēgtajā Konvencijā par Eiropas Kopienu finansiālo interešu aizstāvību (OJ No. C316, 27.11.1995). Šī Konvencija ir formulēta saskaņā ar ES trešajam pilāram atbilstošām normām, ciktāl šīs normas skar sodu sankciju uzlikšanas jautājumus (iepriekš minētais normatīvais akts attiecas uz administratīvajiem piespiedu pasākumiem un sankcijām, un tādēļ ir formulēts pirma pilāra normas noteiktajā kārtībā).
- ES Budžetam kaitejošās krapniecības definīcija (Konvencijas 1. panta 1. paragrafs), kura ir diezgan izpludusi, bet kuras būtība ir tāda, ka ar iepriekšēju nodomu īstenota rīcība vai nerīkošanās ir nepieciešams priekšnosacījums tam, lai noformējuma un izpildījuma nepareizība tiktu kvalificēta kā krapniecība un tādēļ būtu sodāma Tiesas procesuālo darbību rezultātā (visas parejas rīcības tādēļ var pakļaut sankcijai ar tādā administratīvo pasākumu palīdzību kā soda naudas un turpmāka finansējuma liegšana, u.c.), saka:
- Dotas Konvencijas izpratnē krapniecība, kura kaite Eiropas Kopienu finansiālajam interesēm, ir šāda:
- (a) izdevumu aspekta — jebkura ar iepriekšēju nodomu īstenota rīcība vai nerīkošanās attiecībā uz:
 - viltotu, nepareizu vai nepilnīgu pārskatu vai dokumentu izmantošanu vai iesniegšanu, kā rezultātā līdzekļus no Eiropas Kopienu ģenerālā budžeta vai budžetiem, kurus pārvalda Eiropas Kopienas vai kuri tiek pārvaldīti to vārda, izšķērde nelikumīgi piesavinoties vai pretlikumīgi ietur;
 - informācijas neizpaušanu, rupji parkāpjot īpašu saistību, kā sekas ir tādās pašas;
 - (b) ienemumu aspekta — jebkura ar iepriekšēju nodomu īstenota rīcība vai nerīkošanās attiecībā uz:
 - viltotu, nepareizu vai nepilnīgu pārskatu vai dokumentu izmantošanu vai iesniegšanu, kā rezultātā ir Eiropas Kopienu ģenerālā budžeta vai budžetu, kurus pārvalda Eiropas Kopienas vai kuri tiek pārvaldīti to vārda, resursu apjoma nelikumīga samazināšana;
 - informācijas neizpaušana, rupji parkāpjot īpašu saistību, kā sekas ir tādās pašas;
 - legāli iegūta labuma nepareiza pielietošana ar tādām pašām sekām.
- Labā administratīvā vadība** Piemēram, Finansiālajai Kontrolei ir visa nepieciešamā informācija tās rīcībā, lai nodrošinātu tai iespēju veikt turpmākas pārbaudes no pašas sākuma, un tā var brīvi izpildīt audita uzdevumus, kuri paredzēti Reglamentejošajos Noteikumos.

Laba līdzekļu parvaldība	<p>Piemeram:</p> <p>Izdevumi, kurus finansē Kopiena, ir aktuāli un likumīgi pamatoti. Iniciatīvas, kuras finansē Kopiena, tiek īstenotas saskaņā ar noteikumiem; tiek veikti pasākumi, lai nepielautu un aktīvi izsekotu jebkuras noformējuma un izpildījuma nepareizības, un lai atgūtu jebkuras summas, kuras zaudētas noformējuma un izpildījuma nepareizības vai nolaidības rezultātā.</p> <p>EK kontribūcija tiek pavadīta ar reālu nacionālo kontribūciju atbilstoši procentuālajam daļam, kuras konkrētizētas lēmuma piešķirt palīdzību. Nav lielas atšķirības starp kalendāro grafiku, kurš nosaka, ka Komisija laika gaitā izsniegs līdzekļus izmantošanai, un kalendāro grafiku, kurš nosaka, ka parvaldošais orgāns laika gaitā līdzekļus izlietos.</p>
Laba operacionāla vadība	<p>Piemeram:</p> <p>Operācijas veido daļu no kāda Kopienas Atbalsta Bloka (KAB). Tas ir savstarpēji saskaņots.</p> <p>Operācijas izvele tiek balstīta uz pietiekamu <i>ex ante</i> novērtējumu. Lēmums uzņemties saistību finansēt konkrētas programmas izmaksājumu turpmāko daļu tiek balstīts uz atbilstošu noverošanu gada laikā.</p> <p><i>Ex post</i> novērtējums kalpo tam, lai izmerītu operācijas socio-ekonomisko ietekmi, un tiek izmantots kāda vēlāka brīdī.</p> <p>Operāciju finansēšanas plāni ir pietiekami detalizēti. Tie atbilst indikatīvajam finansēšanas plānam, kurš deklarēts šajā Kopienas Atbalsta Bloka.</p>
Merka asignejumu konti	<p>Ir visdāzādākie pielietojumi praksē, bet var attiekties uz līdzekļiem, kurus organizācija atsevišķi iedalījusi konkrētiem merkiem. Piemēram, valdība var nodibināt asignejumu kontu, lai uzraudzītu un ierakstītu maksājumus privātiem konsultantiem.</p>
Noformējuma vai izpildījuma nepareizības	<p>Padomes horizontālās reglamentācijas rīkojuma (Nr. 2988/95.) par Kopienas finansiālo interešu sargašanu 1. panta 2. paragrafā tas ir definētas šādi:</p> <p>“Noformējuma vai izpildījuma nepareizība” ir Kopienas kāda tiesiska akta kādas normas jebkurš pārkāpums, kurš radies kā sekas saimnieciskā operatora rīcībai vai nolaidībai un kurš ir izpaudies vai būtu izpaudies kā kaitejums Kopienas ģenerālajam budžetam vai to pārvaldītājiem budžetiem, vai nu samazinot vai liekot zaudēt ienemumus, kuri uzkrājas no pašas resursiem, kas iekasēti tieši vai Kopienas vārda; vai arī ar kāda neattaisnota izdevumu postena palīdzību.</p>
Papildināmības princips	<p>Papildināmība nozīmē, ka Eiropas Kopienas naudas līdzekļi nevis aizvieto, bet gan tikai papildina nacionālās reģionālās politikas naudas līdzekļus.</p>
Pašas resursi	<p>ES pašas resursi attiecas uz muitas nodevām un lauksaimnieciskajiem levijiem (<i>tradicionālie pašas resursi</i>), uz resursu, kurš bazēts uz PVN, un uz komplementāro resursu, kurš bazēts uz NKP.</p>
Patstāvība/ Neatkarīgs auditors	<p>Attiecas uz auditoru, kurš audita darbu veic brīvi un objektīvi.</p>

Pienacīga profesionāla piesardzība	Prasība piemērot piesardzību un prasmi, kura tiek sagaidīta no pietiekami saprātīga un kompetenta auditora apstākļos, kas līdzvertīgi pamatfaktu konstatēšanu veicinošiem apstākļiem. Pienacīga profesionāla piesardzība tiek īstenota tad, kad audits veic saskaņā ar profesijai noteiktajiem standartiem.
Profesionāla atestācija	Salīdzinājuma ar iepriekšnoteiktu kritēriju virkni novērtēta efektivitāte un produktivitāte, ar kādu indivīds izpilda uzdevumu kopu, par kuru ir bijusi panākta vienošanās. Šādas atestācijas bieži tiek izmantotas, lai novērtētu, vai vadītāji būtu kvalificējami algas paaugstinājumiem vai paaugstinājumam amata.
Programmu novērtēšana	Process ministriju un aģentūru pasākto aktivitāšu novērtēšanai salīdzinājuma ar mērķu vai kritēriju kopu. Tāja var ietilpt programmu iznākumu novērtēšana. Programmu novērtēšanas dīkst veikt regulāri. Tas var tikt īstenots ka iekšējas novērtēšanas vai ka kādas trešas puses, piemēram, Finanšu ministrijas, augstākās audita institūcijas, ārēja konsultanta veiktas novērtēšanas.
Raiziguma radītāji	Attiecas uz to, kas aktivitātes rezultāta tiek radīts tieši vai tūlit. Atkarība no savas dabas, raiziguma radītāji var būt un var nebūt tieši izmērāmi. Ta, piemēram, arsta izārstēto stacionāro slimnieku skaitu acīmredzot ir vieglāk izmērit neka konkrētu padomu stratēģiska jautājuma, kuru veselības aizsardzības administrātors iesniedzis savam direktoram vai ministram un kuru var novērtēt tikai kvalitatīvi un būtība subjektīvi.
Rekinu sankcionēšana	Skat. 2. pielikums. <i>Rekinu sankcionēšanas process</i>
Riska analīze/ novērtēšana	Sistematisks process, kura mērķis ir novērtēt un integrēt profesionālos spriedumus par varbūtējiem nelabvēlīgiem apstākļiem un/vai notikumiem. Riska novērtēšanas procesa būtu jāisteno profesionālo spriedumu organizēšanas un integrēšanas pasākumi darba kalendāra plāna izstrādāšanai.
Sakotneja parliēcība par finanšu pārskatu līmeni	Finanšu pārskatu kopas līmena sakotneja novērtēšana, kuru auditors dīkst uzskatīt par audita procedūru sastāvdaļu. Piemēram, dīkst izdarīt loģisku pieņemumu, ka šie finanšu pārskati atspoguļo visu dotajā periodā organizācijas īstenoto finanšu transakciju pilnīgu iēgramatājumu, un auditors dīkst veikt procedūras šī apgalvojuma pārbaudei.
Subsidiaritātes princips	Subsidiaritātes princips ir iecerēts, lai nodrošinātu, ka lēmumu pieņemšana tiek maksimāli pietuvināta pilsonim un ka tiek īstenotas pastāvīgas pārbaudes attieēcība uz to, vai darbība Kopienas līmeni ir attaisnojama to iespēju aspekta, kuras pastāv nacionāla, reģionāla vai vietēja līmeni. Konkrētak izsakoties, tas ir princips, kuru iēverojot, Savienība ūznemas tikai tadus pasākumus (neskaitot tas ekskluzīvas kompetences sferas sektoriem atbilstošos), kuri bus daudz efektīvāki neka nacionāla, reģionāla vai vietēja līmeni veiktie. Tas ir cieši saistīts ar proporcionalitātes un nepieciešamības principu prasību, ka jēbkura Savienības darbība nedīkst parsniegt ietvarus, kuri nepieciešāmi Līguma konkrētīzēto mērķu sasniegšanai.

Taupīgums (saimnieciskums), lietderīgums (produktivitāte) un efektivitāte	<p>Taupīgums ir prasme komplektēt nepieciešamos resursus (finanses, kadrus, buves, ierīces) tā, lai kādu darbību veiktu ar viszemākajam izmaksām.</p> <p>Lietderīgums (produktivitāte) ir maksimāla ražīguma panākšana no dota apjoma resursiem, kuri izlietoti darbības veikšanai.</p> <p>Efektivitāte ir pakāpe, līdz kurai ir īstenoti attiecība uz darbību noteiktie mērķi.</p>
Tradicionālie Pašas Resursi	ES tradicionālie pašas resursi attiecas uz muitas nodevam un lauksaimnieciskajiem levijiem. Skat. <i>Pašas resursi</i> .
Uzkrāto saistību konts	Gramatvedības kontu daļa, kas iegramāto saistības. Piemēram, ja par saņemtajiem pakalpojumiem organizācija maksā ECU 100 000 gada ar noreķināšanas doto perioda beigās 30. jūnijā, uz 31. decembri tā ir tādējādi saņēmusi 50% no šiem pakalpojumiem bez samaksašanas, un 31. decembri ierakstīs uzkrājumu attiecība uz saistību ECU 50 000 apjoma.
Vadības informācijas sistēmas (VIS)	Attiecas uz tiem ministriju vai aģentūru ietvaros glabātiem datu avotiem un zinām, kas nodēra ka kopejās informācijas fonds, lai sniegtu kvalificētu atbalstu vadītājiem viņu pienākumu un atbildības īstenošana. Finanšu parvaldības informācijas sistēmas (FPIS) — VIS apakšsistēma — liela mēra tiek uzskatītas ka būtiski svarīgas vairumam ministriju un aģentūru, lai tas labāk parvaldītu savus resursus. Šādas sistēmas var arī palīdzēt programmu rezultativitātes novērtēšana, darba slodžu plānošana un mērķu sasniegšanas progresa uzraudzība. Vadības informācijas sistēmas ir viens no vissvarīgākajiem vadības kontroles sistēmu elementiem.
Vadības kontrole	<p>Jeb <i>Iekšēja kontrole</i> ir organizatoriska struktūra, priekšraksti un procedūras, ko izmanto, lai palīdzētu garantēt, ka valdības programmas gūst tajās planotos rezultātus; ka resursi, kas izlietoti, lai šim programmam nodrošinātu panākumus, nav pretruna ar iesaistīto organizāciju deklarētajiem mērķiem un uzdevumiem; ka programmas tiek aizsargātas pret izšķērdību, krapniecību un dienesta stavokļa launpratīgu izmantošanu; un ka droša un savlaicīga informācija tiek iegūta, uzturēta kārtībā, pazinota un izmantota lēmumu pieņemšanai.</p> <p>Tieši organizācijas vadības, nevis ārēja auditora, pienākums ir ieviest un nepārtraukti novērot vadības kontroles sistēmas. Tomēr ārējam auditoram būtu jāizsaka viedoklis par šādu sistēmu trūkumu vai adekvātumu, jo efektīvu vadības kontroles sistēmu funkcionēšanas rezultāta bus vajadzīga ne tik detalizēta atsevišķu dokumentu un transakciju auditešana. [Skat. arī <i>Gramatvedības kontroles sistēmas</i>; <i>Administratīvās kontroles sistēmas</i>; <i>Kontrole (1.)</i>.]</p>

4. pielikums. Dazi ES normatīvie akti par budžeta veidošanu, finansālo kontroli un ārējo auditu

Primārās tiesībregulejošās normas

Noteikumi/direktīva, u.c.	Temats
EKL ³⁶ , 5. pants	Nosaka dalībvalstu vispārīgas saistības.
EKL, 155. pants	Eiropas Komisijas pienākumi un atbildība.
EKL, 188.a.-188.c. pants	Noteikumi par Eiropas Auditoru Tiesu.
EKL, 199.-209. pants	Finansālie noteikumi.
EKL, 209.a. pants	Krapniecības apkarošana

Sekundārās tiesībregulejošās normas

Budžeta veidošana

Noteikumi/direktīva, u.c.	Temats
1231/77	1977. gada 21. decembra Finanšu Noteikumi, kas piemērojami Eiropas Kopienu ģenerālajam budžetam. (Papildināti ar 3418/93.)
3418/93	1993. gada 9. decembra Komisijas Noteikumi (Euratom, EC) No. 3418/93, kur formulēti detalizēti priekšraksti par 1977. gada 21. decembra Finanšu Noteikumu atsevišķu normu piemērošanu.
94/729	1994. g. 31. oktobra Padomes Lēmums (EC, Euratom) par budžeta disciplīnu.
Institucionālā vienošanās	Budžeta disciplīna un budžeta procedūras pilnveidošana.

Izdevumi

Noteikumi/direktīva, u.c.	Temats
729/70	1970. gada 21. aprīļa Padomes Noteikumi (EEC) No. 729/70. par kopīgas lauksaimniecības politikas finansēšanu.

Pašas Resursi

Noteikumi/direktīva, u.c.	Temats
88/376	1988. gada 24. jūnijā Padomes Lēmums (EEC, Euratom) par Kopienu pašu resursu sistemu. (Papildināti ar 1552/89.)
1552/89	1989. gada 29. maijā Padomes Noteikumi (EEC, Euratom) No. 1552/89, kuri papildina Lēmumu 88/376/EEC, Euratom par Kopienu pašu resursu sistemu.

36. Eiropas Ekonomisko Kopienu Līgums, zināms arī kā Romas Līgums.

1553/89	Padomes Noteikumi (EEC, Euratom) No. 1553/89. par galīgiem vienveidīgiem risinājumiem attiecībā uz to pašas resursu iekasešanu, kuri akumulējas no pievienotas vertības nodokļa.
89/130	1989. gada 13. februāra Padomes Direktīva (EEC, Euratom) par to, ka harmonizēt nacionāla kopprodukta kompilēšanu pie tirgus cenām.
94/728	1994. gada 31. oktobra Padomes Lemums (EEC, Euratom) par ES Pašas Resursu Sistēmas Eiropas Kopienų pašu resursu sistēmu.

Finansialā kontrole un ārējais audits

Noteikumi/direktīva, u.c.	Temats
2988/95	1995. gada 18. decembra Padomes Noteikumi (EC, Euratom) No. 2988/95. par Eiropas Kopienų finansialo interešu aizsargašanu.
2185/96	1996. gada 11. novembra Padomes Noteikumi (Euratom, EC) No. 2185/96. par parbaudēm uz vietas un par inspekcijām, kuras īsteno Komisija, lai pasargātu Eiropas Kopienų finansialas intereses no krapniecības un citām nepieļaujamām novirzēm.

Lauksaimniecība

Noteikumi/direktīva, u.c.	Temats
1663/95	1995. gada 7. jūlija Komisijas Noteikumi (EC) No. 1663/95. kuros formulēti detalizēti priekšraksti par to, ka jāpiemēro Padomes Noteikumi (EEC) No. 729/70. par ELVGF-Garantešanas sekcijas rekinu sankcionēšanas procedūru.
4045/89	1989. gada 21. decembra Padomes Noteikumi (EEC) No. 4045/89. par dalībvalstu to transakciju rūpīgu parbaudi, kuras veiktas Eiropas Lauksaimniecības Virzišanas un Garantešanas fonda Garantešanas Sekcijas īstenoto finanšējumu sistēmas ietvaros.
307/91	1991. gada 4. februāra Padomes Noteikumi (EEC) No. 307/91. par konkrētu uz Eiropas Lauksaimniecības Virzišanas un Garantešanas fonda Garantešanas Sekcijas rekina apmaksājamo izdevumu uzraudzības pastiprināšanu.
3508/92	1992. gada 27. novembra Padomes Noteikumi (EEC) No. 3508/92. par dažu Kopienų sniegtas palīdzības shēmu integretas administrēšanas un kontroles sistēmas (IAKS) izveidošanu.
3887/92	1992. gada 23. decembra Komisijas Noteikumi (EEC) No. 3887/92. par konkrētu Kopienų sniegtas palīdzības shēmu integretas administrēšanas un kontroles sistēmas piemērošanas normu noteikšanu.

723/97	1997. gada 22. aprila Padomes Noteikumi (EC) No. 723/97. par to, ka istenot dalibvalstu ricibas programmas attieciba uz ELVGF-Garantešanas Sekcijas izdevumu kontroli.
515/97	Padomes Noteikumi (EC) no. 515/97. par dalibvalstu varas organu savstarpejo palidzibu un sadarbibu starp šiem varas organiem un Komisiju attieciba uz muitas un lauksaimniecibas jomai atbilstošo likumdošanas aktu pareizas piemerošanas garantešanu.
386/90	1990. gada 12. februara Padomes Noteikumi (EEC) No. 386/90. par uzraudzibu, kas istenojama to lauksaimniecibas produktu eksportešanas bridi, par kuriem tiek sanemtas eksporta dotacijas vai citas summas.

Strukturalie Fondi

Noteikumi/direktiva, u.c.

Temats

2052/88	1988. gada 24. junija Padomes Noteikumi (EEC) No. 2052/88. par Strukturalo Fondu uzdevumiem un to efektivitati, ka ari par vinu aktivitašu koordinaciju sava starpa un ar Eiropas Investiciju Bankas operacijam un citiem speka esošiem starptautisko finansialo operaciju instrumentiem. (Papildinati ar 4253/88.)
4253/88	1988. gada 19. decembra Padomes Noteikumi (EEC) No. 4253/88. par Noteikumu (EEC) No. 2052/88. istenošanas priekšrakstu noteikšanu attieciba uz to aktivitašu, kuras isteno dazadie Strukturalie Fondi, koordinešanu sava starpa un ar Eiropas Investiciju Bankas operacijam un parejiem speka esošiem starptautisko finansialo operaciju instrumentiem.

Muitu sadarbiba

Noteikumi/direktiva, u.c.

Temats

210/97	1996. gada 19. decembra Eiropas Parlamenta un Padomes Lemums No. 210/97. par ricibas programmas pienemšanu attieciba uz muitam Kopiena (Muita 2000).
--------	--

Summu atprasišana un sankcijas

Noteikumi/direktiva, u.c.

Temats

595/91	1991. gada 4. marta Padomes Noteikumi No. 595/91. par noformejuma un izpildijuma nepareizibam un to summu atgušanu, kuras nepareizi izmaksatas sakara ar kopejas lauksaimniecibas politikas finansešanu un informacijas sistemas organizešanu šaja joma.
1681/94	1994. gada 11. julija Komisijas Noteikumi (EC) No. 1681/94. par noformejuma un izpildijuma nepareizibam un to summu atgušanu, kas nepareizi izmaksatas sakara ar strukturalo politiku finansešanu un informacijas sistemas organizešanu šaja joma.

- 1469/95 1995. gada 22. jūnijā Padomes Noteikumi (EC) No. 1469/95. par pasākumiem, kuri jāveic pret konkrētiem palīdzības saņēmējiem ELVGF-Garantešanas Sekcijas finansēto operāciju ietvaros.
- 745/96 1996. gada 24. aprīlī Komisijas Noteikumi (EC) No. 745/96. kas nosaka detalizētas normas attiecībā uz to, ka jāpiemēro Padomes Noteikumi (EC) No. 1469/95. par pasākumiem, kas jāveic pret konkrētiem palīdzības saņēmējiem ELVGF-Garantešanas Sekcijas finansēto operāciju ietvaros.

5. pielikums. Saisinājumu saraksts

AAI	Augstaka Audita Institucija
AAT	Austrijas Audita Tiesa (=Rechnungshof)
ACCT	Agence Comptable Centrale du Trésor (<i>Francijas Valsts Kases Uzskaitvedības Parvalde</i>)
ACOFA	Agence Centrale des Organismes d'Intervention dans le Secteur Agricole (<i>Francijas Lauksaimniecības sektora virzišanas organizatorisko pasākumu centrālā parvalde</i>)
AD	Atzinuma deklarācija (=DAS)
AMA	Agrarmarkt Austria
AMS	Arbeitsmarktservice (<i>Austrijas Valsts nodarbinātības dienests</i>)
ATS	Austrijas šilini (=Österreichische Schilling)
BHG	Bundeshaushaltsgesetz (<i>Austrijas Federālā Budžeta Akts</i>)
BHV	Bundeshaushaltsverordnung (<i>Austrijas Federālā Budžeta Noteikumi</i>)
BKK	Eiropas Parlamenta Budžetāras Kontroles Komiteja
BLP	Budžeta likumprojekts
C&AG	Generalais Finanšu Kontrolieris & Auditors (Apvienota Karaliste)
CEV	Centraleiropas valstis
CICC	Commission de Co-ordination des Contrôles Communautaires (<i>Francijas Komunu kontroles koordinācijas komisija</i>)
CNASEA	Centre National pour l'Aménagement des Structures des Exploitations Agricoles (<i>Francijas Nacionālais lauksaimniecības struktūru plānošanas centrs</i>)
COCOLAF	UCLAF Konsultatīvā Komiteja krapniecības apkarošanas koordinācijai
COREPER	Pastāvīgo Parstavju Komiteja Eiropas Savienībā
DAFSE	Eiropas Sociālā Fonda Lietu Departaments
DAS	Declaration d'Assurance (<i>franciskais nosaukums Atzinuma deklarācijai — skat. AD</i>)
DATAR	Délégation à l'Aménagement du Territoire at à l'Action Régionale (<i>Francijas Delegācija Reģionālās plānošanas jautājumos</i>)
DFID	Starptautiskās attīstības britu departaments
DG IX	Eiropas Komisijas IX Ģenerāldirektorāts (Personāls un administrācija)
DG V	Eiropas Komisijas V Ģenerāldirektorāts (Nodarbinātība, darba devēju un darba nemeju attiecības rupnieciskajā ražošanā, sociālās jautājumi)
DG VI	Eiropas Komisijas VI Ģenerāldirektorāts (Lauksaimniecība)
DG XVI	Eiropas Komisijas XVI Ģenerāldirektorāts (Reģionālās politikas)
DG XX	Eiropas Komisijas XX Ģenerāldirektorāts (Finansu kontrole)

DGCCRF	<i>Direction Générale de la Concurrence, de la Consommation et de la Répression des Fraudes</i> (Francijas Galvena parvalde konkurences veicinašanas, pateretaju tiesību aizstavības un krapniecības apkarošanas lietas)
DGDDI	<i>Direction Générale des Douanes et des Droits Indirects</i> (Francijas Galvena parvalde muitas un netiešo nodokļu lietas)
DV	Eiropas Savienības dalībvalsts
EAF	Eiropas Attīstības Fonds
EAT	Eiropas Auditoru Tiesa (=francu valoda CCE)
ECOFIN	Ekonomikas un Finanšu Ministru Padome
ECU	Eiropas valūtas vienība (=European Currency Unit)
EEK	Eiropas Ekonomiskā Kopiena
EET	Eiropas Ekonomiskā Telpa
EEZ	Eiropas Ekonomiskā Zona
EGS	Eiropas Gramatvedības Standarti
EIB	Eiropas Investīciju Banka
EK	Eiropas Kopiena vai Eiropas Komisija
EKP	Eiropas Kopienų Padome
ELVGF	Eiropas Lauksaimniecības Virzišanas un Garantešanas Fonds (=francu valoda FEOGA)
EMS	Eiropas Monetāra Sistēma (tas divi pamatelementi ir ECU (Eiropas valūtas vienība) un VKM (Valūtu kursu mehānisms))
EMU	EK Ekonomikas un Monetāra Unija (to sauc arī par Eiropas Monetāro Uniju)
EOTK	Eiropas Oglu un Terauda Kopiena
EP	Eiropas Padome
EP	Eiropas Parlaments
ERAF	Eiropas Reģionālās Attīstības Fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais Fonds
EURATOM	Eiropas Atomenerģētikas Kopiena
EUROSAI	Augstāko Audīta Institūciju Eiropas Organizācija (<i>European Organisation of Supreme Audit Institutions</i>)
EUROSTAT	Eiropas Kopienų Statistikas Parvalde (<i>Statistical Office of the European Communities</i>)
FEOGA	skat. ELVGF
FF	Francijas franki
FGI	(Portugāles) Finanšu Ģenerālinspektorāts
FIM	Somijas marka
FIRS	Fonds d'Intervention et de Régulation du Marché du Sucre (<i>Budžeta asīņējumi intervencēm cukura tirgū un tā regulēšanai</i>)

FM	Finansu ministrija
GPP	Grupa finansu ministru personigo parstavju SEM 2000 jautajumos Komisija
ICLAF	Instance Co-ordination de la Lutte Anti-Fraude (<i>Francijas Nacionala parvalde krapniecibas apkarošanas koordinacijai</i>)
ICN	Institutions de Controle Nationales (<i>Francijas nacionalas kontroles institucijas</i>)
IFADAP	Instituto de Financiamento e Apoio ao Desenvolvimento da Agricultura e Pescas (<i>Portugales Lauksaimniecibas un zvejniecibas attistibas atbalsta un finansešanas instituts</i>)
IKP	Iekšzemes Kopprodukts
INGA	Portugales Nacionalais Lauksaimnieciskas razošanas intervencu un garantešanas instituts
INSEE	Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques (<i>Francijas Nacionalais statistikas un ekonomikas petijumu instituts</i>)
INTERBEV	Association Nationale Interprofessionnelle du Bétail et des Viandes (<i>Francijas Nacionala liellopu audzetaju un galas razotaju starpprofesiju asociacija</i>)
INTERLAIT	Association Nationale Interprofessionnelle du Lait (<i>Francijas Nacionala piena razotaju starpprofesiju asociacija</i>)
INTOSAI	Augstako Audita Instituciju Starptautiska Organizacija (<i>International Organisation of Supreme Audit Institutions</i>)
ISC	Institutions Supérieures de Controle (AAI <i>jeb</i> Augstaka Audita Institucija)
IT	Informācijas tehnoloģija
KLP	Kopeja Lauksaimniecības Politika
KSB	Kopienas Strukturālie Bloki (<i>Community Structural Framework</i>)
LM	Lauksaimniecības ministrija
LRIP	Britānijas Lauksaimnieciskas razošanas intervencu padome
LRSF	Lauksaimniecisko razotaju starptautiska federacija
MVU	Mazi un videji uzņēmumu
NAI	Nacionala Audita Institucija
NAP	Nacionala Audita Parvalde
NATO	Ziemeļatlantijas Līguma Organizacija (<i>North Atlantic Treaty Organisation</i>)
NKP	Nacionalais Kopprodukts
NVI	Naudas vienības izvele
ONIC	<i>Office National Interprofessionnel des Céréales</i> (Francijas Nacionalais labības audzetaju starpprofesionalais birojs)
ONILAIT	<i>Office National Interprofessionnel du Lait et des Produits Laitiers</i> (Francijas Nacionalais piena un piena produktu razotaju starpprofesionalais birojs)
ÖSTAT	<i>Österreichisches Statistisches Zentralamt</i> (Austrijas Centrala Statistikas Parvalde)
PP	Pastāvīgais Parstavis Brisele

PR	Pašas Resursi
PVA	Somijas parlamentarie valsts auditori
PVN	Pievienotas vertības nodoklis
PVV	Projekta vadības vienība
RR	Zviedrijas parlamentarie auditori (=Riksdagensrevisorer)
RRV	Zviedrijas Nacionāla Audita Parvalde (=Riksrevisionsverket)
SBLP	Sakotņējais Budžeta Likumprojekts
SEK	Zviedrijas krona
SEM 2000	<i>Sound and Efficient Management Programme</i> = Racionālas un lietderīgas vadības programma (Finanšu parvaldības reformu programma)
SF	Struktūralais Fonds
SGAR	<i>Secrétaire Général pour les Affaires Régionales</i> (Francijas Ģenerālsēkretārs reģionālos jautājumos)
SGCI	<i>Secrétariat du Comité Interministériel pour les Questions Economiques Européennes</i> (Francijas Starpministriju Komitejas Sekretariāts Eiropas ekonomikas jautājumos)
SIGMA	Atbalsts valdīšanas un vadības pilnveidošanai Centrālās un Austrumeiropas valstīs (<i>Support for Improvement in Governance and Management in Central and Eastern European Countries</i>)
SLK	Speciāla Lauksaimniecības Komiteja
SVK	Starpvaldību Konference
TET	Transeiropas Tīkls
UCLAF	Eiropas Komisijas vienība krapniecības apkarošanas koordinācijai
VKM	Valūtu kursu mehānisms
VPD	Vienotais programmu sastādīšanas dokuments
VPK	Valdības Parskatu Komiteja (dazu valstu Parlamentos)
VVI	Vispārīgas Valdības izdevumi
ZA/E	Zollamt Erstattungen (<i>Austrijas Muitas Parvalde</i>)
ZVFI	Zvejnniecības Virzišanas Finanšu Instrumenti

6. pielikums. References grupas locekli

AUSTRIJA

Edith PETERS k-dze, Vecaka ekonomiste
Finansu ministrija

Hans-Peter TUSCHLA k-gs, Auditors
Rechnungshof Austria, Eiropas lietu departaments

CEHU REPUBLIKA

Bohdan HEJDUK k-gs, Direktors
Augstaka Audita Parvalde, Valsts ienemumu departaments

Drahomĕra VASKOVĀ k-dze, Valsts budzeta nodala vaditaja
Finansu ministrija, Finansialas politikas & analizes departaments

DANIJA

Hans ANDERSEN k-gs, Nodales vaditajs
Rigsrevisionen

SOMIJA

Eija-Leena LINKOLA k-dze, Padomniece
Finansu ministrija, Publiska sektora vadibas departaments

Samu TUOMINEN k-gs, Specialais zinatniskais lidzstradnieks
Statens Revisionsverk

UNGARIJA

Csaba LASZLO k-dze, Valsts sekretara vietniece
Finansu ministrija

Laszlo NYIKOS k-gs, Viceprezidents
Valsts Audita Parvalde

POLIJA

Barbara BAKALARSKA k-dze, Ministra padomniece
Finansu ministrija, Valsts budzeta departaments

Pawel BANAS k-gs, Padomnieks ekonomikas jautajumos
Augstaka Kontroles Palata, Ekonomikas un Eiropas integracijas dept.

Agnieszka KITA-KAZMIERCZAK k-dze, Nodales vaditaja
Eiropas integracijas komiteja, Arvalstu palidzibas, ES Fondu un programmu departaments

Stanislawa KUDACH k-dze, Direktora vietniece
Finansu ministrija, Valsts budzeta departaments

Dr. *Jacek MAZUR* k-gs, Prezidenta padomnieks
Augstaka Kontroles Palata

PORTUGALE

Vitor CALDEIRA k-gs, Generalinspektora vietnieks
Inspecāo-Geral de Finanāas

Helena LOPES k-dze
Tribunal de Contas

ZVIEDRIJA

Ulrika BARKLUND LARSSON k-dze, Padomniece ekonomikas un juridiskos jautajumos
Zviedrijas Pastaviga Parstavnieciba pie Eiropas Savienibas

(Parstavot Finansu ministriju)

Michael KOCH k-gs, Pirmais sekretars
Finansu ministrija

Lage OLOFSSON k-gs, Generalauditora paligs
Riksrevisionsverket

APVIENOTA KARALISTE

Nick ILETT k-gs, ES Finansu lietu nodalas vaditajs
Vinas Majestates Valsts Kase

Cliff KEMBALL k-gs, Audita nodalas vaditajs
Nacionala Audita Parvalde